

Beslutsinstans: Kommunstyrelsen

Datum och tid: onsdag 4 mars 2026 Kl. 08:30

Plats: Hillingsäter, kommunkontoret

- 1 **Upprop**
- 2 **Val av justerare**
- 3 **Godkännande av dagordning**
- 4 **Information från RF SISU**
(Föredragande: Björn Sjöberg)
- 5 **Ekonomisk information** **2026/2**
(Föredragande: Lena Hammar, Katrin Axberg)
- 6 **Uppföljning anställnings-och inköpsstopp**
(Föredragande: Katrin Siverby)
- 7 **Förvaltningens information** **2026/83**
(Föredragande: Katrin Siverby med flera)
- 8 **Uppföljning av internkontrollplan 2025 -** **2025/372** **3 -**
Samtliga nämnder **27**
(Föredragande: Lena Hammar)
- 9 **Handlingsprogram för förebyggande** **2025/399** **28 -**
verksamhet och räddningstjänst **137**
(Föredragande: Iris Zell)
- 10 **Remissvar avseende förslag till ny** **2025/397** **138 -**
förbundsordning för Fyrbodals **144**
kommunalförbund
(Föredragande: Katrin Siverby)
- 11 **Ombudsinstruktion Färgelanda Vatten AB** **2026/94** **145 -**
(Föredragande: Lena Hammar) **190**
- 12 **Svar på motion från Kenneth Öhman (S) -** **2025/308** **191 -**
Införande av livsvårdstimme **193**
(Föredragande: Katrin Siverby)
- 13 **Förnyat ställningstagande avseende Kent** **2024/81** **194 -**
Rydholm stiftelse **202**
(Föredragande: Katrin Siverby)

14	Remissvar avseende naturbruksutbildningar mellan VGR och kommunerna <i>(Föredragande: Mona Jonsson)</i>	2026/109	203 - 283
15	Uppföljning av samverkansavtal gällande lokalt folkhälsoarbete 2025 <i>(Föredragande: Marcus Larsson)</i>	2026/75	284 - 296
16	Strategi för digital omställning <i>(Föredragande: Katrin Siverby)</i>	2026/112	297 - 307
17	Delårsrapport 2025 - Fyrbodals kommunalförbund	2025/365	308 - 359
18	Återrapportering av delegationsbeslut	2026/9	360
19	Meddelanden	2026/7	361 - 363

Christoffer Wallin (SD)
Kommunstyrelsens ordförande

Sofia Henriksson
Nämndsekreterare

Kommunledningskontoret
Ekonomi/Personalchef
Lena Hammar

Tjänsteskrivelse
2026-02-20
2025/372

Kommunstyrelsen

Uppföljning av internkontroll 2025

Beslutsförslag

1. Godkänna uppföljningen av internkontroll 2025.
2. Uppdra till samtliga nämnder att säkerställa att samtliga beslutade kontrollmoment genomförs och redovisas i enlighet med fastställd internkontrollplan.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen, socialnämnden och utbildningsnämnden har i enlighet med reglementet för intern kontroll fastställt internkontrollplaner för 2025, genomfört uppföljning samt beslutat om återrapporering av genomförda kontroller.

Nya internkontrollplaner för 2026 har antagits av samtliga nämnder i december 2025.

Uppföljningsrapporterna har överlämnats till kommunstyrelsen för den årliga samlade utvärderingen av kommunens system för intern kontroll i enlighet med gällande reglemente.

Ärendebeskrivning

Enligt reglemente för intern kontroll ska nämnder årligen genomföra riskanalys, fastställa internkontrollplan och följa upp genomförda kontroller. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar att utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll.

För år 2025 har kommunstyrelsen, socialnämnden och utbildningsnämnden redovisat uppföljning av sina internkontrollplaner.

Internkontrollplanerna har omfattat 19 granskningsmoment. Av dessa har:

- 9 genomförts utan avvikelse,
- 7 resulterat i mindre avvikelser,
- 1 resulterat i större avvikelse,

- 1 granskningsmoment inte genomförts,
- 1 granskningsmoment inte redovisats.

Den större avvikelsen avser socialnämndens budgetföljsamhet. Flera åtgärder har vidtagits och ytterligare insatser planeras inom ramen för MRP 2026–2029.

Ett kontrollmoment inom utbildningsnämnden har inte redovisats enligt plan, vilket innebär en brist i efterlevnaden av beslutad internkontrollplan.

Den interna kontrollen har under året i huvudsak varit fungerande i den meningen att risker har identifierats, kontroller har genomförts och avvikelser har synliggjorts.

Samtidigt visar uppföljningen på tydliga förbättringsområden:

- stärka enhetligheten i hur kontrollmoment planeras och redovisas,
- tydliggöra klassificering av avvikelser,
- säkerställa att samtliga beslutade kontrollmoment genomförs och återrapporteras.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Inget att ange.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Inget att ange.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse Uppföljning, dat 2026-02-19

Uppföljning internkontroll 2025

Uppföljning KS

Uppföljning UN

Uppföljning SN

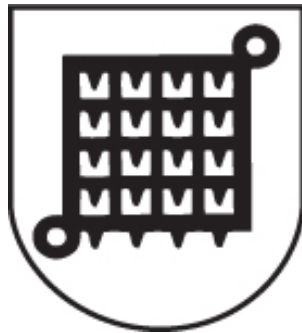
Sändlista:

Kommunstyrelsen

Utbildningsnämnden

Socialnämnden

Ekonomi/personalchef

Uppföljning internkontroll 2025

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av årets kontroller.....	3
1.1	Inledning.....	3
1.2	Kommunstyrelsens ansvar – årlig utvärdering	3
1.3	Tabellsammanställning	3
1.4	Sammanvägd bedömning av arbete och system för internkontroll.	4
2	Bilagor, nämnders uppföljningsrapporter	6
2.1	Kommunstyrelsen, bilaga 1	6
2.2	Utbildningsnämnden, bilaga 2.....	9
2.3	Socialnämnden, bilaga 3.....	11

1 Sammanfattning av årets kontroller

1.1 Inledning

Enligt reglemente för internkontroll ska styrelser och nämnder se till att den interna kontrollen är tillräcklig och utformad för att med rimlig grad av säkerhet uppnå följande mål:

- Verksamheterna bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt.
- Information om ekonomi och verksamhet är tillförlitlig och ändamålsenlig.
- Lagar, föreskrifter, policys och riktlinjer med mera efterlevs.

Styrelser och nämnder ska årligen identifiera och analysera väsentliga risker i den egna verksamheten och utifrån riskanalysen fastställa en internkontrollplan.

Om allvarliga brister upptäcks ska det omedelbart rapporteras till nämnd/styrelse. Senast i samband med årsredovisningen ska en skriftlig återrapport med resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen lämnas till Kommunstyrelsen.

1.2 Kommunstyrelsens ansvar – årlig utvärdering

Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera kommunens organisation och system för internkontroll. Kommunstyrelsen ska bedöma om arbetet har fungerat ändamålsenligt och tillräckligt, och om förbättringar behövs föreslå sådana.

1.3 Tabellsammanställning

Nedan redovisas en sammanställning av nämndernas arbete med internkontroll under 2025. Kommunstyrelsen, socialnämnden och utbildningsnämnden har fastställt internkontrollplaner och därefter redovisat uppföljning till respektive nämnd.

	Antal gransknings- moment	Granskning utan avvikelser	Mindre avvikelser	Större avvikelser	Granskning ej genomförd	Ej redovisad
Kommunstyrelsen	6	2	3	-	1	-
Socialnämnden	5	1	3	1	-	-
Utbildningsnämnden	8	6	1	-	-	1
TOTALT	19	9	7	1	1	1

1.3.1 Resultat

Internkontrollplanerna för de tre nämnderna har sammantaget omfattat 19 granskningsmoment.

Av dessa har 9 granskningsmoment (47 %) genomförts utan avvikelser. I 8 genomförda granskningar har avvikelser identifierats, varav 7 bedöms som mindre avvikelser och en som en större avvikelse.

Utöver detta har ett granskningsmoment inte genomförts samt ett granskningsmoment inte redovisats.

De avvikelser som inrapporterats som större avvikelser redovisas särskilt under nästa punkt.

Övriga avvikelser och granskningssuppföljningar med kommentarer finns redovisade i bifogade bilagor från varje nämnd.

1.3.2 Redovisning av större inrapporterade avvikelser

Uppföljningen visar att ett granskningsmoment har klassificerats som en större avvikelse. Därutöver saknas redovisning för ett granskningsmoment.

- **SEKTOR OMSORG**

- Budgetföljsamhet**

- Flera åtgärder har vidtagits och fler är under uppstart, inte minst mot bakgrund av beslutad MRP för åren 2026-2029. Vad gäller interna kontrollen så följs samtliga verksamheter upp löpande och en ny modell för uppföljning togs fram, och har använts under 2025, detta enskilt bedöms inte kunna råda bot på den situation sektorn befinner sig i men har gett förbättrat informationsflöde och bättre kontroll.*

- **SEKTOR UTBILDNING.**

- Budgetföljsamhet**

- Kontrollmomentet budgetföljsamhet har inte redovisats i nämndens sammanställning. Samtidigt framgår av den löpande uppföljningen under året att verksamheterna följts upp ekonomiskt och att åtgärder vidtagits med anledning av förändrad demografi och ekonomiska förutsättningar.*

1.4 Sammanvägd bedömning av arbete och system för internkontroll.

Uti från de internkontrollplaner och uppföljningsrapporter som nämnderna redovisat och beslutat om ska Kommunstyrelsen bedöma om det samlade arbete och system för internkontroll har fungerat tillfredsställande under året.

Alla nämnder har tagit fram och redovisat internkontrollplaner och uppföljningsrapporter med innehåll enligt gällande reglemente. Det har inte identifierats några systematiska eller genomgripande brister i organisation eller arbetsprocesser kopplade till internkontrollarbetet under 2025.

Att det upptäcks avvikelser i internkontrollens granskningar betyder inte att arbetet fungerat undermåligt. Det beror på att granskningar normalt inriktas på områden med högst risker.

Upptäckta brister och avvikelser ska leda till ett lärande i organisationen och dess fortsatta arbete

med riskminimering. Det har framkommit av rapporterna att åtgärder och förslag till åtgärder satts in.

1.4.1 Den sammanvägda bedömningen av internkontroll 2025

Den samlade uppföljningen av nämndernas internkontrollplaner visar att arbetet med internkontroll i huvudsak fungerar, men att kvalitet och genomförandegrad varierar mellan nämnder och kontrollområden.

Av totalt 19 genomförda eller planerade kontrollmoment har 9 genomförts utan avvikelse. I övriga moment har mindre eller större brister identifierats, och i något fall har kontrollmoment inte genomförts eller redovisats enligt plan. De avvikelser som noterats avser främst brister i följsamhet till riktlinjer och rutiner, dokumentation samt ekonomisk uppföljning. I flera fall har åtgärder redan vidtagits eller beslutats, vilket indikerar en fungerande återkopplings- och förbättringsprocess.

Inom vissa områden, särskilt budgetföljsamhet, framgår att uppföljning och dialog sker löpande, men att det ekonomiska utfallet i vissa verksamheter innebär fortsatt behov av åtgärder. Det är viktigt att skilja mellan kontroll av uppföljningsprocessen och ekonomiskt resultat i utfall. Internkontrollen bedöms i dessa fall ha fungerat i den meningen att avvikelser har identifierats och hanterats inom ordinarie styrprocess.

2 Bilagor, nämnders uppföljningsrapporter

2.1 Kommunstyrelsen, bilaga 1

2.1.1 Sammanfattning

Kommentar till årets arbete med internkontroll

Under året har 6 granskningsmoment genomförts. Av dessa är det en som inte är genomförd. Övriga har mindre avvikelser eller inga avvikelser.

2.1.2 Granskningar

2.1.2.1 Inköp

Risker	Granskning
Inköp utan avtal eller upphandling samt bristande kontroll mot befintliga avtal. Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	 Mindre avvikelser Kontrollen visa på brister i vissa fall avseende avtalstrohet gällande avtalad tjänst, avtalstrohet finns på befintligt avtal men kan skilja sig på specifika tjänster Kontrollen visar brister om indexuppräknat pris stämmer, finns ingen rutin för hur det ska dokumenteras. Förslag på åtgärd Det saknas riktlinjer för inköp under 100 tkr samt tydligare rutiner gällande direktupphandling under 700 tkr. Det pågår ett arbete med att ta fram dessa. Ta fram riktlinjer för hur avtalen ska följas upp och hur det ska dokumenteras Eftersom risken kvarstår bör dessa kontrollpunkter finnas kvar 2026

2.1.2.2 Kompetensförsörjning

Risker	Granskning
Risk att kompetensförsörjning blir problematisk Genom den årliga medarbetarenkäten följa medarbetarnas bild av Färgelanda kommun som arbetsgivare.	Någon medarbetarenkät har inte genomförts 2025 Förslag på åtgärd Genomföra undersökning eller enkät av något slag. Analysera resultatet och ta fram handlingsplan för att stärka arbetsgivarvarumärket och tilliten i organisationen. Kontrollpunkten bör kvarstå 2026

2.1.2.3 Informationssäkerhet

Risker	Granskning
Risk för brister i kommunens informationssäkerhet Kontroll av att våra IT-system är informationssäkra.	 Mindre avvikelser Arbetet med att kartlägga och klassificera informationen är inte färdigt, men beräknas vara klart under 2026. Prognosen är positiv, men det går inte att säga med absolut säkerhet ännu att alla IT-system har tillräckligt skydd (it-tekniskt, behörighetsmässigt, juridiskt/avtalsmässigt, backup mm) för att säkerställa informationssäkerheten. Förslag på åtgärd Arbetet fortsätter enligt plan Kontrollpunkten bör kvarstå. Beskrivningen bör dock ändras till: Kontroll av andel verksamheter (enheter) som är "klarmarkerade" i ledningssystem/årlig uppföljning för informationssäkerhet + Kontroll av andel av den totala mängden servrar och databaser som flyttats till den nya gemensamma miljön för drift/backup och som uppfyller kravet på patchning/uppdatering med de senaste säkerhetsuppdateringarna

2.1.2.4 Rutiner och strukturer

Risker	Granskning
Risk för brist i organisation, rutiner och strukturer vilket kan ge risk att informationshanteringen blir ineffektiv och komplex vilket kan ge informationssäkerhetsbrister Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	 Mindre avvikelser Det finns betydande brister i det systematiska informationssäkerhetsarbetet. Samtidigt är detta är en identifierad brist som uppmärksammades redan hösten 2024, varefter insatser och en plan togs fram. Denna plan följs och arbetet fortskrider och prognosen är god. Förslag på åtgärd Kontrollpunkten lyfts in i punkt tre

2.1.2.5 Ärendehantering

Risker	Granskning
Verkställigheten av politiskt fattade beslut Kontroll av verkställigheten i politiska beslut.	 Inga avvikelser Kommunfullmäktige fattade under 2025 (t.o.m. november) beslut i 84 ärenden, varav alla är verkställda. Kommunstyrelsen fattade under 2024 (t.o.m. november) beslut i 66 ärenden (som inte gick vidare till KF), varav alla är verkställda. Förslag på åtgärd Kontrollpunkten bör kvarstå

2.1.2.6 Budgetföljsamhet

Risker	Granskning
Kontroll av budgetföljsamhet Kontroll att respektive verksamhet håller sin ram. Kontroll att konkreta åtgärder genomförs i de fall risk föreligger för negativa budgetavvikelser. Aktivt följa nämndernas rapportering samt genomföra fortlöpande dialogmöten med nämnderna. Detta i synnerhet i de fall som nämnderna prognostiserar en bristande följsamhet mot budget.	✓ Inga avvikelser Bedömningen "inga avvikelser" avser att uppföljnings- och styrprocessen har genomförts enligt plan, inte att samtliga nämnder uppnått budget i utfall. Two av tre nämnder prognostiserar ett underskott. Kvartalsrapport per mars 2025 Kommunstyrelsen uppdrar till samtliga nämnder att lägga ner ett stort fokus på att minska det prognostiserade underskottet för 2025. Delårsrapport per augusti 2025: 2024 års underskott är omhändertaget i MRP 2026-2029 utifrån att de finansiella målen är satta så att 2024 års underskott åtgärdas. Detta förut-sätter däremot att de åtgärder som ska genomföras i MRP 2026-2029 genomförs och att de finansiella målen uppnås. Då de finansiella målen beräknades för MRP 2026-2029 ingick att resultatet för 2025 inte skulle bli sämre än 0. Om prognosen för 2025 infaller innebär det att det behöver göras ännu större åtgärder än vad som nu ingår i MRP 2026-2029. Under arbetet med utarbetande av MRP 2027-2030 kommer 2026 års prognostiserade underskott omhändertas och i och med detta tillvägagångssätt kommer inte åtgärdsplaner att tas upp i Kommunfullmäktige i december månad. Presidiedialoger har genomförts med respektive nämnd 7 ggr under 2025. Vid samtliga dialoger har budgetarbetet följts upp. Förslag på åtgärd Med hänsyn till kommunens ekonomiska situation bör kontrollpunkter finnas kvar 2026

2.2 Utbildningsnämnden, bilaga 2

2.2.1 Sammanfattning

Kommentar till årets arbete med internkontroll

Under året har 7 granskningsmoment genomförts. Av dessa har 6 ingen avvikelse samt en mindre avvikelse.

Kontrollmomentet budgetföljsamhet har inte redovisats i nämndens sammanställning.

2.2.2 Granskningar

2.2.2.1 Anställningsprocess

Risker	Granskning
Att utdrag ur belastningsregister kontrolleras	 Inga avvikelser Resultat av granskning 251204 - 10 stickprov genomförda, belastningsregister fanns vid samtliga kontrollerade ärenden.
Dokumentation av referenser	 Mindre avvikelser Resultat av granskning 251204 - Vissa skriver in i Novi, dock saknas rutin sedan anställningssystem byttes. Rutiner behöver upprättas

2.2.2.2 Beslutsunderlag

Risker	Granskning
Mottagande i anpassad grundskola Samtliga mottagna elever sedan senaste kontroll inskrivna enligt rutiner	 Inga avvikelser Resultat av granskning 251127 - I samtliga inskrivningar finns de fyra utredningarna och beslut taget av UC. De är diarieförda korrekt.

2.2.2.3 Skolplikt

Risker	Granskning
Skolpliktsbevakning Kontroll att alla skolpliktiga elever har en skolplacering och deltar där	 Inga avvikelser Resultat av granskning 251127 Löpande kontroll enligt rutiner.

2.2.2.4 Elevpeng

Risker	Granskning
Utbetalning av elevpeng till andra huvudmän Kontroll av att rätt ersättning utbetalas till annan huvudman för barn/elever som är folkbokförd i kommunen	✓ Inga avvikelser Resultat av granskning 251204 - 20 stickprov genomförda, belopp korrekta i samtliga fall.

2.2.2.5 Barnomsorg utifrån behov och lagstiftningen

Risker	Granskning
Barnomsorg och skolbarnsomsorg utifrån behov och lagstiftning. Kontroll av att omfattning av placering i förskola och fritidshem sker utifrån rättighet enligt skollag och regelverk	✓ Inga avvikelser Resultat av granskning 251127 - Kontroll Allmän förskola; vt & ht. Kontroll av vårdnadshavaressysselsättning vid start av placering, löpande & årsvis uppföljning. Placeringsgaranti inom fyra månader följs.

2.2.2.6 Dokumentation

Risker	Granskning
Dokumentation av beslut Kontroll av att beslut fattas och dokumenteras enligt skollagen och andra föreskrifter.	✓ Inga avvikelser Resultat av granskning 251204 - Rektor dokumenterar sina beslut vilka diarieförs korrekt. Rutiner finns och följs.

2.3 Socialnämnden, bilaga 3

2.3.1 Sammanfattning

Kommentar till årets arbete med internkontroll

Arbete har pågått ute i verksamheterna under året. Inom ett område finns inga avvikelser. Inom tre områden finns det mindre avvikelser och inom området budgetföljsamhet finns det stora avvikelser.

2.3.2 Granskningar

2.3.2.1 Budgetföljsamhet

Risker	Granskning
Kontroll av budgetföljsamhet	 Stora avvikelser Flera åtgärder har vidtagits och fler är under uppstart, inte minst mot bakgrund av beslutad MRP för åren 2026-2029. Vad gäller interna kontrollen så följs samtliga verksamheter upp löpande och ny modell för uppföljning togs fram, och har använts under 2025, detta enskilt bedöms inte kunna råda bot på den situation sektorn befinner sig i men har gett förbättrat informationsflöde och bättre kontroll. Med hänsyn till ekonomiska situationen bör kontrollpunkter finnas kvar 2026.

2.3.2.2 Ekonomiskt bistånd

Risker	Granskning
Felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd Kontroll av att upprättade rutiner efterlevs.	⚠ Mindre avvikelser Sedan före gående kontroll har man avgränsat antal personer som kan besluta om den likvida transaktionen. Man har två behörighetsgrupper, en med "full behörighet", och en med "begränsad", sistnämnda kan besluta om utbetalning men inte skicka en utbetalningsorder. Egenkontroller utförs av IFO med viss regelbundenhet och är i huvudsak kopplad till kvalitet. Säkerhetsmekanismer i form av dubbel attestering och behörighetsseparation finns i viss mån, men är till övervägande del inte säkerställd. Även om risken för manipulation bedöms vara låg så saknas såväl tekniska delar som en konkret rutin/handlingsplan för att förekomma eventuella felaktigheter eller misstag. Rekommendationer: Systemdokumentation: Uppdateras löpande i takt med förändringar i personal/tjänsteutförande. Syfte att endast aktuell och behörig personal har möjlighet att besluta om och betala ut pengar. Dubbel attestering: Två personer måste godkänna alla utbetalningar och kontoändringar. Behörighetsseparation: Ingen kan ensamt hantera ett ärende från ansökan till utbetalning. Egenkontroller: Fortsatt regelbundenhet - särskilt av högriskärenden. Återkoppling till chef och konkreta planer för handling och utbildning internt. Verifiering av klientkontakt: Klient måste bekräfta viktiga ändringar som sker, syfte att förhindra manipulation utanför klientens vetskap. Utbildning: Löpande utbildning i etik, bedrägeridetektering och rapporteringsrutiner - inkl kommunens antagna rutiner. Tekniska lösningar: Löpande dokumentera brister i verksamhetssystemet som skulle kunna föranleda en felaktig utbetalning.

2.3.2.3 Synpunkter och klagomål

Risker	Granskning
Synpunkter och klagomåls hanteringshantering	⚠ Mindre avvikelser Genom uppföljning med enhetschefer framgår att rutiner för klagomål- och synpunktshantering är någorlunda implementerade. Rutinerna kommuniceras vid introduktion av ny personal och finns tillgängliga i verksamhetens digitala kvalitetssystem. De flesta enheter rapporterar att rutinerna är kända och används i det dagliga arbetet. Sammanställningen av årets inkomna klagomål och synpunkter visar att: - samtliga enheter har följt processen för registrering, handläggning och återkoppling, - dokumentationen är överlag korrekt och följer verksamhetens riktlinjer, - tidsramar för hantering generellt har efterlevts, - avvikelser och klagomål har utretts på ett strukturerat sätt, - vidtagna åtgärder har dokumenterats och följts upp i enlighet med rutinerna. Det finns inga identifierade systematiska brister i hanteringen.

2.3.2.4 Ej verkställda beslut

Risker	Granskning
Verkställighet av beslut inom 3 månader	✅ Inga avvikelser Rutinerna följs och efterlevs. Under året så har snitttiden från beslut till verkställighet varit ca 5-10 dagar.

2.3.2.5 Lex Sarah

Risker	Granskning
Bristande kunskap och information bland medarbetarna om Lex Sarah	⚠ Mindre avvikelser Granskningen visar att de flesta enheter har genomfört den årliga genomgången av Lex Sarah och dokumenterat detta i APT-protokollen. I protokollen framgår att: Medarbetarna har informerats om rapporteringsvägar och skyldigheter

Uppföljning av internkontrollplan 2025

Risk	Kontrollmoment	Beskrivning	Uppföljning	Förslag på åtgärd	2026
1. Inköp utan avtal eller upphandling samt bristande kontroll mot befintliga avtal	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas och upphandling uteblir.	Kontrollen visa på brister i vissa fall avseende avtalstrohet gällande avtalad tjänst, avtalstrohet finns på befintligt avtal men kan skilja sig på specifika tjänster.	Det saknas riktlinjer för inköp under 100 tkr samt tydligare rutiner gällande direktupphandling under 700 tkr. Det pågår ett arbete med att ta fram dessa.	Eftersom risken kvarstår bör dessa kontrollpunkter finnas kvar 2026
		Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal	Kontrollen visar brister om indexuppräknat pris stämmer, finns ingen rutin för hur det ska dokumenteras.	Ta fram riktlinjer för hur avtalen ska följas upp och hur det ska dokumenteras	
2. Risk att kompetensförsörjning blir problematisk	Genom den årliga medarbetarenkäten följa medarbetarnas bild av Färgelanda kommun som arbetsgivare.	Kopplat till de mål som finns i MRP och de resultat som framkommer i medarbetarenkäten behöver ytterligare analys göras för att stärka varumärket Färgelanda kommun. Utifrån analysresultaten göra insatser som stärker tilliten i alla led och systematiskt tar tillvara medarbetarnas tankar och synpunkter på Färgelanda kommun som arbetsgivare.	Någon medarbetarenkät har inte genomförts 2025	Genomföra undersökning eller enkät av något slag. Analysera resultatet och ta fram handlingsplan för att stärka arbetsgivarvarumärket och tilliten i organisationen.	Kontrollpunkten bör kvarstå 2026
3 Risk för brister i kommunens informationssäkerhet	Kontroll av att våra IT-system är informationssäkra.	Kontroll av att IT-system är informationsklassade med avseende på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet	Arbetet med att kartlägga och klassificera informationen är inte färdigt, men beräknas vara klart under 2026. Prognosen är positiv, men det går inte att säga med absolut säkerhet ännu att alla IT-system har tillräckligt skydd (it-tekniskt, behörighetsmässigt, juridiskt/avtalsmässigt, backup mm) för att säkerställa informationssäkerheten.	Arbetet fortsätter enligt plan	Kontrollpunkten bör kvarstå. Beskrivningen bör dock ändras till: Kontroll av andel verksamheter (enheter) som är "klarmärkerade" i ledningssystem/årlig uppföljning för informationssäkerhet + Kontroll av andel av den totala mängden servrar och databaser som flyttats till den nya gemensamma miljön för drift/backup och som uppfyller kravet på patchning/uppdatering med de senaste säkerhetsuppdateringarna.

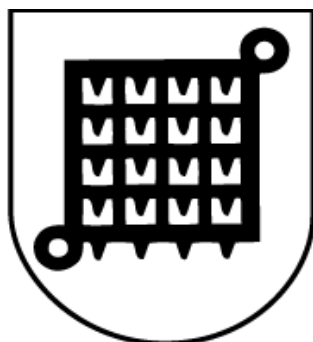
4. Risk för brist i organisation, rutiner och strukturer vilket kan ge risk att informationshanteringen blir ineffektiv och komplex vilket kan ge informationssäkerhetsbrister	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	Kontroll av att systemen är kvalitetssäkrade och anger beroenden och integrationer.	Det finns betydande brister i det systematiska informationssäkerhetsarbetet. Samtidigt är detta en identifierad brist som uppmärksammades redan hösten 2024, varefter insatser och en plan togs fram. Denna plan följs och arbetet fortskrider och prognosen är god.	Kontrollpunkten lyfts in i punkt tre	<i>Se ovan</i>
5. Verktälligheten av politiskt fattade beslut	Kontroll av verkställigheten i politiska beslut	Kontroll av beslut och dess verkställighet i organisationen	Kommunfullmäktige fattade under 2025 (t.o.m. november) beslut i 84 ärenden, varav alla är verkställda. Kommunstyrelsen fattade under 2024 (t.o.m. november) beslut i 66 ärenden (som inte gick vidare till KF), varav alla är verkställda.		<i>Kontrollpunkten bör kvarstå</i>
6. Budgetföljsamhet	Kontroll av budgetföljsamhet	Kontroll att respektive verksamhet håller sin ram.	Två av tre nämnder prognostiserar ett underskott		Med hänsyn till kommunens ekonomiska situation bör kontrollpunkter finnas kvar 2026
		Kontroll att konkreta åtgärder genomförs i de fall risk föreligger för negativa budgetavvikelser	<u>Kvartalsrapport per mars 2025</u> Kommunstyrelsen uppdrar till samtliga nämnder att lägga ner ett stort fokus på att minska det prognostiserade underskottet för 2025. <u>Delårsrapport per augusti 2025:</u> 2024 års underskott är omhändertaget i MRP 2026-2029 utifrån att de finansiella målen är satta så att 2024 års underskott åtgärdas. Detta förutsätter däremot att de åtgärder som ska genomföras i MRP 2026-2029 genomförs och att de finansiella målen uppnås. Då de finansiella målen beräknades för MRP 2026-2029 ingick att resultatet för 2025 inte skulle bli sämre än 0. Om prognosen för 2025 infaller innebär det att det behöver göras ännu större åtgärder än vad som nu ingår i MRP 2026-2029. Under arbetet med utarbetande av MRP 2027-2030 kommer 2026 års prognostiserade underskott omhändertas och i och med detta tillvägagångssätt kommer inte åtgärdsplaner att tas upp i Kommunfullmäktige i december månad.		
		Aktivt följa nämndernas rapportering samt genomföra fortlöpande dialogmöten med nämnderna. Detta i synnerhet i de fall som nämnderna prognostiserar en bristande följsamhet mot budget	Presidiedialoger har genomförts med respektive nämnd 7 ggr under 2025. Vid samtliga dialoger har budgetarbetet följts upp.		

Bilaga

Process/rutin	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Kontrollansvarig	Frekvens	Återrapportering	Datum för kontroll samt Resultat	Åtgärd
1. Anställningsprocess	Att utdrag ur belastningsregister kontrolleras	10 stickprov	UC	En gång per termin	Juni 2025 Januari 2026	251204 10 stickprov genomförda, belastningsregister fanns vid samtliga kontrollerade ärenden.	Ingen åtgärd
2. Anställningsprocess	Dokumentation av referenser	10 stickprov	UC	En gång per termin	Juni 2025 Januari 2026	251204 Vissa skriver in i Novi, dock saknas rutin sedan anställningssystem byttes.	Rutiner behöver upprättas
3. Mottagande i anpassad grundskola	Beslutsunderlag	Samtliga mottagna elever sedan senaste kontroll inskrivna enligt rutiner	UC	Årligen	Januari 2026	251127 I samtliga inskrivningar finns de fyra utredningarna och beslut taget av UC. De är diarieförda korrekt.	Ingen åtgärd
4. Skolpliktsbevakning	Kontroll att alla skolpliktiga elever har en skolplacering och deltar där	Samtliga	Handläggare	Årligen	Januari 2026	251127 Löpande kontroll enligt rutiner.	Ingen åtgärd
5. Utbetalning av elevpeng till andra huvudmän	Kontroll av att rätt ersättning utbetalas till annan huvudman för barn/elever som är folkbokförd i kommunen	20 stickprov	Ekonom	Årligen	Januari 2026	251204 20 stickprov genomförda, belopp korrekta i samtliga fall.	Ingen åtgärd
6. Barnomsorg och skolbarnsomsorg utifrån behov och lagstiftning	Kontroll av att omfattning av placering i förskola och fritidshem sker utifrån rättighet enligt skollag och regelverk	Samtliga	Handläggare	Årligen	Januari 2026	251127 Kontroll Allmän förskola; vt & ht. Kontroll av vårdnadshavaressysselsättning vid start av placering, löpande & årsvis	Ingen åtgärd

						uppföljning. Placeringsgaranti inom fyra månader följs	
7. Dokumentation av beslut	Kontroll av att beslut fattas och dokumenteras enligt skollagen och andra föreskrifter	Granskning av samtliga ärenden – enskild undervisning och andra beslut	UC	En gång per termin	Juni 2025 Januari 2026	251204 Rektor dokumenterar sina beslut vilka diarieförs korrekt. Rutiner finns och följs.	

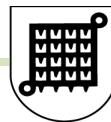
	förvaltningslagens bestämmelser	placering i särskilt undervisningsgrupp			
--	------------------------------------	--	--	--	--

Uppföljning av internkontrollplan

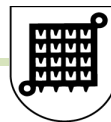
Socialnämnden

2025

Innehållsförteckning

Sammanfattning kontrollmoment	3
Utfall och åtgärdsplan	4
<i>Budgetföljsamhet</i>	<i>4</i>
<i>Felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd</i>	<i>4</i>
<i>Synpunkter och klagomål på sektor omsorgs verksamheter.</i>	<i>5</i>
<i>Ej verkställda beslut inom tre månader från att beslutet har fattats till att beslutet verkställs.....</i>	<i>5</i>
<i>Bristande kunskap och information bland medarbetarna om Lex Sarah.....</i>	<i>5</i>

Sammanfattning kontrollmoment

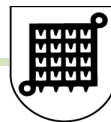
Konsekvens	4	Ej verkställda beslut inom 3 månader (2.4)			Budgetföljsamhet (2.1)
	3				
	2		Bristande kunskap om Lex Sarah (2.5)	Felaktiga utbetalningar och klagomål på sektorns verksamheter (2.2/2.3)	
	1				
		1	2	3	4

Sannolikhet

Sammantaget bedöms utebliven budgetföljsamhet stå för såväl högsta risken som största konsekvenserna för sektorn. I övriga kontrollmoment finns förvisso inneboende risker, men dessa bedöms sammantaget stå för lägre grad av såväl konsekvens som sannolikhet. I kontrollmomentet av "ej verkställda beslut" framkommer vid tiden för denna rapportens upprättande att detta omhändertagits tillfredsställande under året och inom angiven tid. Konsekvensen bedöms dock hög i det fall detta inte skulle vara möjligt i framtiden.

Fotnot:

Av Socialnämnden antagen internkontrollplan för 2025 (2024-11-25) ingår ej kontrollmomentet "budgetföljsamhet". Givet situationen, som även var känd 2024, har förvaltningen valt att redovisa denna punkt då den bedöms ha mycket stor inverkan.

Utfall och åtgärdsplan

Budgetföljsamhet

Kontrollmoment	Bedömning	Korrigerande åtgärder
Kontroll av budgetföljsamhet Ansvarig Gunnar Wigstrand	Bedömning Brister	

Flera åtgärder har vidtagits och fler är under uppstart, inte minst mot bakgrund av beslutad MRP för åren 2026-2029. Vad gäller interna kontrollen så följs samtliga verksamheter upp löpande och en ny modell för uppföljning togs fram, och har använts under 2025, detta enskilt bedöms inte kunna råda bot på den situation sektorn befinner sig i men har gett förbättrat informationsflöde och bättre kontroll.

Felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd

Kontrollmoment	Bedömning	Korrigerande åtgärder
Kontroll av att upprättade rutiner efterlevs. Ansvarig Johan Ferm, Gunnar Wigstrand	Bedömning Mindre brister	

Sedan före gående kontroll har man avgränsat antal personer som kan besluta om den likvida transaktionen. Man har två behörighetsgrupper, en med "full behörighet", och en med "begränsad", sistnämnda kan besluta om utbetalning men inte skicka en utbetalningsorder. Egenkontroller utförs av IFO med viss regelbundenhet och är i huvudsak kopplad till kvalitet. Säkerhetsmekanismer i form av dubbel attestering och behörighetsseparation finns i viss mån, men är till övervägande del inte säkerställd. Även om risken för manipulation bedöms vara låg så saknas såväl tekniska delar som en konkret rutin/handlingsplan för att förekomma eventuella felaktigheter eller misstag.

Rekommendationer:

Systemdokumentation: Uppdateras löpande i takt med förändringar i personal/tjänsteutförande. Syfte att endast aktuell och behörig personal har möjlighet att besluta om och betala ut pengar.

Dubbel attestering: Två personer måste godkänna alla utbetalningar och kontoändringar.

Behörighetsseparation: Ingen kan ensamt hantera ett ärende från ansökan till utbetalning.

Egenkontroller: Fortsatt regelbundenhet - särskilt av högriskärenden. Återkoppling till chef och konkreta planer för handling och utbildning internt.

Verifiering av klientkontrakt: Klient måste bekräfta viktiga ändringar som sker, syfte att förhindra manipulation utanför klientens vetskap.

Utbildning: Löpande utbildning i etik, bedrägeridetektering och rapporteringsrutiner - inkl kommunens antagna ruiner.

Tekniska lösningar: Löpande dokumentera brister i verksamhetssystemet som skulle kunna föranleda en felaktig utbetalning.

Synpunkter och klagomål på sektor omsorgs verksamheter.

Kontrollmoment	Bedömning	Korrigerande åtgärder
Synpunkter och klagomåls hantering Ansvarig Jon Granlund, Gunnar Wigstrand	 Bedömning Mindre brister	

Genom uppföljning med enhetschefer framgår att rutiner för klagomål- och synpunktshantering är någorlunda implementerade. Rutinerna kommuniceras vid introduktion av ny personal och finns tillgängliga i verksamhetens digitala kvalitetssystem. De flesta enheter rapporterar att rutinerna är kända och används i det dagliga arbetet.

Sammanställningen av årets inkomna klagomål och synpunkter visar att:

- samtliga enheter har följt processen för registrering, handläggning och återkoppling,
- dokumentationen är överlag korrekt och följer verksamhetens riktlinjer,
- tidsramar för hantering generellt har efterlevts,
- avvikelser och klagomål har utretts på ett strukturerat sätt,
- vidtagna åtgärder har dokumenterats och följts upp i enlighet med rutinerna.

Det finns inga identifierade systematiska brister i hanteringen.

Ej verkställda beslut inom tre månader från att beslutet har fattats till att beslutet verkställs.

Kontrollmoment	Bedömning	Korrigerande åtgärder
Verkställighet av beslut inom 3 månader Ansvarig Jon Granlund, Margaretha Gustafsson, Gunnar Wigstrand	 Bedömning Inga brister	

Rutinerna följs och efterlevs.

Under året så har snitt tiden från beslut till verkställighet varit ca 5-10 dagar.

Bristande kunskap och information bland medarbetarna om Lex Sarah

Kontrollmoment	Bedömning	Korrigerande åtgärder
Kunskap gällande Lex Sarah Ansvarig Jon Granlund, Gunnar Wigstrand	 Bedömning Mindre brister	

Granskningen visar att de flesta enheter har genomfört den årliga genomgången av Lex Sarah och dokumenterat detta i APT-protokollen. I protokollen framgår att: Medarbetarna har informerats om rapporteringsvägar och skyldigheter.

Administrativa avdelningen
Säkerhetsstrateg
Iris Zell

Tjänsteskrivelse
2026-02-16
2025/399

Kommunstyrelsen

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen fastställer *Handlingsprogram För förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor*, enligt förslag framtaget av Räddningstjänsten Fyrbodol.

Ärendets beredning

Räddningstjänsten Fyrbodol har tagit fram ett nytt handlingsprogram enligt kraven i Lag om skydd mot olyckor (LSO). Programmet har varit ute på samråd hos berörda kommuner, myndigheter och organisationer. Synpunkter har sammanställts och kommenterats i en särskild samrådsredovisning.

Förbundsdirektionen beslutade den **11 december 2025** att anta programmet och skicka det vidare till medlemskommunerna för fastställande. Beslut i respektive kommun krävs för att programmet ska börja gälla.

Sammanfattning av ärendet

Handlingsprogrammet beskriver hur Räddningstjänsten Fyrbodol ska arbeta med förebyggande insatser, operativ räddningstjänst och förmågeutveckling för att skapa ett tryggt och säkert Fyrbodol.

Programmet bygger på aktuella riskanalyser, statistik och befolkningsprognoser i de sju medlemskommunerna. Det tydliggör hur räddningstjänsten ska möta både vardagsolyckor och mer omfattande händelser som bränder, trafikolyckor, utsläpp av farliga ämnen, skogsbränder och extremväder. Samrådet visar att de flesta remissinstanser är positiva. Färgelanda kommun har lyft fram behov av viss lokal förtydligande information, vilket redovisats i remissammanställningen.

Ärendebeskrivning

Räddningstjänsten Fyrbodol har tagit fram ett nytt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet är ett obligatoriskt styrdokument

som medlemskommunerna måste fastställa för att uppfylla sina skyldigheter enligt lagen. Programmet beskriver hur arbetet ska bedrivas både före och under olyckor, och utgör grunden för räddningstjänstens gemensamma inriktning i Fyrbodal.

Programmet har tagits fram med stöd av aktuella riskanalyser, statistik och befolkningsprognoser för de sju medlemskommunerna. Det visar vilka risker som är vanligast, som exempelvis bränder, trafikolyckor, naturolyckor och utsläpp av farliga ämnen, och vilka mer komplexa eller sällanhändelser som kan ge stor påverkan på liv, miljö och samhällsviktig verksamhet.

Som en del av processen genomfördes ett omfattande samråd där kommuner, myndigheter och andra aktörer fick möjlighet att lämna synpunkter. Flera instanser, däribland Färgelanda kommun, har lyft behov av förtydliganden och kompletteringar, vilka Räddningstjänsten Fyrbodal har besvarat och i vissa fall arbetat in i programmet. Samrådet visar i stort stöd för programmets struktur och innehåll.

Förbundsdirektionen beslutade den 11 december 2025 att anta handlingsprogrammet och skicka det till medlemskommunerna för fastställande. Nu krävs beslut i respektive kommun för att programmet ska kunna börja gälla.

Handlingsprogrammet skapar förutsättningar för ett likvärdigt och robust skydd mot olyckor i hela Fyrbodal och tydliggör hur medlemskommunerna tillsammans ska möta både dagens och framtidens risker. För Färgelanda kommun innebär programmet att den gemensamma räddningstjänsten får ett uppdaterat, rättssäkert och lagstadgat underlag för verksamheten.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Genomförandet av handlingsprogrammet sker inom ramen för befintliga avtal och budgetramar för Räddningstjänsten Fyrbodal. Programmet bedöms inte medföra nya direkta kostnader för Färgelanda kommun. Eventuella utvecklingsbehov hanteras i ordinarie budgetprocess.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Programmet syftar till att stärka trygghet, säkerhet och motståndskraft i samhället. Ett väl fungerande förebyggande arbete och effektiv räddningstjänst bidrar till minskade konsekvenser vid olyckor, vilket påverkar både människors livsvillkor och den lokala miljön positivt.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelsen, dat 2026-02-16.

Protokollsutdrag §96, Förbundsdirectionen Räddningstjänsten Fyrbodal, dat 2025-12-11.

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, dat 2026-01-30

Fördjupad beskrivning av samråd, dat 2025-12-04.

Sändlista:

Räddningstjänsten Fyrbodal

Sektor Samhällsutveckling

Säkerhetsstrateg

2026-01-30 | Diarienummer

Handlingsprogram

För förebyggande verksamhet och
räddningstjänst enligt lag (2003:778)
om skydd mot olyckor

Dokumentnamn

Typ av dokument:	Beslutad av:
Diarienummer:	Antagen av:
Datum för beslut:	Senast uppdaterad:
Relaterade styrdokument:	

Räddningstjänsten Fyrbodal

Telefon 010-705 40 00

E-post info@rtfyrbodal.se

Webb www.rtfyrbodal.se

Begreppsförklaring

BFS	- Boverkets författningssamling
CBRN	- Kemiska, Biologiska, Radioaktiva, och Nukleära risker
Civo	- Civilområde
FOI	- Totalförsvarets forskningsinstitut
IVPA	- Åtgärder i väntan på ambulans
LBE	- Lagen om brandfarliga och explosiva varor
LC	- Ledningscentral
LSO	- Lagen om skydd mot olyckor
MCF	- Myndigheten för civilt försvar, tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
MSBFS	- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling
NÄL	- Norra Älvsborgs länssjukhus
OXA	- Oexploderad ammunition
PDV	- Pågående dödligt våld
RFBD	- Räddningstjänsten Fyrbodals kommun
RiB	- Räddningspersonal i beredskap
RLS	- Räddningsledningssystem
RRVG	- Räddningsregion Västra Götaland
SCB	- Statistiska centralbyrån
UAV	- Unmanned aerial vehicle (drönare)
VMA	- Viktigt meddelande till allmänheten

Innehåll

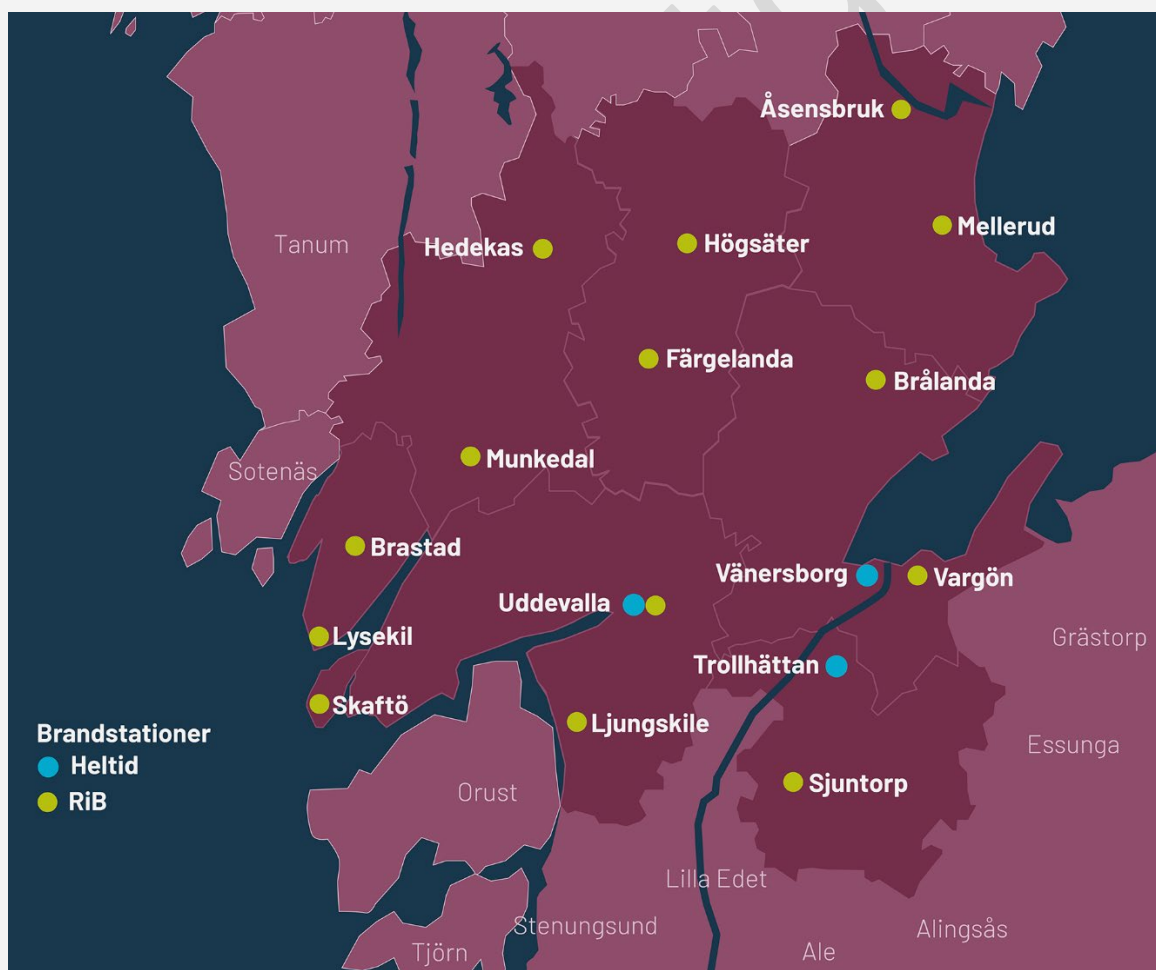
1	Inledning	1
2	Beskrivning av kommunerna	2
3	Styrning av skydd mot olyckor	4
4	Risker	7
	Övergripande beskrivning	7
	Beskrivning per olyckstyp	13
5	Värdering	24
	Övergripande värdering	24
	Värdering per olyckstyp	26
	Räddningstjänstens förmåga att hantera riskbilden	29
6	Mål	31
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet	32
	Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor	32
	Stöd till den enskilde	33
	Rengöring och brandskyddskontroll	34
	Övriga förebyggande åtgärder	34
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	35
	Övergripande beskrivning	35
	Beskrivning av förmåga per olyckstyp	42
	Ledning i räddningstjänst	50
	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	51
	Räddningstjänst under höjd beredskap	51
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	53
	Uppföljning av handlingsprogram	53
	Undersökningsrapport	53
	Lärande	53
	Övrigt arbete relaterat till olycksutredningar	54

1 Inledning

Räddningstjänsten Fyrbodol (RFBD) är ett kommunalförbund som är ansvarig för att fullgöra de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor samt enligt förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor med undantag för:

- att samordna olycksförebyggande verksamhet i medlemskommunen (1 kap. 6 §),
- att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap. 1 §), samt
- när medlemskommunen är att betrakta som enskild (2 kap.) samt att ansvaret för att samordna kommunens totala arbete för skydd mot olyckor kvarligg på den enskilda kommunen.

RFBD består av kommunerna Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Nedan är en karta som visar var samtliga stationer är belägna inom förbundets geografiska område.

2 Beskrivning av kommunerna

Förbundets geografiska område har en landareal på 3 636 km² och har 195 743 invånare vid årsskiftet 2024/2025. Inom förbundets område finns det flertalet vattenområden, från Vänern och Göta Älv i öster till havet och fjordar i väster.

Inom förbundet finns större verksamheter såsom petroleumraffinaderi, gasterminal, hamnverksamhet, fordonsindustri, kraftstationer, försvarsindustri, köpcenter, högskola, institutionell verksamhet i form av sjukhus, vårdanläggningar, rättsväsende, anstalter och anläggningsboenden med mera.

Genom förbundets geografiska område passerar flera stora trafikleder såsom Europaväg 6, Europaväg 45, och väg 172. Dessa leder genererar ett betydande trafikflöde, som ökar ytterligare under sommarmånaderna när turism och fritidsboende intensifieras.

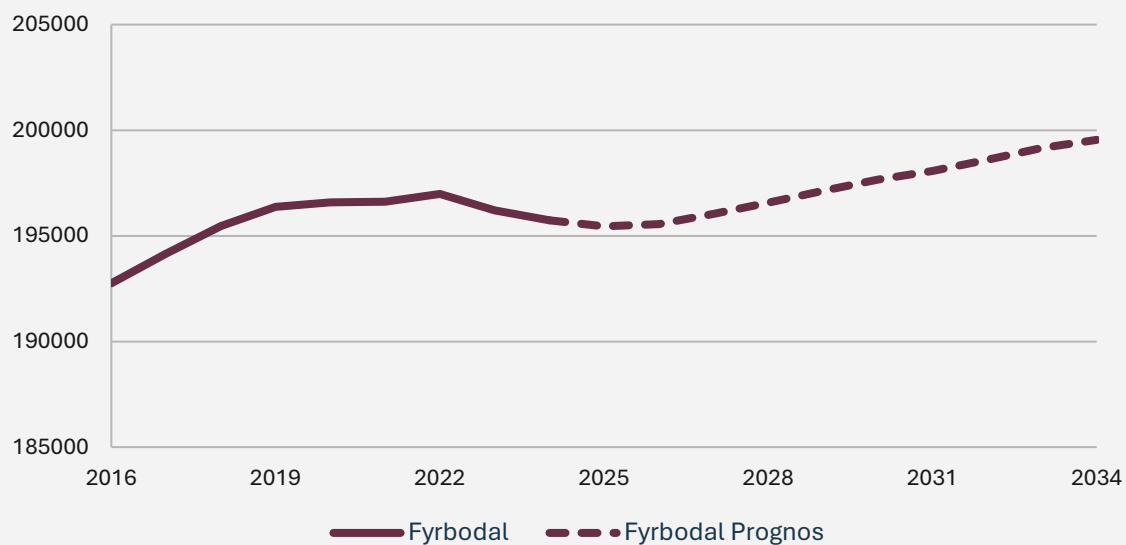
Järnvägssträckor med tillhörande tunnlar korsar också området. Utmed Göta älv finns Trollhätte kanal med flera större slussar som möjliggör sjöfart mellan Vänern och Västerhavet. Området rymmer även flera flygplatser i varierande storlek.

Götaälvdalen och Vänern har komplexa förutsättningar med flera olika intressen och risker, såsom kraftproduktion, dricksvattentäkt, naturintressen, fartygstrafik, dammar och slussar, samt geotekniska förutsättningar. Upperudsälven och Dalslands kanal löper i förbundets norra delar och även här finns liknande förutsättningar, om än i mindre omfattning. Utöver Göta älv förekommer omfattande fartygstrafik runt förbundets kustområden, djuphamnen i Brofjorden är en av Sveriges största. Utöver denna finns även handelshamnar i Lysekil, Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla.

Inom bland annat Lysekils kommun, finns skyddsvärda samhällen där husen är byggda i trä med korta avstånd mellan huskropparna. Det finns även ett antal bebyggda och bebodda öar utan vägförbindelse. Sommartid är förbundets kustkommuner med hav och skärgård en turisttät geografi med mycket bad- och båtliv.

Den demografiska sammansättningen i medlemskommunerna är relativt lik Sverige som helhet, framför allt i kommunerna Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla där flest antal invånare bor. I kommunerna Färgelanda, Lysekil, Mellerud och Munkedal finns det något färre barn 0-15 år och något fler äldre personer från 65 år och uppåt jämfört med Sverige som helhet. Grafen nedan visar den prognostiserade befolkningsutvecklingen inom förbundet. Prognosen är baserad respektive kommuns befolkningsprognos om sådan finns samt Västra Götalandsregionens befolkningsprognos.

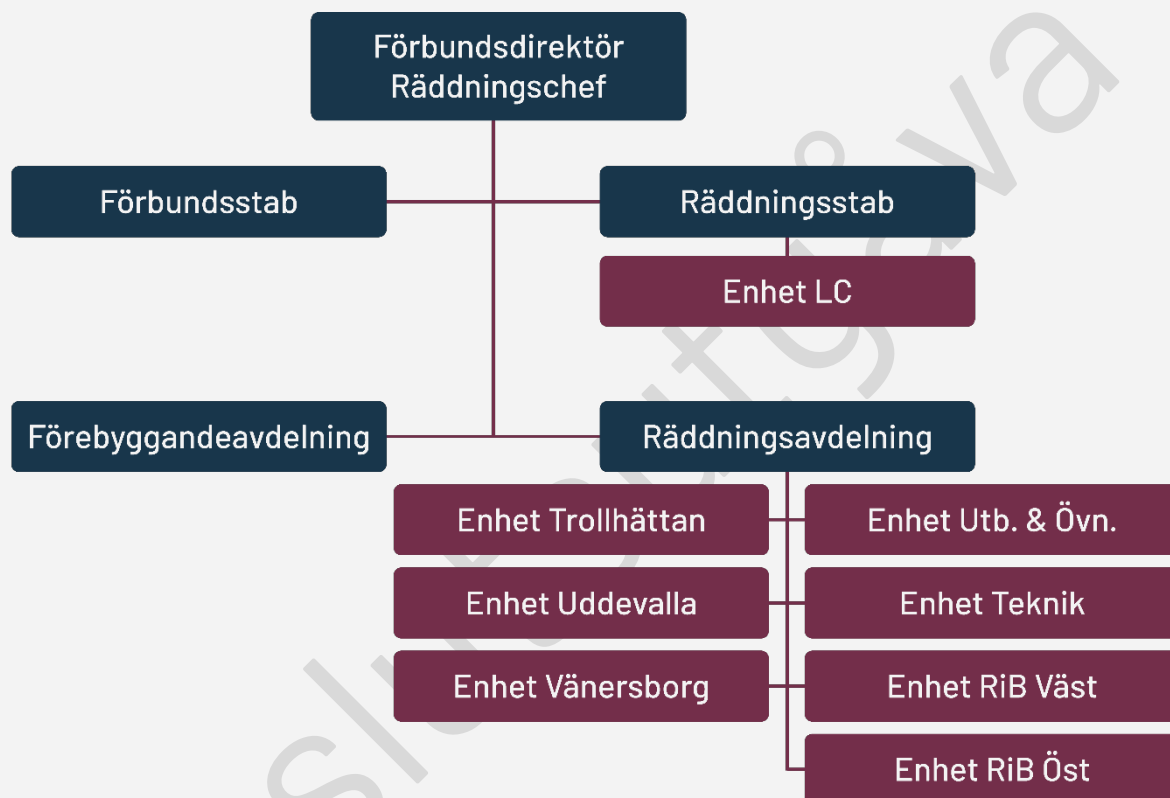
Befolkningsutveckling och prognos för Räddningstjänsten Fyrbodal

3 Styrning av skydd mot olyckor

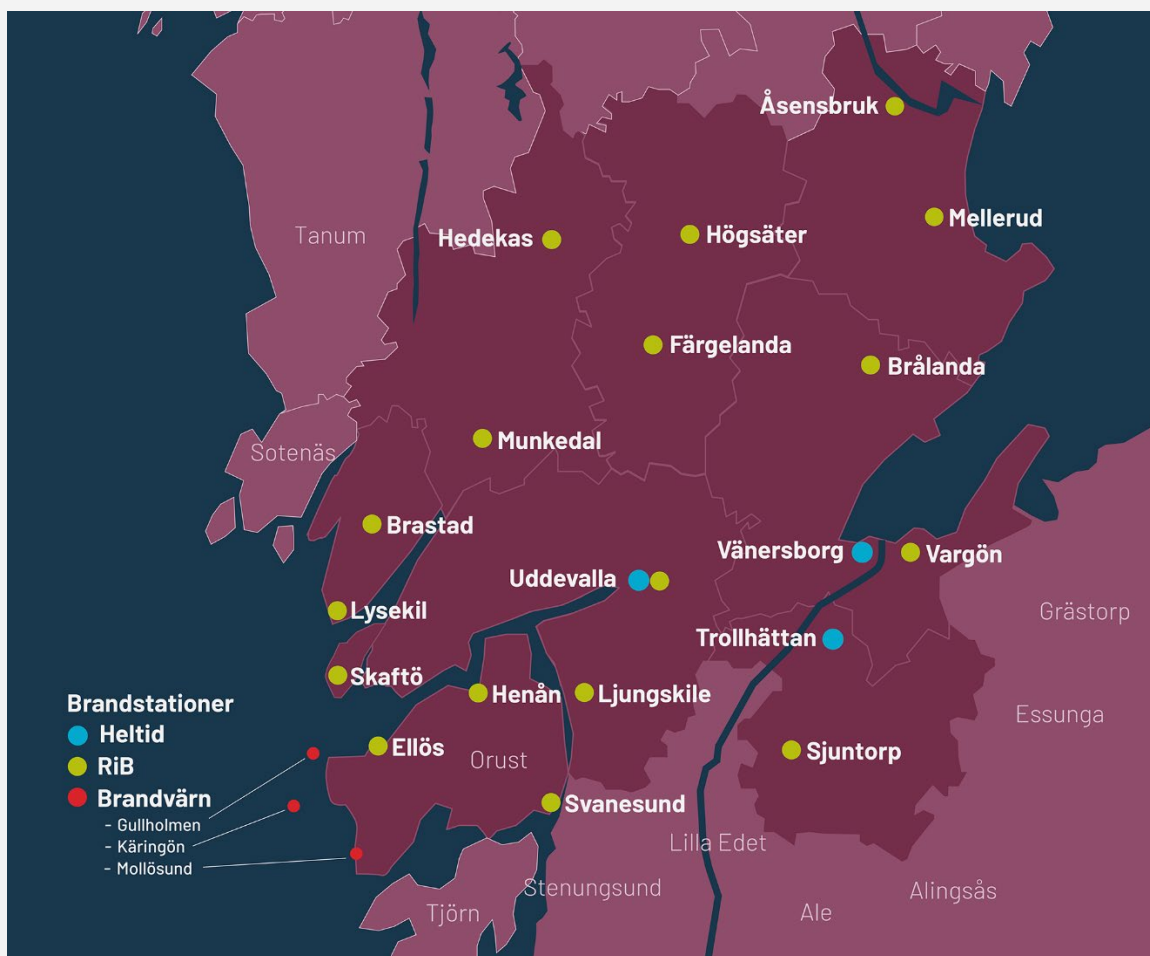
Räddningstjänsten Fyrbodal (RFBD) styrs av en direktion som består av valda ledamöter från medlemskommunerna. Direktionen består av 14 ordinarie ledamöter och 14 ersättare, där varje kommun har lika många representanter. Direktionen är ansvarig för att genomföra medlemsråd tillsammans med samtliga medlemskommuner för dialog kring genomförandet av förbundets verksamhet.

Förbundet leds av en förbundsdirektör tillika räddningschef, och organiseras enligt följande:

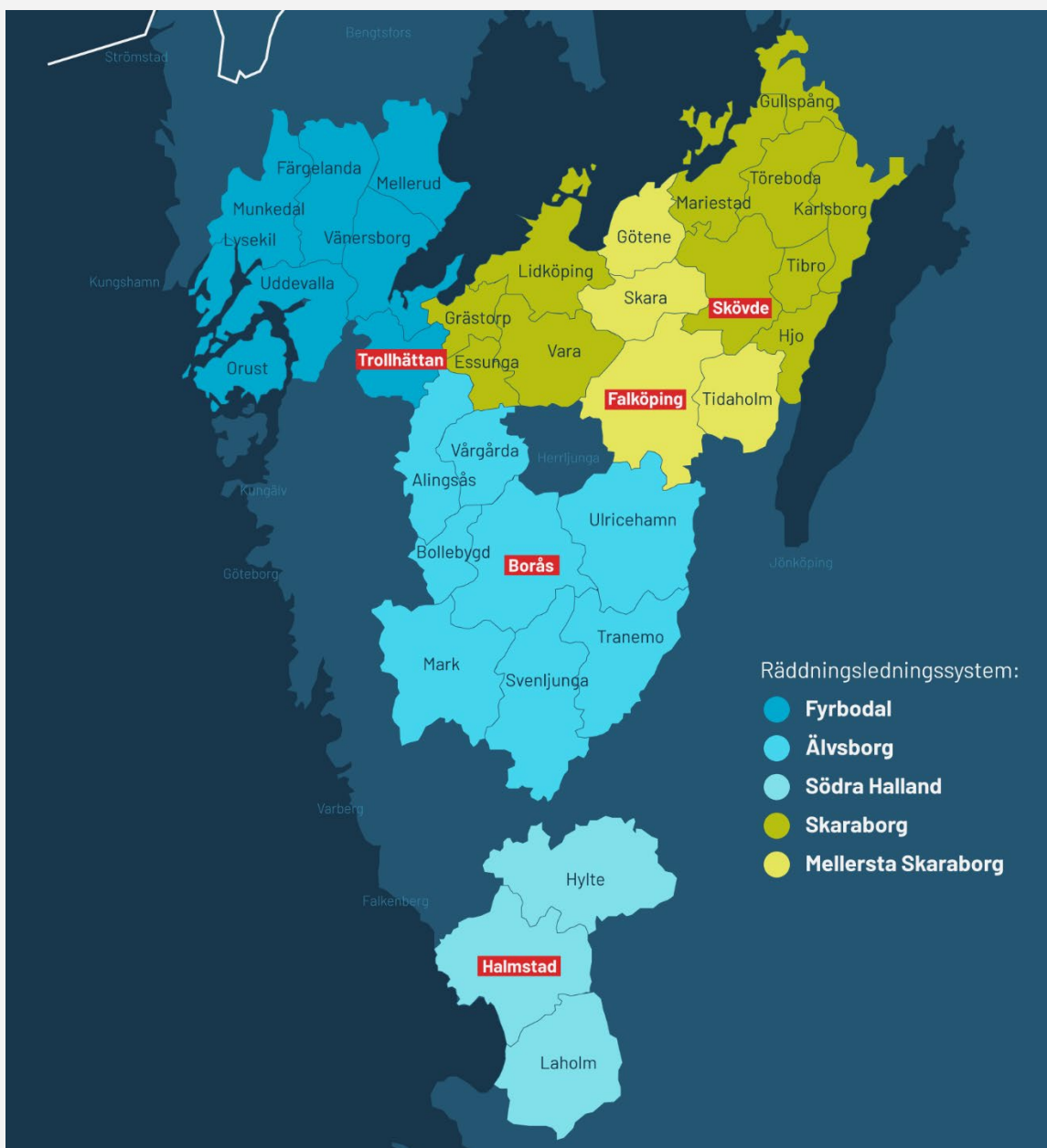

Totalt har förbundet cirka 460 anställda. Därav är cirka 300 anställda som räddningspersonal i beredskap (RiB), 100 är anställda brandmän på heltid samt 60 är anställda som dagtidspersonal. Dagtidspersonal arbetar utifrån olika roller i verksamhetens alla avdelningar.

RFBD verkar i sju kommuner och av de 16 stationerna är 3 bemannade med heltidspersonal och 14 är bemannade med RiB-anställda. Uddevalla brandstation rymmer både heltids- och RiB-styrka.

RFBD är driftansvarig för räddningsledningssystemet (RLS) Fyrbodalen och dess övergripande ledning samt ledningscentralen. Den övergripande ledningen av RLS utgår från en vakthavande räddningschef och vakthavande befäl. Dessa leder systemet, som även omfattar Orust räddningstjänst, genom räddningschefens principer och delegation.

RLS Fyrbodal är en del i Räddningsregion Västra Götaland (RRVG) som även utgörs av räddningsledningssystemen Skaraborg, Mellersta Skaraborg, Älvsborg samt Södra Halland.

4 Risker

Riskbilden inom förbundets geografiska ansvarsområde är både komplex och föränderlig. Inom det geografiska området finns både stadsbebyggelse och områden som är mer glest befolkade, därtill kust- och havsområden med hamnar och omfattande turism. Det finns höghusbebyggelse, tät trähusbebyggelse, industrier och byggnader som omfattar personintensiva och utrymningskritiska verksamheter. Därutöver finns en omfattande trafikinfrastruktur med väg-, järnvägs-, flyg- och sjötrafik. Sammantaget bidrar förutsättningarna inom förbundet till en differentierad och komplex riskbild.

Övergripande beskrivning

Förbundsområdet har stadsmiljö med varierande bebyggelsemiljö i de större tätorterna. Stora delar av Räddningstjänsten Fyrbodals (RFBD) område består av landsbygd med spridd bebyggelse. Inom vissa delar av förbundet finns en omfattande jordbruksverksamhet.

Det finns utbredd institutionell verksamhet i form av sjukvård, behovsprövade boenden eller anläggningsboende, fängelse, rättspsykiatrisk vård, domstolar och annan jämförbar verksamhet. Med dessa kommer bland annat risker för storskaliga bränder där personer inte alltid kan förväntas utrymma själva.

Inom förbundet finns områden där social oro förekommer. Med detta menas ett tillstånd som har sin grund i bristande livsvillkor och bristande tillit till offentliga aktörer. Detta kan manifestera sig mer eller mindre tydligt och konsekvenserna är svåra att sammanfatta och överblicka.

Små och medelstora industriverksamheter finns i alla delar av förbundsområdet, medan större produktionsindustrier och industriområden är mer geografiskt begränsade till vissa delar. I Trollhättan finns Stallbacka industriområde med ett antal större industrier inom bland annat flygmotorer, återvinning, och värmeproduktion. I Vänersborg finns området Trestad center med bland annat omfattande lagerverksamhet och en större avfallsanläggning. I Uddevalla finns industrier runt om hamnområdet och i delar av tätorten. I övriga delar av förbundet finns också omfattande industri i form av exempelvis raffinaderi, gasterminal, större pappersbruk, och produktion av stål.

En samhällstrend som påverkar riskbilden är övergången till förnybar energi. Detta arbete kräver energilagringsskapacitet vilket ofta utgörs av litium-jon batterier. Dessa batterier kan förekomma i allt från solcellsanläggningar på villor till storskaliga batterienergilagrar på industrier. Utöver batterier pågår arbeten med förnybara drivmedel där vätgas och biogas är alternativ som utforskas. I förbundet finns en handfull tankstationer för biogasfordon och en tankstation för vätgasfordon.

En mängd av dessa verksamheter och anläggningar medför olika typer av risker, bland annat omfattande och komplexa industribränder, bränder i petroleumprodukter och utsläpp av farliga ämnen. Inom förbundets område finns även infrastruktur som har inverkan på riskbilden, exempelvis; flygplatser, järnvägsnät och järnvägstunnlar, vägtunnlar, slussleder och kanaler, dammar och transportleder för farligt gods.

De geologiska förutsättningarna innebär att delar av förbundsområdet är lokaliserat i det nationellt mest utpekade riskområdet för ras och skred. Inom förbundsområdet finns även ett antal större sammanhängande skogsområden som är svårtillgängliga. Inom vissa områden förekommer också påtagliga storm-, översvännings-, eller snöovädersrisker.

Antal räddningsinsatser per år

Räddningstjänsten larmas till omkring 2 150 händelser årligen. Larmen är fördelade mellan kommunerna enligt tabellen nedan, vilken avser händelser och uppdrag där någon uttryckande enhet från kommunal räddningstjänst kom fram till platsen.

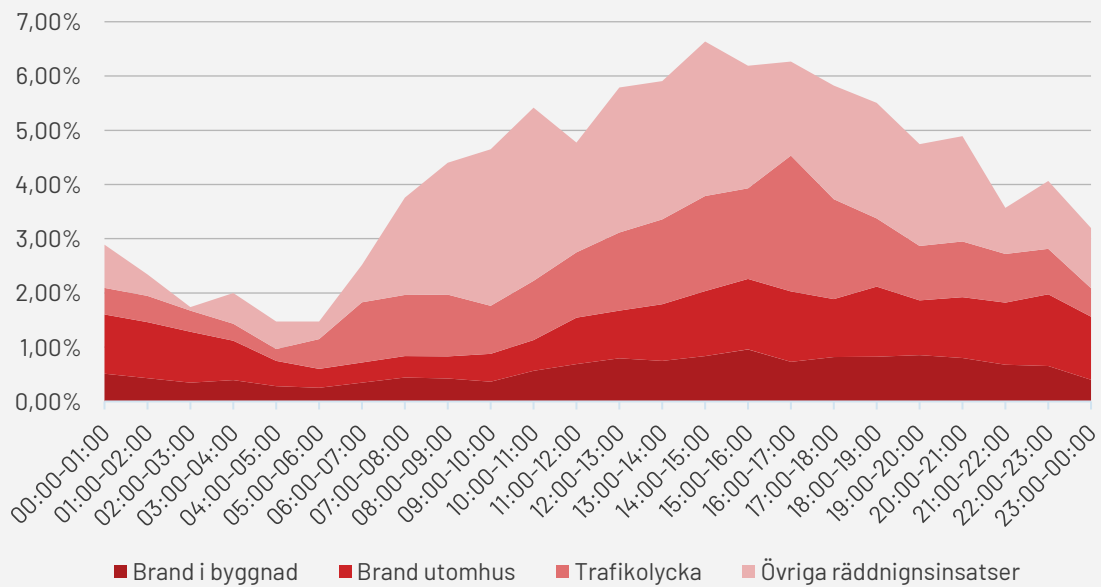
Antal händelser där minst en enhet från kommunal räddningstjänst har larmats

Beskrivning	2020	2021	2022	2023	2024
Färgelanda	66	71	88	74	72
Lysekil	203	216	190	223	205
Mellerud	110	132	116	126	111
Munkedal	189	188	197	197	193
Trollhättan	570	510	514	544	555
Uddevalla	655	610	584	574	617
Vänersborg	429	422	429	408	393
Summa	2 222	2 149	2 118	2 146	2 146

Flest händelser inträffar i Uddevalla nära följt av Trollhättan, mer än 75 % av händelserna är koncentrerade till Trestadsområdet. Över året inträffar en knapp majoritet av händelserna under sommarhalvåret med omkring 150 fler, en ökning mot vinterhalvåret på 14 %. Kommunen med överlägset störst ökning sommartid är Lysekil med en ökning på 69 % jämfört med vinterhalvåret. Vänersborg och Trollhättan ser öknings på 20 % respektive 10%, övriga kommuner ser mindre skillnader på mellan 5 % och -2 %.

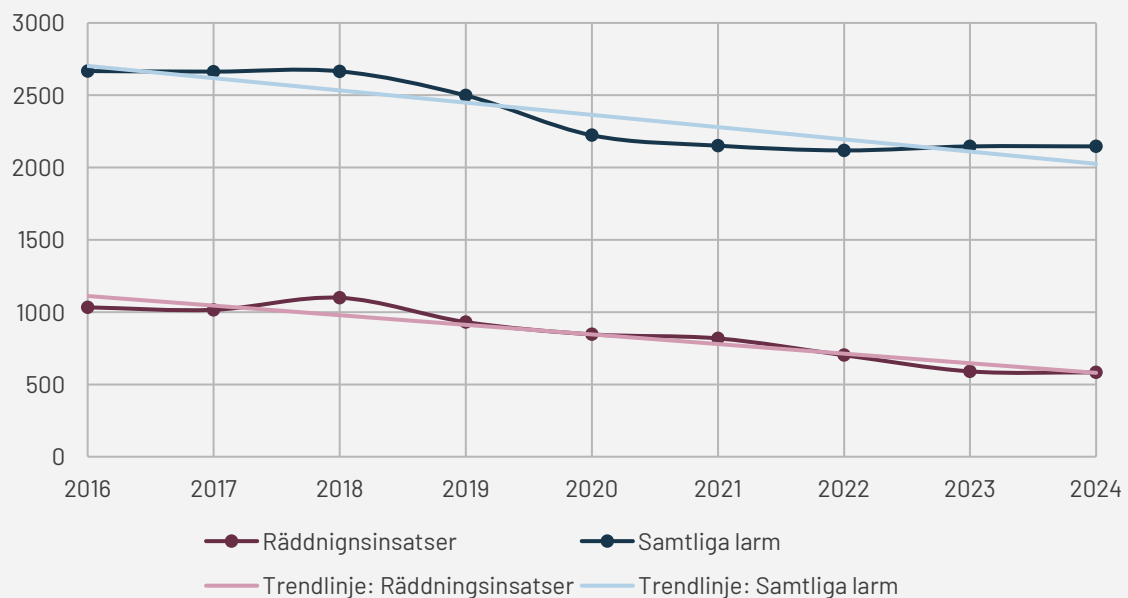
Majoriteten av förbundets larm inkommer dagtid, 61% inkommer mellan kl. 8 och 19. Brand i byggnad ökar i frekvens under eftermiddag och kväll medan brand ute ser en jämn frekvens över dygnet, undantaget förmiddag och tidig morgon där den är lägre. Trafikolyckor ökar i frekvens under vanliga pendlingstider, särskilt mellan kl. 16 och 17.

Andel av larm per timme över dygnet

Under perioden 2016 till 2024 är trenden för både totalt antal larm och räddningsinsatser nedåtgående. Det totala antalet larm har dock legat på en förhållandevis stabil nivå sedan 2020 medan antalet räddningsinsatser fortsatt minska. Grafen nedan visar dessa värden under perioden.

Antal larm och räddningsinsatser per år

Anledningen till den sjunkande trenden beror sannolikt på flera faktorer. En sådan faktor kan exempelvis vara systemledningen för RLS Fyrbodol, vilken effektivt kan göra bedömningar om vad som utgör räddningsinsats eller ej innan en styrka anlärt till platsen.

Olyckor och händelser som inträffar sällan

För vissa risker i förbundet bedöms sannolikheten för att en olycka inträffar vara låg samtidigt som konsekvensen, om en olycka ändå inträffar, blir omfattande. Sådana risker kommer leda till stora eller komplexa olyckor. Räddningstjänsten har valt att fokusera särskilt på vissa utvalda typhändelser då de bedöms som särskilt relevanta under detta handlingsprogramms giltighetstid. Händelserna är följande:

Omfattande brand i byggnad

Inom förbundsområdet finns komplexa verksamheter såsom köpcentrum, sjukhus, och stora industrier där en brand riskerar orsaka omfattande skada och hota människors liv och hälsa. En sådan brand kommer vara mycket komplex att hantera och kommer kräva omfattande resurser. Utöver enskilda verksamheter finns områden med känslig träbebyggelse i flera av medlemskommunerna, exempel på detta är kvarteret Falken i Uddevalla, Gamlestan i Lysekil, samt Fiskebäckskil och Grundsund. En brand i denna typ av bebyggelse riskerar spridas till flera byggnader och blir då en mycket omfattande och komplex olycka.

Omfattande skogsbrand

Inom förbundet finns vidsträckta skogsområden, framför allt i de norra delarna. Risken för skogsbränder är väderberoende där åren 2014 och 2018 sticker ut kraftigt som år med påtaglig skogsbrandsrisk till följd av långvarig torka och höga temperaturer. Exempel på sådana omfattande skogsbränder är Västmanlandsbranden och branden i Ljusdal. En liknande brand skulle medföra stora och långvariga påfrestningar för RFBD.

Omfattande brand i brandfarliga ämnen

Inom förbundet finns flera industrier som hanterar, förvarar, eller förbrukar brandfarliga varor i hög omfattning. Till dessa verksamheter sker även regelbundna transporter liksom att det förekommer transportflöden med sådana varor som passerar förbundet längs exempelvis E6, E45, eller Göta älv. En omfattande brand i dessa ämnen, antingen vid en förvaringsplats såsom en cistern eller vid en transportolycka, kan orsaka stora och komplexa händelser. Exempel på sådana ämnen som hanteras och transporteras inom förbundet är bensin, diesel, fotogen och LNG (Liquefied Natural Gas).

Olycka med större fartyg

Inom förbundet finns flera hamnverksamheter och farleder för fartyg, både längs kusten och Göta älv upp till Väneren. Om en olycka inträffar på ett fartyg som befinner sig inom ett hamnområde eller Göta älv ansvarar RFBD för räddningsinsatsen. Exempel på olyckor som kan inträffa med sådana fartyg är brand, grundstötning eller omfattande drivmedelsläckage. Det finns flera exempel på när sådana händelser inträffat inom förbundet, framför allt längs Göta älv. Både Uddevalla och Lysekils hamn kan ta emot större fartyg och kan därför nyttjas som nödhamnar. Detta innebär att olycksdrabbade fartyg till havs kan bärgas till dessa hamnar där RFBD kommer bli en viktig samverkande aktör. Exempel på en sådan händelse är Scandinavian Star som bärgades till Lysekils hamn.

Flyghaveri

Inom förbundet finns två flygplatser som är frekvent trafikerade, en för kommersiella flygplan och en för helikoptrar. Utöver detta finns flera flygplatser i närhet till förbundet för både militärt och civilt bruk. Om en flygolycka inträffar inom förbundets område blir händelsen sannolikt omfattande och komplex med ett stort samverkansbehov.

Stort utsläpp av farligt ämne

Dagligen passerar flera transporter med farligt gods genom förbundet liksom att flera verksamheter hanterar sådana varor i stor omfattning. Om ett utsläpp av ett särskilt farligt ämne sker kan riskområdet bli väldigt omfattande. Inträffar det i närhet till någon tätort kan olyckan bli extremt komplex och utbredd med ett stort skadeutfall. Ett antal händelser med risk för sådant utsläpp har inträffat inom förbundet. Det finns även en ständigt ökande risk att sådana ämnen kan förekomma i antagonistiska syften.

Ras och skred i tätbebyggt område

Längs Göta älv och flera andra vattendrag samt vissa andra särskilt känsliga markområden i förbundet finns en ökad risk för ras och skred. Om ett ras eller skred inträffar inom eller i närhet till byggnation finns risk för byggnads- och infrastrukturkollaps inom ett potentiellt väldigt omfattande område och med ett stort skadeutfall.

Dammhaveri

Flera av vattendragen i förbundet är försedda med kraftdammar, slussar, eller liknande fördämningar. Om fel uppstår i en sådan fördämning vilket leder till ett plötsligt ökat flöde, kan effekterna nedströms bli väldigt påtagliga. Effekterna som kan uppstå beror på omfattningen av haveriet, men kan exempelvis vara omfattande översvämningar, flodvågor, eller ras och skred utmed vattendraget.

Extremväder

Extremväder omfattar väderrelaterade fenomen som är ovanligt förekommande eller ovanligt långvariga, exempelvis torka, värmeböljor, skyfall, eller stormar. Extremväder kan antingen orsaka direkta skador, såsom översvämningar eller stormskador, eller öka risken för andra olyckor som skogsbrand och trafikolycka.

Pågående dödligt våld (PDV) och terrorattentat

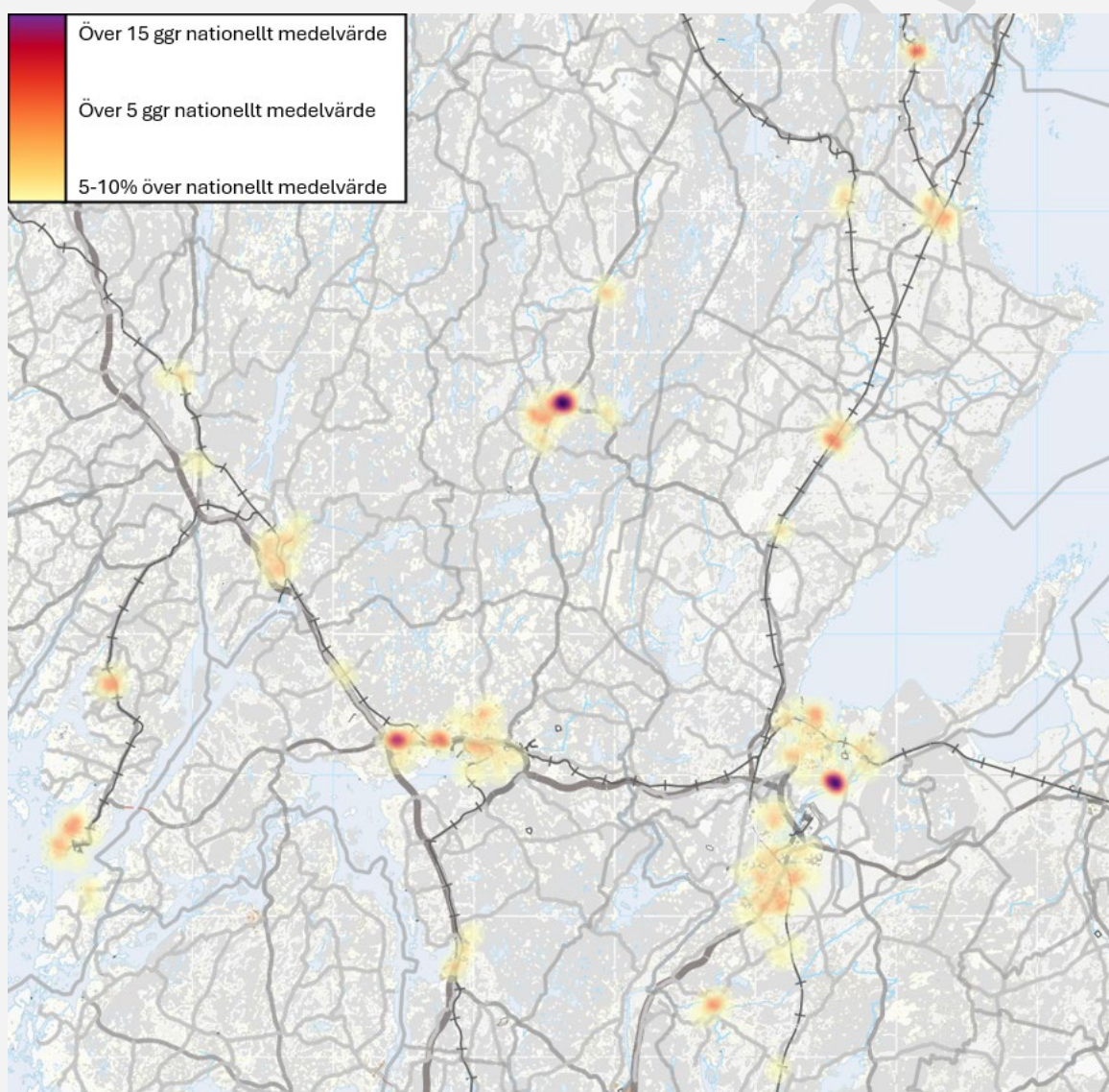
Risken för antagonistiska dåd kan inte uteslutas inom förbundsområdet. PDV kan förekomma både i publika miljöer som skolor och köpcentrum, liksom mer privata sammanhang som fester och läger. Terrorattentat kan förekomma inom förbundsområdet riktat antingen mot allmänheten eller offentliga och privata aktörer. Tillvägagångssätt och motiv skiljer sig mellan terrorattentat och PDV, dock är konsekvenserna snarlika. Dessa händelser kan orsakas på en mängd olika sätt men karakteriseras av risken för ett stort antal skadade.

Social oro

Social oro kan yttra sig i form av skadegörelse, stenkastning, och anlagda bränder. Vid räddningsinsatser har personal blivit utsatta för hotfulla situationer, vilket riskerar att påverka insatsresultatet. Liknande företeelser har även skett i andra delar av Sverige.

Inom förbundet har det inträffat händelser där social oro bidragit till förlopp med flera samtidiga och relativt omfattande händelser, där belastningen på räddningstjänsten varit långvarig och med stort behov av ledning.

Förbundet har genomfört en densitetsanalys för områden där brand i byggnad och brand utomhus är överrepresenterade jämfört med riksgenomsnittet i förhållande till antalet invånare. Resultatet visar inte nödvändigtvis ett mått på social oro men ger en uppskattning om var denna problematik kan förekomma. Bilden nedan visar denna analys.

Höjd beredskap

Räddningstjänst under höjd beredskap har under de senaste åren aktualiserats genom ett starkt förändrat omvärldsläge och efter beslut av bland annat riksdag och regering. De grundläggande uppgifterna framgår av LSO. Hot- och riskbilden framgår av scenarier framtagna av bland annat Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI), Myndigheten för civil beredskap (MCF), Länsstyrelsen och Försvarsmakten.

Inom förbundet finns objekt och områden av stor betydelse för totalförsvaret. Det finns också särskilda omständigheter i området som vid höjd beredskap påverkar riskbild och bedömningar. Sådana omständigheter är bland andra områdets betydelse för mottagning och transporter av civilt och militärt stöd från andra nationer. Detta planeringsarbete kallas världlandsstöd. I förbundsområdet finns viktiga infrastrukturobjekt samt vissa militära objekt och områden.

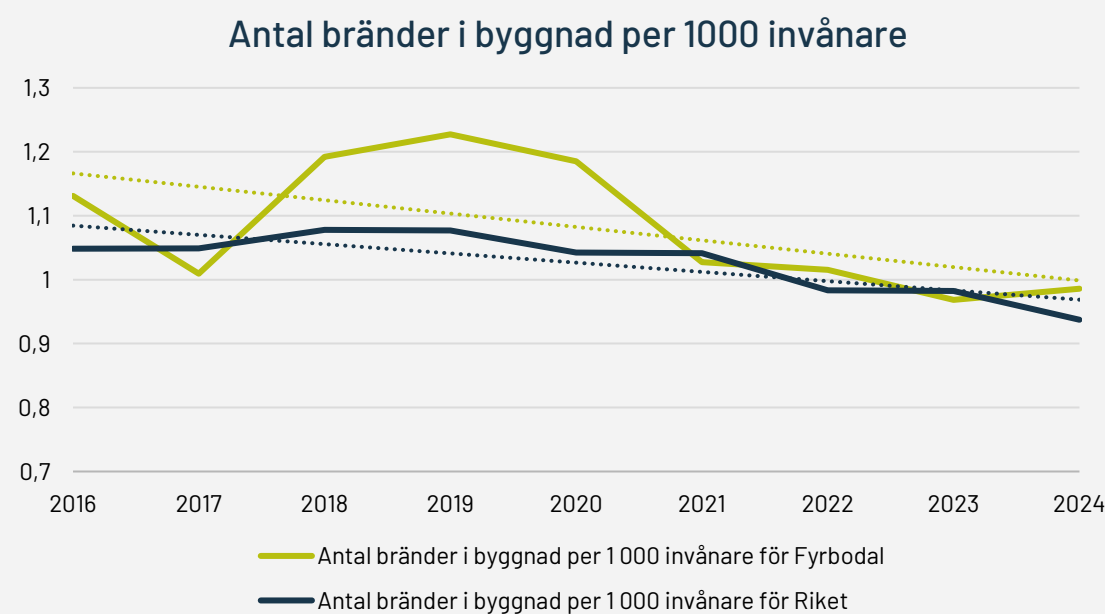
Beskrivning per olyckstyp

Tabellen inkluderar automatlarm och IVPA som utförs enligt avtal med anläggningsägaren respektive Västra Götalandsregionen. Vissa händelser har exkluderats, såsom andra uppdrag och ej kategoriserade larm.

Beskrivning	2020	2021	2022	2023	2024
Automatlarm	750	721	764	741	739
IVPA	256	214	248	295	252
Trafikolycka	281	324	264	248	271
Brand utomhus	323	285	300	222	188
Brand i byggnad	233	202	200	190	191
Nödställd person	73	56	37	79	82
Annan händelse utan risk för skada	74	99	80	64	59
Utsläpp av farligt ämne	58	52	50	57	59
Vattenskada	17	69	58	44	17
Stormskada	10	0	0	13	17
Annan olycka	19	22	11	11	11
Drunkning	17	16	8	9	13
Nödställt djur	8	5	3	6	12
Översvämning	2	6	1	3	3
Ras eller skred	2	1	2	1	1
Summa	2 123	2 072	2 026	1 983	1 915

Brand i byggnad

Under 2016 till 2024 inträffade cirka 210 bränder i byggnader per år. Trenden är svagt nedåtgående under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet.

Brand i bostad

Bebyggelsen inom förbundet är varierad med avseende på byggnadsålder, byggnadstyp, och typer av fysisk planering. Över förbundet är bostäderna jämt delade mellan småhus och flerbostadshus med en handfull övriga hus och specialbostäder. Kommunerna Lysekil, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg har en högre andel flerbostadshus än resterande medlemskommuner. Flerbostadshusen är ofta koncentrerade till de större tätorterna medan småhus förekommer mer i förorter och glesbygd. Tabellen nedan visar fördelning och typ av bostadslägenhet per kommun.

Andel bostadstyper i medlemskommunerna 2024 (hämtat från SCB)

Kommun	Småhus		Flerbostadshus		Övriga hus		Specialbostad		Summa	
Färgelanda	2 603	(79 %)	462	(14 %)	57	(1,7 %)	165	(5,0 %)	3 287	(3 %)
Lysekil	4 121	(51 %)	3 479	(43 %)	131	(1,6 %)	326	(4,1 %)	8 057	(8 %)
Mellerud	3 346	(70 %)	1 140	(23 %)	42	(0,9 %)	255	(5,3 %)	4 783	(5 %)
Munkedal	3 636	(71 %)	1 208	(24 %)	57	(1,1 %)	208	(4,1 %)	5 109	(5 %)
Trollhättan	11 212	(37 %)	16 190	(55 %)	221	(0,7 %)	1 967	(6,7 %)	29 590	(30 %)
Uddevalla	12 023	(43 %)	14 512	(51 %)	562	(2,0 %)	1 172	(4,2 %)	28 269	(29 %)
Vänersborg	9 560	(48 %)	9 164	(46 %)	290	(1,5 %)	737	(3,7 %)	19 571	(20 %)
Summa	46 501	(47 %)	46 155	(47 %)	1 360	(1,4 %)	4 830	(5 %)	98 846	

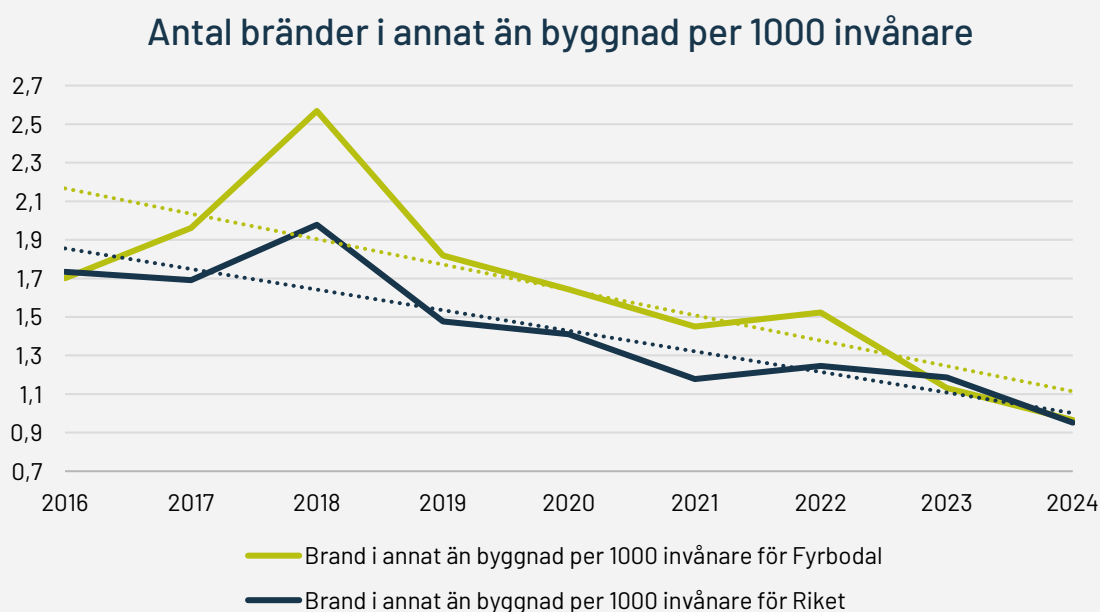
Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 125 bränder i bostad per år. Dessa var relativt jämnt fördelade över små- och flerbostadshus. Dessa bränders slutliga omfattning är ofta begränsad till startutrymmet eller startbostaden.

Brand i andra byggnader

Utöver bränder i bostäder inträffar bränder i andra byggnader och dessa uppgår till omkring 85 händelser per år. Dessa objekt kan exempelvis utgöras av skolor, vårdlokaler, publika lokaler eller industrier. Dessa kategorier av byggnader tenderar att vara större och mer komplexa än bostäder och risken för komplexa och omfattande bränder är därför något högre.

Brand utomhus

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 280 bränder per år utomhus. Trenden är nedåtgående under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet.

Brand i skog och mark

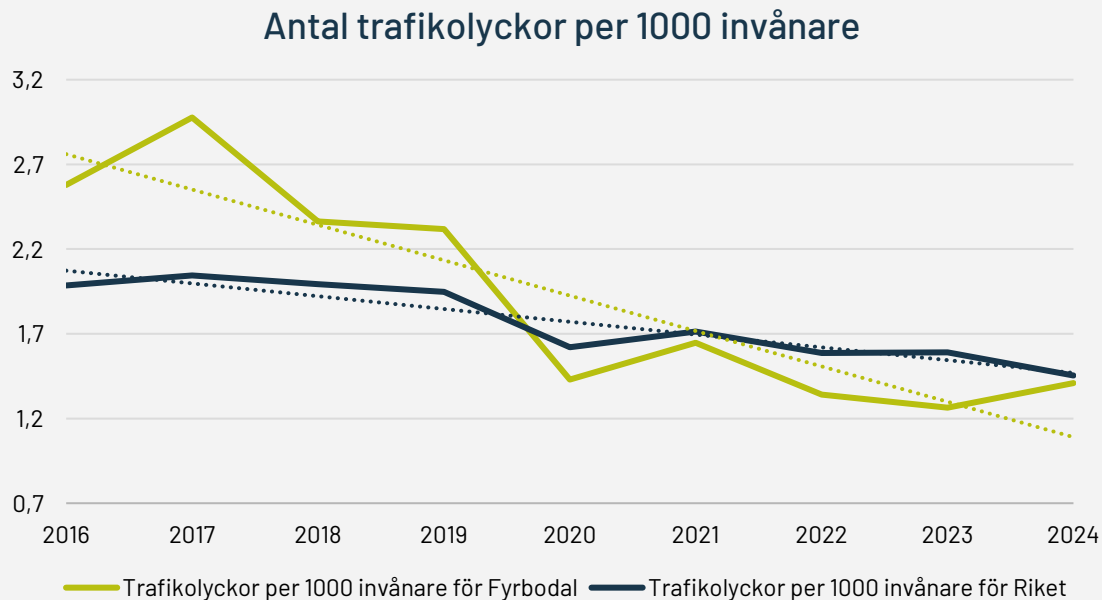
Inom förbundsområdet finns stora arealer med skogsmark, även i nära anslutning till tätorter och annan bebyggelse. Vid torka finns risk för större skogsbränder vilka kan skada människor och egendom. En skogsbrand kan bli mycket omfattande och drabba ett stort geografiskt område. Det är även en händelsetyp som kan bli mycket påfrestande för räddningstjänsten. Årligen inträffar omkring 90 bränder i skog och mark per år.

Brand i föremål ute

Utöver brand i terräng inträffar ett antal bränder i andra föremål ute, såsom fordon, containrar, eller brandfarlig vätska. Dessa bränder inträffar ofta under kväll eller natt och är generellt begränsade till startobjektet. Årligen inträffar omkring 190 bränder i föremål ute.

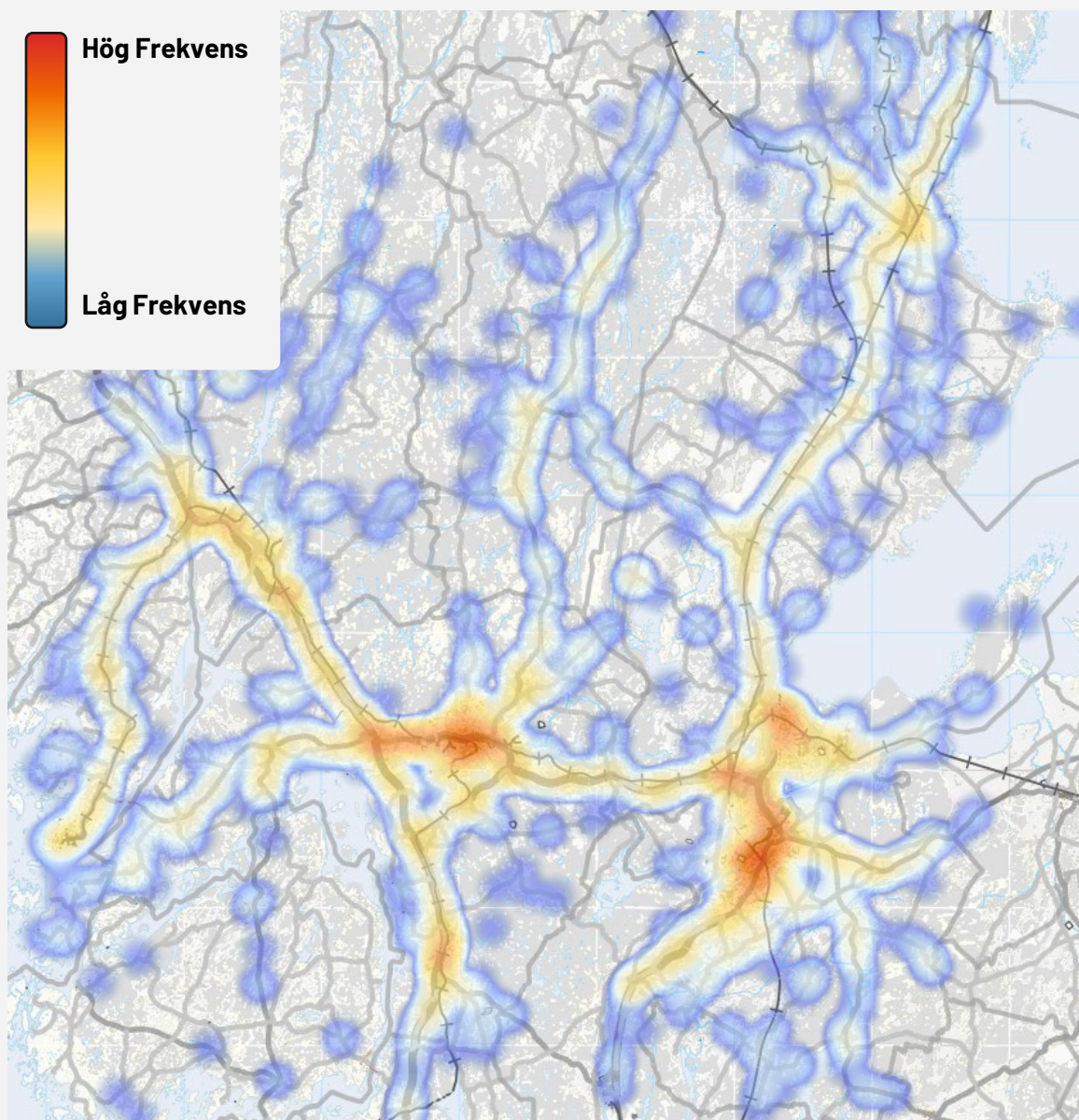
Trafikolycka

Under åren 2016 till 2024 inträffade det i snitt 370 trafikolyckor per år. Trenden är nedåtgående under tidsspännet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger de senaste åren något under riksgenomsnittet. De flesta olyckorna som inträffade involverar personbilar, men olyckor sker även med mindre motorfordon, tung trafik, liksom påkörningsolyckor.

Vägtrafikolycka

Flera större vägar passerar genom förbundsområdet, exempelvis E6, E45, och riksväg 44. Majoriteten av vägtrafikolyckorna sker längs med de mest trafikerade vägarna, särskilt vid knutpunkter såsom korsningar och trafikplatser. Kartan nedan visar en densitetsanalys av trafikolyckor under perioden 2016 till 2024.

Densitetsanalys för trafikolyckor åren 2016 till 2024. Röda områden innebär att fler olyckor inträffat inom tidsspännat medan blå områden innebär en lägre mängd.

Längs vägnätet inom förbundet finns flera broar och tunnlar. De två längsta av dessa är Uddevallabron och Stallbackabron vilka båda är längre än en kilometer. Det förekommer även vägtunnlar inom förbundet där den längsta är belägen i Uddevalla med längden 380 meter.

Spårtrafikolycka

Flera järnvägslinjer passerar genom förbundet, däribland Älvsborgsbanan, Vänerbanan och Bohusbanan. Vissa av dessa passerar genom tunnlar där den längsta utgörs av Trollhättetunneln med längden 3 540 meter. Längs Bohusbanan och Älvsborgsbanan finns flera kortare tunnlar där den längsta är 480 meter. Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 8 spårtrafikolyckor per år.

Flygolycka

Från Göteborg Stallbacka Airport förekommer regelbunden trafik till och från Stockholm samt privat sportflygning. Sedan 2020 är flygplatsen en beredskapsflygplats, vilket innebär att den kan ta emot samhällsviktiga lufttransporter dygnet runt. På Norra Älvsborgs Länssjukhus (NÄL) finns en helikopterflygplats som trafikeras av ambulanshelikoptrar och annan akut sjuktransport.

Utöver dessa finns flera flygplatser i omringliggande områden, både för civilt och militärt bruk. Flera regelbundna flygningar passerar dagligen förbundsområdet.

Olycka med farliga ämnen

Inom förbundet finns det 25 verksamheter som är klassade som farlig verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor. Av dessa är dessutom 18 klassade som lägre och 2 som högre enligt Sevesolagstiftningen.

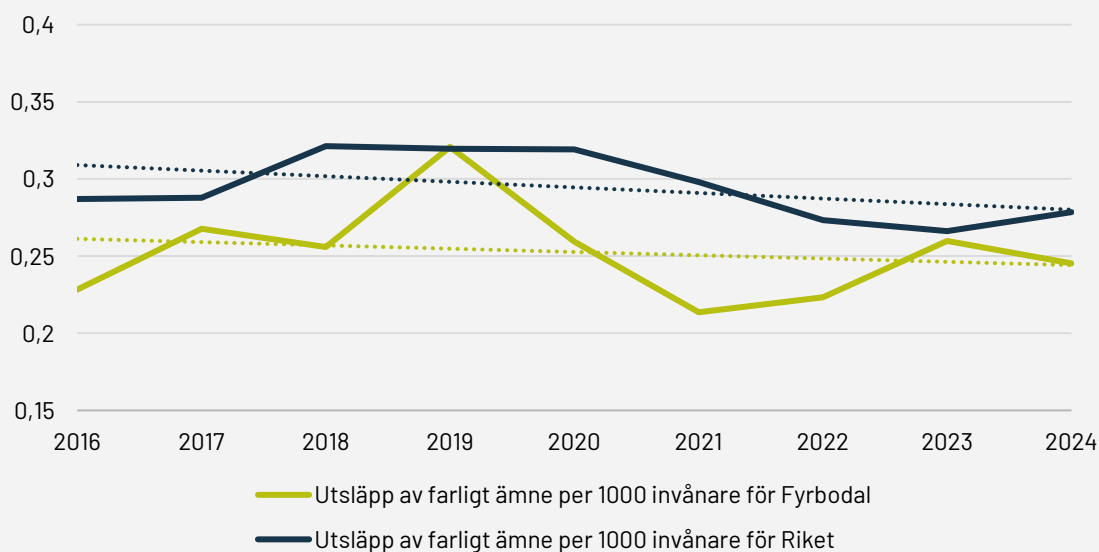
Därutöver finns omkring 520 verksamheter som hanterar brandfarlig eller explosiv vara. Sådan hantering innefattar allt från småskalig försäljning till hamnverksamhet, tillverkningsindustri, och petroleumindustri. Det finns även omkring 110 verksamheter som bedriver tillståndspliktig miljö- eller hälsofarlig verksamhet inom förbundsområdet. Utöver dessa finns andra verksamheter som hanterar olika farliga ämnen, exempelvis sjukhus eller verksamheter som använder ammoniak som kylmedel.

På väg och järnväg inom förbundet transporteras farligt gods som kan ge upphov till olika konsekvenser vid en olycka. De händelser som medför störst konsekvens för människors liv och hälsa är sådana som involverar giftiga gaser. Dessa händelser kan ge stora riskavstånd och därmed även stort skadeutfall om de inträffar på ogynnsamma platser. Olyckor med explosiva ämnen och brandfarlig gas kan också ge stora konsekvenser. Exakt vilka ämnen och vilka kvantiteter som transporteras på väg och järnväg är inte lika välkänt som de ämnen som hanteras inom verksamheter.

Utöver risken för olyckor med farliga ämnen förekommer risken för avsiktliga explosioner inom förbundets område. Nationellt är trenden för sprängdåd fortsatt hög och denna trend påverkar även förbundet då sådana händelser har inträffat.

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 65 olyckor med farliga ämnen per år. Majoriteten av dessa har utgjorts av drivmedelsläckage. Trenden är i princip konstant under tidsspannet i grafen nedan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger under riksgenomsnittet.

Larm om olycka med farligt ämne per 1000 invånare

Begränsat läckage av drivmedel

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 50 olyckor per år med farliga ämnen till följd av begränsat läckage av drivmedel.

Utsläpp av farligt ämne

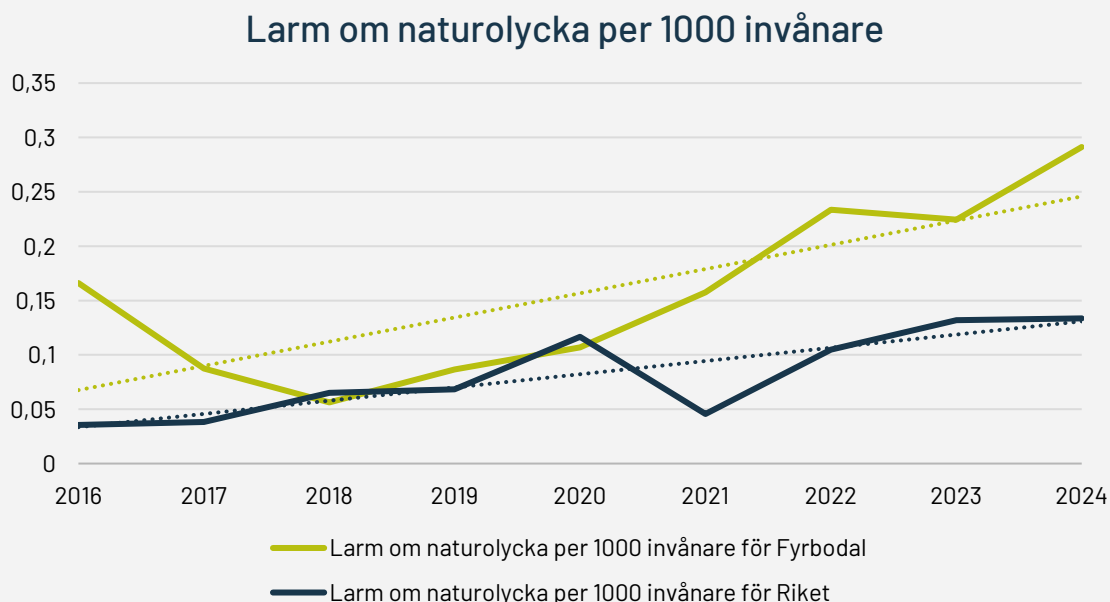
Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka tio olyckor per år med farliga ämnen till följd av utsläpp. Under åren 2022 – 2024 är årsvärdet per 1000 invånare för Fyrbodalen dubbelt så högt som riksgenomsnittet.

Explosioner

Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring tre händelser per år till följd av en explosion. Under samma period larmades räddningstjänsten till omkring två händelser per år där det förekommit ett misstänkt föremål.

Naturolycka

Förbundets geografiska förutsättningar medför risker för naturolyckor. Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 40 naturolyckor per år. Trenden är kraftigt uppåtgående under perioden. Den nationella statistiken har ett bryt år 2022, värden innan detta år är inte helt tillförlitliga.

Följder av extremt väder

Olyckor till följd av extremt väder kan exempelvis vara stormar, snöoväder, värmebölja, torka, eller skyfall. Extremväder är ett allt vanligare fenomen, både nationellt och globalt. I vissa fall kan det extrema vädret ge upphov till följdolyckor där det finns behov av räddningsinsatser, i andra fall kan det extrema vädret ge upphov till svårigheter att genomföra räddningsinsatser.

Extremväder leder inom förbundet ofta till översvämningar. Det finns flera områden som är särskilt utsatta, både för höga vattennivåer i hav eller sjö och för skyfall. Extremväder kan även orsaka kraftigt snöfall, särskilt längs Vänerens kust, eller stormskador där byggnader eller personer skadas av föremål som dras med av starka vindar. Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring 40 olyckor per år till följd av extremt väder.

Ras och skred

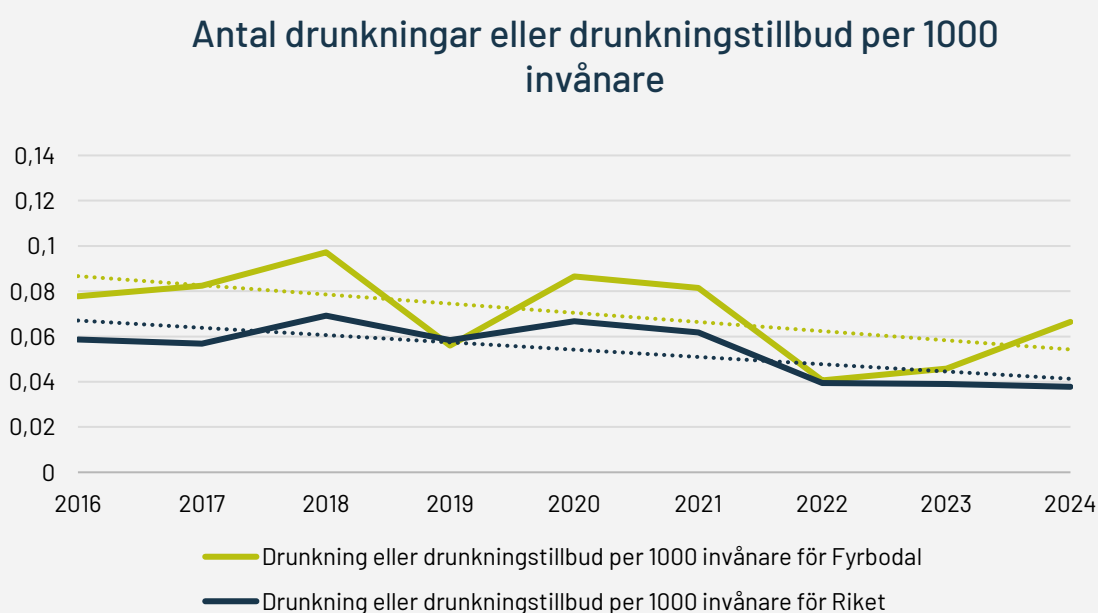
Förbundsområdet är lokaliserat i det nationellt utpekade riskområdet för ras och skred vid namn "Västkusten och Göta Älvdalen". Detta är det högst riskutsatta området i Sverige avseende ras och skred. De största riskerna för skred återfinns längs med Göta älv.

2006 inträffade ett skred vid Småröd, ca 5 km söder om Munkedal, vilket orsakade att delar av E6 kollapsade och ett 30-tal personer skadades. Ännu ett skred längs E6 inträffade 2023 precis utanför förbundets gräns. Under perioden 2016 till 2024 inträffade ungefär en (1) olycka till följd av ras och skred årligen.

Drunkning

Inom förbundet finns ett stort antal badplatser och vattenområden som används av allmänheten – dels utmed kusten och skärgården i havet, i Vänern, och i Göta älv, dels i mindre sjöar och vattendrag. Det finns även badhus och privata poolanläggningar. Inom förbundets fjordar finns ett antal dykplatser på statligt vatten där dykolyckor kan inträffa.

Under åren 2016 till 2024 inträffade omkring tolv olyckor per år till följd av drunkning och drunkningstillbud. Årligen inträffar ungefär en (1) dykolycka på statligt vatten där räddningstjänsten deltar vid insatsen.

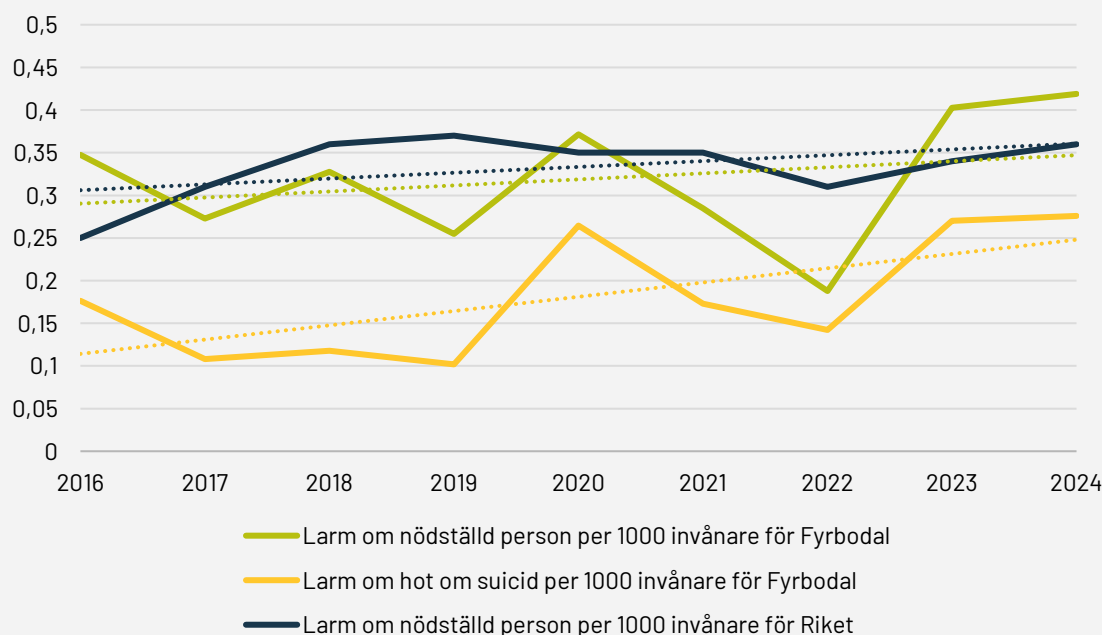

Trenden är svagt nedåtgående under tidsspannet i grafen ovan. Antalet inträffade händelser per tusen invånare ligger något över riksgenomsnittet. Majoriteten av dessa händelser inträffar kring tätorterna Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg, och Lysekil.

Nödställd person

Olyckor där personer blir nödställda innefattar situationer där personer på egen hand inte kan ta sig ifrån en plats. Detta kan handla om att någon har förflyttat sig till en farlig plats och inte kan komma därifrån själv eller att en person exempelvis blivit fastklämd. En stor del av dessa händelser är relaterade till hot om suicid. Det finns inom förbundet ett antal berg, anläggningar, avloppssystem, broar, och tunnlar där förutsättningar finns för att personer ska bli nödställda.

Larm om nödställd person per 1000 invånare

Under åren 2016 till 2024 inträffade cirka 60 olyckor per år till följd av att en person blev nödställd. Trenden är generellt uppåtgående under tidsspannet 2016 – 2024 och trenden för hot om suicid är starkt uppåtgående under samma period.

Fartygsolycka på kommunalt vatten

Inom förbundsområdet finns omfattande sjöfartsverksamhet; havet, Göta älv, Dalslands kanal och Vänern. Havet, Göta Älv och Vänern trafikeras både av fritidsbåtar och större transportfartyg. I Trollhättan finns fyra slussar och i Vänersborg finns en (1) sluss. Dalslands kanal är främst en transportled för fritidsbåtar och den innehåller flera mindre slussar.

Längs kuststräckan finns flera hamnar för fritidsbåtar samt djuphamnar i Brofjorden, Lysekil, och Uddevalla. Hamnen i Brofjorden är Sveriges tredje största hamn mätt i godsvolym. Djuphamnarna hanterar primärt godstransporter, dock hanterar Lysekils hamn emellanåt större passagerarfartyg. Trollhättan och Vänersborg har också handelshamnar mot Göta älv.

Utöver hamnverksamhet finns längs kusten ett antal färjeleder med linjetrafik. Vägfärjeleder går mellan Bokenäset och Skår liksom mellan Dragsmark och Flatön, linjefärjor går mellan Skaftö och Lysekil liksom säsongvis längs kusten med utgång från Uddevalla.

Under perioden 2016 till 2024 larmades räddningstjänsten på omkring 10 fartygsolyckor per år. Under åren 2011 till 2024 inträffade totalt sex olyckor med större fartyg.

Antagonistiska händelser

Kategorin antagonistiska händelser avser olyckor eller olycksliknande scenarion som orsakats av en eller flera personer i syfte att skada. Till kategorin kan flera händelsetyper tillskrivas, exempelvis anlagda explosioner, terrordåd, eller pågående dödligt våld.

Under senare år har ett flertal större terrordåd inträffat i Europa varav ett par i Sverige. Dåden har både varit koordinerade attacker med handeldvapen och/eller bomber samt vansinnesdåd av enstaka individer. Liknande dåd skulle även kunna inträffa i förbundets medlemskommuner. Det är Polismyndigheten, sjukvården och den kommunala räddningstjänsten som möter de omedelbara effekterna av ett sådant attentat.

Pågående dödligt våld (PDV) är ett samlingsbegrepp som beskriver grova våldsyttningar i publika eller folkrika miljöer som exempelvis skolor, arbetsplatser, köpcentrum eller allmänna platser såsom torg och gågator.

Antagonistiska händelser i den skalan som avses här, är ovanliga både nationellt och inom förbundet. Oaktat detta har ett fåtal antagonistiska händelser inträffat inom förbundsområdet, den mest omfattande var attacken på skolan Kronan i Trollhättan 2015. Det har även inträffat ett antal händelser med misstänkt eller konstaterat hot om våld i publik miljö. Det kan därför inte uteslutas att sådana händelser riskerar inträffa inom förbundets medlemskommuner framgent. Ett sådant larm inkommer ungefär vartannat år.

5 Värdering

Utifrån föregående kapitel med beskrivning av olika olyckstyper och förbundets riskanalyser har följande slutsatser kunnat dras avseende värdering av identifierade risker. Slutsatserna behöver ges hänsyn i de mål som sätts för att uppnå ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Det är sannolikt att den totala mängden räddningsinsatser och olyckor kommer vara förhållandevis konstant de kommande åren. Detta eftersom minskningen av frekvens för olyckor förväntas hålla en ungefärligt jämn takt med befolkningsökningen. Dock förväntas andra faktorer, som ökade trafikflöden och klimatförändringar, påverka frekvensen av vissa händelser.

Under de senaste åren har ett antal händelser inträffat där det kan konstateras att riskbilden blir alltmer komplex. Exempel på detta är två omfattande och komplicerade bränder i batteriupplag. Uppdragets komplexitet drivs av ett antal trender, exempelvis:

- Klimatförändringar,
- Utbyggnaden av totalförsvaret,
- Åldrande befolkning,
- Åldrande infrastruktur, byggnadsbestånd och ändrade byggmetoder,
- Förtätning av stadsmiljöer,
- Globaliserad konfliktfylld värld,
- Digitalisering, ökad elektrifiering, ny teknik, och artificiell intelligens.

RFBD har en likartad frekvens av olyckor som det nationella genomsnittet, dock har fyra händelsetyper en något högre frekvens än detta genomsnitt. Dessa händelsetyper utgörs av brand i byggnad, brand utomhus, naturolycka, och drunkningstillbud.

Övergripande värdering

Riskerna som förekommer inom Räddningstjänsten Fyrbodals (RFBD) område karakteriseras dels av de vanligt förekommande olyckorna, dels mer omfattande men mindre frekvent inträffande händelser. Värderingen görs separat för komplexa händelser och för vanligt förekommande olyckor.

Uppdragets komplexitet

Utifrån de sju medlemskommunernas befolkningsprognoser och målsättningar kan en framtida befolkning bestå av cirka 200 000 personer år 2034. För att detta ska vara möjligt planeras nya stadsdelar, bostadsområden och industriområden. Dessa finns beskrivna i respektive kommuns översiktsplaner. Med utbyggnationen av samhället kommer även högre belastad infrastruktur, mer folk i rörelse, och fler verksamheter såsom industrier.

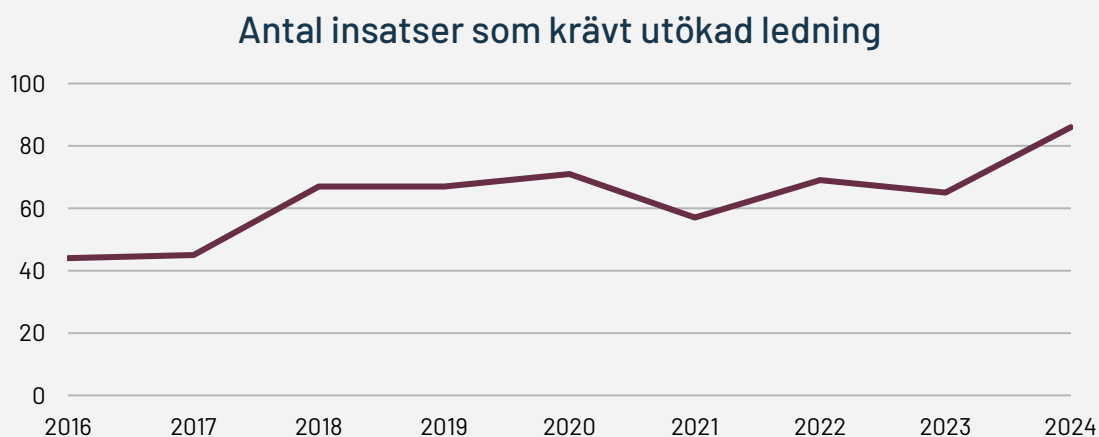
Antalet larm per år förväntas var förhållandevis statistiskt framöver, detta då de nedåtgående trenderna för vissa olyckor mätt per 1000 invånare sjunker i ungefär samma takt som befolkningen ökar. Dock förväntas de olyckor som ändå kommer inträffa bli mer komplexa.

Inom förbundets geografiska område finns ett antal faktorer som medför att komplexa olyckor kan inträffa även om det sker sällan. Av dessa möjliga händelser har räddningstjänsten valt att särskilt belysa ett fåtal i detta handlingsprogram, antingen till följd av dess sannolikhet eller konsekvens. Dessa utgörs som tidigare beskrivet av:

- Omfattande brand i byggnad
- Omfattande skogsbrand
- Omfattande brand i brandfarlig vätska
- Olycka med större fartyg
- Flyghaveri
- Stort utsläpp av farligt ämne
- Ras eller skred i tätbebyggt område
- Dammhaveri
- Extremväder
- PDV eller terrorattentat

Utifrån flera av de faktorer, exempelvis den pågående utbyggnaden av totalförsvaret, som beskrivs nedan i detta avsnitt kan det förväntas att räddningstjänstens uppdrag ökar i komplexitet de kommande åren.

Ett konstaterande som pekar i den riktningen är att antalet insatser som krävt utökad insatsledning, alltså där insatsledare larmats, och varat i mer än 2 timmar har ökat. Grafen nedan visar en ökning från omkring 45 insatser 2016 till omkring 85 insatser 2024.

Även antalet insatser som krävt ytterligare ledning, alltså då två insatsledare larmats till samma händelse, var under perioden 2022 till 2024 15 styck jämfört med 5 styck för perioden 2016 till 2022.

Värdering per olyckstyp

Värderingen per olyckstyp väger in både aspekterna för vardagsolyckor liksom mer komplexa händelser.

Brand i byggnad

Brand i byggnad är en av de vanligare händelsetyperna inom förbundet och riskerar ge mycket stora konsekvenser för människors liv och hälsa, egendom och i vissa fall även miljön. Bränder i byggnad är, delat med drunkningstillbud, den tredje vanligaste olyckstypen inom förbundet där dödsfall inträffar.

Inom förbundet finns kraftigt varierande bebyggelse från flerbostadshus, stora industrier, och undermarksanläggningar runt Fyrstad (Lysekil, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg) till stora lantbruksbyggnader, tät trähusbebyggelse, och småhus i andra delar av förbundet.

Frekvensen för bränder i byggnad är något högre än riksgenomsnittet mätt per 1 000 invånare. Majoriteten av dessa bränder inträffar i bostäder och omfattar vanligtvis endast en bostad. Dock förekommer bränder i andra byggnader såsom industrier, butiker eller offentliga byggnader, om än mer sällan. Det finns inom förbundet både komplex och äldre bebyggelse som kan ge oförutsägbar och omfattande brandspridning. Sådan spridning kan också ske på grund av byggfel, obeprövade byggnadslösningar eller ovanligt hög brandbelastning. I takt med att befintlig bebyggelse åldras ökar även risken för fel vid exempelvis renovering eller ändrade byggnadsändamål vilket ger samma effekt.

En pågående trend inom byggsektorn är att bygga med klimatvänliga byggmaterial såsom trä liksom att kostnadseffektivisera byggandet genom att nyttja nya och billigare material såsom cellplast. Samtidigt har de senaste byggreglerna, BFS 2024:7, öppnat mycket för experimentella och alternativa lösningar vid dimensionering av byggnader. Även en ökande förekomst av olika energilagringssystem kan påverka brandförlopp och därmed komplexiteten av händelser. Dessa trender ökar sammantaget risken för komplexa bränder.

Till följd av förhöjd frekvens och riskerna mot människors liv och hälsa, egendom och miljö bör förmågan mot bränder i byggnader vara hög inom förbundet. Eftersom risken för mer komplexa händelser kan förväntas öka, bör förbundet fokusera på att utveckla både insats- och förebyggandeförmågan mot komplex brand i byggnad för att hålla jämn takt med utvecklingen.

Brand utomhus

Bränder utomhus är en av de vanligaste händelsetyperna i förbundet. Dessa händelser riskerar framför allt skador på egendom och miljö. Inom kategorin förekommer både frekventa händelser såsom bilbränder, brand i containrar eller gräsbränder, liksom sällanhändelser såsom större skogsbränder eller brand i brandfarlig vara.

Frekvensen för dessa bränder ligger något över riksgenomsnittet samtidigt som risken för komplexa händelser förekommer inom förbundet i form av skogsområden, cisterner med brandfarlig vätska, och omfattande transporter av brandfarliga varor.

Till följd av förhöjd frekvens och riskerna mot egendom och miljö bör förmågan mot bränder utomhus vara hög inom förbundet. Det finns dock ett behov av att utveckla förmågan mot specifika och mer komplexa olyckor.

Trafikolycka

Trafikolyckor är en av de vanligast förekommande händelsetyperna i förbundsområdet och kan ge stora konsekvenser på liv, hälsa, egendom, och miljö, liksom samhällsstörningar. I många fall leder olyckorna till personskador; sett till antalet omkomna är trafikolycka den händelse som leder till flest antal dödsfall per år inom förbundet.

Inom förbundets geografiska område är flera vägavsnitt utnyttjade i hög grad. Trots detta ligger antalet mätt per 1 000 invånare under riksgenomsnittet med en starkt sjunkande trend.

Till följd av risken för människors liv och hälsa bör räddningstjänstens kompetens och utrustning vara väl anpassad för uppgiften. I detta ingår att omvärldsbevaka och implementera nya metoder och teknisk utrustning. Förbundet rapporterar även uppmärksammade brister eller negativa trender i trafikinfrastruktur till ansvarig aktör.

Olycka med farliga ämnen

Inom förbundet finns flera riskkällor som kan leda till en olycka med farligt ämne. Antalet olyckor per 1000 invånare ligger något under riksgenomsnittet, dock är detta värde för andra olyckor än utsläpp av drivmedel eller olja dubbelt så högt som riksgenomsnittet.

De mest komplexa olyckorna med farliga ämnen involverar giftiga gaser, explosiva ämnen, eller brandfarlig gas. Det finns flera verksamheter som hanterar dessa ämnen inom förbundet och konsekvenserna av en sådan olycka kan bli mycket omfattande. Dock utgörs majoriteten av händelserna av mindre läckage av drivmedel eller oljeprodukter som endast medför begränsad risk för skador på miljön.

Med anledning av detta behöver förbundet förmåga att både hantera de mindre omfattande olyckorna liksom de mer komplexa med omfattande risk för människors liv och hälsa. Förbundet bör fortsättningsvis verka för att stärka operativ förmåga mot komplexa händelser genom att utveckla och applicera nya metoder och ny teknik.

Naturolycka

Naturolyckor varierar naturligt beroende på förekomsten av exempelvis stormar och höga vattenstånd. Trots frekvensens variation syns en kraftigt uppåtgående trend sedan 2016.

Dels då trenden är ökande, dels då stora delar av förbundets områden klassas som riskområden för såväl ras som skred som översvämningar behöver naturolyckor beaktas framgent. Förbundet behöver anpassa och fortsatt utveckla förmågan för att hantera hjälpbehovet vid denna olyckstyp, men kan inte ensamt hantera omfattande händelser.

Drunkning

Trenden för drunkningstillbud är förhållandevis konstant under perioden 2016 till 2024. En trend som kan urskiljas är att frekvensen ökar under varma år eller perioder. Antalet mätt per 1000 invånare ligger över riksgenomsnittet och beror sannolikt på mängden vattenmiljöer och badplatser runt om i förbundet. Drunkningstillbud är, delat med brand i byggnad, den tredje vanligaste olyckstypen inom förbundet där dödsfall inträffar.

Tidsaspekten för drunkningstillbud är viktig och förmågan bör därför vara högst i närhet till de platser där dessa händelser inträffar. Majoriteten av händelserna är förhållandevis jämnt fördelade mellan orterna Lysekil, Vänersborg, Trollhättan, och Uddevalla. Förbundet bör fortsatt utveckla förmåga mot drunkningstillbud då det är en relativt vanlig orsak till dödsfall inom förbundsområdet.

Nödställd person

Inom olyckstypen ryms såväl hot om suicid som till exempel hiss-, kläm-, eller klättringsolyckor. Räddningstjänsten har en särskilt viktig roll vid händelser med hot om suicid och trenden för dessa händelser är starkt uppåtgående. Händelsetypen nödställd person är den näst vanligaste olyckstypen som resulterar i dödsfall inom förbundsområdet, trenden för dessa händelser är som helhet också uppåtgående.

Kunskap, utrustning, rutiner, och förmåga kring de typiska olyckssituationerna ska både underhållas och utvecklas. Det är särskilt viktigt att utveckla specifika delar av förmågan då dessa olyckor är en vanlig orsak till dödsfall. Förbundet bör vidareutveckla samverkan med andra aktörer för att förebygga dessa händelser.

Fartygsolycka kommunalt vatten

Även om risken för större fartygsolyckor sällan realiseras kan konsekvenserna av en sådan bli stora. Konsekvensen av denna olyckstyp berör framför allt miljö- och egendomsskador men de kan även förorsaka personskador. De mindre fartygsolyckorna som inträffar förorsakar ofta liknande konsekvenser men i mindre skala.

Utöver riskerna kopplat till förbundets hamnar utgör även Göta älv kommunalt vatten. Nationellt är det ovanligt att en så pass omfattande farled är helt belägen inom det

kommunala ansvarsområdet. Sammantaget ökar risken för olyckor med små liksom stora fartyg.

Till följd av risken för dessa olyckor behöver förbundet förmåga att hantera olyckor med mindre fartyg på de platser där risken förekommer. Till följd av de potentiellt stora konsekvenserna behöver förbundet även förmåga att hantera större fartygsolyckor i samverkan med andra berörda aktörer där den risken förekommer. Exempel på sådana aktörer är Sjöfartsverket och Kustbevakningen.

Trots att det finns viss förmåga att hantera fartygsolyckor i dagsläget behöver förbundet utveckla förmågan att hantera olyckor med större fartyg i samverkan med andra berörda aktörer.

Antagonistisk händelse

Risken för antagonistiska händelser är oförutsägbar då sådana förekommer relativt sällan, även ur ett nationellt perspektiv. Gemensamt för samtliga av dessa händelser är att de medför risk för omfattande skadeutfall rörande människors liv och hälsa. Erfarenheter från nationella händelser delger att vårdbehovet kommer vara högt och mycket tidskritiskt, liksom ett stort samverkansbehov mellan berörda aktörer.

Eftersom den potentiella omfattningen av dessa händelser inte går att förutsäga behöver räddningstjänsten besitta en hög men flexibel förmåga att lindra de omedelbara konsekvenserna. Till följd av att dessa händelser är ovanliga bör metodiken och utrustningen i största mån samordnas och likriktas med andra, liknande, händelsetyper.

Räddningstjänstens förmåga att hantera riskbilden

Räddningstjänstens uppdrag kan förväntas förändras i både omfattning och komplexitet i takt med samhällsovergripande trender. Exempel på detta är klimatförändringar, risken för krig i Europa, och en åldrande befolkning. Ett resultat av dessa trender är förekomsten av mer komplexa olyckor och olyckstyper; frekvensen för dessa är redan i nuläget ökande.

Räddningstjänsten bedömer att förmågan till insats mot majoriteten av de vanligt förekommande olyckorna är god. Under handlingsprogrammet framtagande har dock en del aspekter noterats, vilka bör resultera i utvecklingsarbete kring delar av förmågan. Flera av dessa aspekter grundas i Räddningstjänsten Fyrbodals historia som två tidigare förbund. Dessa förändringar innebär anpassning av vissa stationers förmåga samt utökad övning.

Även förbyggandeuppdraget kan förväntas förändras, bland annat genom ökade krav på rättssäkerhet, fler komplexa och nya brandtekniska lösningar samt en teknikutveckling i samhället som går snabbare än dess reglering. Nybyggnationer med nya metoder och material riskerar att orsaka en mer komplex risktopografi samtidigt som förtätning av städerna riskerar att öka konsekvenserna av stora olyckor.

Till följd av en alltmer komplex omvärld är behovet tydligt att räddningstjänsten behöver bistå andra samhällsaktörer med sin kompetens och samtidigt delge sina behov. Det är viktigt att förbundet proaktivt arbetar för att säkerställa skäligt brandskydd och god riskhantering inom medlemskommunerna.

Till följd av den ökande komplexiteten finns risken att även hjälpbehoven blir mer komplexa, detta medför att olyckor behöver beaktas i större sammanhang och samhällspåverkan blir i vissa fall oundviklig. Detta belyser behovet av att inte bara hantera de omedelbara effekterna av en olycka utan att även beakta hur vissa åtgärder och insatsmetoder kommer påverka samhället i övrigt, liksom övergången tillbaka till normalitet för de drabbade. Samtidigt är det fortsatt viktigt att beakta enskildas hjälpbehov för att skapa trygghet och bidra till en snabbare återgång till normalitet för den enskilda.

En trend som inte kan ignoreras är den ökande otryggheten både här och i omvärlden. De ökande oroligheterna i Europa uppmärksammar behovet av organisatorisk robusthet och vikten av att vara redo för det värsta tänkbara. I samtakt med förstärkning av befintliga förmågor till komplexa olyckor ökar även indirekt förmågan vid situationer där höjd beredskap råder. Det krävs dock ytterligare arbete för att säkerställa robusthet och resiliens vid kraftiga vardagspåfrestningar liksom vid höjd beredskap.

Den trend som i störst omfattning utmanar räddningstjänstens befintliga förmåga är att komplexa räddningsinsatser har ökat de senaste åren. Vid dessa insatser, som främst utgjorts av omfattande bränder, har det förekommit flaskhalsar i form av logistik och ledningskapacitet. RFBF ser ett tydligt behov av att utöka sin förmåga att bedriva långvariga och komplexa insatser.

I och med de ökande behoven och förväntningarna blir det allt viktigare att bränder, liksom andra olyckor, förebyggs. Branden som stoppas i det tidiga skedet, eller aldrig inträffar, kommer ge som lägst samhällspåverkan; personen med störst rådighet över händelsen i det skedet kommer vara den enskilde. Det är därför viktigt att aktivt bygga på den enskildes kunskaper och förmåga inom förbundet. En särskilt viktig kategori av enskilda är de särskilt riskutsatta, detta avser personer med begränsad rådighet mot, eller som upplever ökad frekvens av, bränder. Denna aspekt är inte minst relevant till följd av en åldrande befolkning.

Utifrån dessa aspekter kan slutsatsen dras att räddningstjänstens resurser behöver fortsätta utökas med ny teknik, ny utrustning och nya förmågor, både förebyggande och operativt. Befintliga förmågor behöver också effektiviseras för att möta samhällets och omvärldens utveckling och krav de kommande åren.

6 Mål

Utifrån de nationella målen i LSO, övergripande mål i förbundsordningen och förbundets reglemente, och den riskbild med tillhörande värdering som presenterats i tidigare kapitel, formuleras följande mål för verksamheten. Målen konkretiseras i verksamhetsplaner, vilka upprättas och följs upp i delårs- och årsbokslut för respektive år.

RFBD ska verka för ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor

Risiktopgrafen inom Räddningstjänsten Fyrbodol (RFBD) är bred och komplex, den innefattar allt från vardagsolyckor till påfrestande sällanhändelser. Detta ställer höga krav på en robust och flexibel räddningstjänst. RFBD ska utvecklas för att bedriva standardisering och utveckling av utrustning och förmågor som samtidigt kan differentieras utefter lokal riskbild.

Samhällsansvaret för brandskydd och riskhantering ska säkerställas

Nybyggnation av bostäder och verksamheter är omfattande i kommunerna, samtidigt ökar komplexiteten av nybyggnationer. Detta leder till en förändrad riskbild. Räddningstjänsten ska aktivt verka för att samhället byggs med god brandsäkerhet och med övrig riskhänsyn, genom att delta i kommunernas bygg- och planprocesser liksom bedriva välavvägd tillsyn av byggnaders brandskydd. Enskildas ansvar för brandskydd ska underlättas genom information och utbildning.

Hela hjälpbehovet vid olyckor ska beaktas

Hjälpbehoven förväntas bli mer komplexa och de åtgärder och beslut som fattas behöver beaktas i ett större perspektiv för att minimera negativ samhällspåverkan. Det är särskilt viktigt vid parallella räddningsinsatser som leds av statliga myndigheter eller annan skadeavhjälpande verksamhet. RFBD ska därför aktivt arbeta med mervärdesskapande åtgärder samt samverkan med relevanta aktörer för att skapa trygghet, påskynda återgång till normalitet och bevara ett högt förtroende för samhällets samlade räddningstjänst.

Verksamhetens robusthet och förmåga ska öka

Med en förändrad riskbild i fredstid och vid höjd beredskap behöver RFBD både skapa en mer robust organisation att motstå påfrestningar samtidigt som förmågan behöver öka både i omfattning och kvalitet. Det gäller både ansvaret för det förebyggande arbetet och arbetet vid skadeplats såväl som vid övergripande ledning.

Förmågan att förebygga och hantera långvariga och komplexa räddningsinsatser ska utvecklas

Räddningstjänsten utsätts för komplexa och omfattande olyckor i en allt ökande mängd. Behovet av att kunna avhjälpa dessa omfattande hjälpbehov kan därför förväntas fortsätta att öka de kommande åren. Detta tydliggör behovet för RFBD att utveckla sin förmåga vid komplexa sällanhändelser, inte minst sådana som kan uppstå under höjd beredskap. Likaså framkommer behovet av att i högre omfattning arbeta för att förebygga dessa händelser.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Handlingsprogrammet beskriver förbundets förebyggande arbete enligt 3 kap. 3 § lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) (LSO). Programmet omfattar alla brandförebyggande insatser som syftar till att:

- förhindra att bränder inträffar
- begränsa konsekvenserna av inträffade bränder

I takt med att samhället förändras ställs räddningstjänstens brandförebyggande arbete inför allt fler och mer komplexa utmaningar. Urbanisering, klimatförändringar, demografiska förändringar och ökad social ojämlikhet påverkar inte bara riskbilden, utan också förutsättningarna att arbeta med brandförebyggande insatser. Människors beteenden och förväntningar förändras, vilket ställer krav på vårt arbetssätt. Förbundet har behov av ökad samverkan med andra samhällsaktörer och förmåga ta sig an nya riskmiljöer. Att förebygga bränder är inte enbart en teknisk fråga, det är i hög grad en social och strategisk utmaning. Förbundets förebyggande förmåga behöver fortlöpande utvecklas med nya kompetenser för att möta teknik- och samhällsutveckling och ny lagstiftning.

Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor

Förbundet planerar och genomför tillsyn utifrån LSO. Tillsynen avser kontroll av efterlevnaden enligt LSO och tillhörande föreskrifter. Enligt 5 kap. 1 § LSO avser förbundets tillsyn en kontroll av att ägare och nyttjanderättshavare i skälig omfattning håller utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand enligt 2 kap. 2 § LSO.

Tillsyn sker även då ägare eller den som utövar verksamhet på anläggning klassad som farlig verksamhet har analyserat sina risker och i skälig omfattning har beredskap samt vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller miljön enligt 2 kap. 4 § LSO.

Tillsyn ska ske när det bedöms vara ett effektivt verktyg och är vanligtvis planerad i förväg eller sker som följd av uppmärksammat förhållande; situationsbaserad tillsyn. Planeringen av tillsyn framgår av förbundets dokument för tillsynsplanering. I tillsynsärendet bedöms om de organisatoriska och tekniska brandskyddsåtgärderna är tillräckliga och i skälig omfattning i förhållande till verksamhetens risker.

Förbundet utgör inom förbundsområdet tillstånds- och tillsynsmyndighet inom lagen om brandfarliga- och explosiva varor (SFS 2010:2011) (LBE). Kravet på tillstånd regleras i föreskrift och förbundet prövar ansökningar om tillstånd i samverkan med andra myndigheter. Tillstånd och tillsyn enligt LBE syftar till att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor.

Tillsyn genomförs på ett rättssäkert, likvärdigt och effektivt sätt. För att säkerställa att förbundet genomför tillsyn av den enskilde på ett ändamålsenligt, rättssäkert och effektivt sätt ska handläggare vid räddningstjänsten inneha nödvändig sakkunskap och kompetens inom de områden som omfattas av tillsyn enligt LSO samt tillsyn enligt LBE. Förbundet ska ha tillräckliga resurser och kapacitet för uppdragen.

Planeringen för tillsyn innehåller fasta planerade verksamheter som huvudsakligen är återkommande från år till år och reaktiva områden som är situationsbaserade. I planeringsdokument beskrivs hur förbundet ska bedriva tillsynsverksamhet i enlighet med MSB:s föreskrift och allmänna råd MSBFS 2021:8, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Stöd till den enskilde

Förbundet ger rådgivning och information för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. Information som lämnas med stöd av 3 kap 2§ LSO. Kunskap ska förmedlas på ett informativt sätt och i första hand ska råd och information riktas dit den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. Förbundet bör rikta informationsinsatser särskilt för att stärka brandskyddet i bostäder. Förbundet ska i sitt förebyggande arbete särskilt beakta att äldre personer och personer med funktionsnedsättningar är överrepresenterade bland dem som omkommer i bostadsbränder. Även ensamboende utgör en särskilt sårbar grupp, då många av de som omkommit har befunnit sig ensamma i bostaden vid brandtillfället, och ofta saknas fungerande brandvarnare.

Vidare bör förbundet väga in socioekonomiska faktorer, såsom låg utbildningsnivå och låg inkomst, som påverkar risken att skadas eller omkomma vid brand. Dessa faktorer är ofta kopplade till livsvillkor och levnadsvanor som kan öka sårbarheten och begränsa individens möjligheter att förebygga och hantera en brand.

Information och rådgivning sker via telefon, riktade insatser, externa webbplatsen, sociala medier, och vid publika evenemang. Inom områden som bedöms som viktiga ur ett brandförebyggande perspektiv erbjuder förbundet specifika utbildningar riktade till medlemskommunernas verksamheter. Förbundet erbjuder också utbildning inom brandskydd till allmänheten och organisationer. För att stödja den enskilde effektivt ska det vara lätt att komma i kontakt med förbundet. Information ska ges sakligt, korrekt och tydligt. För att säkerställa att förbundet fullgör sitt uppdrag att lämna råd och information till den enskilde enligt LSO ska handläggare i förbundet inneha nödvändig sakkunskap och kompetens för att kunna ge korrekt, tydlig och ändamålsenlig vägledning i frågor som rör förebyggande av brand.

Rengöring och brandskyddskontroll

En kommun ansvarar för att rengöring sker av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt av imkanaler (ventilationskanaler för matos, fett och ånga) i restauranger och storkök. Ansvarat omfattar även att brandskyddskontroll sker av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar ur brandskyddssynpunkt. Motsvarande gäller imkanaler i restaurang, storkök, och därmed jämförbara utrymmen.

Förbundet ska enligt förbundsordningen hantera upphandling av entreprenörer åt medlemskommunerna för det kommunala uppdraget om rengöring/sotning och brandskyddskontroll, samt kontrollera att uppdraget utförs korrekt. För att hantera upphandling och kontroll av uppdragets genomförande med sotning och brandskyddskontroll ska förbundet ha personal med kompetens inom området sotning och brandskyddskontroll samt stöd från medlemskommunerna vid upphandling.

Övriga förebyggande åtgärder

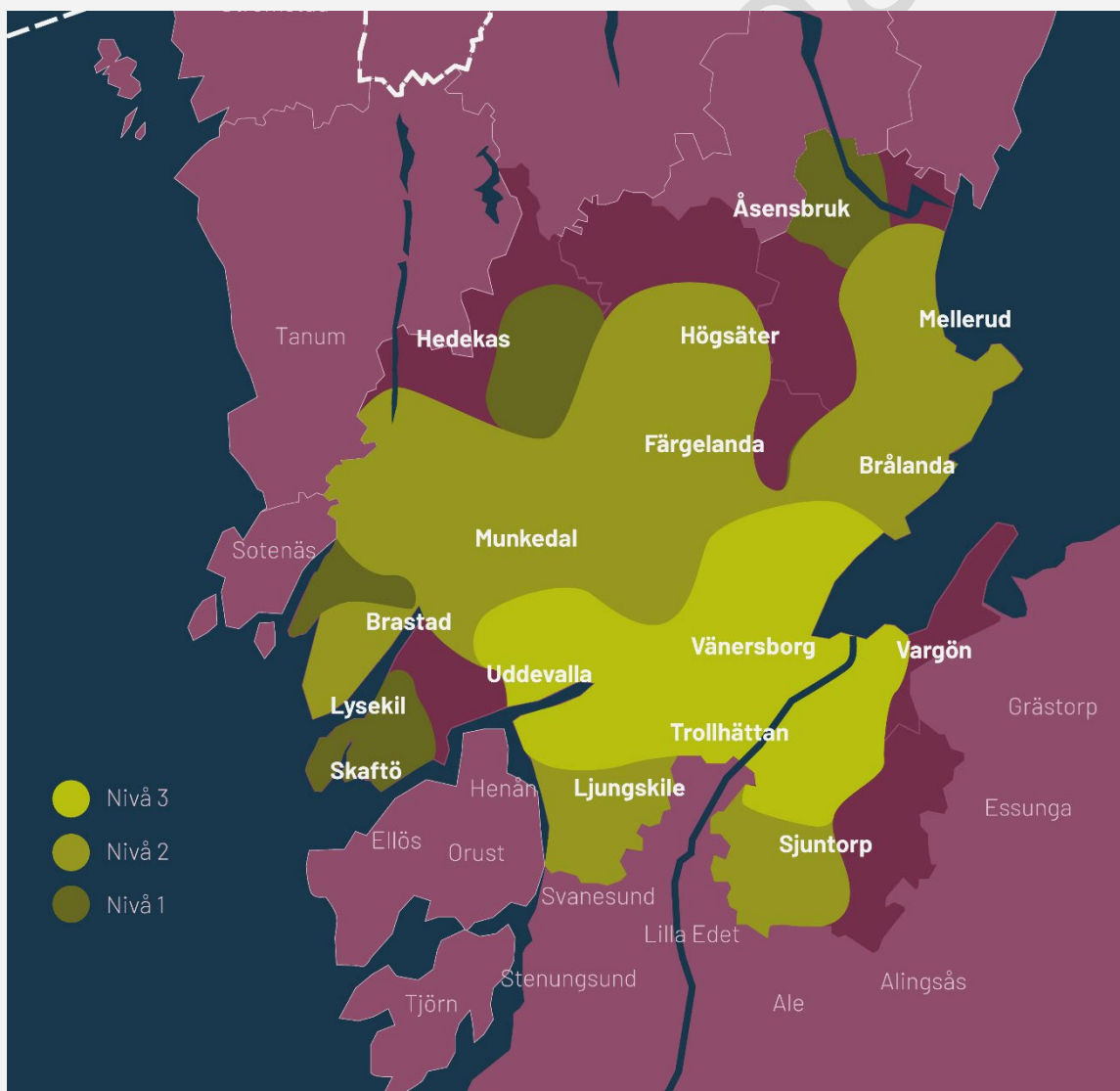
Förbundet samverkar med kommunala förvaltningar, Länsstyrelsen och andra myndigheter. Förbundet ska tidigt initieras i kommunernas plan- och byggverksamhet enligt plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Kommunalförbundet stödjer även kommunerna i kommunernas byggprocess främst vad avser granskning av bygglovs- och bygganmälansärenden samt medverkan i byggsamråd. Samverkan sker främst i remissärenden med Polismyndigheten och kommunerna i frågor om offentliga tillställningar och allmänna sammankomster och med kommunens handläggare för serveringstillstånd enligt alkohollagen samt med Länsstyrelsen i frågor om exempelvis miljö tillstånd. För att säkerställa att förbundet lämnar välgrundade, rättssäkra och ändamålsenliga yttranden inom ramen för sitt uppdrag ska handläggare i förbundet inneha god sakkunskap och kompetens inom de lagstiftningsområden där remisser regelmässigt inkommer.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

Övergripande beskrivning

Förbundets stationer delas in i en generell förmågenivå utefter vilka förmågor den stationen besitter per olyckstyp. Dessa utgörs av nivå 1, 2 och 3. Utöver dessa kategorier har vissa stationer en specialistförmåga som besörjer hela förbundet. Vilken specialistförmåga som finns på en station är inte avhängt på stationens förmåga i övrigt.

Inom varje olyckstyp finns tre graderingar av förmåga, vilka är baserade på bredden av de uppgifter som en styrka kan förväntas genomföra. Dessa är basförmåga, utökad förmåga och avancerad förmåga. För att exemplifiera systemet kategoriseras en station där majoriteten av förmågorna per olyckskategori är avancerade som en nivå 3 station. Respektive stations förmåga per olyckstyp redovisas inte i handlingsprogrammet utan framgår i annat styrdokument.

Bilden ovan visar de områden som täcks inom 20 minuter för den angivna förmågenivån.

Stationsvis förmågenivå:

Station	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Trollhättan	x	x	x
Uddevalla	x	x	x
Vänersborg	x	x	x
Lysekil	x	x	
Mellerud	x	x	
Munkedal	x	x	
Brålanda	x	x	
Färgelanda	x	x	
Högsäter	x	x	
Ljungskile	x	x	
Sjuntorp	x	x	
Uddevalla RIB	x	x	
Vargön	x	x	
Brastad	x		
Hedekas	x		
Skaftö	x		
Åsensbruk	x		

Beslut

Tillgång till egna resurser

I Räddningstjänsten Fyrbodol (RFBD) finns totalt 16 brandstationer. Den normala beredskapen, utan några pågående räddningsinsatser, är att samtliga räddningsstyrkor är fullt bemannade och håller anspänningstiden. Tabellen nedan visar den lägsta kravställda bemanningen vilket innebär att en station vid vissa tillfällen kan ha en högre bemanning.

Förbundets basresurser

Station	Bemanning	Anspänningstid	Basresurser
Trollhättan	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Uddevalla	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Vänersborg	1+5	90 sek	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Lysekil	1+5	5 min	Räddningsenhet, Höjdenhet, Vattenenhet, Båt
Mellerud	1+5	5 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Munkedal	1+5	5 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Brålanda	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet
Färgelanda	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet, Båt
Högsäter	1+4	6 min	Räddningsenhet, Vattenenhet
Ljungskile	1+4	5 min	Räddningsenhet, Båt
Sjuntorp	1+4	6 min	Räddningsenhet
Uddevalla RIB	1+4	8 min	Räddningsenhet, Båt
Vargön	1+4	5 min	Räddningsenhet
Brastad	1+2	5 min	Räddningsenhet
Hedekas	1+2	5 min	Räddningsenhet, Båt
Skaftö	1+2	5 min	Räddningsenhet, Båt
Åsensbruk	0+2	5 min	Lätt Räddningsenhet, Båt

Utifrån tidigare målsättningar från de två tidigare förbunden eftersträvas att uppnå 1+4 på de stationer som har en lägsta bemanning som understiger den nivån (1+2). Utifrån försvårande förutsättningar för rekrytering kan endast en nivå på 1+2 säkerställas. Förbundet ska eftersträva att bemanna upp till 1+4 genom fyra skiftgrupper. Bemanningen kan därför vara högre än 1+2 om rekryteringsläget medger det.

Brandvattenförsörjning

Brandvattenförsörjning sker inom förbundets tätorter genom brandpostsystem. Respektive kommuns vattenhuvudman ansvarar för systemets funktion och underhåll. På platser utanför tätort anordnas vattenförsörjning med vattenenhet alternativt från öppet vattentag med motorspruta.

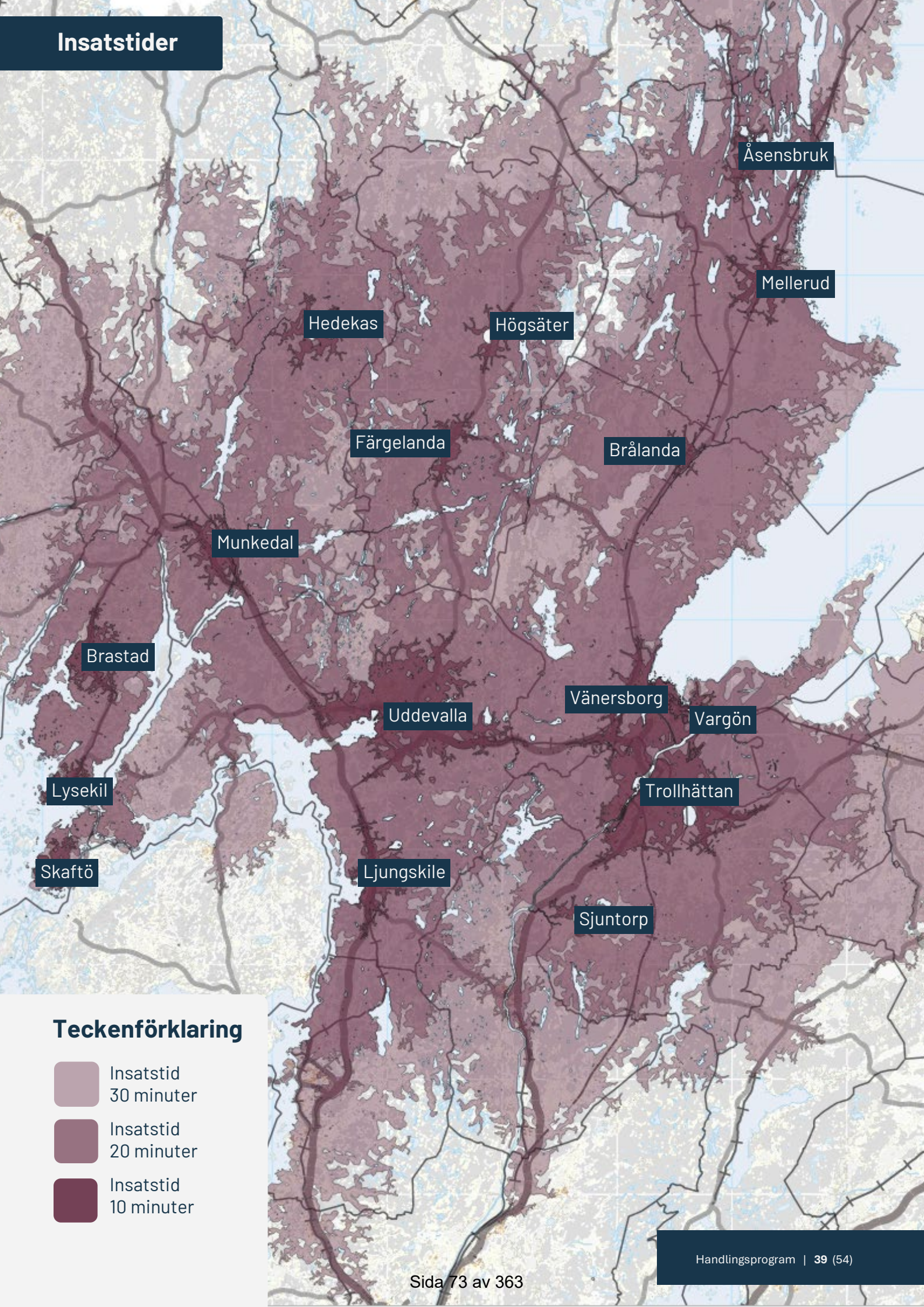
Insatstider

Insatstiderna varierar över förbundets yta och beror bland annat på stationsplacering, anspänningstid och vägnätet. Insatstiden avser tiden från det att larm inkommer tills första enhet är på plats och kan påbörja insats. Medelvärde av larmhanteringstiden, alltså tiden från att SOS Alarm svarar tills det att första enhet larmas, är 130 sekunder för larm inom förbundet.

Brandstationerna inom förbundet är placerade så att 70,6 % av befolkningen nås inom 10 minuter, 96,2 % inom 20 minuter, och 99,9 % inom 30 minuter insatstid. Utav den totala mängden larm, borträknat automatiska brandlarm, nås 70,4 % inom 10 minuter, 95,5 % inom 20 minuter, och 97,9 % inom 30 minuter insatstid.

Inom förbundets område finns vissa öar med sommarbostäder dit insatstiderna överstiger 30 minuter. Eftersom dessa öar i stort består av tät trähusbebyggelse är det viktigt att en insats har påbörjats innan räddningstjänstens framkomst. Räddningstjänsten utbildar i att släcka mindre brand ute och att utvändigt begränsa brand på Stora Kornö, Lilla Kornö, och Gåsö. Vart tredje år ges boende på respektive ö utbildning för dessa uppgifter.

Insatstider

Teckenförklaring

- Insatstid 30 minuter
- Insatstid 20 minuter
- Insatstid 10 minuter

Alarmering av räddningstjänsten

Kommunen ansvarar för att det finns fungerande system för att larma räddningstjänsten. Räddningsledningssystemet (RLS) Fyrbodals är bemannat dygnet runt och samordnar alla räddningsinsatser inom förbundets område, samt Orust kommun.

Inkommande 112-samtal tas emot av SOS Alarm. När ett samtal bedöms beröra ett räddningsärende inom området kopplas medlyssning in mellan SOS Alarm och vakthavande befäl i RLS Fyrbodal. Under denna medlyssning har SOS Alarm kontakt med hjälpsökande och ger råd, samtidigt som vakthavande befäl beslutar om en räddningsinsats ska inledas.

SOS Alarm genomför initial resurstilldelning utifrån fastställda rutiner och system. För att vinna tid kan SOS Alarm eller vakthavande befäl aktivera förlarm innan huvudlarmet bekräftas. Vakthavande befäl följer även upp och justerar tilldelade resurser vid behov. RLS Fyrbodal nyttjar ett system för dynamisk resurshantering, vilket ger förslag på de stationer som är närmast i tid till ett givet larm vid aktuellt beredskapsläge.

Under framkörning ansvarar SOS Alarm för dirigerings, informationsförmedling, samband och samordning gentemot enheter i fält. Vakthavande befäl utser räddningsledare efter beslut om att inleda räddningsinsats fattats, medan insatschef utses vid andra insatser; första anländande befäl blir normalt räddningsledare eller insatschef. Vakthavande befäl kan initiera tidskritiska åtgärder som trafikstopp, VMA, och samverkan med andra aktörer.

Vid avbrott i telenätet vidtas särskilda åtgärder, såsom bemanning av RiB-stationer eller upprättande av mobila alarmeringsplatser. Vid behov kan även VMA begäras. Systemet syftar till att säkerställa snabba och samordnade räddningsinsatser med tydliga roller, effektiv resursanvändning och beredskapsproduktion även vid tekniska störningar.

Samverkan med andra aktörer

Samverkan med andra aktörer är ett viktigt verktyg för att uppnå effekt vid olyckor. Genom samverkan kan insatser som helhet effektiviseras genom att kortare ledtider och gemensam förståelse.

Genom samverkan med andra myndigheter kan RFBD få tillgång till specialistförmågor och kompetens. Genom samverkan med andra räddningstjänster kan uthållighet och total insatsförmåga ökas vid en given olycka eller händelse.

Samverkan aktörer emellan ger en mer effektiv fördelning av samhällsresurser och bidrar till en gemensamt högre förmåga. RFBD ska därför eftersträva att samverka med dessa aktörer, både i vardagen och vid olyckor. Förbundet har ett antal avtal om samverkan med andra räddningstjänstorganisationer och andra aktörer i närområdet, se Bilaga A.

Varning och information till allmänheten

Vid en allvarlig olyckshändelse kan en varning skickas ut till medlemskommunernas invånare genom viktigt meddelande till allmänheten, VMA. Räddningstjänsten ger i uppdrag till SOS Alarm att lämna informationen till berörda radio- och tv-stationer. Dessa sänder sedan ut informationen till allmänheten via riks- och lokalmedia. SOS Alarm kan även skicka VMA via sms-meddelande till dem som vistas inom berört område.

Inom förbundets geografiska upptagningsområde finns ljudanläggningar för VMA företrädesvis inom medlemskommunernas tätorter. Aktivering av dessa ljudanläggningar sköts av räddningstjänstförbundet eller SOS Alarm. Detta gäller även vid händelser som inträffar utanför förbundets kommuner, men som kan komma att påverka de som vistas i berörd kommun. Kontroll och service av VMA-anläggningar utförs av särskilt utbildad personal inom förbundet och sker på uppdrag samt bekostas av respektive medlemskommun.

Beslutsutgåva

Beskrivning av förmåga per olyckstyp

En förmåga är möjligheten eller kapaciteten att utföra en handling eller uppnå ett specifikt syfte. Varje förmågenivå nedan är ett spann där förmågan kan variera något. Dock är förmågan aldrig sämre för en nivå än vad som beskrivs.

Förmågan beror på flera aspekter som kan variera stationsvis, exempelvis bemanning. RFBD har därför valt att beskriva förmåga som ett urval av uppgifter som kan genomföras vid en given olyckstyp. Detta ger en översiktlig bild av vilken effekt som kan uppnås.

Brand i byggnad

De effekter räddningstjänsten syftar uppnå vid brand i byggnad är följande: begränsa brandspridning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder mot brand. • Att angripa brand utvändigt, antingen genom öppningar eller genom konstruktionen. • Att gå in i rökig miljö där det inte är tät brandrök för att släcka brand eller rädda personer. • Att begränsa spridning av brand mellan byggnader. • Att frilägga konstruktion genom elektriska verktyg. • Att skapa tillträde till branddrabbad lägenhet eller byggnad genom dörrbryt.	• Att rökdyka vid normal riskmiljö. • Att hitta och släcka rumsbrand och konstruktionsbrand. • Att begränsa spridning av brand och rök inom större byggnader.	• Att angripa brand utifrån genom yttervägg eller motsvarande. • Att rökdyka vid förhöjd risk och hög riskmiljö. • Tvärsnittshåltagning och annan håltagning på tak.

Förmåga till att utgöra alternativ utrymningsväg genom mobil stegutrustning beskrivs under kategorin nödställd person.

Brand utomhus

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid brand utomhus är följande: begränsa brandspridning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder mot brand. • Att angripa utvändig brand i föremål med vatten. • Att angripa brand i mark eller skog med en yta mindre än 1000 m². • Att begränsa spridning av brand till byggnader.	• Att angripa brand i mark eller skog med en yta mindre än 5000 m². • Att släcka mindre bränder i brandfarlig vätska.	• Att angripa större bränder i brandfarlig vätska med yta upp till 250 m².

Trafikolycka

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid trafikolyckor är följande: hindra följdolyckor, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, begränsa följdskador på miljö och minimera långvarig samhällspåverkan. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att spärra av olycksplatsen. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Genomföra snabbt uttag i livräddande syfte. • Att stabilisera lätta fordon.	• Losstagnation av patient i fordon på hjul, sida eller tak.	• Inledande åtgärder vid olyckor med tung trafik. • Losstagnation med avancerade tekniker.

Utsläpp av farligt ämne

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid utsläpp av farliga ämnen är följande: begränsa olycksutbredning, förhindra spridning av farliga ämnen, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att spärra av olycksplatsen. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Indikering av vissa farliga ämnen. • Undsätta personer i riskmiljöer. • Genomföra livräddande personsanering. • Att samla upp eller begränsa mindre läckage av vissa kemikalier.	• Tätning av enklare läckage. • Indikering av viss typ av joniserande strålning. • Uppsamling och begränsning av utsläpp av vissa kemikalier. • Sanering av personal som kontaminerats av vissa kemikalier.	• Kemdykning. • Indikering av specifika riskkemikalier. • Avancerad kunskap om tätning och omhändertagande av utsläpp. • Avancerad kunskap om sanering av egen personal.

Naturolycka

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid naturolyckor är följande: begränsa skadeutbredning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att påbörja utrymning och avspärning av riskområden. • Att genomföra andra omedelbara åtgärder. • Att rädda personer tillgängliga utan särskild utrustning. • Att genomföra länsdumpning av begränsade utrymmen.	• Att genomföra enklare stabiliseringsåtgärder. • Att begränsa skador vid större översvämningar genom pumpning och avledning.	• Att genomföra mer avancerade stabiliseringsåtgärder.

Beslut

Drunkning

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid drunkning är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Inom olyckstypen drunkning besitter förbundet endast förmåga till ytlivräddning. Det innebär dock att räddning under vattenytan kan ske under vissa förutsättningar. Förbundet har inte tillgång till egna vattendykare.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Att genomföra livräddning på ytan med simmande ytlivräddare. • Att genomföra strukturerat eftersök av försvunnen person i strandnära vatten.	• Att genomföra livräddning på is med hansabräda. • Att genomföra livräddning med ytlivräddare i båt alternativt hansabräda. • Att genomföra mindre neddykning vid klar sikt. • Att genomföra håltagning i is i syfte att nå en person.	• Att genomföra livräddning med ytlivräddare i båt. • Genomföra fridyk anpassat efter risker och sikt. • I samverkan med annan aktör stödja insats med vattendykare eller annan specialiserad resurs.

Beslut

Nödställd person

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid nödställd person är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppnå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra akut omhändertagande av nödställd person. • Att samtala med suicidal person på ett tryggt och empatiskt sätt. • Att genomföra enklare åtgärder vid klämskador.	• Att loss göra fastklämd person med hjälp av klippverktyg och luftkuddar. • Undsätta nödställd person upp till 11 meter över mark med hjälp av utskjutsstege.	• Att kunna utföra avancerad losstagning av fastklämd person. • Undsätta nödställd person upp till 23 meter över mark med hjälp av maskinsteg.

Stegutrymning som alternativ utrymningsväg upp till 11 meter över mark kan genomföras av alla stationer undantaget Brastad, Hedekas, Skaftö, och Åsensbruk. Detta är möjligt inom områden som faller inom 10 minuters insatstid från aktuell station. Historiska stegutrymningsobjekt betjänas i vissa fall inom 20 minuter från station med den förmågan.

På stationerna Lysekil, Trollhättan, Uddevalla, och Vänersborg finns höjdenhet som möjliggör utrymning upp till 23 meter i stället för 11. Detta kräver att byggnaden är tillgänglig för ett sådant fordon liksom att det finns en eller flera frigjorda uppställningsplatser. Förutsättningar för att förbundet ska kunna utgöra alternativ utrymningsväg, både med utskjuts- och maskinstege, ska finnas beskrivet i separat dokument.

Fartygsolycka på kommunalt vatten

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid fartygsolyckor är följande: begränsa skadeutbredning, undsätta människor, minska eller hindra skador på människors hälsa, rädda hotat värde och begränsa följdskador på miljö. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Angripa mindre bränder på mindre fartyg från land. • Att länsa in begränsade läckage från mindre fartyg. • Att länspumpa begränsade volymer.	• Angripa bränder på mindre fartyg. • Att länsa in läckage från mindre fartyg. • Undsätta nödställd på mindre fartyg genom båt.	• Att i samverkan med andra aktörer rökdyka, livrädda, och bekämpa brand på större fartyg intill kaj. • Att från båt begränsa spridning av större läckage.

Antagonistisk händelse

De effekter räddningstjänsten syftar uppå vid antagonistiska händelser är följande: undsätta människor och minska eller hindra skador på människors hälsa, samt minska risken för ytterligare skador. De uppgifter som respektive nivå kan genomföra för att uppå denna effekt beskrivs nedan.

Basförmåga	Utökad förmåga	Avancerad förmåga
En enhet med basförmåga har normalt möjlighet att genomföra följande uppgifter:	Utöver basförmågan kan utökad förmåga normalt även genomföra:	Utöver utökad förmåga kan avancerad förmåga normalt även genomföra:
• Att genomföra omedelbara åtgärder. • Avspärrning och utrymning av berörda lokaler. • Grundläggande sjukvård av traumaskador. • Grundläggande prioritering av skadade.	• Transport av flera skadade till säker plats.	• Ytterligare sjukvård av traumaskador. • Agera i autonoma grupper.

Specialistförmågor

Inom förbundet finns ett antal specialistförmågor som betjänar hela förbundets yta. En specialistförmåga kan nyttjas inom flera olyckstyper och är inte nödvändigtvis knuten till en stations förmågenivå i övrigt.

Tungräddningsresurs

Förbundet har förmågan att genomföra avancerad tungräddning vid olyckor som kräver det. Denna resurs har utrustning för att stabilisera, lyfta, klippa, eller på annat sätt säkra tunga föremål såsom tunga fordon, byggnadsdelar eller motsvarande.

CBRN-resurs

Förbundet har förmågan att åtgärda mer avancerade olyckor med farliga ämnen genom en CBRN-resurs. Denna resurs har utökad utrustning och kompetens för att exempelvis indikera, pumpa, samla upp och minimera konsekvenser från utsläpp av farliga ämnen. Resursen har även skyddsutrustning som krävs för att agera inom kemiska riskområden.

Höghöjdsresurs

Förbundet har förmåga att genom rep och repsystem rädda nödställda personer eller utföra avancerade arbeten på hög höjd. Flera stationer inom förbundet har förmåga att lägga ut och hantera sprängkudde vid risk för fall.

UAV-resurs

Flera stationer inom förbundet har förmåga att nyttja UAV (Unmanned Aerial Vehicle (drönare)) för att övervaka, kontrollera eller söka vid olika olyckstyper.

Skogsbrandsresurs

Förbundet har förmågan att tillgodose vattenförsörjning och omfattande slangsystem vid skogsbrand. Resursen har även särskild utrustning för att upprätta eller förstärka begränsningslinjer i terräng.

Oljeskyddsresurs

Flera stationer inom förbundet har förmågan att skydda och akut minska konsekvenser av oljeutsläpp på land eller från hav.

Skyddsjordningsresurs

Flera stationer inom förbundet har förmågan att skyddsjorda vid arbete på järnväg med kontaktledning.

Djurlivräddningsresurs

Förbundet har förmågan att åtgärda djurlivräddningsuppdrag. Resursen har utökad kompetens och utrustning för att utrymma eller på annat sätt hjälpa nödställda djur.

Terrängresurs

Flera stationer inom förbundet har en specialistförmåga i form av terrängresurs. Omfattningen och utförandet varierar mellan stationerna och baseras på den omgivande terrängen och riskbilden. Förmågan kan exempelvis innefatta bandvagn, fyr- eller sexhjulning.

Ledning i räddningstjänst

RFBD ingår, tillsammans med räddningstjänsten Orust, i räddningsledningssystem Fyrbodal. Det övergripande systemledningsarbetet bedrivs från förbundets ledningscentral, LC Fyrbodal, i samverkan med SOS Alarm AB.

Övergripande ledning av räddningstjänsten

Den övergripande ledningen ansvarar för att samordna, prioritera, och fördela resurser mellan räddningsinsatser samt säkerställa att beredskapen motsvarar rådande riskbild. Räddningsledningssystemet ska kunna bedöma resursbehov, hantera flera samtidiga händelser, leda samverkan med andra aktörer och bedriva kontinuerlig omvärldsbevakning för att agera proaktivt.

Inom systemet finns ett antal ledningsfunktioner (vakthavande räddningschef, vakthavande befäl, och vakthavande befäl i beredskap) som tillsammans med övriga funktioner kan upprätthålla ledningsförmåga och besätta ledningsroller under en längre period. Med stöd från andra ledningscentraler kan denna uthållighet förlängas. Genom dessa funktioner skapas en tydlig styrning, enhetlig beslutsprocess och möjlighet till snabb omställning vid förändrade förutsättningar.

Ledning av räddningsinsatser

Ledningen av enskilda insatser sker främst genom styrkeledare och insatsledare. Alla stationer, undantaget Åsensbruk, har en styrkeledare som kan agera räddningsledare vid mindre händelser. Insattiden för dessa är densamma som för stationen i övrigt. Vid större insatser tar insatsledare över som räddningsledare och styrkeledare får roller såsom sektorchef.

Inom RFBD finns två insatsledare i ständig beredskap. Ledningsbehovet bedöms utifrån varje händelses omfattning och resurser tilldelas därefter. Vid väldigt komplexa insatser kan flera insatsledare vara involverade för att öka ledningskapaciteten.

Ledningskapaciteten på skadeplats kan även stärkas genom ledningsstöd, exempelvis i form av stabspersonal. Vid större händelser kan en stabschef utses för att leda och samordna detta stöd, vilket förbättrar beslutsunderlaget och effektiviteten i insatsen.

Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Förbundet har ledningskapacitet att hantera ett fåtal samtidiga insatser som hanteras av varsin styrka. Vid fler än ungefär fem samtidiga och mindre räddningsinsatser riskerar den övergripande ledningen att överbelastas. Vid mer resurskrävande händelser, där en räddningsstyrka inte räcker, kan två insatser genomföras samtidigt. Kapaciteten att hantera samtidiga eller omfattande händelser är högre under normala arbetstider.

Om flera omfattande händelser inträffar samtidigt finns samverkansavtal med närliggande räddningstjänster. Hjälpbehovet på olycksplatsen, tillgängliga resurser samt behovet av kvarvarande beredskap avgör när ytterligare förstärkning efterfrågas från annan. Vid behov av stöd kan detta begäras från närliggande räddningstjänster. Det finns fastslagna rutiner för samverkan med andra räddningsledningssystem.

Den övergripande ledningskapaciteten kan även stärkas genom ledningsstöd, exempelvis i form av stabspersonal. Vid omfattande eller flera samtidiga händelser förlitar sig förbundet i stor utsträckning på inkallad personal med specialkompetens. Vid större eller flera samtidiga händelser kan en stabschef utses för att leda och samordna detta stöd, vilket förbättrar beslutsunderlaget och effektiviteten i systemledningen.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap ska kommunerna genom förbundet, förutom kraven i LSO i sin helhet, även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt kapitel 8 i samma lag. De tillkommande uppgifterna är:

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel, och
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Personal inom kommunens organisation för räddningstjänst skall under samma tid delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vid höjd beredskap övergår förbundets organisation till krigsorganisation.

Inledningsvis i planeringen

MCF är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Uppgiften innebär i stort att leda arbetet med att samordna åtgärder inom ansvarsområdet och inom hela hotskalan.

RFBD ska, liksom kommuner och regioner, vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).

Ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra de uppgifter som anges i 8 kap. 2 § lag om skydd mot olyckor är under utveckling hos MCF.

Förbundet har påbörjat sitt planeringsarbete men avvaktar i vissa delar mer detaljerade vägledningar som krävs för det fortsatta förmågehöjande arbetet.

Med anledning av RFBDs bildande behöver riktlinjer med närmare anvisningar för förbundets organisation och arbete under höjd beredskap omarbetas.

Förbundets organisation för räddningstjänst under höjd beredskap kommer bygga på anpassning och förstärkning av den fredstida organisationen. Medarbetare i förbundet är därför till stora delar krigsplacerade.

För att göra RFBD mer robust samt öka förbundets förmåga, pågår olika aktiviteter såsom kontinuitetshantering och utbildning. Bland annat har genomförande av kompetenshöjande åtgärder i förbundet påbörjats och planeras fortgå, enligt direktiv från MCF.

Samverkan med medlemskommunerna, Länsstyrelsen, Civo Väst, MCF, Försvarsmakten samt med andra räddningstjänster kommer även fortsatt vara viktiga framgångsfaktorer i arbetet.

I ett senare skede

Förbundets krigsorganisation förstärks genom tillförandet av civilpliktig räddningspersonal.

Arbetet med förbundets planering för kontinuitetshantering fortsätter i nära samverkan med medlemskommunerna och länsstyrelsen.

Resurser för att kunna hantera risker med oexploderad ammunition (OXA) under höjd beredskap tillförs organisationen.

Ytterligare resurser för att kunna utföra indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel tillförs organisationen.

Förbundet har kunskap om kommunernas skyddsrum och förstärkningsresurser för tung räddning tillförs organisationen.

Förbundet har förmåga och robusta förutsättningar att leda och samordna förbundets verksamhet under höjd beredskap och krig.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning av handlingsprogram

Uppföljning av förbundets handlingsprogram sker genom att verksamheten följs upp enligt fastställda rutiner och fastställd tidsplan.

Förbundets styrdokument för verksamhetsmål respektive internkontroll grundar sig bland annat på målen i förbundets handlingsprogram. Uppföljning och rapportering sker genom tertialrapport (januari-april), delårsrapport (januari-augusti), internkontrollrapport samt årsredovisning.

Undersökningsrapport

Efter avslutad räddningsinsats ska förbundet se till att olyckan undersöks. Detta för att i skäligen omfattning klargöra orsakerna till olyckan, olycksförloppet samt hur insatsen har genomförts. Förbundet har tagit fram ett styrdokument för dessa undersökningar.

En grundläggande undersökningsrapport lämnas av räddningsledaren i den händelserapport som ska upprättas efter varje larm. Vid behov, utifrån fastställda kriterier, genomförs en fördjupad olycksundersökning av antingen intern eller extern utredare.

Lärande

För att kontinuerligt kunna tillgodose målsättningen i lagstiftningen om att effektivt kunna bekämpa eller förebygga bränder eller andra olyckor krävs att lärdomar dras efter genomförda insatser. RFBD ska bedriva ett aktivt och strukturerat uppföljningsarbete av olyckor och därmed verka för att:

- Minska risken för att nya liknande olyckor inträffar, mildra konsekvenser om olyckan ändå uppstår samt för att framtida räddningsinsatser ska bli mer effektiva.
- Kommentarer om brister och frågeställningar som dokumenteras i rapporterna ska systematiskt fångas upp och vidarebefordras inom organisationen.
- Skapa budskap och aktivt sprida kunskap internt inom förbundet för att bidra till mer effektiva framtida räddningsinsatser.
- Återföra erfarenheter i samband med tillståndsärenden, tillsyn, plan- och byggärenden, samt vid utbildning och informationsinsatser.
- Identifiera brister i såväl det byggnadstekniska som det organisatoriska brandskyddet och fånga upp nya fenomen som uppstår, exempelvis på grund av nya tekniska lösningar eller trender i samhället.

Funktionen olycksutredning finns inom förbundet, uppföljning av genomförande av insatsutvärderingar utförs regelbundet. Resurserna inom förbundet nyttjas samordnat utefter aktuella utredningsbehov. Delar av lärandet förs vidare vid överlämningar och enklare delgivning, medan andra delar kräver mer riktade insatser.

Under framtagandet av detta handlingsprogram har det konstaterats att förbundet till viss del behöver utveckla systematiken kring att ta vara på erfarenheter efter inträffade händelser. Detta kan exempelvis genomföras genom att utveckla förbundets arbete med analys och statistik.

Övrigt arbete relaterat till olycksutredningar

Dödsbrandsrapportering

När någon person omkommit till följd av brand ska en ytterligare undersökning av händelsen genomföras samt rapporteras till MCF.

Datainsamling och snabbanalys av inträffade händelser

Syftet med denna typ av olycksutredning är att i närtid efter en inträffad händelse upprätta en enklare dokumentation inför en eventuell ytterligare undersökning av händelsen. Syftet är också att snabbt kunna göra externa aktörer, exempelvis kommunen eller Trafikverket, uppmärksammade på den inträffade händelsen. Detta för att därigenom kunna vidta skadeförebyggande åtgärder efter genomförd olycksutredning.

Sakkunnigutlåtande till Polisen eller Åklagarmyndigheten

Utlåtanden skrivs av räddningstjänsten på begäran av förundersökningsledare alternativt åklagare.

Arbetsmiljöutredning

Ansvar för att utreda tillbud eller olycksfall i arbetet ligger på respektive chef men personal som arbetar med olycksutredningar kan delta som stöd i utredningen.

Bilaga A: Dokumentförteckning

I denna bilaga finns dokumentförteckning av samverkansavtal med andra aktörer samt dokument som hänvisas till i handlingsprogrammet.

Förkortningar

AVRF	Alingsås-Vårgårda Räddningstjänstförbund
NÄRF	Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
RLS	Räddningsledningssystem
RMB	Räddningstjänsten Mitt Bohuslän
RRVG	Räddningsregion Västra Götaland
RS	Räddningstjänsten Skaraborg
RSGBG	Räddningstjänsten Storgöteborg
Räddsam	Räddningstjänstsamverkan
SMS	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
SÄRF	Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
VG	Västra Götaland
VGR	Västra Götalandsregionen

Avtal med andra aktörer

Avtal om:	Motpart:
Armeringstjänster enligt BAS-1 avtal.	SOS Alarm AB
Åtgärder i väntan på ambulans (IVPA).	Västra götalandsregionen
Restvärdesräddning, sanering, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spårområde.	Försäkringsbranschens Restvärdesräddning i Sverige AB
Gemensam operativ systemledning.	Orust kommun
Gränslös räddningstjänst inom RLS Fyrbodal	Samtliga medlemsorganisationer i RLS Fyrbodal
Överenskommelse om operativt samarbete mellan räddningstjänsterna inom Räddsam VG.	Samtliga räddningstjänstorganisationer i västra Götaland
Avtal om ömsesidig räddningsinsats vid förbundets gränsområden.	AVRF, RS, RSGBG, samt Bengtsfors, Dals-Ed, Tanum, Sotenäs, och Åmåls kommun.
Avtal avseende samarbete mellan ledningssystem inom RRVG.	RS, SMS, SÄRF, AVFR

Dokumentförteckning

Dokumentnamn:	Beslutsdatum:	Beslutsfattare:
<i>Förbundsordning för Räddningstjänsten Fyrbodal</i>	2024-06-24	Kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner
<i>Reglemente för Räddningstjänsten Fyrbodal</i>	2024-06-24	Kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner
<i>Handlingsprogram NÄRF</i>	2022-06-23	Förbundet NÄRF:s dåvarande direktion
<i>Handlingsprogram RMB</i>	2022-12-01	Förbundet RMB:s dåvarande direktion
<i>Styrdokument RLS Fyrbodal</i>	2024-12-07	Förbundsdirektör
<i>Riktlinje för förstärkningsresurser inom räddningstjänsterna i Västra Götaland och Halland</i>	2024-05-24	Styrgrupp Räddsam VG och Styrgrupp Räddsam Halland
<i>Instruktion för olycksutredning</i>	Arbetsmaterial	
<i>Anvisning: Uppställningsplats för mobil stegutrustning</i>	Arbetsmaterial	

Bilaga B: Beskrivning av samråd

I denna bilaga finns beskrivning av samråd gentemot de aktörer som bedöms kunna påverkas av det som framgår av handlingsprogrammet.

Samrådets omfattning och genomförande

Samrådet har genomförts som formell remiss med svarstid senast 2025-11-21. Remissen skickades ut 2025-10-24. Till remissen har missiv som beskrivit genomförda förändringar medsänts. Följande instanser har remitterats:

Medlemskommuner

Färgelanda kommun
Lysekils kommun
Melleruds kommun
Munkedals kommun

Trollhättans Stad
Uddevalla kommun
Vänersborgs kommun

Övriga kommuner

Alingsås kommun
Bengtsfors kommun
Dals-Ed kommun
Essunga kommun
Grästorps kommun
Lidköpings kommun
Lilla Edets kommun

Orust kommun
Sotenäs kommun
Stenungsunds kommun
Strömstad kommun
Tanums kommun
Tjörns kommun
Åmål kommun

Räddningstjänstförbund/-organisationer

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund
Bohus Räddningstjänstförbund
Räddningstjänsten Skaraborg

Räddningstjänsten Storgöteborg
Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund

Statliga myndigheter

Försvarsmakten
Kustbevakningen
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Myndigheten för civilt försvar

Polismyndigheten
Sjöfartsverket
Trafikverket

Övriga

SOS Alarm

Västra Götalandsregionen

Resultat av samråd

Flera av instanserna har yttrat sig över remissutgåvan av handlingsprogrammet, där flera av svaren framhåller helheten eller specifika delar som positiva.

Instanser som inte yttrat sig

Nedan anges de instanser vilka tillsänts remissen men valt att inte yttra sig, alternativt där svaret inte inkommit inom angiven tid.

Alingsås kommun	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Bengtsfors kommun	SOS Alarm
Bohus Räddningstjänstförbund	Sotenäs kommun
Essunga kommun	Stenungssunds kommun
Lidköpings kommun	Tjörns kommun
Lilla Edets kommun	Trafikverket
Länsstyrelsen i Västra Götaland	Åmål Kommun
Orust kommun	

Instanser som yttrat sig utan erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig utan att föredra någon erinran över innehållet i remissen.

Dals Ed kommun	Räddningstjänsten Skaraborg
Försvarsmakten	Räddningstjänsten Storgöteborg
Grästorps kommun	Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
Munkedals kommun	Tanums Kommun
Myndigheten för civilt försvar	Trollhättans Stad
Polismyndigheten	Uddevalla kommun

Instanser som yttrat sig med erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig ihop med erinran över innehållet i remissen.

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund	Melleruds kommun
Färgelanda kommun	Sjöfartsverket
Kustbevakningen	Vänersborgs Kommun
Lysekils kommun	Västra Götalandsregionen

Omfattning av ändringar

Majoriteten av de aktörer som besvarat remissen har beskrivit handlingsprogrammet som positivt och välskrivet. Från de svar med erinran förekommer omkring 70 synpunkter varav flera lyfter liknande aspekter, flera synpunkter avser endast redaktionella förändringar. En sammanställning av samtliga synpunkter och bemötandet av dem finns diariefört i beslutshandlingarna.

Inga betydande förändringar har skett till följd av inkomna synpunkter, förändringarna som synpunkterna resulterat i är begränsade till redaktionella justeringar och förtydliganden där så bedömts nödvändigt.

Beslutsutgåva

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

I denna bilaga finns samtliga hamnar vilka utgör kommunalt vatten angivna.

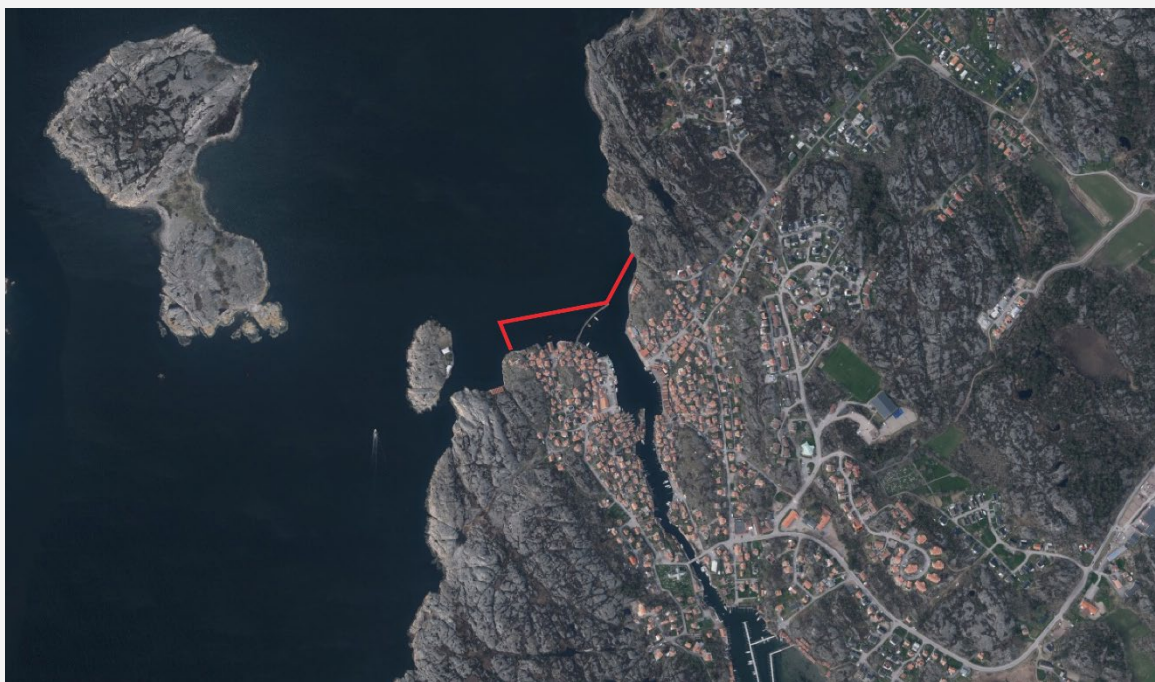
Räddningstjänsten Fyrbodal ansvarar för räddningstjänst inom dessa hamngränser.

Räddningstjänst i vatten utanför kommunalt vatten ansvaras för av olika statliga aktörer.

Fiskebäckskil, Lysekil

Småbåtshamnen Grundsund, Lysekil

Lysekil

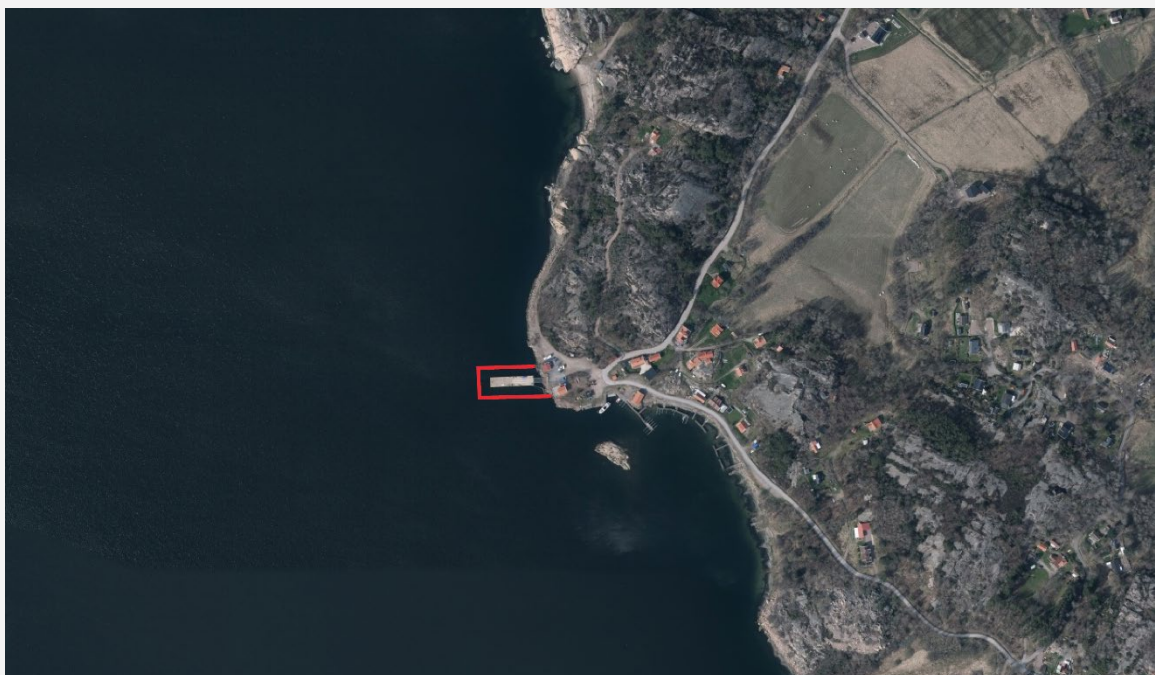
Småbåtshamnen Basteviksholmarna och omlastningskaj oljehamn, Lysekil

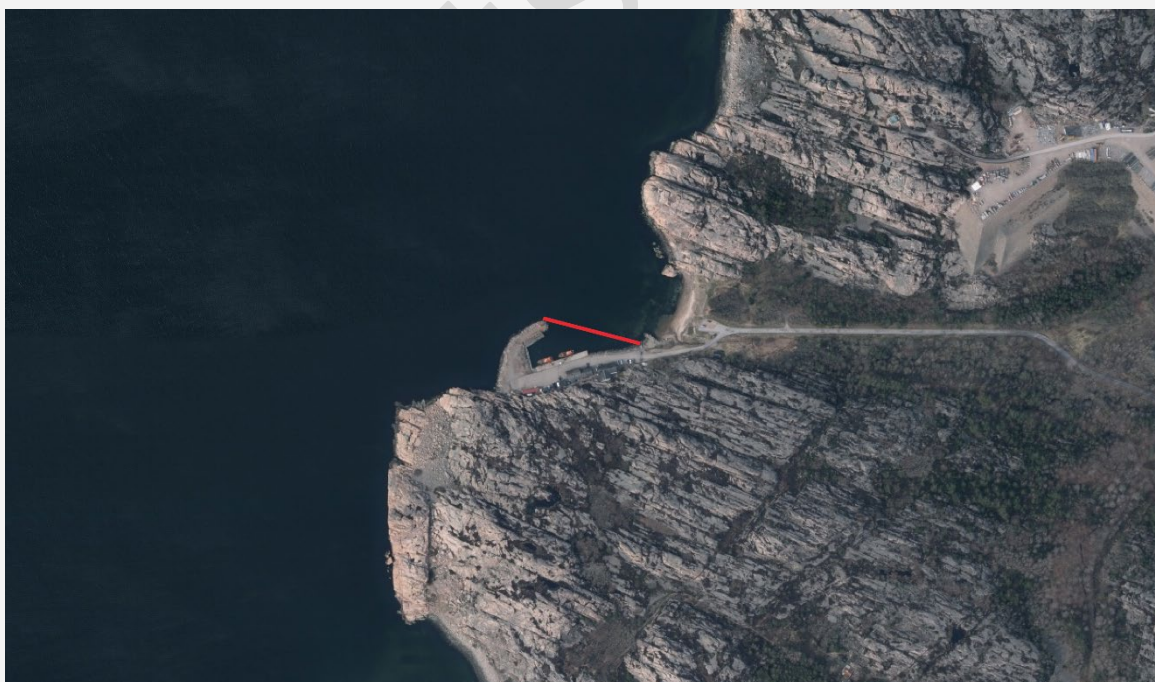
Småbåtshamnen Rixö, Lysekil

Bogserstation Brofjorden, Lysekil

Lotsstation Brofjorden, Lysekil

Omlastning oljehamn Skalhamn, Lysekil

Råoljehamn, Lysekil

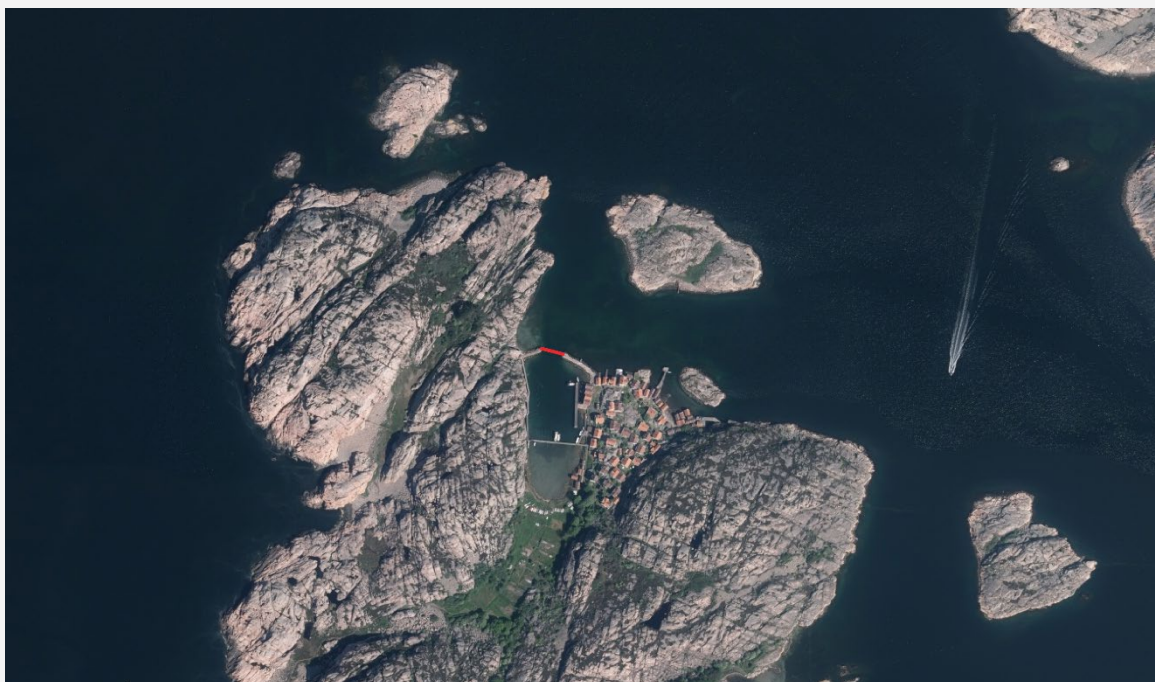
Preemraff hamn Brofjorden, Lysekil

Gåsö, Lysekil

Lilla Kornö, Lysekil

Stora Kornö, Lysekil

Småbåtshamnen Torreby, Munkedal

Småbåtshamnen Gårvik (Tungenäset), Munkedal

Småbåtshamnen Korsvik (Carlanders båtvarv), Munkedal

Småbåtshamnen Saltkällan, Munkedal

Uddevalla hamn och Gustavsberg, Uddevalla

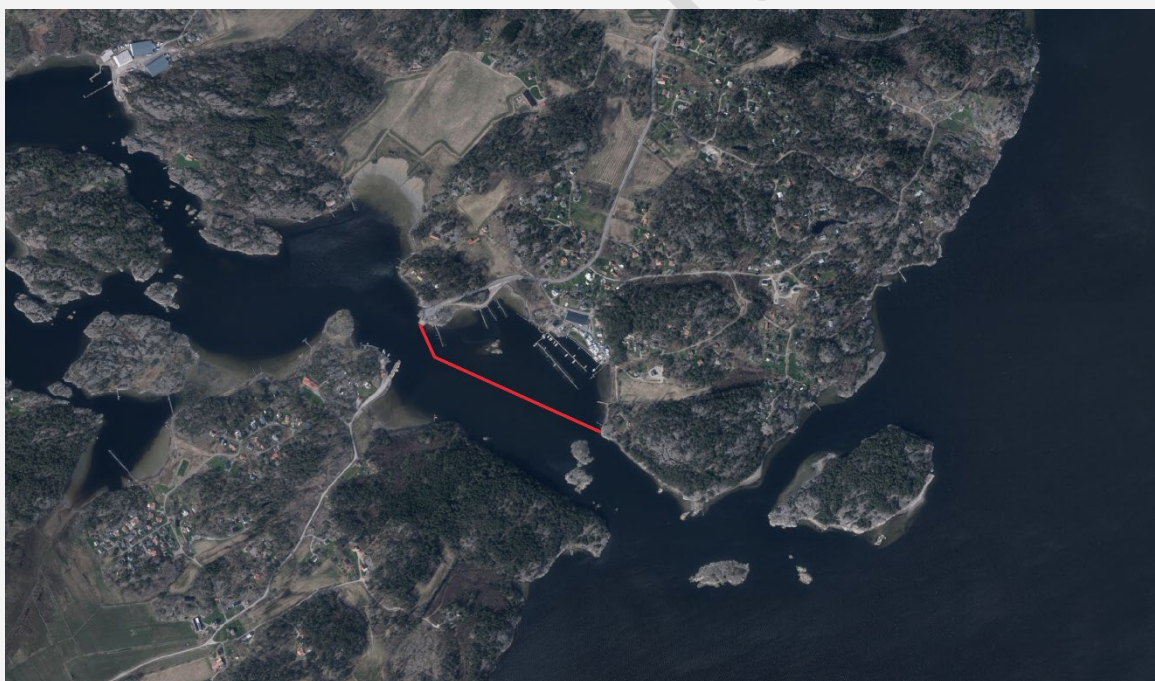
Gästhamnen Ljungskile, Uddevalla

Gästhamnen Källviken (Skaftöbron), Uddevalla

Gästhamnen Dragsmark (Ängöfärjan), Uddevalla

Bassholmen, Uddevalla

Hälleback, Uddevalla

Jordfall, Uddevalla

Skredsvik södra, Uddevalla

Skredsvik norra, Uddevalla

Studseröd, Uddevalla

Vänersborgs hamnanläggning/Vassbotten, Vänersborg

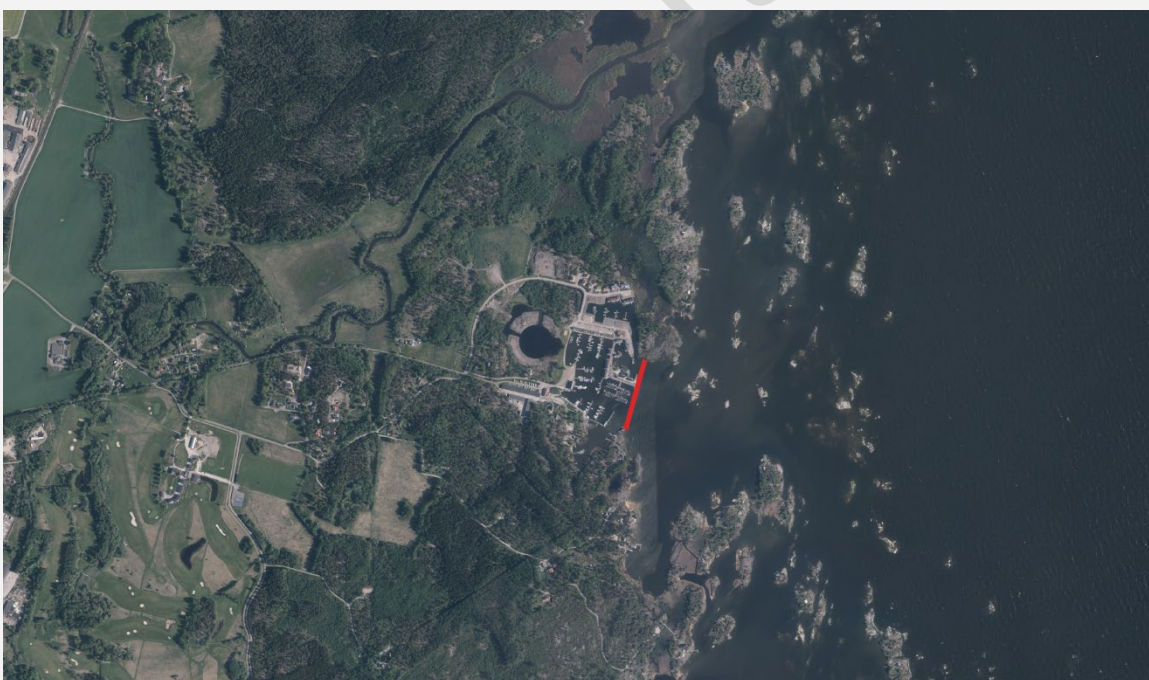
Göta Älv, Vargön

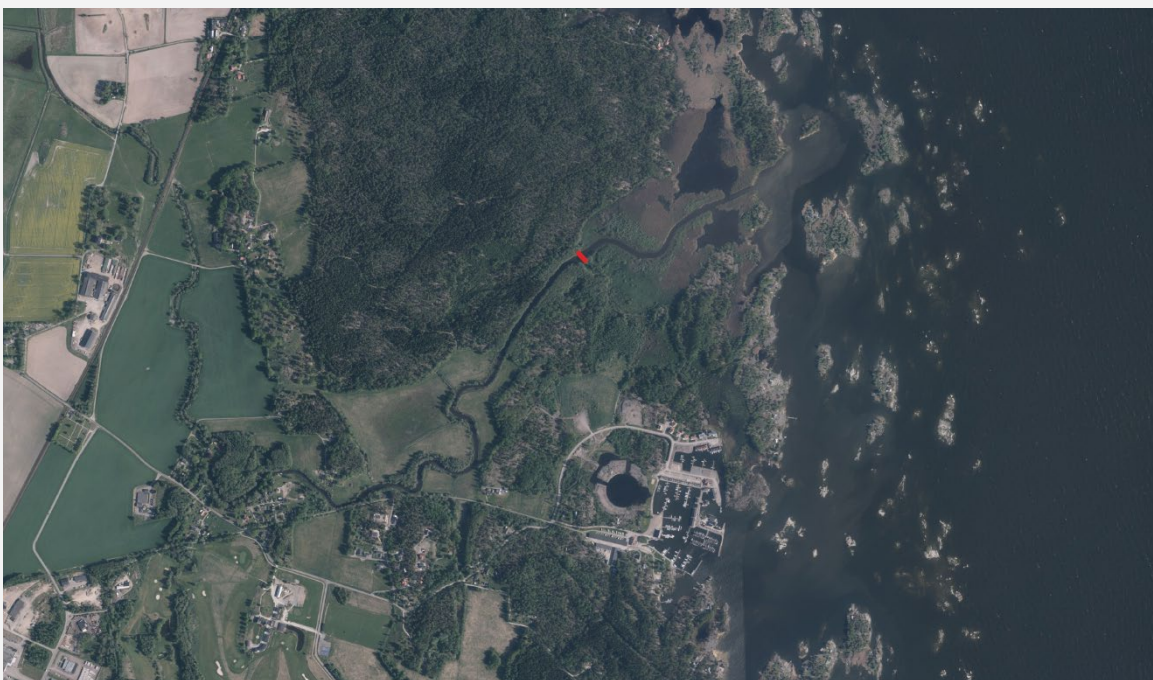
Dalbergså, Mellerud

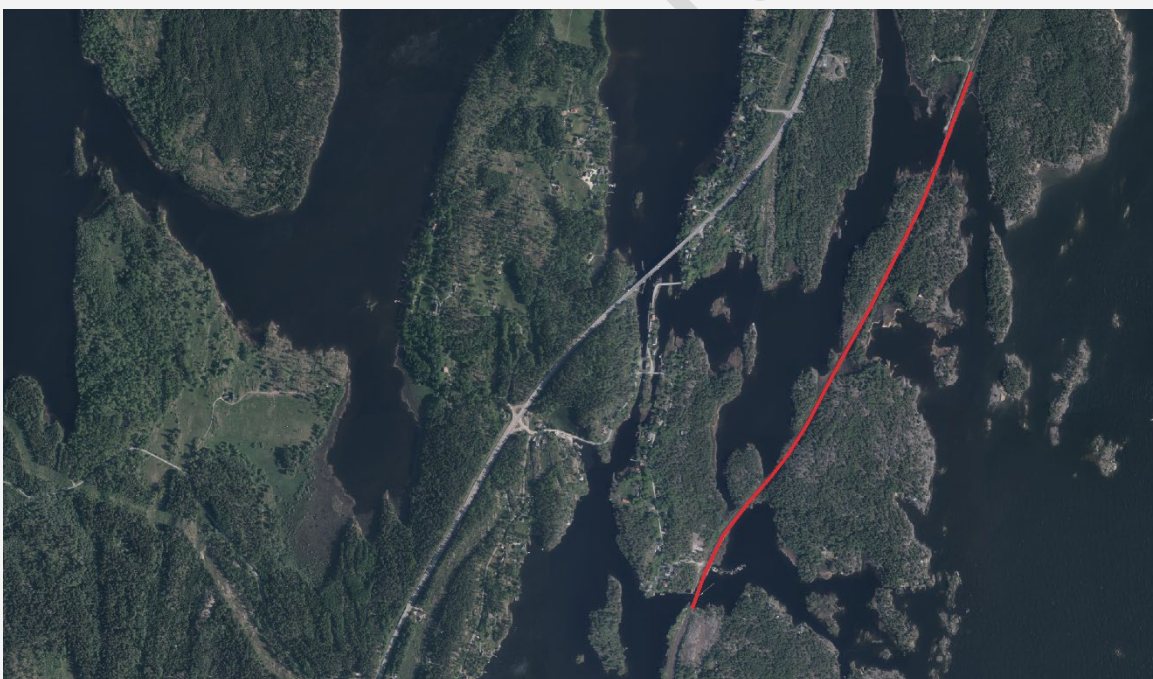
Sunnanå hamnanläggning, Mellerud

Holmsån, Mellerud

Köpmannebro, Mellerud

**RÄDDNINGSTJÄNSTEN
FYRBODAL**

2025-12-04 | Diarienummer

Handlingsprogram

Fördjupad beskrivning av samråd

Dokumentnamn

Typ av dokument:	Beslutad av:
Diarienummer:	Antagen av:
Datum för beslut:	Senast uppdaterad:
Relaterade styrdokument:	

Räddningstjänsten Fyrbodäl

Telefon 010-705 40 00
E-post info@rtjfyrbodal.se
Webb www.rtjfyrbodal.se

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Samrådets omfattning och genomförande	3
2	Resultat av samråd	5
2.1	Instanser som inte yttrat sig	5
2.2	Instanser som yttrat sig utan erinran	5
2.3	Instanser som yttrat sig med erinran	6
2.3.1	Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF)	6
2.3.2	Färgelanda kommun	8
2.3.3	Kustbevakningen	13
2.3.4	Lysekils kommun	14
2.3.5	Melleruds kommun	14
2.3.6	Sjöfartsverket	20
2.3.7	Strömstads kommun	20
2.3.8	Vänersborgs kommun	20
2.3.9	Västra Götalandsregionen (VGR)	22

1 Inledning

Detta dokument innehåller en fördjupad beskrivning av samråd gentemot de aktörer som bedöms kunna påverkas av det som framgår av handlingsprogrammet. Här redovisas samtliga inkomna synpunkter ihop med räddningstjänstens bemötande av synpunkterna.

1.1 Samrådets omfattning och genomförande

Samrådet har genomförts som formell remiss med svarstid senast 2025-11-21. Remissen skickades ut 2025-10-24. Till remissen har missiv som beskrivit genomförda förändringar medsänts. Följande instanser har remitterats:

Medlemskommuner

Färgelanda kommun	Trollhättans Stad
Lysekils kommun	Uddevalla kommun
Melleruds kommun	Vänersborgs kommun
Munkedals kommun	

Övriga kommuner

Alingsås kommun	Orust kommun
Bengtsfors kommun	Sotenäs kommun
Dals-Ed kommun	Stenungsunds kommun
Essunga kommun	Strömstad kommun
Grästorps kommun	Tanums kommun
Lidköpings kommun	Tjörns kommun
Lilla Edets kommun	Åmål kommun

Räddningstjänstförbund/-organisationer

Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund	Räddningstjänsten Storgöteborg
Bohus Räddningstjänstförbund	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
	Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund

Räddningstjänsten Skaraborg

Statliga myndigheter

Försvarsmakten

Polismyndigheten

Kustbevakningen

Sjöfartsverket

Länsstyrelsen i Västra Götaland

Trafikverket

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Övriga

SOS Alarm

Västra Götalandsregionen

Remissversion

2 Resultat av samråd

Flera av instanserna har yttrat sig över remissutgåvan av handlingsprogrammet, där flera av svaren framhåller helheten eller specifika delar som positiva.

2.1 Instanser som inte yttrat sig

Nedan anges de instanser vilka tillsänts remissen men valt att inte yttra sig, alternativt där svaret inte inkommit inom angiven tid.

Alingsås kommun	Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Bengtsfors kommun	SOS Alarm
Bohus Räddningstjänstförbund	Sotenäs kommun
Essunga kommun	Stenungsunds kommun
Lidköpings kommun	Tjörns kommun
Lilla Edets kommun	Trafikverket
Länsstyrelsen i Västra Götaland	Åmål Kommun
Orust kommun	

2.2 Instanser som yttrat sig utan erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig utan att föredra någon erinran över innehållet i remissen.

Dals Ed kommun	Räddningstjänsten Skaraborg
Försvarsmakten	Räddningstjänsten Storgöteborg
Grästorps kommun	Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
Munkedals kommun	Tanums Kommun
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Trollhättans Stad
Polismyndigheten	Uddevalla kommun

2.3 Instanser som yttrat sig med erinran

Nedan anges de instanser som valt att yttra sig ihop med erinran över innehållet i remissen.

Alingsås och Vårgårda
Räddningstjänstförbund

Melleruds kommun

Sjöfartsverket

Färgelanda kommun

Vänersborgs Kommun

Kustbevakningen

Västra Götalandsregionen

Lysekils kommun

Inkomna synpunkter, *i kursivt*, samt Räddningstjänsten Fyrbodals bemötande av synpunkterna sammanfattas här nedan per instans.

2.3.1 Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF)

AVRF anser att handlingsprogrammets övergripande beskrivning ger en god och mångfacetterad förståelse för de varierande förutsättningar som präglar förbundsområdet. Vidare anser AVRF att handlingsprogrammet sammantaget utgör ett gediget och användbart underlag, som på ett bra sätt stödjer både strategiska överväganden och operativ verksamhet inom räddningstjänsten.

AVRF har lämnat följande synpunkter på innehållet i handlingsprogrammet:

Inledning, sidan 3. Det aktuella stycket i punktform upplevs som svåröverskådligt. Räddningstjänsten AVRF föreslår att texten görs om till löpande text eller att punkterna reduceras och förtydligas.

RFBD anser att texten är tillräckligt tydlig och gör därför ingen justering av innehållet i stycket.

Beskrivning av kommunerna, sidan 4. Viss översyn av meningsuppbyggnaden skulle kunna kan bidra till att göra stycket tydligare. Förslag till formulering: "Genom förbundets geografiska område passerar flera större trafikleder, bland annat Europaväg 6, Europaväg 45 och väg 172. Dessa leder genererar ett betydande trafikflöde som ökar ytterligare under sommarmånaderna när turism och fritidsboende intensifieras. Järnvägssträckor med tillhörande tunnlar korsar också området. Utmed Göta älv löper Trollhätte- kanal med större slussar som möjliggör sjöfart mellan Vänern och Västerhavet. Området rymmer även flera flygplatser i varierande storlek."

För att förtydliga innehållet har RFBD justerat texten i stycket enligt lämnat förslag.

Olycksutveckling och larmstatistik, sidan 28. Stycket upprepar delvis kapitelinledningen. AVRFR föreslår att texten kortas eller ändras för att minska upprepning.

RFBD lämnar synpunkten utan åtgärd.

Brand utomhus: avancerad förmåga, sidan 46. Tabellvärdet 250 m² avviker från MSB:s vanliga riktvärde 300 m². AVRFR önskar framföra ett förtydligande om detta och att 250 m² ev. behöver justeras.

Till följd av olika begränsningar på de fordon som har förmågan, exempelvis flöde, vattenkapacitet, eller skumvätskekapacitet, anser RFBD att det inte går att åta sig 300 m² och har därför angett 250 m² istället. Värdet 250 m² är baserat på de mest utmanande förutsättningarna gällande tillgänglig kapacitet som kan förväntas uppstå inom förbundets område.

Ledning i räddningstjänst, sidan 53. Formuleringen antyder att SOS Alarm "bedriver ledning". SOS är larmoperatör och leder inte räddningsinsatser. Texten kan justeras för att undvika missförstånd.

RFBD har justerat texten i syfte att förtydliga innehållet.

Övergripande ledning, sidan 53. Formulering/Begrepp kan ändras. Benämningarna vakthavande räddningschef (VRC) och vakthavande befäl (VB) kan bytas mot räddningsledningschef och driftchef.

I det aktuella stycket beskrivs ledningsfunktioner. RFBD har dock valt att justera texten i syfte att förtydliga innehållet, utifrån lämnad synpunkt.

Samtidiga och omfattande insatser / Höjd beredskap, sidan 54. Avsnittet om RUHB är kortfattat. Förmågor under höjd beredskap kan förtydligas där det är möjligt, exempelvis kring resursuppbbyggnad, krigsorganisation och uthållighet.

RFBD har avsiktligt valt att inte mer ingående beskriva räddningstjänstens förmågor under höjd beredskap. RFBD har gjort ett tillägg i texten men anser i övrigt att innehållets omfattning är tillräckligt.

MSB:s planeringsinriktningar (MCF), sidan 54. Formulering/Begrepp kan ändras då MSB inom kort inför beteckningen MCF – Myndighetsgemensamt Civilt Försvar.

Den 1 januari 2026 kommer Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att byta namn till Myndigheten för civilt försvar (MCF). RFBD väljer dock att i handlingsprogrammet använda den förkortning som är gällande då dokumentet skrivs.

2.3.2 Färgelanda kommun

Färgelanda kommun anser att det framtagna handlingsprogrammet är genomarbetat och strukturerat. Dokumentet ger en tydlig och överskådlig bild av Räddningstjänsten Fyrbodals verksamhet, organisation och den riskbild som förbundet har att hantera. Kommunen framför dock följande synpunkter.

Övergripande önskar Färgelanda kommun att handlingsprogrammet anpassas för att ge lokal relevans för dem. Detta föreslås av svaret uppnås genom en beskrivning av förmågan per kommun, exempelvis innehållandes antal stationer, bemanning och bemanningsform, tillgång till specialresurser, och förmågan att hantera olika olyckstyper.

RFBD:s brandstationer redovisas i kartbild under kapitel 1. Bemanning och anspänningstider med mera redovisas i tabell under kapitel 8. En mer detaljerad redovisning av räddningsstyrkornas förmåga samt förbundets specialresurser

Beskrivning av kommunerna

Utöver vårdanläggningar bör även skolor och lärosäten nämnas, då dessa är byggnader där många vistas.

Syftet med kapitel 2 är att ge en överblick av förbundet och dess utstickande riskbild. Räddningstjänsten anser att det finns en viss skillnad i riskbild mellan vanliga skolor och petroleumraffinaderier eller sjukhus. Det finns dock inom förbundet en högskola, vilken har adderats i texten då dess inverkan på riskbilden är nämnvärd.

Stycket om turisttöta kustkommuner bör kompletteras med omnämnande av Väneren som ett område med omfattande turism och båtliv.

Räddningstjänsten har gjort geografiska analyser av skillnaden i larm under turistsäsong kontra lågsäsong. Det som noterats är att kustkommunerna särskilt sticker ut varför de lyfts fram under denna beskrivning. Räddningstjänsten kommer inte ändra texten till följd av synpunkten.

Grafen över prognostiserad befolkningsutveckling bör ha källhänvisning.

Räddningstjänsten har lagt till en mening som beskriver detta.

Handlingsprogrammet bör kompletteras med att kommunernas egna risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) integreras i den samlade riskbilden. Detta ger en mer träffsäker och lokalt anpassad grund för planering och prioritering av resurser.

Föreliggande handlingsprogram för Räddningstjänsten Fyrbodal grundar sig på de tidigare handlingsprogrammen för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund respektive

Räddningstjänsten Mitt Bohuslän. Dessa handlingsprogram har beaktat medlemskommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.

Programmet bör beskriva hur förbundet planerar för robusthet och uthållighet vid höjd beredskap, inklusive koppling till kommunernas krisorganisationer. En sådan beskrivning är viktig för att tydliggöra hur räddningstjänsten är en del av totalförsvaret och hur samverkan sker vid långvariga insatser och parallella händelser.

Utifrån föreskrifterna för handlingsprogram ska dessa delar inte redovisas inom ramen för handlingsprogrammet. Därav görs inget åt synpunkten.

Riskbild

Riskerna är generellt beskrivna och svåra att relatera till respektive medlemskommun.

Räddningstjänstens syfte har varit att beskriva riskerna generellt då mycket är likvärdigt mellan jämförbara kommuner. Räddningstjänsten bedriver sin verksamhet över ett större område och därför blir behovet av att skilja på riskbilden kommuner emellan begränsat. Räddningstjänsten avser inte förändra texten till följd av synpunkten.

Komplettera stycket om social oro med Polismyndighetens begrepp: utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden.

Räddningstjänsten har medvetet utlämnat de bedömningar som polismyndigheten gör avseende social oro även om det i vissa fall kan påverka vår verksamhet, polisens bedömning är dynamisk och därför är beskrivningen hållen till att vara mer generell. Analysen av detta i handlingsprogrammet tar avsteg i en överrepresentation av bränder vilket är relevant för verksamheten, exempelvis vid det förebyggande arbetet. Räddningstjänsten kommer inte ändra texten till följd av synpunkten.

Ökande intresse för energilagring och laddningsstationer bör beaktas.

Detta beskrivs översiktligt under den övergripande beskrivningen för kapitel 4 och inkluderas även i trenderna genom ny teknik. Den fulla effekten av detta över tid är svåruppskattad och räddningstjänsten anser att nuvarande omnämnanden av detta är tillräckligt.

Tabellen med antal räddningsinsatser per kommun bör kompletteras med olyckstyper per kommun.

Räddningstjänsten anser att en tabell med olyckstyper per medlemskommun blir för omfattande att ta med i handlingsprogrammet och därmed även att den nuvarande omfattningen är tillräcklig. Räddningstjänsten har tillgång till efterfrågad information, både

som tabeller och geoanalyser, och delger gärna denna information till de kommuner som är intresserade av den.

Risken Extremväder bör kompletteras med snöoväder och fenomenet Vänersnö.

Perspektivet kring detta lyfts under följer av extremt väder under naturolycka i kapitel 4. Räddningstjänsten har kompletterat texten med snöoväder men hänvisar inte specifikt till Vänersnö, då snöoväder kan förekomma på fler platser inom förbundet. Områden med särskilda risker för storm eller snöoväder har adderats under den övergripande beskrivningen.

Komplettera med risker kopplade till digitalisering, exempelvis cyberangrepp mot ledningssystem och kritisk infrastruktur.

Även om risker kopplat till digitalisering är beaktansvärda anser RFBD inte att de kan föranleda räddningsinsats och därför kommer de inte omnämnas under detta avsnitt.

Värdering

Kategorin brand i byggnad bör kompletteras med risker kopplat till batterilagring och stora lantbruksbyggnader med djurenheter.

Detta beskrivs översiktligt under den övergripande beskrivningen för kapitel 4 och inkluderas även i trenderna genom ny teknik. Den fulla effekten av detta över tid är svåruppskattad och räddningstjänsten anser att nuvarande omnämmanden av detta är tillräckligt. Gällande djurhållning så inkluderas denna riskbild vid lantbruk. Räddningstjänsten anser att dokumentet skulle bli för detaljerat då värdefulla jordbruksmaskiner, trycksatt gas, omfattande dieselhantering, och risker med konstgödsel också skulle beskrivas för lantbruk i det fallet.

Skogsbränder värderas som sällanhändelser, men statistik för hela förbundet visar cirka 90 larm per år, vilket indikerar att dessa händelser är mer frekventa än vad som framgår. För Färgelanda kommun, med stor andel skogsmark och landsbygd, bör värderingen justeras så att skogsbrand inte betraktas som en sällanhändelse.

Majoriteten av dessa, ca 90 larm per år, utgörs av brand i mark, alltså gräsbrand. Dock kan räddningstjänsten till viss del instämma i att formuleringen är något otydlig. Räddningstjänsten ändrar meningen för att tydliggöra att det är större skogsbränder som avses.

Drunkningsförmåga bör inkluderas som basförmåga även för Färgelanda kommun med hänsyn till våra sjöar, vattendrag och fritidsaktiviteter vid vatten. Detta är viktigt för att säkerställa snabb livräddning vid olyckor året runt, inklusive vintertid vid isar.

Texten som detta stycke hänvisar till presenterar ett statistiskt underlag, just att fler olyckor av typen drunkning inträffar på angivna platser. Texten har för syfte att precisera platser som bör besitta utökad eller avancerad förmåga inom kategorin. Texten anger alltså inget om förmågan på övriga stationer. För kännedom besitter station Färgelanda och Högsäter redan en utökad förmåga till vattenlivräddning. Räddningstjänsten anser inte att texten ska ändras till följd av synpunkten.

Kartan med insatstider bör placeras efter beskrivningen av egna resurser.

Dispositionen i handlingsprogrammet följer grovt listan under 12 § MSBFS 2021:1. Det som förändrats är att alarmering av räddningstjänsten flyttas under avsnittet om insatstid samt att p. 2. skrivits ihop med p. 7. Avstegen från listan är medvetna och har gjorts för att få bättre textflöde och logik i avsnitten. Räddningstjänsten ser inget behov av att genomföra förändringen.

Handlingsprogrammet bör tydliggöra hur kompetensförsörjning säkerställs för deltidsstationer och uthållighet vid långvariga insatser.

RFBD instämmer i att perspektivet är intressant, dock styrs kompetensförsörjning i verksamhetsplaner och liknande dokument medan handlingsprogrammet berör mer övergripande delar. Gällande uthållighet vid långvariga och omfattande insatser berörs detta i kapitel 8. Behovet varierar mellan insatser och det går därmed inte att beskriva i större detalj än vad som gjorts.

Olycksutredning

Komplettera med att räddningstjänsten vid behov kan behöva bistå eller samverka med andra myndigheter än Polisen och Åklagarmyndigheten, exempelvis Haverikommissionen, Kustbevakningen och Trafikverket.

Kapitlet som avses rör räddningstjänstens egna utredningar och lärande. Vid samverkan med exemplifierade aktörer bistår räddningstjänsten med att delge information, exempelvis i form av intervjuer eller att översända undersökningsrapporter. Anledningen till att Åklagarmyndighet och Polismyndighet nämns specifikt är att Räddningstjänsten utreder risken för spridning vid inträffade bränder eller brandtillbud (sk. sakkunnigutlåtanden) på begäran av dessa myndigheter. Räddningstjänsten anser därför att samverkan med annan utredande myndighet inte behöver omnämnas.

Inför en rutin för systematisk återföring av lärdomar till medlemskommunerna och integrera dessa i RSA.

RFBD ser positivt på en fortsatt dialog i denna fråga men utifrån föreskrifterna för handlingsprogram är detta inte något som ska redovisas inom ramen för handlingsprogrammet. Därav görs inget åt synpunkten.

Kommunikation och samverkan

Kommunen anser att en strategi för kriskommunikation, rörande viktigt meddelande till allmänhet och sociala medier, ska utvecklas.

Räddningstjänsten noterar synpunkten men avser inte att inarbeta denna del i handlingsprogrammet.

Kommunen önskar få beskrivet hur samverkan med frivilliga resurser och näringsliv kan bidra vid omfattande händelser.

Räddningstjänsten noterar önskemålet men avser inte att omnämna detta i handlingsprogrammet.

Kommunen framför en önskan om fortsatt dialog kring förmågeutveckling kopplat till höjd beredskap och civilt försvar.

Räddningstjänsten ställer sig mycket positiv till en sådan fortsatt dialog och samverkan.

Förmåga vid höjd beredskap och civilt försvar

Kommunen framför att handlingsprogrammet tydligare bör koppla förmågeutvecklingen till krav i lagen och förordningen om extraordinära händelser.

Räddningstjänsten har adderat en skrivning om beredskapsförberedelser samt om att verksamheten övergår till krigsorganisation vid beslut om höjd beredskap. I övrigt bedömer inte räddningstjänsten att lagen respektive förordningen om extraordinära händelser behöver omnämnas då handlingsprogrammet fokuserar på de delar som berör 8 kap. LSO.

Kommunen anser att det bör framgå hur räddningstjänsten samverkar med kommunernas krisorganisationer vid höjd beredskap och hur förmågan att hantera parallella händelser säkerställs.

Förmågan att hantera flera parallella händelser framgår i kapitel 8, under rubriken Samtidiga och omfattande räddningsinsatser. I enlighet med "likhetsprincipen" hanteras förbundets operativa verksamhet, så långt det är möjligt, på samma sätt under fred, kris och krig. Detsamma gäller rutiner och kontaktvägar med förbundets medlemskommuner. RFBD anser därför inte att denna del i handlingsprogrammet behöver förtydligas ytterligare.

2.3.3 Kustbevakningen

Kustbevakningen instämmer avseende Bilaga C, gällande kommunala hamnar och deras gränser i vatten. Myndigheten anger att handlingsprogrammets beskrivning av risker kring sjöfart är positiv.

Kustbevakningen har anfört följande synpunkter i sitt svar:

Kustbevakningen önskar förtydliganden gällande samverkansaktörer och dess uppdrag, kopplat till olyckor med större fartyg.

RFBD har förtydligat textinnehållet med exempel på "berörda aktörer" men väljer att inte mer ingående beskriva dessa aktörer eller deras uppdrag.

Kustbevakningen har önskemål om att befintliga oljeskyddsplaner i området omnämns i handlingsprogrammet.

RFBD har generellt valt att inte nämna befintliga insatsplaner i handlingsprogrammet och lämnar därför synpunkten utan åtgärd.

Kustbevakningen önskar ett förtydligande över vilka av förbundets räddningsenheter som har specialistförmågan "oljeskyddsresurs".

Ur ett sårbarhetsperspektiv har RFBD medvetet valt att inte beskriva denna eller någon av förbundets övriga specialistförmågor mer detaljerat. Synpunkten lämnas därför utan åtgärd.

Kustbevakningen önskar ett förtydligande av förbundets förmåga att begränsa och bekämpa utsläpp från fartyg. Detta genom att förbundet i handlingsprogrammet anger vilket material och vilka metoder som finns tillgängliga samt var dessa finns placerade geografiskt. Även en närmare beskrivning av resurser och material inom specialistresursen "oljeskyddsresurs" önskas.

Av samma skäl som ovan, sårbarhetsperspektivet, har RFBD medvetet valt att inte göra någon mer ingående beskrivning av resurser och förmågor i handlingsprogrammet. Ytterligare ett skäl till detta är att RFBD över tid kan komma att göra omfördelning av resurser och förmågor mellan stationer och räddningsenheter inom förbundet.

Kustbevakningen framför önskemål om att förstärkningsresursen MIRC (Maritime Incident Response Group) omnämns som en nationell förstärkningsresurs vid miljöräddning till sjöss.

RFBD delar visserligen uppfattningen att MIRC kan utgöra en värdefull förstärkningsresurs vid olyckor till sjöss. Men då förbundet har valt att inte heller nämna andra regionala eller nationella förstärkningsresurser, exempelvis MSB:s sådana, i handlingsprogrammet, så lämnas synpunkten utan åtgärd.

2.3.4 Lysekils kommun

Lysekils kommun konstaterar att handlingsprogrammet i huvudsak behandlar LSO under grundberedskap. De saknar adekvat information om beredskapsplanering och kontinuitetshantering kopplat till Kommunens organisation för räddningstjänst, civilt försvar samt totalförsvar inför och under höjd beredskap, och anser därför att det är svårt att ge någon meningsfull återkoppling till föreliggande remiss.

Utifrån föreskrifterna för handlingsprogram ska dessa delar inte redovisas inom ramen för handlingsprogrammet. Därav görs inget åt synpunkten.

Lysekils kommun saknar även en jämställdhetsanalys som de kan ta del av, då det är ytterligare en aspekt som ska vägas in i kommunens kris- och beredskapsarbete.

RFBD har inte något uppdrag att genomföra en jämställdhetsanalys inom ramen för handlingsprogrammet. Det finns inte heller något regelverk som ställer krav på det. Därav görs inget åt synpunkten.

2.3.5 Melleruds kommun

Melleruds kommun har inkommit med ett formellt yttrande liksom mer detaljerade handläggarsynpunkter.

Yttrande

Melleruds kommun framför i utkastet till yttrande att handlingsprogrammet som helhet är välstrukturerat och ger en god överblick över innehållet. Kommunen framför dock följande synpunkter.

Kommunen anser att det kan vara av intresse för medborgarna att ta del av Bilaga D för att sätta den lokala förmågan i perspektiv till den lokala riskbilden.

Räddningstjänsten anser att den information som framgår i Bilaga D är, eller kan vara, känslig och har därför presenterat förmågan mer övergripande i den offentligt tillgängliga versionen av handlingsprogrammet. Det går ur kapitel 8 att utläsa ungefär vad som kan uppnås inom de områden som presenteras i kartbild tillsammans med textbeskrivningen av förmåga per olyckstyp. Det går exempelvis att utläsa att station Mellerud utgör Nivå 2 och därför förväntas kunna livrädda i vatten med hansabräda eller båt.

Kommunen anser att även skolor och lärosäten bör nämnas under kapitel 2.

Syftet med kapitel 2 är att ge en överblick av förbundet och dess utstickande riskbild. Räddningstjänsten anser att det finns en viss skillnad i riskbild mellan vanliga skolor och petroleumraffinaderier eller sjukhus. Det finns dock inom förbundet en högskola vilken kommer adderas till listan då dess inverkan på riskbilden är nämnvärd.

Kommunen anser att Väneren bör beskrivas tillsammans med kustkommunerna som en turisttät geografi.

Räddningstjänsten har gjort geografiska analyser av skillnaden i larm under turistsäsong kontra lågsäsong. Det som noterats är att kustkommunerna särskilt sticker ut varför de lyfts fram under denna beskrivning. Räddningstjänsten kommer inte ändra texten till följd av synpunkten.

Kommunen anser att källan till befolkningsprognosen bör hänvisas till.

Räddningstjänsten har lagt till en mening som beskriver detta.

Kommunen har lämnat följande synpunkter på kapitel 4:

Riskerna i avsnitt fyra är i huvudsak generellt beskrivna och i undantagsfall möjliga att relatera till respektive medlemskommun.

Räddningstjänstens syfte har varit att beskriva riskerna generellt då mycket är likvärdigt mellan jämförbara kommuner. Räddningstjänsten bedriver sin verksamhet över ett större område och därför blir behovet av att skilja på riskbilden kommuner emellan begränsat. Räddningstjänsten avser inte förändra texten till följd av synpunkten.

Överväg om stycket om social oro bör kompletteras med något om Polismyndighetens benämningar "utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden".

Räddningstjänsten har medvetet utlämnat de bedömningar som polismyndigheten gör avseende social oro även om det i vissa fall kan påverka vår verksamhet, polisens bedömning är dynamisk och därför är beskrivningen hållen till att vara mer generell. Analysen av detta i handlingsprogrammet tar avsteg i en överrepresentation av bränder vilket är relevant för verksamheten, exempelvis vid det förebyggande arbetet. Räddningstjänsten kommer inte ändra texten till följd av synpunkten.

Vi ser också ett ökande intresse för både energilagring i större skala såväl som enskilda solcellsanläggningar med batterilagring i byggnader. Vi ser även en ökning av laddstationer för elbilar, även inuti byggnader.

Detta beskrivs översiktligt under den övergripande beskrivningen för kapitel 4 och inkluderas även i trenderna genom ny teknik. Den fulla effekten av detta över tid är svåruppskattad och räddningstjänsten anser att nuvarande omnämnanden av detta är tillräckligt.

Det finns en tabell med antal räddningsinsatser per kommun och en tabell med antal olyckstyper utan fördelning per kommun. Det bör finnas en tabell som beskriver antal olyckstyper per kommun de senaste åren.

Räddningstjänsten anser att en tabell med olyckstyper per medlemskommun blir för omfattande att ta med i handlingsprogrammet och därmed även att den nuvarande omfattningen är tillräcklig. Räddningstjänsten har tillgång till efterfrågad information, både som tabeller och geoanalyser, och delger gärna denna information till de kommuner som är intresserade av den.

Risken omfattande skogsbrand samt brand i skog och mark bör kompletteras med perspektivet att vissa områden kan ha svår belägenhet.

Perspektivet kring detta lyfts redan under övergripande beskrivning i kapitel 4.

Risken Extremoväder bör kompletteras med snöoväder, särskilt med hänvisning till fenomenet Vänersnö eller snökanon.

Perspektivet kring detta lyfts under följer av extremt väder under naturolycka i kapitel 4. Räddningstjänsten har kompletterat texten med snöoväder men hänvisar inte specifikt till Vänersnö, då snöoväder kan förekomma på fler platser inom förbundet. Områden med särskilda risker för storm eller snöoväder har adderats under den övergripande beskrivningen.

Kommunen har lämnat följande synpunkter gällande kapitel 5:

I avsnitt 5 Värdering kan kategorin brand i byggnad kompletteras med risker kopplat till dels batterilagring i både liten och större omfattning omnämnas, dels bör "stora lantbruksbyggnader" kompletteras med att det även finns djur där, många djurenheter i vissa fall.

Detta beskrivs översiktligt under den övergripande beskrivningen för kapitel 4 och inkluderas även i trenderna genom ny teknik. Den fulla effekten av detta över tid är svåruppskattad och räddningstjänsten anser att nuvarande omnämnanden av detta är tillräckligt. Gällande djurhållning så inkluderas denna riskbild vid lantbruk, räddningstjänsten anser att dokumentet skulle bli för detaljerat då värdefulla jordbruksmaskiner, trycksatt gas, omfattande dieselhantering, och risker med konstgödsel också skulle beskrivas för lantbruk i det fallet.

I avsnittet brand utomhus värderas skogsbränder som sällanhändelser. Samtidigt visar statistiken att brand i skog och mark omfattar cirka 90 larm per år, vilket bör betecknas som något fler än sällan.

Majoriteten av dessa, ca 90 larm per år, utgörs av brand i mark, alltså gräsbrand, dock kan räddningstjänsten till viss del instämma i att formuleringen är något otydlig. Räddningstjänsten ändrar meningen för att tydliggöra att det är större skogsbränder som avses.

Överväg att inkludera även Melleruds kommun där förmåga behöver finnas avseende drunkning, minst en basförmåga. Motiveringen är Vänern, Upperudsälven och övriga sjöar med omfattande turismnäring särskilt sommartid.

Texten som detta stycke hänvisar till presenterar ett statistiskt underlag, just att fler olyckor av typen drunkning inträffar på angivna platser. Texten har för syfte att precisera platser som bör besitta utökad eller avancerad förmåga inom kategorin, texten anger alltså inget om förmågan på övriga stationer. För kännedom besitter station Mellerud redan en utökad förmåga till vattenlivräddning. Räddningstjänsten anser inte att texten ska ändras till följd av synpunkten.

Kartan med insatstider bör komma efter beskrivningen av tillgång till egna resurser. Därefter bör beskrivning av förmåga per olyckstyp redovisas.

Dispositionen följer grovt listan under 12 § MSBFS 2021:1, det som förändrats är att alarmering av räddningstjänsten flyttas under avsnittet om insatstid samt att p. 2. skrivits ihop med p. 7. Avstegen från listan är medvetna och har gjorts för att få bättre textflöde och logik i avsnitten. Räddningstjänsten ser inget behov av att genomföra förändringen.

Till beskrivningen över olyckstypen naturolyckor bör det även vara en eftersträvarsvärd effekt att minska påverkan på samhällsviktig verksamhet. I avsnittet om Inledningsvis planering relaterat till RUHB, bör även uppgifterna som framgår av LEH 3:1 och FEH 4 § nämnas som ingångsvärden.

Räddningstjänstens kommer addera "minimera långvarig samhällspåverkan" under föreslagen rubrik, formuleringen bedöms ha samma innebörd som förslaget.

Räddningstjänsten har adderat en skrivning om beredskapsförberedelser samt om att verksamheten övergår till krigsorganisation vid beslut om höjd beredskap. I övrigt bedömer inte räddningstjänsten att dessa paragrafer behöver omnämnas då de endast ställer krav på att en planering ska finnas medan handlingsprogrammet fokuserar på de delar som berör 8 kap. LSO.

Avslutningsvis är ett förslag att komplettera avsnittet Övrigt arbete relaterat till olycksutredningar att räddningstjänsten vid behov kan behöva bistå eller samverka med andra myndigheter än endast Polisen och Åklagarmyndigheten. Ett exempel skulle kunna vara Haverikommissionen eller Kustbevakningen.

Kapitlet som avses rör räddningstjänstens egna utredningar och lärande. Vid samverkan med exemplifierade aktörer bistår räddningstjänsten med att delge information, exempelvis i form av intervjuer eller att översända undersökningsrapporter. Anledningen till att Åklagarmyndighet och Polismyndighet nämns specifikt är att Räddningstjänsten själva utreder risken för spridning vid inträffade bränder eller brandtillbud (sk. sakkunnigutlåtanden) på begäran av dessa myndigheter. Räddningstjänsten anser därför att samverkan med annan utredande myndighet inte behöver omnämnas.

Handläggarsynpunkter

Handläggare av ärendet från Melleruds kommun har valt att lämna synpunkter som medvetet utelämnats yttrandet på grund av dess detaljgrad. Dessa synpunkter lyder enligt följande:

Orden "Omfattande" och "komplexa" förekommer flera gånger i handlingsprogrammet. Ibland kan orden uppfattas som en värdering i sammanhanget. Används begreppen för ofta kan det även urholka betydelsen.

Orden förekommer i hög omfattning då omfattande och komplexa olyckor är ett utvalt fokusområde för handlingsprogrammet. RFBD anser att orden är lämpliga i de sammanhang som de förekommer i, att ändra till synonymer eller utlämna dessa beskrivande termer skulle kunna skapa otydlighet i vissa sammanhang. RFBD kommer inte förändra handlingsprogrammet till följd av denna synpunkt.

Riskbild – 2 st. vad menas med "offentlig förvaltning" i det sammanhanget "institutionell verksamhet"? Kanske bör även särskilda boenden nämnas?

Offentlig förvaltning utgörs av verksamheter inom offentliga myndigheter och andra institutioner inom stat och kommuner samt avgiftsfinansierad affärsverksamhet. Detta kan exempelvis omfatta skola, förskola, socialtjänst och olika behovsprövade boenden. Stycket ändras språkligt för att öka tydligheten.

På s 11-12 hänvisar ni till statistik för en längre period än vad som framkommer i tabellerna. Ni drar också slutsatsen att en orsak till den nedåtgående trenden i antal larm beror på bl.a. systemledningen. Från 2020 har sannolikt även pandemin påverkat. Det är intressant med en analys, men nu är den inte heltäckande.

Statistikperioderna skiljer sig mellan grafer och tabeller vilket varit ett medvetet val. Den slutsats som presenteras i stycket är att systemledningen kan ha gett resultatet. Det har vid framtagandet av handlingsprogrammet inte genomförts djupare analys av möjliga orsakssamband då skillnaden mellan sådana och ren korrelation är otroligt svår att avgöra med säkerhet. Syftet med nuvarande skrivning är att exemplifiera en orsak som kan ha påverkat resultatet, inte att vara en djupgående analys.

S 14. Ras och skred i tätbefolkat området, eller ska det stå "tätbebyggt" område i rubriken?

RFBD anser att innebörden av olyckstypen tydligt framgår av beskrivningen under rubriken, oaktat om termen tätbebyggt eller tätbefolkat används. Dokumentet kommer inte justeras.

PDV används som förkortning på s 14. Återfinns inte i listan med begrepp och definitioner inledningsvis.

Begreppet PDV återfinns i begreppsförklaringen vid remissutgåvan av handlingsprogrammet, mellan förkortningarna "OXA" och "RFBD".

Höjd beredskap. Jag hade börjat stycket genom att beskriva riksdagens beslut om återaktivering av totalförsvaret mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget. Räddningstjänst under höjd beredskap är en del av totalförsvaret där kommunens grundläggande uppgifter beskrivs i LSO 8 kap...

RFBD anser att detaljeringsgraden av nuvarande lydelse är fullgod. Avsnittet ligger under kapitlet riskbild och huvudsyftet är därför att beskriva riskbilden kring höjd beredskap, vilket framgår ur andra stycket medan första stycket presenterar vissa av förutsättningarna. Ytterligare beskrivning av Räddningstjänst under höjd beredskap förekommer senare i dokumentet.

S 20 – Spårtrafikolycka. Omfattar både person- och godstransporter?

Begreppet spårtrafikolycka omfattar olyckor med all spårbunden trafik, även exempelvis spårbundna arbetsfordon.

5 Värdering - Det är bra att trender, eller faktorer som påverkar räddningstjänsten lyfts fram. Även om de två batteribränderna var komplicerade är det dels ett exempel på två komplicerade insatser medan listan nedanför mer redogör för trender, dels är det viktigt att lyfta blicken för de nya riskerna. Ev bör denna meningen utgå här: "Under de senaste åren har ett antal händelser inträffat där det kan konstateras att riskbilden blir allt mer komplex. Exempel på detta är två omfattande och komplicerade bränder i batteriupplag."? Risken bör kanske istället omnämnas i värderingen under "Brand i byggnad"?

Stycket som avses ovan beskriver sammanfattat följande: Komplexiteten av olyckor har noterats öka, två exempel är dessa bränder, och dessa trender bedöms påverka denna komplexitet. Räddningstjänsten anser att ordningsföljden är logisk och belyser det som avsetts när stycket skrevs. Räddningstjänsten kommer inte ändra texten till följd av synpunkten.

Under avsnittet räddningstjänstens förmåga att hantera riskbilden. Ett förslag är att även nämna teknikutvecklingen kopplat till samhällsutvecklingen. Tekniken är både en möjlighet och en sårbarhet.

Teknikutvecklingen beskrivs redan på flera andra platser i dokumentet, exempelvis under värdering per olyckstyp. Sårbarheter kopplat till teknik berörs under exempelvis alarmering av räddningstjänsten.

Verksamhetens robusthet – låter som att det endast gäller organisation, men bör även gälla egen förmåga och att säkerställa kontinuitetshantering.

Innebörden av rubriken beskrivs i tillräcklig detalj av nedanförliggande text.

Kan SOS verkligen sköta aktivering av utomhusalarmeringen på alla platser där systemet finns?

Ja.

2.3.6 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket anser att handlingsprogrammet beskriver risker kopplat till sjö och flyg på ett bra sätt och anser att det som helhet är välskrivet.

Sjöfartsverket framför att de önskar en tydligare beskrivning av det kommunala ansvaret i Bilaga C.

Räddningstjänsten anser att gränsdragningen mellan kommunalt och statligt ansvar är tillräckligt tydlig med nuvarande utformning och anser att bilagan inte behöver ändras enligt Sjöfartsverkets förslag. Dialog i frågan har förts med Sjöfartsverket och samsyn har uppnåtts.

2.3.7 Strömstads kommun

Strömstads kommun framhåller handlingsprogrammet som väl genomarbetat.

Kommunen framför en önskan om att handlingsprogrammet tydligare ska beskriva höghöjdsresursernas förmåga med hänsyn till vindkraftsparker och utformningen av dem.

Specifika värden som anges i handlingsprogrammet kan uppfattas som att de alltid ska kunna uppnås. Räddningstjänsten har därför valt att vara restriktiv med sådana värden samt gällande dessa resursers förmåga i detalj, då särskilda faktorer på skadeplats kan påverka vad som går att uppnå. Räddningstjänsten förespråkar istället att diskussionen förs i dialog med huvudman för sådana anläggningar vilket syftar till större samförståelse, tydlighet, och transparens.

2.3.8 Vänersborgs kommun

Vänersborgs kommun anser att handlingsprogrammet är strukturerat och informativt med en god överblick över innehållet. Vänersborgs kommun tycker det är bra att samverka mellan medlemskommunerna och förbundet finns relaterat till de områden som nämns i förbundsordning och handlingsprogram. Kommunen har dock en önskan om förtydligande på några punkter, enligt följande:

Riskerna i avsnitt fyra är i huvudsak generellt beskrivna och kan upplevas otillräckliga till en början då delarna är uppdelade i dokumentet.

Räddningstjänstens syfte har varit att beskriva riskerna generellt då mycket är likvärdigt mellan jämförbara kommuner. Räddningstjänsten bedriver sin verksamhet över ett större område och därför blir behovet av att skilja på riskbilden kommuner emellan begränsat. Räddningstjänsten avser inte förändra texten till följd av synpunkten.

Det hade varit bra med en tabell som beskriver antal olyckstyper per kommun de senaste åren.

Räddningstjänsten anser att en tabell med olyckstyper per medlemskommun blir för omfattande att ta med i handlingsprogrammet och därmed även att den nuvarande omfattningen är tillräcklig. Räddningstjänsten har tillgång till efterfrågad information, både som tabeller och geoanalyser, och delger gärna denna information till de kommuner som är intresserade av den.

Risken Extremoväder bör kompletteras med snöoväder, särskilt med hänvisning till risken för Vänersnö.

Perspektivet kring detta lyfts under följer av extremt väder under naturolycka i kapitel 4. Räddningstjänsten har kompletterat texten med snöoväder men hänvisar inte specifikt till Vänersnö, då snöoväder kan förekomma på fler platser inom förbundet. Områden med särskilda risker för storm eller snöoväder har adderats under den övergripande beskrivningen.

Höjd beredskap. Önskas en större beskrivning av ansvar likt den beskrivning som finns från riksdagens beslut om återaktivering av totalförsvaret mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget. Inledningsvis planering relaterat till RUHB, bör även uppgifterna som framgår av LEH 3:1 och FEH 4 § nämnas som ingångsvärden.

Räddningstjänsten har adderat en skrivning om beredskapsförberedelser samt om att verksamheten övergår till krigsorganisation vid beslut om höjd beredskap. I övrigt bedömer inte räddningstjänsten att dessa paragrafer behöver omnämnas då de endast ställer krav på att en planering ska finnas, medan handlingsprogrammet fokuserar på de delar som berör 8 kap. LSO.

PDV används som förkortning och ligger inte med i listan över begrepp och definitioner inledningsvis.

Begreppet PDV återfinns i begreppsförklaringen vid remissutgåvan av handlingsprogrammet mellan förkortningarna "OXA" och "RFBD".

2.3.9 Västra Götalandsregionen (VGR)

VGR anser att deras anläggningar (Norra Älvsborgs länssjukhus, Uddevalla sjukhus, och Brinkåsen) bör framgå under den övergripande beskrivningen. De framför i övrigt ingen erinran.

Räddningstjänsten bedömer inte att det finns ett behov av att specifikt nämna dessa verksamheter, även om de är särskilt komplexa och beaktansvärda.

Remissversion

Sammanträdesprotokoll förbunds direktionen

Tid och plats: torsdag 11 december 2025 kl.13.00-15:45
Brandstation, Uddevalla

Beslutande ledamöter: Jerker Lundin (KD) Uddevalla
Kenneth Engelbrektsson (S) Uddevalla
Dan Nyberg (S) Vänersborg
Henrik Harlitz (M) Vänersborg
Ingo Asplund (L) Färgelanda
Marina Karlgren Jonsson (M) Lysekil
Roland Björndahl (M) Mellerud
Michael Mellby (S) Mellerud
Terje Skaarnes (SD) Munkedal (§§86-97)
Per-Arne Brink (S) Munkedal

Tjänstgörande ersättare: Alexander Myllyharju (S) Trollhättan ersätter Monica Hanson (S)
Linda Jansson (M) Färgelanda ersätter Ann Blomberg (C)
Gunilla Rydberg (MP) Lysekil ersätter Klas-Göran Henriksson (S)

Ersättare: Malin Tell (S) Vänersborg
Göran Svensson (MBP) Vänersborg
Liselott Hassel (SD) Mellerud
Morgan E. Andersson (C) Mellerud

Tjänstepersoner: Markus Green, förbunds direktör/räddningschef
Ann Gustavsson, Förbundssekreterare
Catrin Darsbo, HR-ansvarig (§98-99)
Carina Jonefelt, ekonomiansvarig
Kristina Lindfeldt, biträdande räddningschef
Andreas Knutsson, biträdande förbunds direktör
Christian Hallberg, avdelningschef räddningsavdelningen
Anders Gillek, verksamhetsstrateg Räddningsstab (§96)
Casper Flensburg, brandingenjör Räddningsstab (§96)
Peter Gustafsson, enhetschef ledningscentral (§ 97)

Fackliga parter Mikael Sköld, Kommunal
Jan Olsson, Vision
Caroline Larsson, Sveriges Ingenjörer

Paragrafer (§§)

86-104

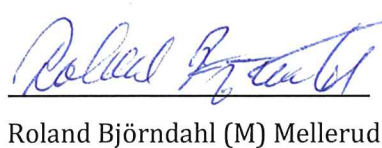
Förbundssekreterare

Ann Gustavsson

Mötesordförande

Jerker Lundin (KD) Ordförande

Justerande

Roland Björndahl (M) Mellerud

Bevis om tillkännagivande av justerat protokoll

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ: Förbundsdirektionen Räddningstjänsten Fyrbodol

Sammanträdesdatum: 2025-12-11

Protokollet anslaget under tiden: 2025-12-12 -- 2026-01-09

Förvaring av protokollet: Brandstationen, Trollhättan

Underskrift

Ann Gustavsson

Utdragsbestyrkande

§ 96 Beslut om remiss gällande handlingsprogram enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, Räddningstjänsten Fyrbodal

Räddningstjänsten Fyrbodal har utarbetat ett nytt handlingsprogram som omfattar både förebyggande verksamhet och räddningstjänst, i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Programmet bygger på förbundsordningen, aktuella riskanalyser och befolkningsprognoser för förbundets sju medlemskommuner. Syftet är att säkerställa ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor samt att utveckla organisationens robusthet och förmåga att hantera komplexa och långvariga insatser. Förslaget har varit ute på remiss där flertalet synpunkter från andra aktörer har hanterats och inarbetats i beslutsunderlaget. För djupare beskrivning se fördjupad beskrivning av samrådet. Handlingsprogrammet ska nu beslutas och skickas till medlemskommunerna för fastställande. Utifrån remitterat underlag har Bilaga D utgått för att ingå i andra styrdokument.

Beredning

Handlingsprogrammet har tagits fram av Räddningstjänsten Fyrbodal. Riskanalyser, statistik, och verksamhetsmål har legat till grund för programmet. Programmet har beretts i dialog med förbundets ledning, samt operativa och förebyggande avdelningar samt remitterats där synpunkter från berörda myndigheter och organisationer inhämtats.

Beslutsunderlag:

- Tjänsteskrivelse 2025-12-03 Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor, Räddningstjänsten Fyrbodal
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, med tillhörande bilagor,
- Fördjupad beskrivning av samrådet

Anders Gillek verksamhetsstrateg och Casper Flensburg brandingenjör från räddningsstaben, lämnade en redogörelse över förslag till nytt handlingsprogram för Räddningstjänsten Fyrbodal och genomfört samrådsförfarande.

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att anta handlingsprogrammet och skicka det till medlemskommunerna för fastställande.

Förbunds direktionens beslut

Förbunds direktionen beslutar att anta handlingsprogrammet och skicka det till medlemskommunerna för fastställande.

Kommunledningskontoret
Kommundirektör
Katrín Siverby

Tjänsteskrivelse
2026-02-16
2025/397

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende förslag till ny förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen antar förvaltningens yttrande daterat 2026-02-16 över förslag till ny förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund.

Kommunstyrelsen beslutar samtidigt att avge yttrandet som ett gemensamt remissvar tillsammans med Mellerud Dals-Ed, Färgelanda, Bengtsfors och Åmåls kommuner.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsens presidium.

Ärendebeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund har den 17 december 2025 inkommit med en begäran om remissvar på utkast till reviderad förbundsordning.

Det nya förslaget till förbundsordning innebär bland annat:

- ett breddat och tydligare formulerat uppdrag,
- en mer formaliserad budget- och planeringsprocess,
- KPI-indexerade medlemsavgifter och arvoden,
- förtydligad ägarstyrning och intern kontroll,
- uppdaterade former för styrning och samverkan.

Förslaget har remitterats till medlemskommunerna för yttrande. De fem Dalslandskommunerna har gemensamt berett ärendet och utarbetat ett gemensamt remissvar.

Förslaget till ny förbundsordning innebär flera moderniseringar som stärker styrning, struktur och långsiktig stabilitet inom Fyrbodals kommunalförbund. Kommunen bedömer att ändamålsparagrafen och de ekonomiska principerna behöver förtydligas för att säkerställa politisk rådighet, tydlig ansvarsfördelning och demokratisk legitimitet. Under dessa förutsättningar föreslås förslaget tillstyrkas.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Förslaget medför inga direkta ekonomiska konsekvenser på kort sikt. På längre sikt kan förändrade ekonomiska principer och KPI-indexering påverka kostnadsnivån, vilket kräver fortsatt politisk prövning.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

En tydligare styrning och avgränsning av förbundets uppdrag bedöms stärka demokratisk kontroll, transparens och social hållbarhet. Förslaget ger bättre förutsättningar för gemensam samverkan och hänsyn till mindre kommuners förutsättningar. Den tydligare planerings- och styrningsmodellen bedöms samtidigt gynna långsiktigt regionalt miljö- och hållbarhetsarbete.

Beslutsunderlag:

Remissmissiv från Fyrbodals kommunalförbund, inkommet 2025-12-17

Direktionens beslut, 2025-12-11 (§ 137)

Förbundsordning remissversion, 2025-12-11

Tjänsteskrivelse till direktionen, 2025-11-13

Sändlista:

Fyrbodals kommunalförbund

Bengtsfors kommun

Dals-Eds kommun

Melleruds kommun

Åmåls kommun

Kommunledningskontoret
Kommundirektör
Katrín Siverby

Yttrande
2026-02-16
2025/397

Yttrande - remissvar avseende förslag till ny förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund

Bakgrund

Fyrbodals kommunalförbund bildades för att skapa en gemensam arena för strategisk samverkan mellan kommunerna i Fyrbodalsområdet. Den nuvarande förbundsordningen fastställdes 2017. Sedan dess har förbundets verksamhet utvecklats, vilket har motiverat en översyn av styrdokumentet.

Det nya förslaget till förbundsordning innebär bland annat:

- ett breddat och tydligare formulerat uppdrag,
- en mer formaliserad budget- och planeringsprocess,
- KPI-indexerade medlemsavgifter och arvoden,
- förtydligad ägarstyrning och intern kontroll,
- uppdaterade former för styrning och samverkan.

Förslaget har remitterats till medlemskommunerna för yttrande. De fem Dalslandskommunerna har gemensamt berett ärendet och utarbetat ett gemensamt remissvar.

Ståndpunkt

Förslaget till ny förbundsordning i huvudsak är positivt och innehåller flera viktiga moderniseringar som stärker styrning, struktur och långsiktig stabilitet i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhet. Samtidigt bedöms vissa delar som är av principiell betydelse för kommunens politiska rådgivning, demokratiska styrning och ekonomiska ansvar att justeras för att säkerställa tydlig ansvarsfördelning, stark demokratisk legitimitet och långsiktigt hållbar samverkan inom Fyrbodals kommunalförbund.

Ändamål

Ändamålsparagrafen ska tydligare avgränsa förbundets kärnuppdrag till strategisk samverkan, regional utveckling och gemensam intressebevakning.

Strategisk samverkan är kommunalförbundets huvuduppgift. Ändamålsparagrafen ska därför tydligare uttrycka att Fyrbodals primära roll är att fungera som en strategisk samverkansplattform, en samordnande aktör, ett stöd till medlemskommunerna samt en gemensam röst i övergripande regionala frågor. Formuleringarna ska inte ge intryck av att förbundet har ett självständigt mandat att initiera, utveckla och expandera verksamheter utan tydlig politisk förankring i medlemskommunerna.

Den nuvarande formuleringen innebär en risk för att uppdrag successivt utvecklas genom praxis och att nya verksamheter etableras utan tydlig demokratisk förankring. Mot denna bakgrund bör bestämmelsen *“bedriva verksamhet och fatta beslut i frågor som medlemmarna överlåter till förbundet inom ramen för förbundets ändamål”* förtydligas så att operativ verksamhet endast kan ske efter uttryckliga och formella beslut från medlemskommunerna.

Ekonomiska principer

Kommunerna ser positivt på ambitionen att skapa ökad förutsägbarhet i den ekonomiska styrningen, men vill särskilt framhålla följande principer:

- KPI-indexering av medlemsavgifter ska kombineras med årlig politisk prövning.
- Förbundsordningen ska säkerställa en tydlig koppling mellan kostnader och faktisk nytta för medlemskommunerna.
- Nya uppdrag som medför kostnadsökningar ska alltid föregås av särskilda politiska beslut och tydligt reglerad finansiering.

De fem Dalslandskommunerna föreslår i huvudsak tillstyrka förslaget till ny förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund, under förutsättning att ändamålsparagrafen och de ekonomiska styrprinciperna justeras i linje med ovanstående synpunkter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra direkta ekonomiska konsekvenser på kort sikt. Långsiktigt kan förändrade ekonomiska principer påverka kommunens kostnader, vilket förutsätter fortsatt politisk prövning.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Förslaget till ny förbundsordning bedöms stärka den strategiska samverkan och den långsiktiga styrningen inom Fyrbodals kommunalförbund. Yttrandet markerar behovet av tydligare avgränsningar av förbundets uppdrag för att säkerställa demokratisk kontroll och undvika verksamhetsutveckling utan politisk förankring. Förslaget bidrar till social

hållbarhet genom ökad transparens, bättre ansvarsfördelning och hänsyn till mindre kommuners förutsättningar. En tydligare styrning och planeringsprocess bedöms samtidigt skapa bättre förutsättningar för gemensamma miljö- och hållbarhetsinsatser.

Remissmissiv – Fyrbodals kommunalförbunds förbundsordning

Förbundsdirektören fick 2023-06-15 § 60 i uppdrag av direktionen att göra en översyn av förbundets förbundsordning med anledning av att Göteborgsregionen initierat en översyn av sin förbundsordning samt att det uppkommit frågor om de övriga kommunalförbundens förbundsordning i samband med utredningen av förbundens gemensamma förening VästKom.

Den nu gällande förbundsordningen för Fyrbodals kommunalförbund fastställdes av direktionen 2017-03-16 §15.

Förbundsdirektören har tagit fram ett förslag till ny förbundsordning för att ersätta gällande förbundsordning från 2017. Syftet med revideringen är att tydliggöra förbundets uppdrag, modernisera ekonomiska och styrningsrelaterade bestämmelser samt anpassa regleringen till dagens arbetssätt, bland annat avseende ägarstyrning, intern kontroll, distanssammanträden och indexering av avgifter och arvoden.

Den nya förbundsordningen innehåller både språkliga och strukturella moderniseringar samt flera sakliga förändringar. Förslaget innebär i huvudsak en breddning och förtydligande av Fyrbodals uppdrag, en mer formaliserad budget- och planeringsprocess, KPI-indexerade medlemsavgifter och arvoden, förtydligad bolagsstyrning och intern kontroll samt utökad möjlighet till distanssammanträden. Enligt den föreslagna § 14 ska förbundsordningen fortsättningsvis vid behov ses över minst en gång per mandatperiod.

Ett förslag till ny förbundsordning (remissutgåva) har upprättats för att inhämta medlemskommunernas synpunkter. Efter medlemskommunernas svar kommer synpunkterna att beaktas och redovisas tillsammans med ett förslag till ny förbundsordning. Efter politiskt ställningstagande i direktionen översänds därefter förslag till ny förbundsordning för fastställande i respektive medlemskommuns fullmäktige (i enlighet med nu gällande förbundsordning § 23).

Praktisk information

Vi vill ha ert remissvar **senast den 31 mars 2026**.

Svaret skickas till: kansli@fyrbodals.se

Remisshandlingar:

- Fyrbodals kommunalförbunds tjänsteskrivelse 2025-11-13

- Utlåtande av jurist Jan Persson 2025-11-12
- Jämförelse mellan befintlig från 2017-03-16 och förslag 2025-11-11
- Förslag till reviderad förbundsordning 2025-11-11
- Förbundsordning 2017-03-16 §15

Eventuella frågor kan ställas till:

Anna Lärk Ståhlberg, förbundsdirektör, anna.lark.stahlberg@fyrbodal.se

Carina Wiberg Borgh, chef verksamhetsstöd, carina.wiberg-borgh@fyrbodal.se

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Anna Lärk Ståhlberg
Förbundsdirektör

Remissen skickas till:

Bengtsfors kommun
Dals-Ed kommun
Färgelanda kommun
Lysekils kommun
Melleruds kommun
Munkedals kommun
Orust kommun
Sotenäs kommun
Strömstads kommun
Tanums kommun
Trollhättans stad
Uddevalla kommun
Vänersborgs kommun
Åmåls kommun

Ekonomiavdelningen
Ekonomi/Personalchef
Lena Hammar

Tjänsteskrivelse
2026-02-11
2026/94

Kommunstyrelsen

Ombudsinstruktion Färgelanda Vatten AB

Beslutsförslag

1. Stämmoombudet ska vid årsstämman rösta för att fastställa resultat- och balansräkning för räkenskapsåret 2025.
2. Stämmoombudet ska rösta för att godkänna styrelsens förslag till disposition av årets resultat.
3. Stämmoombudet ska rösta för att bevilja styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2025, under förutsättning att revisorerna tillstyrker detta.
4. Stämmoombudet ska i övrigt verka i enlighet med bolagsordning, ägardirektiv och kommunens intresse som ensam aktieägare

Ärendebeskrivning

Färgelanda Vatten AB har översänt bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2025 samt styrelsens beslut 12 februari 2026.

Färgelanda Vatten AB är ett helägt kommunalt bolag som ansvarar för den allmänna vatten- och avloppsverksamheten i Färgelanda kommun. Bolaget äger VA-anläggningarna medan den operativa driften utförs av Västvatten AB. Verksamheten regleras genom aktiebolagslagen, kommunallagen, lagen om allmänna vattentjänster samt bolagsordning och ägardirektiv.

Styrelsen i Färgelanda Vatten AB har behandlat och godkänt årsredovisningen för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2025 och överlämnat den till årsstämman för fastställelse. Årsredovisningen redovisar ett resultat om 0 tkr.

VA-verksamheten bedrivs enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att avgifterna från VA-kollektivet ska täcka nödvändiga kostnader men inte generera vinst. Resultatet är därmed i linje med gällande regelverk och innebär ingen förändring av bolagets egna kapital.

Vid årsstämman ska bland annat följande ärenden behandlas:

- Fastställelse av resultat- och balansräkning
- Beslut om disposition av årets resultat
- Beslut om ansvarsfrihet för styrelse och verkställande direktör
-

Kommunstyrelsen har att utse stämmoombud och fastställa instruktion för hur kommunen ska rösta vid årsstämman. Genom att fastställa årsredovisningen och godkänna resultatdispositionen fullgör kommunen sitt ägaransvar. Förutsatt att revisorerna tillstyrker ansvarsfrihet finns det inga omständigheter som föranleder annan bedömning än att ansvarsfrihet bör beviljas styrelse och verkställande direktör.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Inget att ange.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Inget att ange.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, daterad 2026-02-17

Årsredovisning 2025, Färgelanda Vatten AB

Styrelseprotokoll Färgelanda Vatten AB, 2026-02-12

Sändlista:

Västvatten AB

Årsredovisning för räkenskapsåret 2025

Färgelanda Vatten AB

Foto: Ödeborg. Viktoria Olsson, Västvatten

Färgelanda Vatten AB

Årsredovisning för räkenskapsåret 2025

Organisationsnummer 556901–9630

Styrelsen och verkställande direktören för Färgelanda Vatten AB med säte i Färgelanda avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2025.

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	5
Resultaträkning	18
Balansräkning	19
Kassaflödesanalys	21
Redovisningsprinciper	22
Noter	24

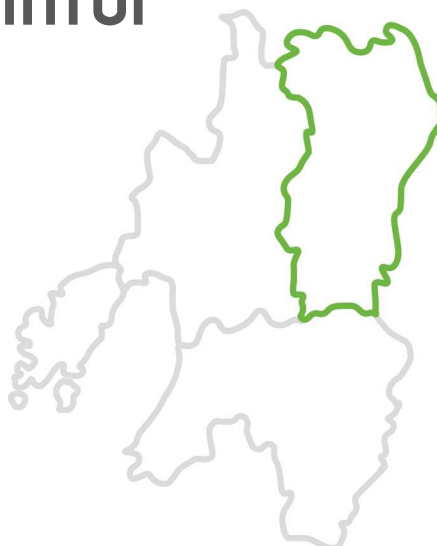
Bilagor

Revisionsberättelse
Granskningsrapport

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.
Redovisningen sker i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges.
Belopp inom parentes avser föregående år.

Färgelanda i VA-siffror

7 vattenverk
5 tryckstegringsstationer
5 reservoarer
6 reningsverk
18 pumpstationer

Snittledningslängden för en ansluten Färgelandabo är 48 meter.

Genomsnittskunden i Sverige har 36 meter.

Vad kostar ditt vatten och avlopp?

Villa:

Fast avgift för vatten och spillvatten
5 220 kr/år

Avgift per bostadsenhet
0 kr/år¹

Avgift för dagvatten från fastighet
1 510 kr/år

Rörlig avgift för vatten och avlopp
62,30 kr/kbm & år

Flerbostadshus:

Fast avgift för vatten och spillvatten
19 720 kr/år

Avgift per bostadsenhet
0 kr/år¹

Avgift för dagvatten från fastighet (800m²)
2 272 kr/år

Rörlig avgift för vatten och avlopp
62,30 kr/kbm & år

Färgelanda		2025	2024	2023
Antal anslutna personer till vattenledningsnätet ^{2, 3} / spillvattennätet ^{2, 3}	st	3 600 / 3 540	3 610 / 3 550	3 610 / 3 550
Ledningslängd totalt ³	m	168 200	171 000	171 400
Nylagda ³ / omlagda ledningar (totalt) ³	m	0 / 300	10 / 250	100 / 200
Ledningsnätets förnyelsetakt	gång/år	1/561	1/684	1/857
Totalt antal rörbrott/vattenläckor	st	4	3	4
Totalt antal avloppsstopp	st	4	6	5
Producerad mängd vatten ³	m ³	250 800	271 160	276 740
Andel läckage av renvatten (ej debiterat vatten)	%	20	27	29
Renad (behandlad) mängd avloppsvatten ⁴	m ³	479 000	512 330	559 630

1. Debiteras ej i Färgelanda Vatten AB:s taxekonstruktion

2. Antal personer baseras på en beräkning av genomsnittligt antal personer till varje ansluten anläggning. Färgelanda: anläggning x 2,5 pers.

3. Avrundat till närmsta tiotal.

4. Preliminär siffra. Den årliga miljörapporten som lämnas till tillsynsmyndigheten sista mars varje år, ger en fördjupad information.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Färgelanda Vatten är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunen, vilket omfattar att producera och leverera dricksvatten av god kvalitet samt rena avloppsvatten och därmed förenliga verksamheter.

Bolaget äger samtliga VA-anläggningar i Färgelanda kommun. Färgelanda Vatten AB har inga anställda utan den dagliga driften och annan förenlig verksamhet sköts av det gemensamma bolaget, Västvatten AB, som svarar för driften av VA-anläggningarna i Färgelanda, Munkedal, Sotenäs och Uddevalla kommun.

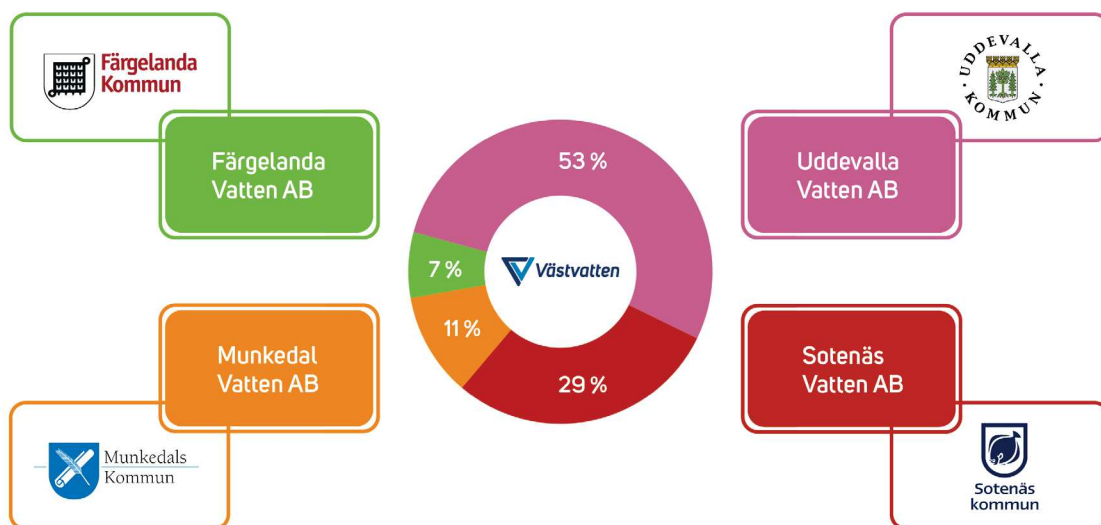
Bolagets verksamhet är förenlig med fastställt ändamål.

Topografi

Färgelanda kommun är en glesbefolkad kommun med förhållandevis långa avstånd mellan tätorterna. Terrängen är lätt kuperad med mycket lera och berg i dagen. Den kommunala vattenförsörjningen kommer uteslutande från flera mindre grundvattentäkter. Avloppsvattnet renas med hjälp av flera mindre fristående avloppsreningsverk.

Ägarförhållande

Färgelanda Vatten AB är ett helägt dotterbolag till Färgelanda kommun (212000-1421). Färgelanda Vatten AB äger 7 % av det gemensamma bolaget Västvatten AB.

Eget kapital

Bundet eget kapital	
Aktiekapital	2 500 tkr
Årets förändring	0 tkr
Summa Bundet eget kapital	2 500 tkr
Fritt eget kapital	
Aktieägartillskott	0 tkr
Balanserad vinst eller förlust	3 500 tkr
Summa Fritt eget kapital	3 500 tkr

Under året har det ovillkorade aktieägartillskott om 3 500 tkr överförts till balanserad vinst.

Väsentliga händelser under året

Ett axplock av händelserna under 2025.

- Avdelningen Driftsupport har under året utvecklat sitt arbete med tillskottsvatten med hjälp av interna flödesmätningar, för att kunna fokusera insatserna på rätt områden, bland annat Hedekasvägen och Högsäter tätort. Resultatet visade att stora mängder tillskottsvatten letar sig in till det allmänna spillvattenledningsnätet, som en följd av detta genomförs nu filmning och statusbedömning av ledningsnätet.
- Arbete med tillskottsvatten har bland annat resulterat i utbyte av en sprucken spillvattenledning vid pumpstationen i Rådanefors samt två brunnar som har bytts ut i Rådanefors, med gott resultat avseende tillskottsvatten.
- Som ett led i ytterligare förbättrad koll på vattenförbrukning är en vattenmätarbrunn på plats i Ödeborg för att mäta förbrukningen mot Ellenö. En flödesmätare är också installerad i Stigen.
- Flertalet vattenläckor/avloppsstopp har åtgärdats.
- Skogsvägens tryckstegringsstation har fått ett uppdaterat styrskap för att möjliggöra fjärrövervakning.
- Sanering av Bäckvägen i egen regi har utförts, där spill-, dag- och dricksvattenledningar har bytts ut och vi har satt nya ventiler och spolbrunnar.
- Färgelanda vatten AB har köpt fastigheten Gatersbyn 1:126 där Gatersbyn vattenverk är beläget.

- Åtgärdsplan för avloppsledningsnätet 2025–2027 har upprättats, lämnats in och godkänts av Dalslands miljö- och energiförbund.
- Avloppsreningen har fungerat bra på alla avloppsreningsverk under året.

Framtida utveckling, risker och osäkerhetsfaktorer

För att kunna ha en långsiktig hållbar vattenförsörjning arbetar bolaget aktivt med effektiviseringar, framtida kapacitetsbehov och kännedom om befintlig status på verk och ledningar.

En tydlig trend är ökade myndighets-, lag- och kundkrav, ett behov av långsiktig klimatanpassning och nya säkerhetskrav kring bland annat nätverk- och informationssäkerhet (NIS2). Framåt kommer NIS2-direktivet utökas till att inte bara hantera dricksvatten utan även avloppshantering. EU direktivet CER kommer träda i kraft under 2026 som syftar till att stärka motståndskraften hos samhällsviktiga verksamheter.

Förbättringar av fysisk och digital säkerhet, styrning av automatiska funktioner och digital dokumentation för anläggningarna behöver fortsätta utvecklas och förbättras.

Långsiktig planering, vattentjänstplan

För att använda kollektivets pengar och bolagets resurser på ett så effektivt sätt som möjligt behövs ett långsiktigt planeringsarbete med effektiva lösningar. Detta kräver ett tydligt samarbete mellan förvaltningar, bolag och politiken.

Det är numera ett lagkrav att en kommunal vattentjänstplan ska vara upprättad. Dess syfte är att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar samt ökad insyn. Lagändringarna medför att vattentjänstplanen ska innehålla en eventuell utbyggnadsplan samt vilka åtgärder som krävs för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall. Färgelanda kommuns vattentjänstplan har, efter samråd och granskning, fastställts i kommunfullmäktige 2024-06-12.

Ekonomi

Enligt Svenskt Vatten kommer taxorna behöva höjas i snabbare takt framöver, beroende på ett uppdämt investeringsbehov och ökande krav på vatten- och avloppstjänster. Dagens taxekollektiv betalar sannolikt inte sina kostnader, vilket beror på hur tidigare finansiering av anläggningar har skett (bland annat genom statliga medel).

En ökad miljömedvetenhet och beteendeförändringar hos våra kunder har och kan komma att visa sig i en minskad vattenförbrukning. Det innebär minskade kundintäkter och påverkar taxan för att täcka de fasta kostnaderna.

VA-verksamheten bygger på långsiktighet då investeringar som görs är både kostsamma och har lång förväntad livslängd. Investeringar inom bolaget kommer öka, dels för att nå en önskad reinvesteringstakt (förnyelse) men även för att anpassa anläggningarna i takt med kommunens utveckling och för att möta framtida miljö- och kvalitetskrav.

Ett ökat finansieringsbehov för att ta hand om såväl investeringar som underhåll av anläggningar och ledningsnät samt utöka kapaciteten är en utmaning.

VA-verksamheten är kapitalintensiv och många kommunkoncerner har en hög belåning. Bolagets ökande skuldsättningsgrad och förändringar i ränteläget har stor påverkan på den framtida kostnadsutvecklingen och därmed brukningsavgiften.

En ökad beskattning syns framöver på grund av ränteavdragsbegränsningsregeln som infördes 2019. Ränteavdragsbegränsningen innebär att räntan inte får dras av till fullo med åtföljande beskattning. Svenskt Vatten har yttrat sig över finansdepartementets remiss *Förbättrade ränteavdragsregler för företag (SOU 2024:37) (Fi2024/01268)* och uppmanar regeringen att föreslå riksdagen att genomföra ett infrastrukturundantag med utredningens förslag som grund. Innebörden är att VA-sektorn ska vara kvalificerade att få ett undantag från räntebegränsningsreglerna.

Dricksvatten

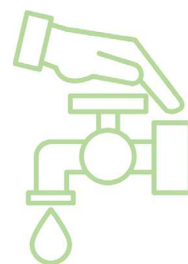
Behovet av rent vatten i tillräckliga kvantiteter är ständigt i fokus. För att långsiktigt trygga vattenresurserna från yttre påverkan krävs ett kontinuerligt arbete inom flera olika områden. Rensning och besiktning av Vallaredalens och Håbyns borrhål har utförts under året, med gott resultat. I besiktningen framkom att det fanns skador på stigarrör vid båda borrhålen, dessa har under året bytts ut.

Arbete pågår kontinuerligt med att höja säkerheten vid våra anläggningar, exempelvis inhägnad och skalskydd.

Tillstånd enligt miljöbalken för våra vattentäkter planerar vi att ansöka om hos mark- och miljödomstolen under 2026. Under 2025 har vi tagit fram tekniska underlag, samrådsunderlag samt genomfört samråd i de områden som bedöms påverkas av våra uttag. Ansökan innebär inga förändringar av uttagsmängd, utan bara lagligförklaring av befintliga uttag. Föreningen vid Håvesten kommer att ägnas särskild uppmärksamhet då härledning av ursprung krävs i ansökan.

Ledningsnät

Ökat fokus på förnyelse av ledningsnätet måste prioriteras. Detta är viktigt för att minska antalet vattenläckor och avloppsstopp men även minska mängden tillskottsvatten till våra avloppsreningsverk. För att få effektiva satsningar där rätt åtgärder sätts in i tid och på rätt plats genomförs inventeringar av ledningsnätet och planering av förnyelse.

Inriktningsbeslutet att nå en ledningsförnyelsetakt om 200 år, det vill säga antalet år det skulle ta att byta ut eller renovera samtliga ledningar, är ett såväl långsiktigt som strategiskt viktigt beslut. I budget 2025 är en förnyelsetakt på 400 år inarbetad samt en plan på en 200-årstakt för 2026.

Klimatförändringar ger större och intensivare regn, vilket resulterar i högre belastning på nätet. Arbete med att klimatsäkra nätet kan behöva prioriteras. Sannolikt kommer det också i framtiden större krav på rening av dagvatten.

Beslut har tagits att montera mobilnätsskopplade vattenmätare hos våra kunder som ger oss och kunden timvärden på vattenförbrukningen med hög tillförlitlighet.

Avlopp

De mindre avloppsreningsverken och de flesta pumpstationerna har genomgått renovering sedan 2013. Driftövervakningen är nu mycket bra och driftsäkerheten har ökat. Ödeborgs avloppsreningsverk är det verk som är i behov av renovering, vilket är planerat i kommande års investeringsbudget och under 2025 påbörjades renoveringen i Ödeborg.

När svensk lagstiftning har hanterat avloppsdirektivets krav kommer det att påverka VA-huvudmannen. Ytterligare framtida reningskrav, till exempel krav på rening av läkemedelsrester och mikroplaster, lägre utsläppshalter och utökade krav för slamhantering, kan det på lång sikt göra det kostsamt att ha flera reningsverk i kommunen.

Forskning och utveckling

Västvatten är medlem i branschorganisationen Svenskt Vatten. Verksamheten inom Svenskt Vatten Utveckling (SVU) är till stor del inriktad mot tillämpad forskning och utveckling av intresse för Svenskt Vattens medlemmar. Målet är att främja utvecklingen av ny kunskap inom områdena för vattentjänsternas alla delar, stödja branschens behov av kompetensförsörjning samt se till att framtagna kunskap sprids.

Utöver branschföreningen är Västvatten med i ett antal andra nätverk för forskning och utveckling. Starkast engagemang har vi i DRICKS, där Västvatten är medfinansierare och aktiv i arbetsgrupper. DRICKS är en centrumbildning för dricksvattenforskning vid Chalmers, Sveriges lantbruksuniversitet, Linköpings universitet, Uppsala universitet och Lunds tekniska högskola med målet att tillsammans med andra bidra till en säkrare dricksvattenförsörjning.

Västvatten är även en aktiv medlem i teknikutvecklingsklustret *VA-teknik Södra*, ett projektprogram för stärkande av forskning, utveckling och utbildning inom vattenförsörjnings- och avloppstekniken i södra Sverige. Huvudsyftet är att hitta lösningar till framtidens utmaningar för svenska kommuner och vattentjänstbolag. Fokusområden är främst framtidens avloppsvattenrening, energi och resurshushållning samt *klimat, samhälle och vatten*.

Miljöpåverkan

Vårt vatten lånas, används och återförs till vattnets kretslopp. Det är därför viktigt att vi tar hand om vattnet så att även kommande generationer kan ta del av det.

Bolaget bedriver verksamhet som till stora delar berörs av miljöbalken och dess förordningar. Anläggningarna omfattas av anmälnings- och tillståndsplikt enligt miljölagstiftningen. För vattenverken avser tillstånden uttag av vatten och för avloppsreningsverken avser de behandling av hushållens och industrins avloppsvatten.

Provtagning av utgående renat avloppsvatten görs löpande för att visa att gällande tillstånd och villkor följs.

Genom att ta hand om och rena avloppsvatten bidrar vi till renare hav, sjöar och vattendrag. Detta sker främst genom reduktion av kväve, fosfor och syreförbrukande organiska föreningar (BOD) som finns i avloppsvattnet.

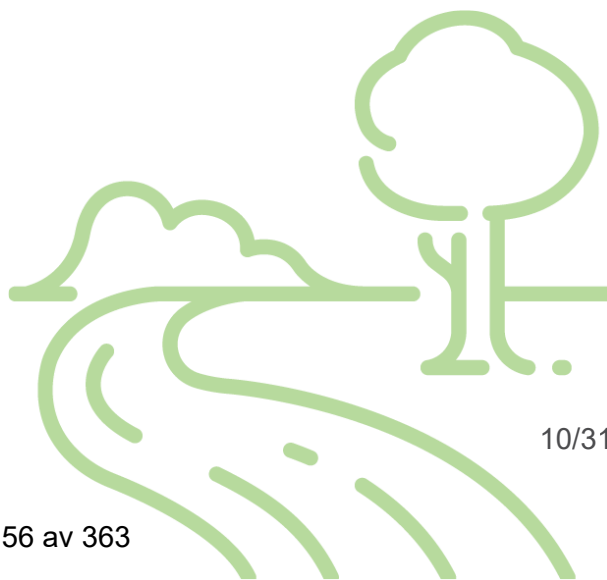
Utsläpp till vatten

Avloppsreningsverken renar bort drygt 90% av fosfor och BOD ur inkommande avloppsvatten. Detta är ämnen som utan rening skulle ställa till med stora problem i naturen.

Den årliga miljörapporten som lämnas till tillsynsmyndigheten sista mars varje år, ger en fördjupad information om statusen på avloppsreningsverken.

Bolagets styrelse

Färgelanda Vatten AB:s styrelse ska bestå av lägst tre och högst sju ledamöter och högst fem suppleanter. Kommunfullmäktige utser sina representanter till styrelsen samt vem som ska vara ordförande respektive vice ordförande. Dessa utses att ingå i styrelsen under mandatperioden på fyra år. Styrelsen inklusive suppleanter består av noll kvinnor och åtta män.

Resultat och ställning

VA-verksamheten bedrivs enligt självkostnadsprincipen vilket innebär att de nödvändiga kostnaderna som krävs för att tillhandahålla respektive vattentjänst ska finansieras via motsvarande intäkt. Det vill säga att de nödvändiga kostnader som uppkommer för att till exempel ta hand om spillvatten finansieras via motsvarande avgift.

Den taxefinansierade verksamheten får inte gå med vinst. Eventuella överuttag av bruksavgifter redovisas som skuld till VA-kollektivet. Överuttag kan flyttas över till VA-fonder för specifika ändamål som gynnar hela kollektivet. Underuttag redovisas som förlust.

Färgelanda Vatten AB har en VA-fond *Solenergi* som ska användas för att öka andelen egentillverkad energi. Ej aktiverad VA-fond uppgår till 298 tkr.

Årets underuttag uppgår till 34 tkr (överuttag 231 tkr). Kvarvarande ackumulerat överuttag är 4 533 tkr (4 567 tkr), se not 18.

Årets resultat och förslag till vinstdisponering

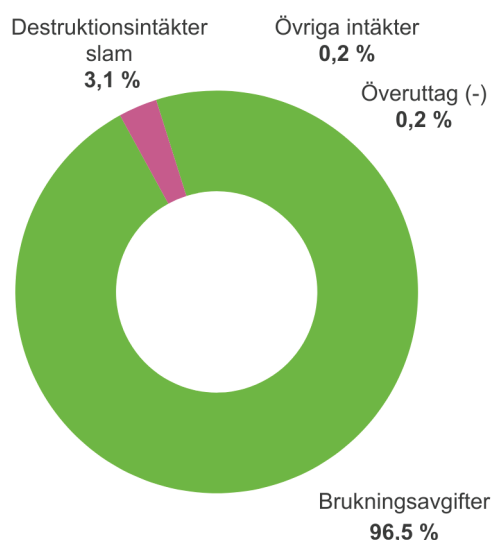
Färgelanda Vatten AB:s resultat för räkenskapsåret 1 januari 2025 – 31 december 2025 är 0 tkr.

Bolaget genererar ingen vinst eller förlust och således sker ingen ökning/minskning av det egna kapitalet. Till årsstämman förfogande står inga vinstmedel. Det finns således inget resultat att disponera.

Intäkter

Bolagets intäkter består till största del av bruks- och anläggningsavgifter från abonnenterna i taxekollektivet. Under året höjdes bruksavgiften med 10,8 %. Anläggningsavgiften ökade med 3,0 %. Taxan beslutas årligen av kommunfullmäktige.

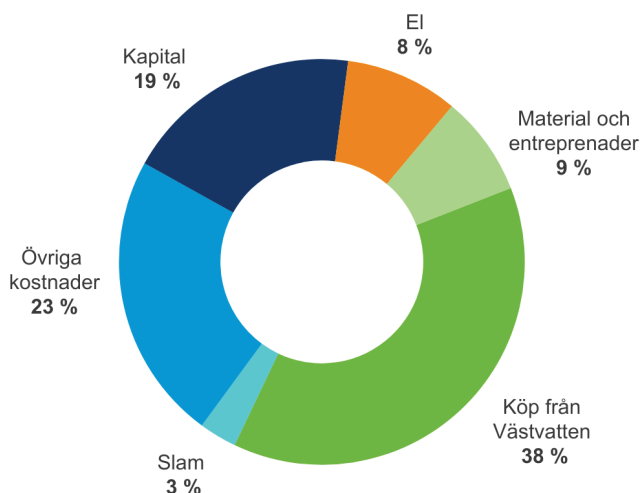
Bolagets intäkter (bruksavgifter) varierar över åren beroende på vattenförbrukningen som påverkar den rörliga delen av taxan.

Kostnader

Färgelanda Vatten AB har ingen egen personal utan köper sina tjänster av det gemensamt ägda bolaget Västvatten AB.

Större delen av kostnaderna består av köpta tjänster från driftbolaget Västvatten AB och övriga kostnader.

Finansiering och räntekostnader

Färgelanda Vatten AB:s låneportfölj består av direkta lån 63 000 tkr (58 000 tkr) via Kommuninvest.

En nyupplåning har skett under året på 5 000 tkr. Färgelanda Vatten AB sköter sin egen finansiering med ramborgen via Färgelanda kommun.

	2025	2024
Låneskuld (tkr)	63 000	58 000
Långgivare	Kommuninvest	Kommuninvest
Genomsnittlig räntebindning (år)	3,17	2,77
Genomsnittlig kapitalbindning (år)	3,17	2,77
Genomsnittlig ränta (%)	2,69	2,74
Borgenavgift (tkr)	23	21

Genomsnittsräntan har under året varit 2,69 % (2,74 %).
Budgeterad ränta var 3,10 %. Borgensavgiften är 0,04 %.

Färgelanda kommun finansierar Färgelanda Vatten AB med 7 %, via det egna kapitalet.

Nyckeltal	2025	2024
Andel ägarfinansiering	7 %	8 %

Finansiering sker även genom förutbetalda anläggningsavgifter, vilka är en engångsavgift som betalas vid anslutning och som periodiseras över anläggningens beräknade livslängd, bruksavgifter (löpande intäkter för vatten och avlopp) samt externa lån.

Skatt

En mycket låg beskattning av ej avdragsgilla kostnader och intäkter har skett under året.

Ränteavdragsbegränsningsregeln som infördes 2019 påverkar inte Färgelanda Vatten AB 2024. Detta beror på att bolaget kan använda sig av förenklingsregeln då räntekostnaderna är lägre än 5 000 tkr.

Investeringar

Investeringar har skett med 11 272 tkr (7 024 tkr). Erlagda anläggningsavgifter uppgår till 0 tkr (0 tkr).

Investeringar	2025	2024
Reinvestering	11 272	7 024
Omvandling	–	–
Exploatering	–	–
Bruttoinvesteringar	11 272	7 024
Fakturerade anläggningsavgifter	–	–
Årets finansieringsbehov investeringar	11 272	7 024

Reinvestering

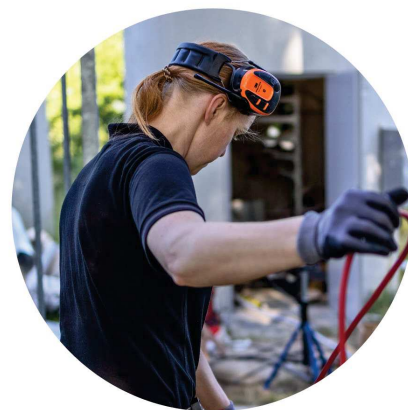
Under året har reinvesteringar i befintliga VA-anläggningar såsom ledningsnät, vattenverk, reningsverk och yttre anläggningar genomförts.

Ledningsnät

- *Bäckvägen:* VA-sanering utförd och asfaltering sker under 2026.
- *Lillåvägen:* Asfaltering efter omläggning utförd under 2025.
- *Mindre ledningsarbeten:* Kontinuerlig omläggning av mindre omfattning.
- *Relining:* Relining (tätning) av spillvattenledningar för att minska inträngande (ovidkommande) vatten har utförts i flera gator i Stigen. Cirka 540 meter ledning samt 140 meter mellan Tenggrens väg–Lillåvägen har relinats.
- Påbörjat utredning och projektering för VA-sanering i villaområde Ellenö Östra och Norra. Förväntad byggstart vår/sommar 2026 för Ellenö östra.

Dricksvatten

- *Högsäters Vattenverk:* Arbete med att förbättra arbetsmiljön vid luthantering i vattenverket har utförts under året. Nivåövervakning och cirkulation av lut för bättre inblandning. Ny nöd- och ögondusch är installerad med tempererat vatten.
- *Stigens Vattenverk:* Inhägnad och överbyggnad av borrhål på plats för att öka säkerheten mot sabotage. Byte av manganfilter pågår.
- *Håvesten Vattenverk:* Utfört installation av UV-ljus.
- *Håbyns borrhål:* Arbete med byggnation för överbyggnad av borrhål har utförts. Elskåpsbyte, ny kommunikation och inhägnad är påbörjat och blir klart under första kvartalet 2026.
- *Reservoarer:* Ödeborgs högreservoar har fått nytt rörgalleri, ventiler, flödesmätare, rörbrottsventil och ny säkrare lucka.

Avlopp

- Värmepumpar är installerade på Högsäter, Stigen och Järbo avloppsreningsverk.
- *Högsäter avloppsreningsverk:* Rensbyggnaden har renoverats.
- *Ödeborg avloppsreningsverk:* Tak på personalbyggnaden och en del av bassängbyggnaden på reningsverket är renoverat. Lab och förråd är helrenoverat.

Omvandling

VA-utbyggnad enligt Färgelanda kommuns Vattentjänstplan eller som påkallats efter Länsstyrelsens beslut alternativt definierats i samband med tillsynsmyndighetens inventeringar.

Exploatering

VA-utbyggnad som initieras av privata exploatörer eller kommunens mark- och exploateringsverksamhet.

Anläggningsavgifter

Inga anslutningar under året.

Balansräkning

Balansomslutning

Balansomslutningen är 83 593 tkr (76 845 tkr). Skillnaden på 6 748 tkr beror till stor del på högre anläggningstillgångar på tillgångssidan och högre upplåning på skuldsidan.

Balansomslutning är summan av tillgångssidan alternativt summan av skulder och eget kapital i ett företags balansräkning.

Anläggningstillgångar

Totalt har bolaget materiella anläggningstillgångar på 70 599 tkr (62 005 tkr). Finansiella anläggningstillgångar består av aktier i intresseföretaget Västvatten AB.

Likviditet

Bolaget har en likviditet på 116 % (160 %). Likviditet är ett mått på kortsiktig betalningsförmåga och vid 100 % är de likvida medlen lika stora som de kortfristiga skulderna. Likviditet beräknas genom att omsättningstillgångarna delas med kortfristiga skulder.

Soliditet

Soliditet är ett mått på bolagets långsiktiga betalningsförmåga. Bolagets soliditet är 7 % (8 %). Soliditeten i Färgelanda Vatten AB kommer alltid vara låg vilket beror på att taxekollektivet inte ska gå med vinst och därmed har ett lågt eget kapital.

Soliditet: Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Internkontroll

Under 2025 har internkontroll genomförts inom två kontrollområden:

1) Bakterier i dricksvatten

Granskningen har utgått från två möjliga scenarion:

A: Bakterier upptäckts i dricksvattnet vid reservoarprovtagning

- Onormalt höga halter odlingsbara mikroorganismer har uppmätts.

B: Bakterier har upptäckts i dricksvattnet vid reservoarprovtagning.

- Koliforma och E. coli-bakterier har påvisats vilket ger en stor risk för människors hälsa.

Förebyggande åtgärder för att undvika, upptäcka och hantera de situationer som beskrivs i de båda scenarierna är god.

2) Arbetsskador

Förebyggande åtgärder för att undvika arbetsskador är god.

Flertalet av de riskobservationer, tillbud och olyckor som granskas i den här kontrollen antas ha kunnat undvikas om rutiner/instruktioner hade funnits och följts.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning för Färgelanda Vatten AB bedöms vara när de två finansiella målen och minst 50% av verksamhetsmålen är uppfyllda.

Finansiella mål:

- För varje enskilt år ska kostnaderna täckas av intäkter
(I kostnader och intäkter inkluderas tidigare års överuttag/underuttag)

Mål: 100 %

Utfall: 146 %

- En hög kassalikviditet, minst 100%
(Vid beräkning inkluderas outnyttjad checkkredit i omsättningstillgångarna)

Mål: 100 %

Utfall: 134 %

Verksamhetsmässiga mål:

- Energieffektivisering

Mål: 8 aktiviteter

Utfall: 6 aktiviteter

För Färgelanda vatten AB har god ekonomisk hushållning uppnåtts utifrån de angivna kriterierna.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag de senaste fem åren.

Flerårsöversikt	2025	2024	2023	2022	2021
Total omsättning (tkr)	20 997	18 679	17 026	15 824	14 073
Balansomslutning (tkr)	83 593	76 845	63 448	55 279	51 047
UB lån (tkr)	63 000	58 000	48 500	42 500	40 500
Genomsnittlig ränta (%)	2,7	2,7	2,5	1,0	0,4
Årskostnad Typhus A (kr) ¹	16 075	14 509	13 434	11 891	11 177
Årskostnad Typhus B (kr) ²	146 592	132 200	122 505	108 415	105 730
Antal läckor (st.)	4	3	4	3	12
Antal driftstopp, avlopp (st.)	4	6	5	2	2
Debiterad mängd vatten (%)	80	73	71	71	64

¹ Svenskt vatten, En normalvilla *Typhus A* omfattar ett friliggande källarlöst enbostadshus omfattande 5 rok, badrum med WC, tvättstuga, ett extra toaletterum samt garage. Våningsyta 150 m² inkl. garage 15 m², tomtyta 800 m², vattenförbrukning 150 m³ /år. Avgifterna redovisas inklusive moms.

² Svenskt vatten, *Typhus B* är ett flerbostadshus som är anslutet till vatten, spillvatten- och dagvatten. 15 lägenheter, 1000 m² våningsyta, 800 m² tomtyta, vattenförbrukning 2000 m³/år. Två parallellkopplade vattenmätare qn 2,5 m³/h. Avgifterna redovisas inklusive moms.

Resultaträkning

En resultaträkning är en sammanställning av bolagets kostnader och intäkter under en period av ett år.

Färgelanda Vatten AB			
Resultaträkning (tkr)	Not	Resultat 2025	Resultat 2024
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	1	20 997*	18 640*
Övriga rörelseintäkter	2	41*	39*
Summa intäkter		21 038	18 679
Rörelsens kostnader			
Material och varor		-1 210	-928
Entreprenader		-740	-1 028
Övriga externa kostnader	3,4	-14 840	-12 651
Personalkostnader	5	-187	-169
Avskrivningar	6	-2 678	-2 648
Summa kostnader		-19 655	-17 424
Rörelseresultat		1 383	1 255
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter	7	187	218
Räntekostnader	8	-1 568	-1 472
Summa efter finansiella poster		2	1
Skatt på årets resultat	9	-2	-1
Årets resultat		0	0

* Destruktionsintäkter slam ingår from 2025 i nettoomsättningen. 2024 års siffror har korrigerats.

Balansräkning

Balansräkningen redovisar bolagets tillgångar och skulder samt det egna kapitalet. Vad bolaget äger och är skyldiga vid en viss tidpunkt, i detta fall vid årsskiftet.

Balansräkning (tkr)	Not	2025-12-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
VA-anläggningar	11	49 581	44 377
Mark	12	45	45
Maskiner och tekniska anläggningar	13	12 600	11 475
Inventarier	14	294	40
Pågående investeringar	15	8 079	6 068
		70 599	62 005
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	16	175	175
		175	175
Summa anläggningstillgångar		70 774	62 180
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar		673	822
Fordringar hos Färgelanda kommun	17	11 372	13 688
Fordringar hos koncernföretag inom Färgelanda kommun		67	0
Övriga fordringar		545	2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	19	162	153
		12 819	14 665
Summa omsättningstillgångar		12 819	14 665
SUMMA TILLGÅNGAR		83 593	76 845

Balansräkning (tkr)	Not	2025-12-31	2024-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital	20	2 500	2 500
		2 500	2 500
<i>Fritt eget kapital</i>			
Aktieägartillskott		0	3 500
Balanserad vinst eller förlust		3 500	
Årets resultat		0	0
		3 500	3 500
Summa eget kapital		6 000	6 000
Långfristiga skulder			
Lån av Kommuninvest	22	63 000	58 000
Förutbetalda intäkter från anläggningsavgifter	23	1 518	1 540
VA fond	24	2 019	2 100
Övriga långfristiga skulder (kommun/kommunkoncernen)	25	0	0
Övriga långfristiga skulder	25	16	14
		66 553	61 654
Kortfristiga skulder			
Överuttag VA-kollektivet	18	4 533	4 567
Leverantörsskulder		4 909	3 088
Skulder till Färgelanda kommun		45	8
Skulder till intresseföretag		1 049	898
Aktuell skatteskuld	26	3	3
Övriga skulder		5	222
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	496	405
		11 040	9 191
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		83 593	76 845

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar på de likvida betalningsströmmar som har skett i bolaget under året.

Kassaflödesanalys	Not	2025	2024
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		2	
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	28	2 576	2 592
Betald inkomstskatt			0
Justering			0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		2 578	2 592
Förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-) / Minskning (+) av rörelsefordringar		3 038	-3 495
Ökning (+) / Minskning (-) av rörelseskulder		1 849	451
Kassaflöde från den löpande verksamheten		7 465	-452
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-11 274	-7 024
Förvärv av finansiella tillgångar		0	0
Avyttringar av finansiella tillgångar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-11 274	-7 024
Finansieringsverksamheten			
Erhållna aktieägartillskott		0	3 500
Upptagna lån		5 000	9 500
Förutbetalda intäkter från anläggningsavgifter		0	0
VA-fond		0	0
Övriga långfristiga skulder		2	2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		5 002	13 002
Årets kassaflöde		1 193	5 526
Likvida medel vid årets början	17	10 188	4 662
Likvida medel vid årets slut	17	11 381	10 188

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäkter

Prissättning för försäljning av bolagets tjänster, som regleras i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, sker med hänsyn till självkostnadsprincipen.

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas vid leverans till kund.

Intäkter i form av anläggningsavgifter redovisas som långfristig skuld (förutbetalad intäkt) och periodiseras linjärt över respektive anläggningstillgångs nyttjandetid.

Överuttag av brukningsavgifter redovisas som minskade brukningsintäkter.

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Destruktionsintäkter för slam har flyttats från övriga rörelseintäkter till nettointäkter från och med 2025.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar.

I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Några räntor har ej aktiverats under året.

Indirekta tillverkningskostnader som utgör mer än en oväsentlig del av den sammanlagda utgiften för tillverkningen och uppgår till mer än ett obetydligt belopp har räknats in i anskaffningsvärdet.

För de materiella anläggningstillgångarna där skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig har de delats upp i komponenter och skrivs av separat. Flertalet tillgångar som övertogs från kommunen är upplagda på samma sätt som de övertogs. Kvarstående restvärde på ej fördelade tillgångar från kommunen är 4,6 % av totala anläggningstillgångarna.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Nyttjandeperiod

Komponenter	Nyttjandeperiod
Byggnader	20–80 år
Processkonstruktioner	30–80 år
El och automation	10–35 år
Maskiner och pumpar	10–30 år
Markanläggningar	15–75 år
Inventarier o verktyg	3–10 år
Transportmedel	5–15 år
Anläggningsavgifter	75 år

Anläggningsavgift skrivs av på 75 år från och med 2018.

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Leasingavgifterna, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Koncernförhållanden

Bolaget ägs till 100 % av Färgelanda kommun. I resultat- och balansräkning samt not redovisas mellanhavanden till andra företag som ingår i Färgelanda kommun under rubriken koncernföretag inom Färgelanda kommun.

Bolaget äger 7 % av Västvatten AB. I resultat- och balansräkningen samt not redovisas mellanhavanden till Västvatten AB under rubriken intresseföretag.

Noter

Noter till resultaträkningen

Not 1 Nettoomsättning		
	2025	2024
Fakturerade brukningsavgifter till Färgelanda kommun	1 117	993
Fakturerade brukningsavgifter till koncernföretag inom Färgelanda kommun	2 860	2 779
Fakturerade brukningsavgifter till övriga	16 301	14 478
Årets periodiserade anläggningsavgifter	23	23
Destruktionsintäkter slam – Färgelanda kommun	662	597*
Årets överuttag (-) / underuttag (+) brukningsavgifter	34	-231
Summa	20 997	18 042

* Destruktionsintäkter slam ingår from 2025 i nettoomsättningen och är korrigerad i not 1 och 2.

Not 2 Övriga rörelseintäkter		
	2025	2024
Övriga intäkter	41	40
Summa	41	40*

* Destruktionsintäkter slam ingår from 2025 i nettoomsättningen och är korrigerad i not 1 och 2.

Not 3 Övriga Externa kostnader		
	2025	2024
Köp av tjänster från Västvatten AB (intresseföretag)	7 937	7 267
Elkostnader	1 708	1 897
Slamkostnader	540	587
Övriga driftkostnader	4 655*	2 900*
Summa	14 840	12 651

* Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer specificeras i not 4.

Not 4 Arvode och kostnadsersättningar till revisorer		
EY	2025	2024
Revisionsuppdrag	54	53
Andra tjänster	0	0
Summa	54	53

Specifisering av arvoden och kostnadsersättningar till revisorer som ingår i not 3 övriga driftkostnader.

Not 5 Löner och ersättningar till styrelsen		
	2025	2024
Löner och ersättningar	146	125
(varav tantiem o.d.)	(0)	(0)
Sociala kostnader	41	35
(varav pensionskostnader)	(0)	(0)
Övriga personalkostnader	0	9
Summa	187	169

Bolaget har under räkenskapsåret ej haft någon anställd personal. Tjänster för administration, drift och underhåll har köpts från Västvatten AB.

Not 6 Avskrivningar		
	2025	2024
Avskrivningar på VA-anläggningar	1 609	1 449
Avskrivningar på maskiner	1 051	1 193
Avskrivningar på inventarier	18	6
Summa	2 678	2 648

Not 7 Ränteintäkter		
	2025	2024
Ränteintäkter bankkonto	0	202
Ränteintäkter kortfristiga fordringar	12	11
Ränteintäkter skattekonto	1	1
Ränteintäkter övriga	174	4
Summa	187	218

Not 8 Räntekostnader		
	2025	2024
Räntekostnader till Färgelanda kommun	0	0
Övriga räntekostnader	1 568	1 472
Summa	1 658	1 472

Not 9 Skatt på årets resultat		
	2025	2024
Skattekostnad 2025	2	-
Skattekostnad 2024	-	1
Summa	2	1

Skattesats för bolaget är 20,6 %.

Avstämning skatt på årets resultat		
	2025	2024
Ej avdragsgilla kostnader	9	7
Ej skattepliktiga intäkter	-1	-1
Summa	8	6

Upplysning: Bolaget har inga leasingavtal utan enbart serviceavtal.

Not 10 Förslag till vinstdisposition		
	2025	2024
Balanserade vinstmedel	0	0
Årets resultat	0	0
Summa	0	0

Till årsstämmans förfogande står inga vinstmedel. Det finns således inget resultat att disponera.

Noter till balansräkningen

Not 11 VA-anläggningar		
	2025	2024
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	87 791	82 427
Årets anskaffningar	6 813	5 409
Omklassificering	0	-45
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	94 604	87 791
Ingående ackumulerade avskrivningar	-43 414	-41 965
Årets avskrivningar	-1 609	-1 449
Utgående ackumulerade avskrivningar	-45 023	-43 414
Redovisat värde vid årets slut	49 581	44 377

Not 12 Mark		
	2025	2024
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	45	0
Årets anskaffningar	0	0
Omklassificering	0	45
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	45	45
Ingående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets avskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Redovisat värde vid årets slut	45	45

Not 13 Maskiner och tekniska anläggningar		
	2025	2024
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	19 311	16 053
Årets anskaffningar	2 176	2 666
Omklassificering	0	592
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	21 487	19 311
Ingående ackumulerade avskrivningar	-7 836	-6 434
Årets avskrivningar	-1 051	-1 193
Omklassificering	0	-209
Utgående ackumulerade avskrivningar	-8 887	-7 836
Redovisat värde vid årets slut	12 600	11 475

Not 14 Inventarier		
	2025	2024
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	591	1 160
Årets anskaffningar	272	23
Omklassificering	0	-592
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	863	591
Ingående ackumulerade avskrivningar	-551	-754
Årets avskrivningar	-18	-6
Omklassificering	0	209
Utgående ackumulerade avskrivningar	-569	-551
Redovisat värde vid årets slut	294	40

Not 15 Pågående investeringar		
	2025	2024
Ingående nedlagda utgifter	6 068	7 142
Årets nedlagda utgifter	11 274	7 024
Under året överfört färdigställda	-9 262	-8 098
Redovisat värde vid årets slut	8 079	6 068

Not 16 Andelar i intresseföretag		
Västvatten AB 556901–9622		
	2025	2024
Säte	Uddevalla	Uddevalla
Andelar av röster och kapital	7 %	7 %
IB Bokfört värde	175	175
Årets försäljning	0	0
UB Eget kapitalandel	175	175
Resultatandel	0	0

Not 17 Fordran av Färgelanda kommun		
	2025	2024
Likvida medel, kommunens bankkonto	11 381	10 188
<i>Beviljad kredit</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
<i>Utnyttjad kredit</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Övrig fordran Färgelanda kommun	0	3 500
Summa	11 381	13 688

*Bolaget har en kredit genom utnyttjande av checkkredit via kommunens kontosystem.
Bolaget har inte ställt någon säkerhet för koncernkontokredit.*

Not 18 Överuttag/Underuttag VA-kollektivet		
	2025	2024
Underuttag från VA-kollektivet 2025	-34	
Överuttag VA-kollektivet 2024	231	231
Överuttag VA-kollektivet 2023	994	994
Justering	-1	-1
Överuttag VA-kollektivet 2022	295	295
Överuttag VA-kollektivet 2021	1 310	1 310
Överuttag VA-kollektivet 2020	1 218	1 218
Underuttag VA-kollektivet 2019	-845	-845
Överuttag VA-kollektivet 2018	327	327
Överfört till VA-fond 2017	-1 455	-1 455
Överuttag VA-kollektivet 2017	1 455	1 455
Överfört till VA-fond 2016	-700	-700
Överuttag VA-kollektivet 2016	879	879
Underuttag VA-kollektivet 2015	-189	-189
Överuttag VA-kollektivet 2014	73	73
Underuttag VA-kollektivet 2013	-2 350	-2 350
Överuttag VA-kollektivet 2012	3 325	3 325
Summa	4 533	4 567

Not 19 Förutbetalda kostnader/Upplupna intäkter		
	2025	2024
Upplupna intäkter	0	0
Förutbetalda kostnader	162	153
Summa	162	153

Not 20 Antal Aktier		
	2025	2024
Antal Aktier (st.)	2 500	2 500
Aktiekapital (tkr)	2 500	2 500

Not 22 Lån		
	2025	2024
Kommuninvest	63 000	58 000
Summa	63 000	58 000

Not 23 Förutbetalda anläggningsavgifter		
	2025	2024
IB Inbetalda värden	1 654	1 654
Årets inbetalda anläggningsavgifter	0	0
UB Inbetalda värden	1 654	1 654
IB upplösta periodiserade värden	-114	-91
Årets upplösning	-23	-23
UB upplösta periodiserade värden	-136	-114
Redovisat värde vid årets slut	1 518	1 540

Not 24 VA-fond		
	2025	2024
IB VA-fond	597	1 711
Överfört under året	0	0
Överfört till upplösning VA-fond	-298	-1 114
UB VA-fond	299	597
Upplösning VA-fond	2025	2024
IB VA-fond (upplösning)	1 503	422
Överfört till upplösning av VA-fond	298	1 114
Upplösning VA-fond	-80	-33
Summa	1 721	1 503
Totalsumma	2 019	2 100

Not 25 Övriga långfristiga skulder		
	2025	2024
Vattentankstationsnycklar övriga	16	14
Summa	16	14

Not 26 Skattefordran/Skatteskuld		
	2025	2024
Aktuell skatteskuld	3	3
Summa	3	3

Not 27 Upplupna kostnader/Förutbetalda intäkter		
	2025	2024
Upplupna elkostnader december	174	210
Övriga upplupna slamkostnader	0	2
Övriga upplupna kostnader	322	193
Summa	496	405

Not 28 Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalysen		
	2025	2024
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet med mera		
Avskrivningar	2 678	2 648
Årets periodiserade/upplösta anläggningsavgifter	-22	-23
Årets periodiseringar/upplösning VA-fond	-80	-33
Summa	2 576	2 592

Not 29 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser		
	2025	2024
Ställda panter	Inga	Inga
Eventalförpliktelser	Inga	Inga

Händelser efter balansdagen

Inga övriga händelser sedan balansdagen är av sådan art att de ger en väsentlig ekonomisk vinning eller förlust.

Årsredovisningens innehåll blev klart den 12 februari 2026.

Resultat- och balansräkning kommer att föreläggas årsstämman 8 april 2026 för fastställelse.

Årsredovisningen undertecknas av samtliga den datum som framgår av den elektroniska signaturen.

Färgelanda Vatten AB:s styrelse

Karl-Erik Segersax (Ordförande)

Peter Hög (Vice ordförande)

Björn Skår (Ledamot)

Fredrik Karlsson (Ledamot)

Håkan Melin (Ledamot)

Verkställande direktör

Peter Johansson

Auktoriserad revisor

Vår revisionsberättelse har lämnats

Ernst & Young AB

Anders Linusson

Dokumentnamn	Dnr UVAB
God ekonomisk hushållning 2026	2026/049

Utfärdare (namn, tfn)	Godkänd av (namn, tfn)	Datum	Utgåva
J. Strömberg, 0522-63 88 27	P. Johansson, 0522-63 89 90 Styrelse VVAB Styrelse FVAB Styrelse MVAB Styrelse SVAB Styrelse UVAB	2026-02-05	1

Reviderad	Ändringen avser:

God ekonomisk hushållning 2026

Enligt Kommunallag (2017:725) 11 kap. 1§ ska kommunala bolag ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Vår definition för att ha en god ekonomisk hushållning är att övervägande del av de totala aktiviteterna för de i detta dokument angivna bolagsmål/verksamhetsmål utföras samt det finansiella målet uppnås.

Strategisk inriktning – Förbättra driftsäkerheten och driftsekonomin på kort och lång sikt

Bolagsmål/Verksamhetsmål 1 - Öka vår förmåga inom mätning och analys

Beskrivning	Mål 2026	Uppföljning
Genomföra olika aktiviteter	2 st.	Måluppföljning sker vid delårs- och årsbokslut av VA-chef och ytterst VD

Bolagsmål/Verksamhetsmål 2 - Processoptimera vårt eget arbete

Beskrivning	Mål 2026	Uppföljning
Genomföra olika aktiviteter	4 st.	Måluppföljning sker vid delårs- och årsbokslut av VA-chef och ytterst VD

Strategisk inriktning – Sätta kunden i fokus samt att varje generation ska bära sina egna kostnader

Bolagsmål/Verksamhetsmål 3 - Ge kunderna möjlighet att få information om sina tjänster på ett enkelt och tidsenligt vis

Beskrivning	Mål 2026	Uppföljning
Genomföra olika aktiviteter	1 st.	Måluppföljning sker vid delårs- och årsbokslut av VA-chef och ytterst VD

Finsliellt mål

Finansiellt mål - Betalningsförmåga

Beskrivning	Mål 2026	Uppföljning
Bolaget ska ha en hög kassalikviditet*, d.v.s. betalningsförmågan på kort sikt ska vara god	100 %	Måluppföljning sker vid delårs- och årsbokslut av ekonomichef och ytterst VD

*Vid beräkning inkluderas outnyttjad checkkredit i omsättningstillgångarna.

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Färgelanda Vatten AB, org.nr 556901-9630

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Färgelanda Vatten AB för räkenskapsåret 2025-01-01 - 2025-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Färgelanda Vatten ABs finansiella ställning per den 31 december 2025 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Färgelanda Vatten AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av Färgelanda Vatten AB för räkenskapsåret 2025-01-01 - 2025-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Färgelanda Vatten AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Göteborg den 24 februari 2026

Ernst & Young AB

Anders Linusson
Auktoriserad revisor

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Anders Olof Linusson (SSN-validerad)

Auktoriserad revisor

På uppdrag av: EY

Serienummer: b1731460f9c6c7[...]7b51695af49dd

IP: 147.161.xxx.xxx

2026-02-24 10:21:20 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra validerings verktyg för digitala signaturer.

Dokumentnamn			Dnr VVAB
Slutlig uppföljning av bolagsmål 2025			2021/208
Utfärdare (namn, tfn)	Godkänd av (namn, tfn)	Datum	Utgåva
J. Strömberg, 0522-63 88 27	P. Johansson, 0522-63 89 90 Styrelser VVAB, FVAB, MVAB, SVAB, UVAB	2026-02-05	1
Reviderad	Ändringen avser:		

Uppföljning av bolagsmål 2025

Tillsammans för rent vatten, hållbara samhällen och en levande framtid.

Hur våra dricksvattentäkter, sjöar och hav ser ut i framtiden beror till största delen på hur vi lever och värnar om vår miljö idag. Det är ett gemensamt arbete som börjar hos varje individ, företag och beslutsfattare. Våra vattenresurser är starkt kopplade till våra levnadsvanor. Rent vatten är något som tas för givet samtidigt som det är något av det allra viktigaste vi har.

Västvattens styrka är vårt engagemang och att vi ständigt utvecklar vår kompetens. Varje dag arbetar vi med att leva upp till rådande regler och krav, men förbereder och planerar också för morgondagens krav och utmaningar. Vi söker nya innovativa processer och tekniklösningar och har fokus på generationsansvar och långsiktig hållbarhet. Samarbetet mellan kommunerna och organisationen är nyckeln för att utvecklas och möta framtiden. När det gäller rent vatten är arbetet alltid gränsöverskridande.

Tillsammans arbetar vi för att säkra den långsiktiga tillgången på dricksvatten av hög kvalitet, för rena sjöar och hav och med ett ständigt förbättringsarbete i varje riktning.

För att närma sig visionen "Tillsammans för rent vatten, hållbara samhällen och en levande framtid" har organisationen tagit fram tre strategiska bolagsmål:

1. Arbeta förebyggande och strukturerat för att minska verksamhetens miljö och klimatpåverkan
2. Arbeta förebyggande för god personalhälsa och en säker arbetsmiljö vilket innebär noll förlorade arbetsdagar som är arbetsrelaterade
3. Ekonomisk stabilitet.

Varje avdelning har därefter utarbetat en aktivitetsplan för hur de ska bidra till att nå bolagsmålen.

Bolagsmål 1

- Arbeta förebyggande och strukturerat för att minska verksamhetens miljö och klimatpåverkan

Bolagen har under året arbetat för att få bestående minskningar av förbrukningen av externt köpt energi samt minskning av de fossila utsläppen från fordonen.

2025	Målvärde (kWh)	Utfall (kWh)	Måluppfyllnad
FVAB	5 300	11 108	210 %
MVAB	24 000	88 792	370 %
SVAB	41 300	57 618	140 %
UVAB	143 600	1 796 281	1 251 %
VVAB	15 400	14 400	94 %

Aktiviteter

Aktiviteter som bidragit till bestående minskning av andelen externt köpt energi samt minskat de fossila utsläppen från fordon är bland annat egenproduktion av energi, införande av distanskommunikation samt information till allmänheten. Se lista nedan.

- Installerat luftvärmepumpar i Gatersbyn och Lycke TST, Högsäter ARV, Högsäter, Stigen och Järbo.
- Fler distansövervakade och distansstyrda anläggningar (åtta av åtta planerade)
- Bytt ut fossilt bränslefordon till elfordon (fem av sex planerade)
- Installerat solpaneler på Tosteröd
- Byte till energieffektivare pumpar
- Arbetet med riktat arbete mot fler modersmålsgrupper
- Öka antalet följare på sociala medier
- Påbörjat dialog med miljöhandläggare i Munkedals kommun avseende rutiner för oljeavskiljare

Bolagen har även arbetat med att minska mängden tillskottsvatten och volymen av utläckage genom till exempel läcksökning, fjärravlästa mätare, flödesmätare, genomfört omkopplingskontroller samt tätat brunnar och relinat trasiga spilledningar.

Bolagsmål 2

- Arbeta förebyggande för god personalhälsa och en säker arbetsmiljö vilket innebär noll förlorade arbetsdagar som är arbetsrelaterade

Västvatten lägger stor vikt vid god personalhälsa och arbetar kontinuerligt med förebyggande åtgärder, så även under år 2024.

2025	Målvärde (dagar)	Utfall (dagar)	Måluppfyllelse
VVAB	0	54	99 %

Bolaget har haft 54 förlorade arbetsdagar som är arbetsrelaterade under året. Detta är tyvärr en ökning från förra året (34 dagar).

Aktiviteter

- Erbjudit ergonomisk genomgång av arbetsplats
- Genomfört e-signering på alla dokument som är lämpliga för att minska hantering av dokument och därigenom minska arbetsbelastningen

Bolagsmål 3

- Ekonomisk stabilitet, delmål 1

För varje enskilt år ska kostnaderna täckas av intäkterna + tidigare års överuttag, minst 100 % kostnadstäckning.

2025	Målvärde (tkr)	Utfall (tkr)	Måluppfyllelse
FVAB	3 105	4 533	146%
MVAB	1 387	6 161	444%
SVAB	1 492	6 642	445%
UVAB	6 404	21 577	337%
VVAB	1	1	100%

Aktiviteter

- Fortsatt vidareutveckla processer och samarbete mellan avdelningar
- Informerat i olika sammanhang vad som påverkar taxorna och på så sätt öppnat upp för proaktiva diskussioner för att skapa förståelse hos politiker, våra abonnenter och externa parter för taxenivåer
- Påbörjat arbetet med att säkerställa korrekt taxa i MVAB utifrån vilka tjänster kunden har (identifierat och klassat dagvattenytor)
- Arbetat vidare med den interna processen för hantering av investeringsprojekt
- Genomfört interna utbildningar inom olika ekonomiska områden

Bolagsmål 3

- Ekonomisk stabilitet, delmål 2

Vi ska ha en hög kassalikviditet, d.v.s. betalningsförmågan på kort sikt ska vara god, minst 100 % betalningsförmåga.

2025	Målvärde	Utfall	Måluppfyllelse
FVAB	100 %	134%	134%
MVAB	100 %	236%	236%
SVAB	100 %	210%	210%
UVAB	100 %	244%	244%
VVAB	100 %	142%	142%

Beräkning

Kassalikviditet, betalningsförmåga på kort sikt = $\frac{\text{Omsättningstillgångar (inkl. outnyttj.checkkr.)}}{\text{Kortfristiga Skulder}}$

Aktiviteter

- Skyndsamt upprättat kundfakturor för att få in intäkter så snart som möjligt

Protokoll Ägarsamråd Västvatten AB

Tid: Tisdag 18 juni 2024, kl 13:30-16:00
Plats: Bäveån, Bastionsgatan 18, Uddevalla

Deltagare:

Martin Pettersson, KSO, Uddevalla kommun
Therese Mancini, KSO, Sotenäs kommun
Ulla Börjesson, KSO, Färgelanda kommun

Malin Krantz, Kommundirektör Uddevalla Kommun
Anna Liedholm, Kommundirektör Sotenäs kommun
Katrín Siverby, Kommunchef Färgelanda kommun

Jens Borgland, ordförande, Uddevalla Vatten, Västvatten
Roland Mattsson, v. ordförande Sotenäs Vatten
Henrik Palm, ordförande, Munkedal Vatten
Peter Hög, ordförande, Färgelanda Vatten

Peter Johansson, VD, Västvatten samt ägarbolag

- §1 Fastställande av dagordning.
- §2 Val av mötesordförande. Jens Borgland valdes.
- §3 Val av justerare. Peter Hög valdes.
- §4 Föregående protokoll lades till handlingarna.
- §5 Ombudsinstruktioner, bilaga 1.

Ägarsamrådet beslutade att

Kommunerna skall samordna antagandet av ombudsinstruktioner till respektive ägarbolags bolagsstämma till mars månad.

- §6 Information inför taxeförändringar, bilaga 2.

Ägarsamrådet beslutade att ärendet skall utgå.

Styrelsen svarar själv för bolagets kommunikation.

Mötet diskuterade lämplig tidpunkt för taxebeslut. Mötet beslutade att utreda risk och konsekvens för VVAB och ägarbolag för tidigareläggning

av taxebeslut i kommunfullmäktige till juni månad. Denna utredning skall vara klar i oktober 2024.

§7 Vår gemensamma organisation /effektivt arbetssätt.

Jens Borgland föredrog viktiga aspekter för effektivt arbetssätt och hur vi får mest nytta av vår gemensamma organisation i Västvatten. Mötet diskuterade frågan.

§8 Samarbetsavtalet.

Sotenäs kommun har återremitterat samarbetsavtalet. Det är två punkter som diskuteras. Sotenäs kommun kommer föreslå en kommande revidering av samtliga styrdokument.

§9 Genomlysning VVAB / utredning VA drift.

Föredragande från Munkedals kommun har anmält förhinder. Ordförande i Munkedal Vatten AB förmedlade ett önskemål från Munkedals kommun om genomlysning av Västvatten. Mötet noterar informationen och lägger den till protokollet.

§10 Aktiekapital i ägarbolagen.

VD informerade om den nya situationen där revisionen kräver att underuttag skall redovisas mot eget kapital. För att ägarbolagen inte skall riskera komma i en situation där kontrollbalansräkning uppstår behöver bolagen aktiekapital ses över. En utredning har visat att ett ovillkorat ägartillskott är lämpligast. Målet är att se över detta i alla bolag under 2024.

§11 Aktiekapital i Västvatten.

VD informerade om behovet av utökat aktiekapital för Västvatten AB. Ägarsamrådet beslutade att frågan tas upp i respektive kommun under 2025 som beslutat vid ett tidigare ägarsamråd.

§12 Övriga frågor.

Nästa möte planeras till slutet av oktober eller november 2024.

Vid protokollet

Justerare

Digital signering

Digital signering

Peter Johansson

Peter Hög

Kommunledningskontoret
Kommundirektör
Katrín Siverby

Tjänsteskrivelse
2026-02-11
2025/308

Kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse avseende svar på motion rörande införande av livsvårdstimme

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige avslår motionen avseende införande av livsvårdstimme med hänvisning till att det saknas resurser för att genomföra förslaget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsens presidium.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Kenneth Öhman (S) har den 15 oktober 2025 inkommit med motion om att införa en så kallad livsvårdstimme för kommunens anställda.

Livsvårdstimmen beskrivs i motionen som en timme per vecka då medarbetare kan ägna sig åt valfri aktivitet kopplad till välbefinnande, utan krav på att följa friskvårdsbidragets regelverk.

Motionären önskar att berörd förvaltning ges i uppdrag att ta fram regelverk och rutiner för införandet senast 2026-07-01.

Analys

Kommunen har cirka 500 medarbetare. Om alla medarbetare skulle nyttja möjligheten med livsvårdstimma skulle detta innebära följande kostnader:

- 1 timme/vecka motsvarar ca 52 timmar/år
- 500 medarbetare $\times$ 52 timmar = 26 000 timmar/år
- Genomsnittlig timkostnad (inkl. PO-pålägg) ca 350 kr
- Total kostnad: 26 000 $\times$ 350 kr = ca 9,1 miljoner kronor per år

Därutöver tillkommer organisatoriska och operativa konsekvenser i form av:

- bemanningspåverkan i samtliga verksamheter
- ökade behov av ersättningsresurser
- administrativ hantering av planering och uppföljning
- risk för påverkan på verksamhetskvalitet, särskilt inom omsorg och skola.

De uppskattade kostnaderna skulle således bli avsevärda.

Förvaltningen bedömer att motionens intentioner är positiva. Åtgärder som främjar återhämtning, minskad stress och ökat välbefinnande är i grunden gynnsamma ur ett arbetsmiljöperspektiv och ligger i linje med ett hälsofrämjande arbetsliv. Samtidigt finns det redan tillräckligt underlag för att bedöma att ett införande inte är ekonomiskt eller organisatoriskt möjligt, varför motionen bör avslås.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Införandet skulle innebära en årlig direktkostnad på cirka 9 miljoner kronor. Indirekta kostnader tillkommer i form av vikariekostnader, administrativa insatser och produktionsbortfall. Sammantaget bedöms förslaget ge betydande negativ påverkan på kommunens ekonomi.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Förslaget har positiva inslag ur ett arbetsmiljöperspektiv, men riskerar att skapa ojämn tillgång mellan verksamheter och viss ökad belastning på kollegor vid frånvaro. Förslaget bedöms ha begränsad direkt miljöpåverkan.

Katrin Siverby
Kommundirektör

Sändlista:

Kenneth Öhman

Motion till Färgelanda kommunfullmäktige

Införande av livsvårdstimme

Friskvård är oftast förknippat med någon pulshöjande aktivitet eller behandling som kan motverka fysiska besvär och skall följa Skatteverkets regelverk ifall arbetsgivaren betalar ut friskvårdsbidrag till den anställda. Fysisk träning passar inte alla p g a arbetets art eller av andra skäl.

Färgelanda kommun erbjuder f n inte friskvårdstimme till sina anställda.

Livsvård är ett komplement till övriga friskvårdsinsatser i kommunen. Det innebär att den anställda får en timme i veckan att göra det den vill för att öka sitt välbefinnande. Införandet skall vara en möjlighet och inte automatiskt en rättighet vid varje givet tillfälle. Uttag av livsvårdstimme får inte inverka negativt på arbetsstället.

Fördelarna med att införa livsvårdstimme som ett komplement till övriga friskvårdsinsatser

- Förbättrar medarbetarnas mående, minskad stress och ökar deras engagemang på jobbet.
- Flexibelt – medarbetarna väljer aktiviteter som passar deras behov och önskemål.
- Skatteverkets regler behöver ej tillämpas eftersom ingen ersättning utgår för aktiviteten.
- Livsvårdstimme kan skapa en känsla av ökat ansvar och förtroende mellan arbetsgivaren och medarbetarna.
- Värde för arbetsgivaren – kan bidra att sänka sjukfrånvaron och förbättra medarbetarnas lojalitet till arbetsgivaren.

Socialdemokraterna yrkar på att:

- Ge i uppdrag till berörd förvaltning att utforma ett regelverk och en rutin som innebär att livsvårdstimme kan genomföras i Färgelanda kommun senast 260701

Socialdemokraterna i Färgelanda

Kenneth Öhman

Kommunledningskontoret
Kommundirektör
Katrín Siverby

Tjänsteskrivelse
2026-02-16
2024/81

Kommunfullmäktige

Förnyat ställningstagande avseende Kent Rydholm stiftelse

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att Färgelanda kommun deltar i den tillfälliga styrelsen för Kent Rydholms stiftelse.

Kommunfullmäktige utser XX och YY att ingå i styrelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsens presidium.

Sammanfattning av ärendet

Färgelanda kommun avböjde 2024 att utse styrelseledamot till Kent Rydholms stiftelse eftersom Länsstyrelsen då inte ville delta, vilket skulle lägga ett oproportionerligt ansvar på kommunen. Efter fortsatt dialog mellan Skogssällskapet och Länsstyrelsen har en lösning tagits fram som möjliggör registrering av stiftelsen genom att en tillfällig styrelse förordnas.

Testamentsexekutorn kontaktade därför kommunen på nytt i december 2025. Den föreslagna styrelsen består av representanter från Skogssällskapet, kommunen samt testamentsexekutorn. När styrelsen utsetts kan stiftelsen registreras och stadgarna anpassas. Då stiftelsens avkastning riktas till kommuninvånare bedöms det nu värdefullt att kommunen deltar.

Ärendebeskrivning

Färgelanda kommun mottog den 9 januari 2024 en skrivelse från Kent Rydholms testamentsexekutor, som informerade kommunen om att kommunen hade att utse en styrelseledamot till Kent Rydholms stiftelse. Samtidigt meddelade testamentsexekutorn att Länsstyrelsen, som enligt stiftelsens stadgar hade att utse tre till fem ledamöter, inte var villiga att utse någon ledamot överhuvudtaget. Då kommunen ansåg att ett större ansvar på detta sätt skulle kunna komma att åläggas Färgelanda kommun, beslöt kommunstyrelsen den 6 mars 2024 (§ 25) att tacka nej till möjligheten att delta.

Efter dialog mellan Skogssällskapet och Länsstyrelsen har dock en lösning identifierats som möjliggör registrering av stiftelsen och tillsättande av en

tillfällig styrelse, varför testamentsexekutorn i december 2025 tog förnyad kontakt med Färgelanda kommun.

Bakgrund

Enligt Kent Rydholms testamente ska hans kvarlåtenskap tillfalla en nybildad stiftelse – Kent Rydholms stiftelse – vars avkastning ska delas ut till invånare i Färgelanda kommun som bedriver högskoleutbildning inom skog och natur.

Skogssällskapet kontaktades i december 2025 av testamentsexekutor och har därefter utrett förutsättningarna för att registrera stiftelsen. Länsstyrelsen har identifierat en formell konflikt i stadgarna, eftersom myndigheten både hade föreslagits utse styrelseledamöter och samtidigt ska utöva tillsyn över stiftelsen. Detta har förhindrat registrering.

I dialog med Skogssällskapet har Länsstyrelsen nu klargjort att de kan förordna en tillfällig styrelse om ett förslag från berörda parter lämnas in.

Den tillfälliga styrelsen som föreslås skulle bestå av:

- Skogssällskapet – en ledamot
- Färgelanda kommun – en eller två ledamöter
- Övriga - ekonomichef, Skogssällskapet samt testamentsexekutor

När styrelsen är förordnad kan den ansöka om registrering av stiftelsen och därefter initiera permutation av stadgarna för att säkerställa långsiktigt hållbar förvaltning

Bedömning

Då stiftelsens ändamål riktas direkt till kommunens invånare och kan bidra till ökad utbildning inom skog och natur är det av stort värde att kommunen deltar i styrelsearbetet. Förvaltningen bedömer att ett engagemang från kommunens sida är viktigt för att säkerställa lokal förankring, transparens och tillgång till stiftelsens framtida medel.

Att kommunen tidigare avböjde berodde på oklara förutsättningar från Länsstyrelsens sida, vilka nu är undanröjda. Förvaltningen föreslår därför att kommunen tackar ja till medverkan.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Kommunens medverkan i den tillfälliga styrelsen innebär inga direkta kostnader. På sikt kan stiftelsens avkastning ge ekonomiska fördelar för studerande invånare i kommunen. Kommunens ekonomiska risk bedöms som låg.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Stiftelsen kan stärka utbildningsmöjligheter för kommuninvånare och bidra till lokal kompetensförsörjning inom skog och natur. Ett ökat kunskapsfokus inom dessa områden kan indirekt gynna hållbarhetsarbete och främja en

positiv samhällsutveckling. Inga negativa sociala eller miljömässiga konsekvenser har identifierats.

Beslutsunderlag:

Skrivelse till Färgelanda kommun, 2024-01-09
Stadgar för Kent Rydholms stiftelse
Kommunstyrelsens beslut, 2024-03-06 (§ 25)
PM från Skogssällskapet, inkommet 2026-02-16

Sändlista:

Skogssällskapet
Testamentsexekutorn
Länsstyrelsen
Ekonomi- och HR-avdelningen

Stora Torp 2024-01-09

**Till
Färgelanda kommun**

Undertecknad är av avlidne Kent Rydholm förordnad testamentsexekutor.
Kent avled 2 november 2023 och begravdes på Torp:s kyrkogård 29 november.

Jag upprättade på Kent:s uppdrag stadgarna för stiftelsen "Kent Rydholm stiftelse"
2012-07-12.

Jag har varit i kontakt med Länsstyrelsen i Västra Götaland och talade med länsjurist Brita R Karlsson, som inte ställer sig villiga att utse representanter till stiftelsen styrelse. Hon ansåg att Färgelanda kommun skall kontaktas för att snarast möjligt utse representant.
Jag har kallat de Igala arvingarna (syskonbarn) till bouppteckning 16 januari klockan 13 och skulle vara tacksam om någon från Färgelanda kommun kan närvara vid bouppteckningen.

Då jag personligen känt Kent Rydholm sedan många år, är det viktigt för mig och efterlevande "särbo" att det blir som Kent ville ha det, eller så nära det är möjligt.

För mer information ber jag att närmast ansvarig kontaktar mig på nedanstående telefonnummer, alternativt e-post.

Bilagor:

Testamente, daterat 2018-02-28

Stadgar för Kent Rydholm stiftelse, daterad 2012-07-02

Med vänlig hälsning

Christer Bernlo

Testamentsexekutor efter Kent Rydholm

Råggårds Redovisningsbyrå AB

Stora Torp

458 97 Högsäter

Hemsida/www.errerr.com

Tel. 0530-92920

Fax. 0530-92925

e-post. christer@errerr.com

Stadgar för Kent Rydholms stiftelse

§ 1.

Kent Rydholms stiftelse är en avkastande stiftelse med allmännyttiga syften.

§ 2.

Stiftelsens ändamål är att bedriva bästa möjliga skogsbruk med höga naturhänsyn. Årlig avkastning skall efter det att medel för min, far och mors samt min farfars gravskötsel erlagts fonderas och efter ansökan utdelas till den eller de bosatta inom Färgelanda kommun som genom högskolestudier utbildar sig inom skog och natur.

§ 3.

Skogen skall förvaltas genom Skogssällskapets försorg och dessa tillser att bästa avkastning sker med mesta möjliga naturvårdshänsyn. Skogssällskapet ansvarar även för jaktupplåtelse och att jakt där bedrivs med hänsyn till viltets bästa.

§ 4.

På naturvårdens område skall stiftelsen tillse att landskapets skönhet bevaras och framhäves. Genom skogssällskapets försorg kan stiftelsen åta sig eller medverka i vård och förvaltning av naturminnen och andra liknande skyddsobjekt samt verka för friluftslivet värdefulla uppehålls- och strövområden.

§ 5.

Stiftelsen skall ha en styrelse om minst fem och högst sju ledamöter.

En av styrelseledamöterna skall utses av Skogssällskapet

En representant skall utses av Färgelanda kommun

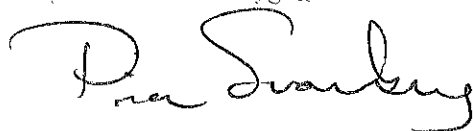
Övriga ledamöter skall utses av länsstyrelsen

utser envar en ledamot och en suppleant för tre räkenskapsår i sänder. Avgår sålunda utsedd ledamot eller suppleant under mandattiden utses annan för återstående tid.

Styrelsen äger att för högst tre räkenskapsår i sänder utse ytterligare högst tre ledamöter jämte suppleanter, som styrelsen finner för uppdraget särskilt lämpliga.

Styrelsen har sitt säte i Färgelanda.

Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas

§ 6.

Styrelsen utser inom sig ordförande och vice ordförande för varje räkenskapsår. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller av styrelsen utsedd.

Styrelsen är beslutsför när minst 2/3 av dess ledamöter är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. För ändring av Stiftelsens ändamål i § 2 kräves dock antingen godkännande på ett sammanträde av enhälligt styrelse eller godkännande på två sammanträden med minst en månads mellanrum av minst 2/3 av samtliga styrelseledamöter. Vid styrelsens sammanträden föres protokoll, som justeras i den ordning styrelsen bestämmer.

Stiftelsens firma tecknas av var för sig ordförande och den av styrelsens ledamöter som styrelsen därtill utser.

§ 7.

Räkenskapsår skall vara kalenderår. Bokslutet och styrelsens verksamhetsberättelse står till revisorernas förfogande senast 30 dagar före årsstämma.

§ 8.

Styrelsens förvaltning och sällskapets räkenskaper skall granskas av en revisor. Revisorer utses för två år i sänder. Den utsedde revisorn skall vara godkänd eller auktoriserad.

Revisionsberättelse upptagande till - eller avstyrmående av ansvarsfrihet skall senast den sex månader efter räkenskapsårets slut avges till länsstyrelsen. Om revisionsberättelsen ger anledning därtill skall styrelsen senast den 1 juli till länsstyrelsen avge förklaringar.

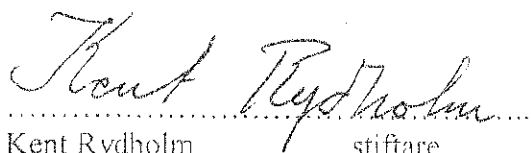
§ 9.

Kent Rydholms stiftelse skall stå under länsstyrelsens tillsyn.

§ 10.

Ändring av dessa stadgar skall godkännas av länsstyrelsen.

Torsbyn 2012-07-02

Kent Rydholm

stiftare

450724-5837

Torsbyn 1

458 92 Färgelanda

Upprättat av: Ulrika Ekstedt

Datum: 2026-02-16

Kent Rydholms stiftelse – nuläge, problematik och förslag till åtgärd

1. Bakgrund

I mitten av december 2025 kontaktades Skogssällskapet av Christer Bernlo, testamentsexekutor för dödsboet efter Kent Rydholm. Skogssällskapet informerades då om att Kent Rydholm genom testamente har förordnat att hans kvarlåtenskap ska tillfalla en nybildad stiftelse – Kent Rydholms stiftelse.

Enligt stiftelsens stadgar ska Skogssällskapet utse en ledamot i stiftelsens styrelse samt ansvara för förvaltningen av stiftelsens skogsfastigheter.

2. Stiftelsens ändamål

Kent Rydholms stiftelse är enligt stadgarna en avkastande stiftelse med allmännyttigt ändamål. Stiftelsens avkastning ska, efter att medel för gravskötsel av angivna gravar avsatts, delas ut till kommuninvånare i Färgelanda kommun som bedriver högskoleutbildning inom skog och natur.

3. Nuvarande situation och problematik

Stiftelsen är i dagsläget ännu inte registrerad hos Länsstyrelsen. Avsaknaden av registrering innebär att:

- ingen styrelse formellt kan tillsättas
- stiftelsen inte är beslutsför
- inget styrelsearbete eller operativt arbete kan påbörjas

Problematiken bottnar i stiftelsens stadgar, där det anges att Länsstyrelsen ska utse ledamöter till styrelsen. Länsstyrelsen har dock ett tillsynsansvar över stiftelser och kan av detta skäl inte samtidigt fungera som utseende organ för styrelseledamöter.

4. Dialog med Länsstyrelsen och föreslagen väg framåt

Mot bakgrund av ovanstående har Skogssällskapet varit i kontakt med Länsstyrelsen för att klarlägga hur stiftelsen ändå kan registreras.

Länsstyrelsens rekommendation är att:

- stiftelsens uppgifter skickas in tillsammans med ett förslag på styrelseledamöter
- Länsstyrelsen förordnar en tillfällig styrelse eftersom stiftelsen i nuläget saknar beslutsförmåga

Enligt Länsstyrelsen är det tillräckligt att föreslå tre, helst fyra, ledamöter. Detta då styrelsen enligt stadgarna ska bestå av fem ledamöter men är beslutsför när två tredjedelar av ledamöterna är närvarande.

När en styrelse har förordnats kan denna:

- ansöka om registrering av stiftelsen
- ta fram förslag till permutation av stadgarna, i syfte att möjliggöra en långsiktigt fungerande styrelsesammansättning i enlighet med stiftelsens intentioner

5. Förslag till styrelsesammansättning

I samråd med testamentsexekutor föreslås att Länsstyrelsen förordnar följande ledamöter:

- Skogssällskapet:
Calle Nordqvist, VD Skogssällskapet
- Färgelanda kommun:
En eller två ledamöter utses av kommunen
- Övriga:
Ulrika Ekstedt, ekonomichef Skogssällskapet
Christer Bernlo, testamentsexekutor, Råggårds Redovisningsbyrå

6. Skogssällskapets kompetens och åtagande

Skogssällskapet har lång erfarenhet av arbete med stiftelser, inklusive styrelsearbete och förvaltning. Idag har Skogssällskapet ett nära samarbete med ett flertal mindre stiftelser med liknande upplägg.

Vår erfarenhet är att:

- styrelser i denna typ av stiftelser vanligtvis består av 3–4 ledamöter
- styrelsearbetet omfattar cirka 3–4 sammanträden per år när verksamheten är etablerad

Stiftelsens stadgar innehåller inga bestämmelser om att arvode ska utgå till styrelseledamöter.

Ledamöter som utses av Skogssällskapet kommer därför inte heller att göra anspråk på något arvode från stiftelsen för det arbete som läggs ned inom ramen för styrelseuppdraget.

7. Sammanfattning och behov av beslut

För att Kent Rydholms stiftelse ska kunna registreras och påbörja sitt arbete krävs att en första styrelse förordnas. Utan detta kan stiftelsens ändamål inte uppfyllas och de medel som avsatts till gagn för kommuninvånare i Färgelanda kommun kan inte tas i bruk.

Göteborg 2026 02 16

Calle Nordqvist, VD Skogssällskapet

Ulrika Ekstedt, ekonomichef Skogssällskapet

Sektor Utbildning
Rektor
Mona Jonsson

Tjänsteskrivelse
2026-02-18
2026/109

Kommunstyrelsen

Remissvar avseende samverkansavtal om naturbruksutbildningar mellan VGR och kommunerna

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner utbildningsnämndens förslag till remissvar till Västra Götalandsregionen. I remissvaret ställer sig utbildningsnämnden bakom ett sekundärt samverkansavtal mellan kommunen och Västra Götalandsregionen i syfte att säkerställa att sökande från kommunen blir förstahandsmottagna till naturbruksutbildningar.

Sammanfattning av ärendet

Ett samverkansavtal för naturbruksutbildningar mellan Västra götalandsregionen och länets samtliga kommuner slöts för tiden 2025-01-01 till 2028-12-31. Utbildningarna finansierades genom skatteväxling samt interkommunal ersättning.

En utredning har nu kommit fram till att finansieringen av utbildningsplatserna med skatteväxlingsmodell bedöms inte vara förenlig med kommunallagen och skollagen, och att avtalet måste ändras i grunden.

Genom att kommunen tecknar ett sekundärt samverkansavtal med Västra götalandsregionen gällande naturbruksutbildningar säkerställs att sökande från kommunen blir förstahandsantagna till utbildningar.

Ärendebeskrivning

Ett samverkansavtal för naturbruksutbildningar mellan Västra götalandsregionen, VGR, och länets samtliga kommuner slöts för tiden 2025-01-01 till 2028-12-31. Samverkansavtalet omfattar naturbruksprogrammet inom gymnasieskolan, motsvarande utbildningar inom anpassad gymnasieskola och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion samt vuxenutbildningar på gymnasial nivå inom naturbruksområdet.

Kritiken mot den nuvarande modell av samverkansavtal har vuxit fram efter de tre VGR- ägda naturbruksskolor i de västra delarna (Dingle, Nuntorp och Strömman) avvecklades. Dessa har ersatts med fristående naturbruksskolor

som har etablerat sig i de VGR-ägda naturbruksskolornas ställe. Kommuner som har elever på friskolorna betalar full interkommunal ersättning för sina elever och kan inte tillgodogöra sig medfinansieringen från VGR med 50 procent, enligt villkoren för befintligt samverkansavtal. Det innebar höjda kostnader för kommuner som har elever på friskolorna, eftersom de betalar full interkommunal ersättning till friskolorna samtidigt som de fortsätter med att finansiera kvarvarande VGR-naturbruksskolor genom skatteväxlingen.

Färgelanda har tidigare lämnat ett remissvar daterat 2022-02-22 i ärendet där det framhålls att de gröna näringarna är mycket betydelsefulla med ett stort antal verksamheter med ett kontinuerligt behov av kompetensförsörjning i Färgelanda. Då fler elever i Färgelanda får sin naturbruksutbildning på de fristående skolor som finns i närområdet än de regionala som finansieras via skatteväxling i regionen och är belägna längre bort, framhölls orättvisan i att vår kommun starkt bidrar till den regionala finansieringen samtidigt som hela kostnaden bärs för platser på de fristående enheter som används i högre grad av Färgelandas ungdomar

En arbetsgrupp tillsattes för att se över innehållet i avtalet och denna grupp har nu kommit fram till att samverkansavtal bör bygga på interkommunal ersättning, IKE, och att skatteväxlingen bör avskaffas. Skollagen förordar IKE som lämplig form för finansiering av elever mellan kommuner samt mellan kommuner och region (16 kapitlet, 50§ samt 17 kapitlet, 23-24§). Direktfinansiering genom skatteväxling av den typ som använts för regional naturbruksutbildning i VGR strider mot likställigheten mellan gymnasieskolor. Genom att finansiera både regionens gymnasieprogram och fristående naturbruksskolor med IKE innebär att huvudmännen likställs.

Sluter kommunen ett sekundärt samverkansavtal med naturbruksgymnasium i VGR blir sökande från kommunen förstahandssökande och möjligheten att komma in på önskad utbildning ökar avsevärd. En annan effekt blir om det finns ett sekundärt samverkansavtal är att om en elev söker till ett naturbruksgymnasium som inte tillhör VGR betalar kommunen IKE motsvarande kostnaden för att VGR:s utbildningar vilket är lägre än Skolverkets riksprislista.

Genom att ändra finansieringsform från skatteväxling till interkommunal ersättning är det inte längre nödvändigt att alla kommuner ansluter sig till avtalet. Avtalet gäller även om ett mindre antal kommuner ställer sig bakom det och det faller inte även om kommuner som tidigare gått in i avtalet väljer att lämna det.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse daterad 2026-02-18

Beslut UN, dat 2026-01-27

Utredning om ny modell för samverkan mellan VGR och kommunerna om
gymnasial naturbruksutbildning BHU 2025-04-07

Remissmissiv nytt samverkansavtal om regional naturbruksutbildning

Remiss nytt samverkansavtal om regional naturbruksutbildning

Förslag samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan VGR och
kommunerna

Sändlista:

Rektor vuxenutbildningen

T.f. utbildningschef

Västra Götalandsregionen

REMISSFÖRSLAG: Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Från och med **XXXX**

Innehållsförteckning

1. Avtalsparter
2. Syfte med samverkansavtal
3. Omfattning
4. Avtalstid
5. Lagstiftning
6. Ekonomi
 - 6.1 Ekonomi – gymnasieskola och anpassad gymnasieskola
 - 6.2 Ekonomi – vuxenutbildning
7. Parternas ansvar och samverkan
 - 7.1 Politiskt samråd Naturbruk
 - 7.2 Ledningsråd Naturbruk
 - 7.3 Möte mellan kommunala avtalsparterna och Västra Götalandsregionen
 - 7.4 Västra Götalandsregionens ansvar
 - 7.5 Kommunens ansvar
8. Force majeure
9. Tvister
10. Underskrifter

REMISSFÖRSLAG: Samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

1. Avtalsparter

Avtalsparter i avtalet är Västra Götalandsregionen ('regionen') och var och en av de 49 kommunerna i Västra Götaland ('kommunerna') som anslutit sig till avtalet. För att avtalet ska gälla måste parterna teckna avtalet. I avtalet benämns kommunerna och regionen gemensamt som 'parterna'.

2. Syfte med samverkansavtal

Avtalet syftar till att elever i kommuner i Västra Götaland som ansluter sig till avtalet ska ha tillgång till moderna naturbruksutbildningar med hög kvalitet till självkostnadspris inom gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen på gymnasial nivå. Avtalet ska vidare stärka och främja samverkan mellan parterna med målet att vidareutveckla kompetensförsörjningen och stimulera en hållbar utveckling inom naturbruksområdet.

Avtalet är ett sekundärt samverkansavtal. Avtalet är baserat på föreskrifter i Skollagen (2010:800, 15 kap. 30 a §). Syftet med ett sekundärt samverkansavtal är att förstärka ett allsidigt utbildningsutbud genom sekundära avtal med kommuner eller regioner utanför det primära samverkansområdet. Elever boende i kommuner som omfattas av samverkansavtalet blir förstahandsmottagna vid antagning till de i avtalet ingående utbildningarna och konkurrerar om plats på lika villkor med sökande i övriga kommuner som ingått avtalet.

3. Omfattning

Avtalet omfattar naturbruksprogrammet inom gymnasieskolan, motsvarande utbildningar inom anpassad gymnasieskola, introduktionsprogrammen Programinriktat val för grupp av elever eller enskild elev och Yrkesintroduktion för grupp av elever eller enskild elev, samt vuxenutbildningar på gymnasial nivå inom naturbruksområdet. Utbildningarna erbjuds vid skolenheterna:

- Naturbruksskolan Sötåsen, med inriktningarna Lantbruk, Djurvård, Trädgård samt anpassad gymnasieskola.
- Naturbruksskolan Svenljunga, med inriktningarna Skogsbruk samt Naturturism.
- Naturbruksskolan Uddetorp, med inriktningen Lantbruk.
- Hästutbildningarna är samlade på Axevalla hästcentrum utanför Skara.

Vuxenutbildningarna erbjuds vid alla ovan nämnda skolenheter samt vid Angereds gård.

De termer som används för att dela in och beskriva ovan nämnda program och utbildningar kan komma att ändras enligt nationella beslut, utan att avtalet behöver tecknas om. I de fall väsentliga förändringar blir aktuella ska parterna uppta förhandlingar. För de fall att regionen bedriver naturbruksutbildning vid ytterligare skolenhet ska samtliga villkor i detta avtal gälla för sådan utbildning.

Beslutade ändringar läggs som bilagor till avtalet och publiceras på VGRs naturbruksförvaltnings webb där samverkansavtalet finns.

4. Avtalstid

Avtalet gäller från och med **XXXX**. Avtalstiden är fyra (4) år med en uppsägningstid på tolv (12) månader. Avtalet löper tills vidare i fyraårscykler med en uppsägningstid på 12 månader före respektive cykels avslut. En översyn av avtalsvillkor gällande utbildningsutbud och därmed sammanhängande frågor görs dock årligen inom ramen för parternas samverkan. Uppsägning ska ske genom skriftlig begäran till de parter som undertecknat avtalet. Vid uppsägning av samverkansavtalet har elever som påbörjat utbildning utifrån samverkansavtalet rätt att fullfölja den.

Om det under avtalstiden fattas beslut på nationell nivå som väsentligt ändrar förutsättningarna i detta avtal kan omförhandling eller uppsägning av avtalet i dess helhet ske.

5. Lagstiftning

Avtalet avser utbildningar som regleras genom skollagen, gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen om vuxenutbildningen (2011:1108). Även andra regelverk gäller för de jordbruk, skogsbruk och liknande som bedrivs i naturbruksskolornas regi.

6. Ekonomi

6.1 Ekonomi – gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola

Regionen erbjuder kommunerna gymnasieutbildningar, inklusive anpassad gymnasieskola, till självkostnadspris. Interkommunal ersättning (IKE) betalas av kommunerna vid avstämningsdatum efter faktura från regionen. Fakturan ska vara betald senast 30 dagar efter att kommunen mottagit den. Regionen förbehåller sig rätten att kräva dröjsmålsränta efter 30 dagar.

Kostnaderna för gymnasieskolans naturbruksprogram skiljer sig mellan inriktningarna, varför varje inriktning har sitt eget pris. Priserna för gymnasieskolans naturbruksprogram, introduktionsprogram samt anpassad gymnasieskola, beräknas enligt gymnasieförordningens 13 kap. 3 § gymnasieförordningen och fastställs varje år av regionen efter samråd med kommunernas representanter i Ledningsråd Naturbruk. Priserna ska vara fastställda senast den 10 december året innan de börjar gälla.

Kostnaderna för skolornas elevinternat ingår inte i beräkningen av priset, utan faktureras berörda vårdnadshavare separat.

Avstämningsdatum för fakturering är 15 september respektive 15 februari. Ingen debitering görs om en elev skulle avbryta sin utbildning före dessa avstämningsdatum. I de fall en elev avbryter en utbildning mellan den 15 september och den 15 oktober eller mellan den 15 februari och 15 mars krediteras kommunen endast halva terminskostnaden. Ingen kreditering sker i de fall en elev avbryter en utbildning efter 15 oktober respektive 15 mars. I övriga fall betalas hela terminskostnaden.

Om eleven inte hinner slutföra sina studier enligt plan kommer utbildningstiden förlängas först efter dialog med hemkommunen.

Kommunen svarar för resekostnader, inom Västra Götaland, mellan bostad och skola för de elever på gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola som är under 20 år och inte har inackorderingstillägg. Det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) är en obligatorisk del av gymnasieutbildningen, och för en elev utan inackorderingstillägg står kommunen för resekostnader, inom Västra Götaland, mellan elevens bostad och platsen för APL. Regionen svarar för eventuella resekostnader där platsen för APL ligger utanför Västra Götaland.

I de fall gymnasieeleverna har inackorderingstillägg svarar regionen för resekostnader mellan elevernas bostad och platsen för APL.

Gymnasieutbildningarna bedrivs med egen resultatenhet där ekonomin och det egna kapitalet redovisas till Ledningsråd Naturbruk, senast den 10 mars varje år. Informationen ska på nästkommande sammanträde därefter lämnas till Politiskt Samråd Naturbruk.

Flera av naturbruksförvaltningens kostnader delas av gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen, samt verksamheterna vid kompetenscentra. Allokeringen av kostnaderna görs med hänsyn till den faktiska användningen av resurser.

6.2 Ekonomi – Vuxenutbildning

Regionen erbjuder kommunerna vuxenutbildningar inom naturbruksområdet på gymnasial nivå till självkostnadspris, beräknat enligt samma principer som för gymnasieskolan.

När en ansökan till vuxenutbildning i regionens regi har gjorts ska kommunen enligt 20 kap. 21 § skollagen skyndsamt skicka ansökan till regionen och bifoga ett yttrande.

Eleven betalar själv sina kostnader för resor, litteratur och annan utrustning som behövs för utbildningen.

Avstämningsdatum för fakturering är 15 september respektive 15 februari. För elever som påbörjar utbildningen efter dessa datum sker terminsdebiteringen vid efterföljande månadsskifte.

I de fall en elev avbryter utbildningen debiteras kommunen en administrativ avgift som motsvarar kostnaden för tre veckors studier i elevens takt, oavsett hur lång tid efter att eleven avbryter utbildningen, och därefter krediteras kommunen för de poäng som eleven inte genomfört.

Vid behov kan en kommun själv, eller i samverkan med andra kommuner, avtala med regionen om vuxenutbildningar som uppdrag eller utanför ordinarie utbud.

7. Parternas ansvar och samverkan

Samrådet och ledningsrådet syftar till att underlätta det gemensamma ansvarstagandet och samverkan mellan parterna. Regionen ansvarar för att kalla till möten, att leda dem samt ge administrativt stöd till samrådet och ledningsrådet.

7.1 Politiskt Samråd Naturbruk

Politiskt Samråd Naturbruk ska på en övergripande och strategisk nivå främja den regionala naturbruksutbildningens verksamhet och utveckling.

Samrådet ska bidra till att avtalet övervakas, följs upp och vårdas, samt att verksamhetens resurssättning diskuteras. Samrådet ska årligen lämna synpunkter avseende utbildningarnas prissättning, strategiska inriktning, dimensionering och ekonomi, till miljö- och regionutvecklingsnämnden inför att dess uppdrag till styrelsen för naturbruk fastställs.

Samrådet träffas en gång per termin och består av fyra representanter från kommunerna samt fyra representanter från regionen. Parterna utser själva de förtroendevalda som ska ingå i samrådet, och regionen är sammankallande och leder mötena. Arbetsformerna i övrigt beslutas gemensamt i samrådet.

7.2 Ledningsråd Naturbruk

Ledningsråd Naturbruk bereder alla ärenden till samrådet och ska därutöver bevaka frågor på nationell, regional och kommunal nivå som påverkar avtalets förutsättningar.

Ledningsrådet träffas två gånger per termin och utgörs av tjänstepersoner med fem representanter från kommunerna samt fem representanter från regionen. Kommunernas ledamöter utses av kommunalförbunden. En representant för kommunalförbunden i Västra Götaland har en plats i ledningsrådet och regionen är sammankallande samt leder mötena. Arbetsformerna i övrigt beslutas gemensamt i ledningsrådet.

7.3 Möte mellan kommunala avtalsparterna och Västra Götalandsregionen

För att öka kunskapen om naturbruksförvaltningens verksamhet och programinriktningar samt förbättra dialogen mellan utbildningshuvudman och kommunala avtalsparter kommer parterna att få möjlighet att träffas vid ett årligt möte. Mötena förbereds i ledningsrådet.

7.4 Västra Götalandsregionens ansvar

Genom avtalet tar VGR ansvar för de frågor som följer av huvudmannaskapet för gymnasieutbildningar, inklusive den anpassade gymnasieskolans utbildningar, inom naturbruksområdet. Miljö- och regionutvecklingsnämnden är ansvarig nämnd i regionen. Enligt skollagen får en region anordna utbildningar inom naturbruk, och Västra Götalandsregionen har därmed stöd i samma lagrum för sin verksamhet som en kommun.

Regionen ansvarar för antagning av elever till utbildningarna.

Regionen ansvarar för att stämna av vilka elever som påbörjat gymnasieutbildning den 15 september på höstterminen och den 15 februari på vårterminen.

Regionen ansvarar för extra anpassning och särskilt stöd till elever enligt vad som anges i 3 kap. 5 § skollagen. I de fall en elev har behov av ytterligare stöd utöver detta, kan regionen och kommunen träffa en överenskommelse om tilläggsbelopp, efter ansökan från naturbruksförvaltningen.

Regionen ska informera berörd kommun om en elev som inte fyllt 20 år utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning.

Regionen ska inom 14 dagar informera berörd kommun om en elev avbryter utbildningen.

7.5 Kommunens ansvar

Kommunen har ansvaret för att dess ungdomar erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet.

Kommunen ansvarar för att möjliggöra och underlätta för regionen att delta i informations- och marknadsföringsaktiviteter på samma villkor som övriga anordnare av gymnasieutbildningar.

Kommunen ansvarar för att inför gymnasievalet lämna uppdaterad information till sina elever inom grundskola och anpassad grundskola om naturbruksutbildningarna som avses i avtalet.

Kommunen ansvarar för att vid terminsstart informera regionen om elevers behov av stöd, enligt vad som anges i 3 kap. 12 j § skollagen. Informationen syftar till att ge eleverna det stöd de behöver och en god start på utbildningen.

Kommunen ansvarar för att informera regionen om naturbruksutbildningar anordnas i egen regi, eller om samverkansavtal för utbildningar på naturbruksområdet tecknas med annan kommun eller region. Informationen ska lämnas till regionen eller kommunernas representanter i Ledningsråd Naturbruk senast terminen före det att utbildningarna planeras starta, för att tas upp på nästkommande möte i ledningsrådet.

Kommunens betalningsansvar kvarstår för de elever som antagits eller påbörjat en utbildning till dess att eleven fullföljt sin utbildning, även om utbildningen blir förlängd eller om avtalet upphör att gälla.

8. Force majeure

Om Västra Götalandsregionen inte kan fullgöra ett åtagande på grund av omständigheter utanför regionens kontroll till exempel arbetskonflikt, eldsvåda, krigshändelse med mera, är inte regionen ansvarig för den skada eller förlust som kan uppkomma för motparten.

9. Tvister

Eventuella tvister som uppkommer med bäring på detta avtal löses i första hand genom lokala förhandlingar. Om parterna inte når samsyn eller en överenskommelse ska medling ske mellan regionen och kommunalförbunden i presidiet för Beredningen för hållbar utveckling (BHU).

10. Underskrifter

För regionen

För kommun _____

Datum

Datum

Regionstyrelsens ordförande

Regiondirektör

Remiss nytt samverkansavtal om regional naturbruksutbildning

Inledning

Västra Götalandsregionens naturbruksförvaltning har uppdraget att bedriva utbildning på gymnasial- och komvuxnivå, samt erbjuda kortkurser och YH-utbildningar. Naturbruksprogrammet vänder sig till ungdomar i Västra Götaland och regleras i avtal mellan regionen och kommunerna.

Syftet med denna remiss är att inhämta kommunernas synpunkter på ett nytt samverkansavtal mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna om naturbruksprogrammet. Det nya avtalet ska ersätta den avtalsmodell som använts sedan 1999 då VGR bildades.

Bakgrund

Nuvarande samverkansavtal mellan VGR och kommunerna om gymnasieutbildning på VGRs naturbruksprogram finansieras genom interkommunal ersättning (IKE) men också genom skatteväxling. Vid regionens bildande beslöt man att ett (1) öre av kommunskatten skulle gå till regionen genom motsvarande ökning av regionskatten (1 öre) för att finansiera en del av den regionala naturbruksutbildningen. Denna skatteväxling ansågs rimlig eftersom man önskade att regionens 49 kommuner solidariskt skulle finansiera naturbruksskolorna och därmed också främja livsmedelsförsörjningen. Genom finansiering via regionskatten fick naturbruksförvaltningen en stabil finansiering som minskade effekten av årliga variationer på grund av växlingar i elevantal.

I utgångsläget var premissen att 50 procent av finansieringen av naturbruksskolorna skulle komma genom skatteväxlingen och den andra hälften genom IKE. Med åren har den skattefinansierade delen av utbildningen minskat och är idag ca 37 procent. Mellanskillnaden mellan 37 procent och 50 procent finansieras direkt av VGR. Regionbidraget på ca 13 procent har dock inte lyfts som ett motiv till att ändra finansieringsmodellen.

Orsaken till kravet på förändring är i stället att skatteväxlingen från kommunerna till regionen upplevs som orättvis för de kommuner som inte längre har VGRs naturbruksskolor i sitt närområde.

Bakgrunden till framtagandet av ett nytt samverkansavtal, som ska ersätta befintligt avtal som gäller till och med 2028-12-31, är alltså att ett antal kommuner är kritiska mot finansieringen genom skatteväxling i nuvarande samverkansmodell. Några av dessa kommuner har aviserat att de inte ställer sig bakom befintlig modell vid nästa beslutstillfälle om ny avtalsperiod. Konsekvensen av att alla kommuner inte skriver under befintligt avtal är att avtalet upphör att gälla och därmed finns ingen grund för skatteväxlingen som måste upphävas.

Kritiken mot den nuvarande modellen har vuxit fram i och med att de tre VGR-ägda naturbruksskolor i de västra delarna av länet (i Dingle, Nuntorp respektive Strömme) avvecklats, enligt ett beslut i regionfullmäktige från 2015. Fristående naturbruksskolor har sedan dess etablerats i de VGR-ägda naturbruksskolornas ställe. Dock betalar kommuner som har elever på friskolorna full avgift för sina elever och kan inte tillgodogöra sig medfinansieringen från VGR med 50 procent, enligt villkoren för befintligt samverkansavtal. Det innebär höjda kostnader för kommuner som har elever på friskolorna, eftersom de betalar hel elevavgift till friskolorna inom regionen samtidigt som de fortsatt är med och finansierar kvarvarande VGR-naturbruksskolor genom skatteväxlingen.

Det bör understrykas att det inte är en majoritet av Västra Götalands kommuner som är kritiska mot den befintliga avtalsmodellen. Den övervägande majoriteten ställer sig bakom dagens finansiering med skatteväxling. Skolorna uppvisar också goda resultat och förvaltningen arbetar systematiskt med

att förbättra både utbildningen och skolmiljön som även inkluderar internat. Elevvård är en kärnverksamhet liksom även utveckling av nya skolformer som till exempel pilotprojekt för elever i IMY-programmet.

Skolorna har en viktig roll som kontaktyta mellan utbildning och arbetsmarknaden. Skolorna är den viktigaste basen för rekrytering av arbetskraft till den gröna näringen i Västra Götaland, vilket vittnar om att VGRs naturbruksskolor fyller en av sina grundläggande uppgifter, att säkra framtida lantbruksproduktion.

När avtalsperioden 2018 - 2022 gick ut 31 december 2022 visade det sig att en av de kritiska kommunerna röstat nej till en ny avtalsperiod (2023 – 2026). Därmed föll den befintliga samverkansmodellen som förutsätter att alla kommuner är med eftersom skatteväxlingen omfattar samtliga kommuner. Kommunerna enade sig om att en ny avtalsmodell skulle tas fram och förlängde därför samverkansavtalet för att förhindra avtalslöshet under det att en ny avtalsmodell utreddes och ett nytt avtalsförslag togs fram.

Utredningen, bilaga 1, kom fram till att ett samverkansavtal bör bygga på interkommunal ersättning, IKE, och att skatteväxlingen bör avskaffas. Utredningen kunde visa att IKE är den form för finansiering som gäller för andra sekundära samverkansavtal. Skollagen förordar IKE som lämplig form för finansiering av elever mellan kommuner samt mellan kommuner och region (16 kapitlet, 50§ samt 17 kapitlet, 23-24§). Direktfinansiering genom skatteuttag av den typ som använts för regional naturbruksutbildning i Västra Götaland strider mot likställigheten mellan gymnasieskolor.

Finansiering av både regionens gymnasieprogram och fristående naturbruksskolor med IKE innebär att huvudmännen likställs.

Utredningen är också tydlig med att endast regionala och kommunala huvudmän kan ingå ett sekundärt samverkansavtal. Fristående gymnasieskolor kan inte ha samverkansavtal med kommuner. Det avtal som kommunen har med regionen styr också den elevavgift som fristående naturbruksskolor kan ta ut av kommunerna.

Utredningen tittade även på de ekonomiska effekterna för kommunerna av ändrat finansieringssystem. Dessa är redovisade för samtliga 49 kommuner i ett räkneexempel i utredningen för att illustrera effekterna. Den intresserade rekommenderas att ta del av utredningen, som bifogas remissen, för att se effekterna på kommunnivå. Hittillsvarande skatteväxling innebär att alla kommuner har bidragit till finansieringen av VGRs naturbruksskolor utifrån antalet skattebetalare och skattekraften i respektive kommun. Kommuner med många invånare och höga skatteutbetalningar till regionen har bidragit relativt mycket till finansieringen i förhållande till det antal elever från dessa kommuner som läst VGRs naturbruksutbildning. Genom den modell som använts hittills bidrar skattebetalarna i dessa kommuner till att finansiera elevkostnaden för utpräglade landsbygdskommuner med relativt många elever i VGRs naturbruksutbildning. Med ett system som enbart baseras på IKE blir kostnaden däremot högre för kommuner med relativt högt antal elever på VGR-skolorna än vad det skulle varit med skatteväxlingen.

Man bör dock påminna sig att rent generellt är kostnader som relaterar till gymnasieutbildningen en del av skatteutjämningsystemet. Den så kallade programvalsfaktorn har en dämpande effekt på den faktiska kostnadsökningen i kommuner med ökade kostnader för dyra utbildningar som naturbruksutbildning. En del av kostnadsutjämnningen för gymnasieskola är "programvalsfaktorn" (se SOU 2018:74 Kostnadsutjämnning för kommuner). Genom denna tar man hänsyn till de folkbokförda elevernas faktiska programval. Syftet är att kommunens skattekollektiv inte ska drabbas om eleverna väljer dyrare gymnasieprogram än vad man gör i en genomsnittlig kommun. Generellt kan man säga

att om 16-18-åringarna väljer dyrare program, som till exempel naturbruksprogrammet, kommer kommunen att få pengar i utjämnningen. Det innebär att effekten av den ändrade finansieringsmodellen av naturbruksutbildningen är mindre än den skulle varit utan programvalsfaktorn.

Sammanfattningsvis påverkas kommunernas ekonomi av förändrade kostnader genom att IKE förändras i förhållande till antalet elever på skolorna. Samtidigt minskar kommuninvånarnas skatt till regionen när skatteväxlingen för VGRs naturbruksgymnasier tas bort. Men förändringen påverkas också av gymnasiekostnadernas påverkan på den kommunala skatteutjämnningen. Nettoeffekten per kommun beror alltså på förändringar i flera mekanismer.

Utredningen slutfördes i mars 2025. Efter behandling av VGRs och kommunernas politiker i den kommun-regiongemensamma beredningen för hållbar utveckling, BHU, har utredningens slutsatser tagits vidare och tillämpats i bifogat förslag till sekundärt samverkansavtal mellan VGR och kommuner i Västra Götaland om gymnasialt naturbruksprogram. Detta förslag till samverkansavtal är nu på remiss.

Förslaget till nytt sekundärt samverkansavtal mellan VGR och kommuner om naturbruksprogrammet

Avtalet är bilagt remissen i bilaga 2. Det är framtaget utifrån gängse former för samverkan mellan kommuner och regional huvudman för naturbruksprogrammet. Det har därför stora likheter med det avtal som används i andra län, till exempel Östergötland, Halland, Jönköping och Sörmland. Nedan kommenteras de olika delarna i avtalet.

Avtalstid

Nuvarande avtal sträcker sig som längst fram till 2028-12-31. Det kan avbrytas tidigare. Om kommunerna och VGR kommer fram till att det nya avtalet ska träda i kraft tidigare, till exempel från 2028-01-01, finns det möjlighet till det. Den frågan kommer att beredas i särskild ordning mellan VGR och kommunerna i beredningen för hållbar utveckling (BHU).

Avtalet gäller från och med startdatum fyra år framåt med en uppsägningstid på tolv månader. Vid utebliven uppsägning förlängs avtalet fyra (4) år. Avtalet löper tills vidare i fyraårscykler med en uppsägningstid på 12 månader före respektive cykels avslut.

Sekundärt samverkansavtal

Det föreslagna avtalet är i likhet med exemplen från de andra regionerna ett sekundärt samverkansavtal. Avtalet regleras i skollagen (kapitel 15, § 30a). Som framgår i bifogad utredning har SKRs experter förordat ett sekundärt samverkansavtal istället för skatteväxling, då detta strider mot regelverket för samverkan mellan kommunerna och regionen kring gymnasieutbildning.

Frivilligt avtal, interkommunal ersättning och fördelar med att teckna avtal

Genom att ändra finansieringsform från skatteväxling till interkommunal ersättning är det inte längre nödvändigt att alla kommuner ansluter sig till avtalet. Avtalet gäller även om ett mindre antal kommuner ställer sig bakom det och det faller inte även om kommuner som tidigare gått in i avtalet

väljer att lämna det. Det är en väsentlig skillnad gentemot befintligt avtal där alla 49 kommuner i Västra Götaland är tvungna att vara med för att avtalet ska gälla.

Ett sekundärt samverkansavtal reglerar antagningsrätten och ersättningsnivåerna mellan parterna. Att vara avtalslös medför troligen högre administrativa kostnader för kommunen, då varje ansökan måste hanteras individuellt. Erfarenheten visar även att avtalslöshet leder till dyrare interkommunala ersättningar.

För kommun som har elev på friskola gäller priset på VGR-skolorna även för dessa elever, om kommunen har avtal med VGR. För kommun med elev på friskola som inte har avtal med VGR gäller riksprislistan, vilket erfarenhetsmässigt är dyrare än priserna på VGR-skolorna.

Om elever väljer kommunal och regional skola utanför Västra Götaland gäller dessa utbildningsanordnares prislista, om elevernas hemkommuner inte har samverkansavtal med VGR. För kommun med elev på Region Hallands eller Region Jönköpings skolor innebär det i dagsläget högre kostnader än om kommunen haft avtal med Västra Götalandsregionen.

Sannolikheten är hög att kommunen inte har alternativa huvudmän att teckna avtal med kring naturbruksutbildningar då det inte finns så många kommunala/regionala huvudmän som ger programmet i närområdet. Man kan som kommun inte ingå avtal med friskolor. Det finns således en uppenbar risk att det blir dyrare för kommunen att välja avtalslöshet i stället för ett sekundärt samverkansavtal med regionen.

Avtalslöshet kan också leda till att elever får sämre möjligheter till information om det kompletta utbudet av utbildningar.

Samverkan mellan avtalsparterna

Samverkan mellan avtalsparterna är en viktig del av avtalet som syftar till att underlätta det gemensamma ansvarstagandet och samverkan mellan parterna.

Politiskt Samråd Naturbruk ska på en övergripande och strategisk nivå främja utbildning och kompetensförsörjning inom naturbruksområdet i Västra Götaland. Samrådet ska bidra till att avtalet övervakas, följs upp och vårdas, samt att verksamhetens resurssättning diskuteras. Samrådet ska årligen lämna synpunkter avseende utbildningarnas prissättning, strategiska inriktning, dimensionering och ekonomi, till miljö- och regionutvecklingsnämnden inför att dess uppdrag till styrelsen för naturbruk fastställs.

Samrådet träffas en gång per termin och består av fyra representanter från kommunerna samt fyra representanter från regionen. Tjänstepersoner kan adjungeras till mötena.

Ledningsråd Naturbruk bereder alla ärenden till samrådet och ska därutöver bevaka frågor på nationell, regional och kommunal nivå som påverkar avtalets förutsättningar. Beredningen av strategiska utvecklingsfrågor för utbildningarna är särskilt viktig. Ledningsrådet träffas två gånger per termin och utgörs av tjänstepersoner med fem representanter från kommunerna samt fem representanter från regionen.

För att öka kunskapen om naturbruksförvaltningens verksamhet och programinriktningar samt förbättra dialogen mellan utbildningshuvudman och kommunala avtalsparter kommer parterna att få möjlighet att träffas vid ett årligt möte.

Parternas ansvar

I avtalet tar VGR ansvar för de frågor som följer av huvudmannaskapet för gymnasieutbildningar, inklusive den anpassade gymnasieskolans utbildningar, inom naturbruksområdet. Enligt skollagen får en region anordna utbildningar inom naturbruk, och Västra Götalandsregionen har därmed stöd i samma lag för sin verksamhet som en kommun. Regionen ansvarar också för antagning av elever till utbildningarna. Regionen ansvarar för extra anpassning och särskilt stöd till elever enligt vad som anges i 3 kapitlet, 5 § i skollagen.

Kommunen har ansvaret för att dess ungdomar erbjuds gymnasieutbildning av god kvalitet. Kommunen ansvarar för att möjliggöra och underlätta för regionen att delta i informations- och marknadsföringsaktiviteter på samma villkor som övriga anordnare av gymnasieutbildningar.

Jordbruk och skogsbruk prioriterade i Västra Götalands regionala utvecklingsstrategi

Västra Götaland är ett av Sveriges största livsmedelsproducerande län. Naturbruksprogrammet är en förutsättning för att upprätthålla lantbrukets höga kvalitet. Västra Götalandsregionen driver Sveriges största förvaltning för naturbruksutbildning. Regionen tog på sig detta åtagande vid regionens bildande vilket resulterat i betydande investeringar i utbildningsanläggningar m.m. VGR kan konstatera att satsningen har lett till att skolorna lämnat viktiga bidrag till sektorns kompetensförsörjning.

Jordbruk och skogsbruk är centrala områden i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland under perioden 2021- 2030. Strategin pekar ut kompetensförsörjning av länets bärande sektorer som en grund för att Västra Götaland ska fortsätta växa. För Sveriges säkerhet och beredskap är livsmedelsförsörjning och ett hållbart svenskt skogsbruk angelägna områden som har lyfts i den pågående aktualiseringen av strategin. Därför är naturbruksutbildningen fortsatt prioriterat i den regionala utvecklingsstrategin.

VGR har möjlighet att satsa regionmedel på sina skolor för att stärka kompetensförsörjningen till branschen som har stort behov av utbildad arbetskraft. Sådana satsningar kan handla om lärartäthet, elevvård, maskinpark, djurhållning, praktik- och APL, utvecklingsprojekt, vuxenutbildning samt samverkan med lärcentra utanför de egna skolorna. Ambitionen är även att fristående skolor med jord- och skogsbruksinriktning ska ingå i vissa typer av utvecklingssamarbeten. Dessa lämnar ett viktigt bidrag till kompetensförsörjningen.

Tidplan för beslut om nytt avtal och införande

Under perioden 10 november 2025 och 10 februari 2026 finns möjlighet att yttra sig om denna remiss. Tidplanen för beslut är att beslut i VGR och kommunerna om att ansluta sig till avtalet ska äga rum under 2026, under innevarande mandatperiod.

Beslut under innevarande mandatperiod skapar förutsättningar för politiska församlingar i kommuner och VGR som har följt och deltagit processen att ta fram en ny modell för samverkan och ett nytt samverkansavtal, att delta i beslutet. Därför finns ett önskemål om att beslut om det nya samverkansavtalet ska ske i kommunerna och VGR före sommaren 2026.

Som nämnts ovan finns ett befintligt naturbruksavtal som gäller fram till och med 2028-12-31. Det innebär att det nya avtalet inte behöver träda i kraft i omedelbar anslutning till att kommunerna skriver på avtalet. Med hänsyn till att det ska ske en skatteväxling från regionen på ett (1) öre enligt

det nya avtalet krävs det troligen en viss förberedelsestid före det nya avtalet kan träda i kraft. Beslut om ikraftträdande samt former för skatteväxlingen sker i dialog mellan kommunerna och VGR i särskild ordning inom ramen för beredningen för hållbar utveckling.

Bilagor

Bilaga 1: Utredning om ny modell för samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna om gymnasial naturbruksutbildning Avtalsförslag

Bilaga 2: Förslag till samverkansavtal om naturbruksbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Remissmissiv – om förslag till samverkansavtal om regional naturbruksutbildning

Västra Götalandsregionens naturbruksförvaltning har uppdraget att bedriva utbildning på gymnasial- och komvuxnivå, samt erbjuda kortkurser och YH-utbildningar. Gymnasieutbildningen vänder sig till ungdomar i Västra Götaland och regleras i avtal mellan regionen och kommunerna.

Syftet med denna remiss är att inhämta kommunernas synpunkter på ett nytt samverkansavtal mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna om naturbruksprogrammet. Det nya avtalet ska ersätta den avtalsmodell som gällt sedan VGR bildades.

Frågor till remissinstanserna

Svaret ska utgå från frågeställningarna nedan och vara så tydligt och kortfattat som möjligt.

Frågeställningarna är:

- Hur ställer sig kommunen till avtalsförslaget?
- Bedömer ni – utifrån nuvarande information – att kommunen kommer att vilja ansluta sig till det nya samverkansavtalet?
- Vilka konkreta förändringar i samverkansavtalet efterlyser Din kommun, om den är tveksam och kritisk till avtalet?
- Ser ni fler möjligheter än de som nämns i avtalsförslaget att stärka samverkan mellan VGR och kommunerna om naturbruksutbildning och kompetensförsörjning i naturbruksnäringar?
- Finns det fler synpunkter på förslaget till naturbruksavtal?

Praktisk information

Vi vill ha ert remissvar senast 10 februari 2026. Svaret skickas till: regionstyrelsen@vgregion.se

Ange i ämnesraden "Kommunens namn – remissvar naturbruksavtal, RS 2025-04320". Ange namnet på kommunens kontaktperson i mejlet.

För er som vill få förslaget presenterat eller vill ha möjlighet att ställa frågor bjuder vi in till digitala seminarier den **16 december kl 9-10** respektive **18 december kl 15-16**. Anmälan sker via www.vgregion.se/naturbruksremiss

På webblänken www.vgregion.se/naturbruksremiss finns information om förslaget till nytt naturbruksavtal

Övriga frågor kan ställas till ansvarig för framtagande av nytt naturbruksavtal:
Anders Carlberg, anders.carlberg@vgregion.se, staben för regional utveckling, Västra Götalandsregionen

Så behandlas synpunkterna

Västra Götalandsregionen sammanställer och sammanfattar de inkomna synpunkter efter remisstidens utgång. En samlad bild av yttrandena kommer att presenteras på www.vgregion.se/naturbruksremiss Slutsatserna av remissen kommer att behandlas på beredningen

för hållbar utveckling (BHU)¹. Beslut om avtalet fattas av regionfullmäktige under första halvåret 2026.

Remisshandlingar

- Remissmissiv med frågor och sändlista (det här brevet)
- Remiss nytt samverkansavtal om regional naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland
- Bilaga 1: Samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland
- Bilaga 2: Utredning om ny modell för samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna om gymnasial naturbruksutbildning

Ovanstående handlingar finns tillgängliga på www.vgregion.se/naturbruksremiss

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Helena Lundberg Nilsson
Regionutvecklingsdirektör, Västra Götalandsregionen

Sändlista

Västra Götalands 49 kommuner

¹ Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är en gemensam politisk beredning mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden i Västra Götaland.

Utredning om ny modell för samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna om gymnasial naturbruksutbildning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord

Inledning – utredningsuppdraget, syfte och genomförande

Avsnitt 1. Näringens kompetensförsörjning

Avsnitt 2. Gymnasial naturbruksutbildning i Västra Götaland

Avsnitt 3. Angående ändringar inom nuvarande samverkansmodell

Avsnitt 4. Förslaget – frivilligt sekundärt samverkansavtal

Sammanfattning och slutsatser i utredningen

Bilaga 1. Kommunekonomiska effekter vid förändringar av nuvarande avtal

Bilaga 2. Översiktlig sammanställning av samverkansavtal i andra regioner

Bilaga 3. Frågor och svar om utredningen

Förord

I Västra Götalandsregionens och kommunernas samverkansavtal för naturbruksutbildning 2025 – 2028 åtar sig parterna att genomföra en utredning om en ny modell för samverkan mellan VGR och kommunerna i Västra Götaland om naturbruksutbildning. Avsikten är att ett nytt avtal med den nya modellen som grund ska träda i kraft senast 2029-01-01.

Kommunalförbunden i Västra Götaland samt VGR har gemensamt utsett Göran Isberg till utredare. Isberg, som senast var förvaltningschef för utbildning i Jönköpings kommun, har en gedigen erfarenhet som skolledare inom stat och kommun, med förvaltningschefsuppdrag i flera kommuner samt chefstjänstgöring på departement och nationella skolmyndigheter.

Göran Isberg har genomfört utredningen självständigt med sekreterarstöd av undertecknad. Under utredningens gång har Isberg haft regelbunden kontakt med politiker i Västra Götalandsregionen respektive kommunerna. Utredaren har också haft kontakt med tjänstepersoner i motsvarande organisationer. Utredningens slutsatser är Göran Isbergs egna.

Anders Carlberg
Strateg, koncernstab regional utveckling
Västra Götalandsregionen

Inledning

Uppdraget till Utredning om en ny modell för samverkan mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen om naturbruksutbildning

I Västra Götalandsregionens (VGR) och kommunernas samverkansavtal för naturbruksutbildning 2025 – 2028 åtar sig parterna att genomföra en utredning om en ny modell för samverkan mellan VGR och kommunerna i Västra Götaland om naturbruksutbildning. Bakgrunden till utredningen är att det riktats kritik mot nuvarande samverkansmodell från avtalsparter och att enstaka kommuner aviserat att de inte ställer sig bakom befintlig modell vid nästa beslutstillfälle om ny avtalsperiod.

Kritiken bottnar i att de tre VGR-skolorna som tidigare fanns i de västra delarna av länet (i Dingle, Nuntorp och Strömme) har lagts ner. Fristående naturbruksskolor har etablerats i VGR-skolornas ställe. I överensstämmelse med samverkansavtalet, betalar kommunerna full avgift för elever på dessa skolor. Det innebär höjda kostnader för kommuner som har elever på dessa skolor samtidigt som kommunerna, genom skatteväxlingen, fortsatt är med och finansierar kvarvarande naturbruksskolor som drivs av VGR.

Åtagandet om en utredning innebär att det skall göras en analys av alternativa modeller som kan ligga till grund för samverkansavtal för naturbruksutbildning. Därefter ska ett nytt avtalsförslag läggas fram för beslut i kommunerna och VGR som är baserat på den modell som *Beredningen för hållbar utveckling* (BHU, kommunernas och regionens samverkansorgan) bedömer är lämpligast för långsiktigt hållbar samverkan kring naturbruksutbildning.

Utredningen och beslutsprocessen som följer den kan som längst pågå till 2028-12-31, dvs fram till slutet för avtalet. Det finns dock en strävan och en uttalad målsättning i den politiska beredningen, som representerar både kommuner och VGR, att utredning samt beslutsprocess om en ny modell och nytt avtal slutförs så snabbt som möjligt. Så snart beslut fattats om ett nytt avtal ska det implementeras. En tidtabell har därför tagits fram för utredning och beslutsprocess som innebär att hela utredningsperioden fram till 2028-12-31 inte behöver tas i anspråk. Tidtabellen innebär att beslut om ny samverkansmodell, baserad på utredningens förslag, skall vara fattat av parterna senast 2026-12-31.

Utredningens syfte

Utredningens primära syfte är att utreda en alternativ modell till dagens naturbruksavtal. Flera aspekter av nuvarande och framtida modell för avtal om naturbruksutbildning har berörts av utredningen. Utredningens utgångspunkt har varit det starka regionala engagemanget i utbildningen som bottnar i omsorg om och insikt i betydelsen av lantbrukets kompetensförsörjning.

Betydelsen av kompetensförsörjning genom naturbruksskolorna för lantbruket och gröna näringar har därför varit i centrum för utredningsarbetet. Utredningen har haft åtskilliga möten med näringen som har företrätts av Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, som med

sina 22 000 medlemmar i Västra Götaland är ett av Sveriges största länsförbund. Utbildningarna har analyserats utifrån ett relevans- och kvalitetsperspektiv, och frågan om utbildningarnas roll för kompetensförsörjningen har varit central. För att undersöka detta har utredningen haft kontakt med både VGR:s naturbruksskolor och med fristående aktörer.

Möjligheten att utvidga finansieringen genom samverkansavtalet genom att även ersätta kommuner för kostnader för elever som läser naturbruksutbildning på friskolor i Västra Götaland har undersökts. I nuvarande avtal utgår ingen ersättning till kommuner för elever som läser på friskolor inom länet, vilket ifrågasatts av flera kommuner. Behovet av att undersöka denna punkt närmare har uppkommit mot bakgrund av att nedlagda VGR-skolor i Fyrbodals och Sjuhärads kommuner har ersatts av friskolor som bidrar till kompetensförsörjningen av lantbruket (även nedlagda VGR-skolan Sparresäter i Skövde kommun har blivit friskola men har inte varit i fokus för dialoger i denna utredning på det sätt som skolorna i Fyrbodals och Sjuhärads kommuner varit).

Enligt nuvarande avtal får kommuner samma ersättning för kostnader för elever som läser på naturbruksutbildning utanför Västra Götaland som de får för elever som läser naturbruksutbildning i VGR:s regi, en s.k. utomlännersättning. Ekonomiska effekter av att ta bort "utomlännersättningen" för kommuner med många elever på skolor utanför länet har undersökts.

Utredningen har undersökt betydelsen av naturbruksskolornas lokalisering för möjligheten att kompetensförsörja näringen. Denna del av utredningen har även tittat på elevernas benägenhet att bo på internat för att genomföra utbildning som inte är placerad i närheten av bostadsort.

Utredningen har undersökt hur avtal mellan kommuner och regioner är utformade i andra delar av Sverige. Frågan om skolornas finansiering samt kommunernas engagemang för skolorna genom samverkansavtal har varit av särskilt intresse. Frågan om andra regioners bruk av skatteväxling som finansiering av skolorna har beaktats.

Utredningen har haft omfattande kontakter med kommunerna, både med politiker och tjänstepersoner. Deras synpunkter på utbildningen och avtalsformer har följts upp.

Genomförande av utredningen

Utredningen har genomförts av Göran Isberg, tidigare utbildningsdirektör tillika skolchef i Jönköpings kommun, efter ett beslut av den politiska beredningsgruppen som tillsatts av Beredningen för hållbar utveckling (BHU) för att följa utredningen. Göran Isberg är fristående i förhållande till både VGR och kommunerna i Västra Götaland. Utredaren rapporterar till den politiska beredningsgruppen. Till sin hjälp har Göran haft Anders Carlberg, strateg på staben för regional utveckling, Västra Götalandsregionen.

Utredningen har regelbundet träffat en grupp tjänstepersoner som representerar kommunperspektiven samt sakkunniga inom VGR. Företrädarna i denna grupp är verksamma i kommunalförbunden (Fyrbodals, Göteborgsregionen, Sjuhärads, Skaraborg) samt på juridiska avdelningen, koncernkontoret, VGR och naturbruksförvaltningen, VGR.

Genom kontakterna med kommunerna i VGR har utredningen fått möjlighet att löpande informera och inhämta synpunkter från både politiker och tjänstepersoner i kommunerna. Kontakter och dialog med Västra Götalands 49 kommuner har samordnats med hjälp av de fyra kommunalförbunden i Fyrbodalsregionen, Göteborgsregionen, Sjuhäradsregionen och Skaraborg. Förbundsdirektörerna i kommunalförbunden har fått löpande information om utredningen.

Utredningen har också vänt sig till SKR för att få tillgång till juridisk expertis inom skolområdet. Ett särskilt tack riktas till sakkunniga vid naturbruksförvaltningen, VGR, för statistik samt tolkningar kring skolans regelverk.

Utredningens slutsatser är utredarens egna.

Avsnitt I. Näringslivets kompetensförsörjning

Avsnittet behandlar sambandet mellan närings kompetensförsörjning och branschens förmåga att upprätthålla och stärka naturbrukets kärnverksamheter, främst jordbruk och skogsbruk, nedan med samlingsbeteckningen lantbruk. Som del av denna undersökning skall betydelsen av VGR:s naturbruksutbildning för kompetensförsörjning inom länets lantbruksföretag belysas utifrån ett relevans- och kvalitetsperspektiv, liksom betydelsen för kompetensförsörjningen av den naturbruksutbildning som äger rum på friskolorna och skolor utanför länet. Mot bakgrund av den ökande medvetenheten om Sveriges förmåga att upprätthålla den långsiktiga livsmedelsförsörjningen på kort och lång sikt behandlas även dessa frågor.

Inledande sammanfattning

Denna del i utredningen undersöker sambandet mellan närings kompetensförsörjning och lantbrukets förmåga att upprätthålla och stärka sina kärnverksamheter, främst jordbruk och skogsbruk. Vidare beskrivs betydelsen av VGR:s naturbruksutbildning utifrån relevans och kvalitet, liksom betydelsen av den kompetensförsörjning som äger rum på friskolor i länet.

En generell slutsats är att behoven inom såväl gröna näringen, särskilt jordbruk, skogsvård och djurhållning för lantbruk, är stora framgent. Det är också många faktorer som på olika sätt påverkar förutsättningar och balanser i utbildningsplatser och efterfrågan på dessa. Avsnittet bygger på Skolverkets planerings- och dimensioneringsunderlag 2023 och PM från Gröna arbetsgivare "Kompetensförsörjning - underlag från Gröna arbetsgivare" (2024) samt ett stort antal intervjuer som genomförts med ett antal ordföranden i LRF:s kommun- och ungdomsavdelningar i Västra Götaland.

Skolverkets planeringsunderlag pekar på en ökad efterfrågan av naturbruksutbildade i förhållande till utbudet. De visar samtidigt att andelen elever som etablerar sig på arbetsmarknaden inom yrket är relativt lågt. Den sammanlagda bedömningen är att antalet erbjudna utbildningsplatser inte behöver öka eftersom det finns många med naturbruksutbildning som idag söker sig till andra branscher och yrken.

VGR och branschföreträdare ifrågasätter Skolverkets slutsats. Regionen vill se ökad volym i utbudet och pekar på att det finns stora skillnader i utbud och efterfrågan på naturbruksutbildning beroende på vilken inriktning eleverna väljer.

Naturbruksprogrammet har en unik spännvidd i sina inriktningar och det finns inriktningar där efterfrågan på nyutexaminerade studenter är högt samtidigt som det finns andra inriktningar där eleverna har svårt att hitta jobb inom rätt bransch efter avslutade studier. I sina kommentarer till Skolverkets underlag pekar flera företrädare för arbetsmarknaden på att inriktningar med fokus på lantbruk bör öka i volym medan inriktningar som är inriktade mot djurvård utanför lantbrukssektorn bör dra ner. Regionen pekar på att det finns ett behov av att "importera" arbetskraft för att möta behovet inom lantbruket.

I PM (2024) från Gröna arbetsgivare beskrivs kompetensbristen i lantbruket som en konsekvens av dels pensionsavgångar, dels generellt behov av mer personal. Skrivelsen

lyfter även att den tekniska utvecklingen leder till att kompetenskraven förändras över tid. Gröna Arbetsgivare konstaterar att matchningen på arbetsmarknaden idag är bristfällig och att kvaliteten på utbildningarna inte alltid är tillfredställande inom inriktning djurvård. I gymnasiets naturbruksprogram är det ett högt söktryck på inriktningen djurvård. Ungefär hälften av alla elever på länets friskolor läser denna inriktning. Utbudet måste i högre grad än idag balanseras och dimensioneras för att möta Gröna arbetsgivares och lantbrukets specifika behov. Vi ser idag att många elever bara läser till djurvårdare på nivå 1 medan Gröna arbetsgivares medlemsföretag och andra branscher ofta efterfrågar elever som läst programfördjupning på nivå 2 (helst nivå 3).

Intervjuerna med kommunala företrädare inom LRF underströk näringens många kopplingar till naturbruksutbildningen. Naturbruksutbildningar bidrar till att förse lantbruket med kompetent arbetskraft. Man kan beskriva lantbruksföretagens relation till utbildningarna som ett beroende för att klara branschens fortvarighet. Det finns dock en generell oro för att inte alla elever är tillräckligt förberedda för arbetslivet. Samtalen med LRF har i huvudsak fokuserat på naturbruksutbildningar med lantbruksinriktning – VGR-skolorna, samt Strömme och Nuntorp. (Sparresäter som har inriktning skogsbruk har inte specifikt kommit upp i samtalen). Övriga skolor anses ha liten betydelse för lantbruksföretagen, även om de spelar en viktig roll för kompetensförsörjningen i andra branscher.

Internatboenden är viktiga för elever som studerar långt hemifrån. För en del elever är internatboende en utmaning. Trygga och bra boenden på skolorna är viktiga för att föräldrar ska känna sig bekväma med att skicka sina barn till naturbruksgymnasier. Det är också viktigt att eleverna känner att de får en relevant och intressant utbildning som leder till jobb.

Sammanfattningsvis bidrar naturbruksutbildningarna till att stärka möjligheterna för närproduktion, vilket har stor betydelse för både klimat och samhällssäkerhet. Genom att utbilda arbetskraft som kan arbeta inom lokal och regional livsmedelsproduktion, minskar behovet av långväga transporter och import. Detta ger en direkt miljöfördel i form av minskade koldioxidutsläpp och bidrar även till att upprätthålla en levande landsbygd.

I en större samhällskontext är närproduktionen också central för Sveriges försörjningsförmåga och beredskap i händelse av en långvarig kris eller konflikt. Ett robust lantbruk säkerställer att Sverige kan ha hög självförsörjningsgrad under svåra tider, vilket är en avgörande faktor för landets krisberedskap. Naturbruksutbildningarna ger den kompetens som behövs för att säkerställa att dessa verksamheter på kort och lång sikt.

Skolverkets planeringsunderlag (2023) för gymnasial utbildning – Västra Götaland

Bakgrunden till Skolverkets dokument är att Riksdagen beslutat om ändringar i skollagen som innebär att arbetsmarknadens behov och ungdomars och vuxnas efterfrågan ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux). Ändringarna ska öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på

arbetsmarknaden samt förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. Lagändringarna ska tillämpas första gången för utbildning som påbörjas 2025.

Dokumentet från Skolverket belyser de utmaningar och behov som finns inom naturbruksutbildningar och arbetsmarknaden för naturbruksutbildade. Syftet är att ge presumtiva elever en bild av hur arbetsmarknaden kan se ut efter avslutad utbildning och ge ungdomar och vuxna som vill utbilda sig möjlighet att välja utbildning där också arbetsmarknadsbehovet är stort. Däremot blir det problem på vissa gymnasieprogram med ett brett utbud av inriktningar. Det är till exempel naturbruk, el- och energi, VVS och fastighet.

Utbildningsutbud och arbetsmarknadens behov enligt myndigheterna

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli brist på naturbruksutbildade år 2035. Under prognosperioden väntas tillgången på naturbruksutbildade växa med cirka 15 procent, medan efterfrågan väntas öka med hela 25 procent. Denna ökning beror främst på en utbildningsväxling på arbetsmarknaden där arbetsgivare i högre grad väntas efterfråga en formell naturbruksutbildning.

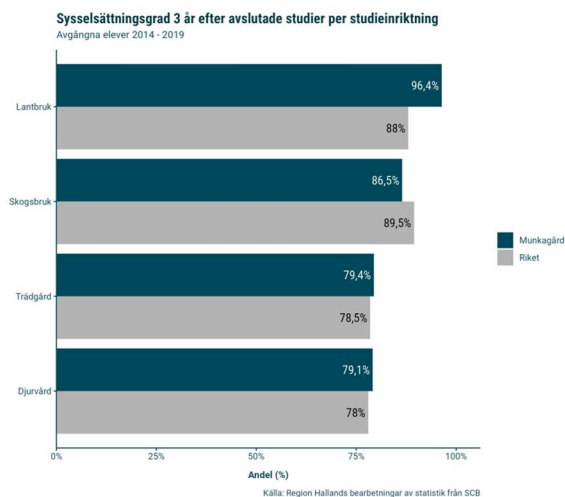
Trots obalansen på arbetsmarknaden bedömer Skolverket att andelen utbildningsplatser på naturbruksprogrammet bör behållas på nuvarande nivå. Enligt SCB väntas arbetsmarknadsläget för naturbruksutbildade vara balanserat framöver. Bakomliggande orsaker till Skolverkets bedömning att andelen utbildningsplatser inte ska förändras är bland annat att etableringsgraden är lägre bland dem som läst naturbruksprogrammet i gymnasieskolan än snittet för yrkesprogram i länet. Motsvarande skillnad i etableringsgrad finns även bland naturbruksutbildade på komvux. Det är även en relativt liten andel naturbruksutbildade som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Här bör man dock nyansera Skolverkets resonemang. Det finns en relativt hög efterfrågan på utbildade inom vissa delar av naturbrukssektorn. I och med att eleverna inte söker sig till dessa utan till inriktningar där efterfrågan på kompetens är låg, har de inte förutsättningar att få jobb i den delen av arbetsmarknaden för naturbruk där det finns arbetstillfällen. Därav är etableringsgraden låg.

Resonemanget stöds av en uppföljning av etableringsgraden bland elever på Region Hallands naturbruksskola Munkagård. Uppföljningen gäller etableringen på arbetsmarknaden tre år efter avslutade studier under åren 2014-2019. Diagrammet nedan visar att elever som gått lantbruksinriktning har väsentligt bättre etableringsgrad än elever som har studerat på inriktningarna trädgård och djurvård. Även eleverna på skogsbruk har bättre etableringsgrad än dessa.

Sysselsättning per studieinriktning

Med undantag för **skogsbruksinriktningen** är andelen sysselsatta högre bland Munkagårdsgymnasiets elever jämfört med riksgenomsnittet

Halland – Bästa livsplatsen

Region Halland | 7

Källa: Region Halland

Branschens inspel om behov

Nationella branschföreträdare kritiserade SCB:s och Skolverkets slutsats angående naturbruksprogrammets dimensionering. De lyfter behovet av naturbruksutbildade inom olika områden. Till exempel finns det ett stort behov av utbildade inom djuruppfödning, djurskötsel, maskinservice, naturvårdsröjning, naturvårdsavverkning, skogsplantering och administrativa naturbruksyrken. Även inom hästbranschen behövs fler yrkesutbildade medarbetare.

Regionala skillnader och specifika behov

Även Västra Götalandsregionen anser att SCB:s och Skolverkets bedömning om ett balanserat arbetsmarknadsläge är felaktig och menar att behovet av naturbruksutbildade är påtagligt större än vad SCB mår upp. Man pekar på att företagen i regionen hittills löst arbetsbristen genom att ta in utländsk arbetskraft, vilket nu är svårare. VGR lyfter också att det ställs allt högre krav på skogsbruket från samhället, bland annat gällande biologisk mångfald och användande av andra brukningsmetoder.

Utbildningsutbudets geografiska spridning

Naturbruksprogrammet bedrevs läsåret 2022/23 i sex av Västra Götalands läns tolv pendlingsområden. Vilka inriktningar som bedrevs varierade mellan pendlingsområdena. Flera av Västra Götalands naturbruksskolor har internatboende. Många av eleverna bor på dessa pga att dagpendling inte fungerar. För kännedom bedrevs komvuxutbildning inom naturbruk av sju huvudmän i länet under åren 2020-2022.

Vanliga yrken efter naturbruksutbildning

Vanliga yrken bland de som har läst naturbruksutbildningar i gymnasieskolan eller komvux inkluderar uppfödare och skötare av lantbrukets husdjur, butikssäljare, djursjukskötare, förare av jordbruks- och skogsmaskiner, lager- och terminalpersonal, trädgårdsanläggare, fastighetsskötare, trädgårdsodlare, vårdbiträde och städare.

Ökad efterfrågan på naturbruksprogrammet

Naturbruksprogrammet utgör tre procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i Västra Götalands län läsåret 2023/24 samt generellt i riket, enligt Skolverkets statistik. Andelen förstahandssökande till naturbruksprogrammet har ökat från två procent till tre procent läsåren 2017/18-2022/23. Det är en trend som håller i sig och förstärks inför höstterminen 2025. Nästan hälften av länets elever läste läsåret 2022/23 inriktningen djurvård, följt av lantbruk, hästhållning och skogsbruk.

Ökat elevantal inom naturbruksutbildningar på komvux

Antalet elever som läser naturbruksutbildningar inom komvux har ökat sedan år 2018. Totalt omfattar naturbruk cirka två procent av länets elever inom yrkesinriktad komvux.

Kommentar Skolverkets underlag

Med hänsyn till att Skolverkets uppdrag är att ta fram dimensioneringsunderlag som utgår från arbetsmarknadens behov och ungdomars och vuxnas intresse av utbildningen är det en brist att förslagen till volymanpassning har en svag koppling till programmets olika inriktningar. Arbetsmarknadens uppfattning är att det saknas naturbruksutbildad arbetskraft inom främst lant- och skogsbruksyrken medan det finns en överkapacitet i utbildningen av djurvårdsutbildade med inriktning på smådjur. Den slutsats som man kan förvänta sig i ett underlag som ska fungera som en aktiv vägledning för gymnasieskolans dimensionering och förbättrad matchning på arbetsmarknaden är därför att det innehåller tydliga och relevanta rekommendationer som speglar sektorns behov på inriktningsnivå.

Skolverkets planeringsunderlag får även konsekvenser för tilldelning av statsbidrag för utbildningar på yrkeshögskolenivå. När Myndigheten för yrkeshögskolan gör sina bedömningar av inkommande ansökningar nyttjar man samma statistik som Skolverket för att bedöma behovet av tillkommande kompetens. Det är som nämnts ovan en statistik som underskattar behoven inom jordbruk, skogsbruk och även trädgård, varför många ansökningar med dessa inriktningar fått avslag med motiveringen att arbetsmarknaden inte efterfrågar kompetenserna.

Kompetensförsörjning - underlag från Gröna arbetsgivare

Gröna arbetsgivare är arbetsgivarorganisationen för de gröna näringarna. Organisationen företräder 4 000 medlemsföretag med drygt 30 000 anställda som bedriver verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, djursjukvård, trädgårdsanläggning och golf. 2024 publicerade Gröna arbetsgivare en rapport som belyser de komplexa utmaningarna med att matcha utbildningsutbudet med arbetsmarknadens behov inom de gröna näringarna. Gröna arbetsgivare anser att det råder "generell brist" på arbetskraft i Västra Götaland.

Utbildningsutbud och arbetsmarknadens behov

Enligt utredningen "Gemensamt ansvar - en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning, SOU 2020:33" finns det en överetablering inom inriktningen djur/djurvård, vilket kan leda till felaktig statistik. Naturbruksskolornas förening har dock sett en ökning av elever inom skogsbruk och jordbruk på naturbruksprogrammet, vilket delvis beror på breddad rekrytering och ökade elevkullar. Enligt statistik från Skolverket

tar naturbruksprogrammet elever från andra program, medan siffrorna för trädgård och djurvård är ungefär desamma som tidigare år.

Arbetsmarknadens behov

Arbetsförmedlingen rapporterar att det finns cirka 6600 yrkesverksamma förare av jordbruks- och skogsmaskiner i Sverige, varav endast 2 procent är kvinnor.

Möjligheterna till arbete inom dessa yrken är mycket goda, särskilt för dem med relevanta certifikat och behörigheter. På fem års sikt bedöms möjligheterna till arbete för förare av jordbruks- och skogsmaskiner vara fortsatt stora. Konkurrensen om jobben inom uppfödning och skötsel av djur kommer att vara liten, vilket innebär goda arbetsmöjligheter även där.

Rekryteringsbehov inom gröna näringar

Gröna arbetsgivares medlemsföretag efterfrågar främst yrkesarbetare, och nästan 70 procent av företagen anser att naturbruksprogrammet med inriktning lantbruk eller trädgård är den viktigaste rekryteringsbasen.

Etablering på arbetsmarknaden

Enligt Skolverket är nästan 60 procent av eleverna inom lantbruk etablerade på arbetsmarknaden ett år efter examen, medan motsvarande siffra för trädgård endast är 33 procent. Inom skogsbruk är nästan hälften av eleverna etablerade, men siffrorna kan vara missvisande på grund av olika inriktningar inom programmet. Det finns anledning att tro att elever med inriktning skogsbruk har en högre etableringsgrad och en lägre andel som läser vidare på högskolan.

Yrkesvux och yrkeshögskola

Antalet elever inom yrkesvux och yrkeshögskola har ökat de senaste åren, särskilt inom skogsbruk. Det finns dock ett stort behov av arbetskraft på grund av många pensionsavgångar och en ökad efterfrågan på kompetens inom skogsbruket. Enligt Industrirådet behövs det anställas många inom skogsbruket de närmaste tre åren, både arbetare och tjänstemän. Företagen rapporterar ett behov av 3000 personer för skogsvårdsarbete, 1500 skogsmaskinförare och 1150 för skogsvårdsarbete med plantering.

Lantbruk

Ett stort problem för kompetensförsörjningen inom lantbrukssektorn är att alltför få väljer att utbilda sig till yrken inom näringen, detta trots att antalet elever ökar. Djurskötare samt maskinförare med relevant utbildning och intresse för näringen framstår som bristyrken. Inom uppfödning och skötsel av lantbruksdjur finns 13 200 yrkesverksamma i Sverige, varav cirka 30 procent är kvinnor och 70 procent är män. Gröna arbetsgivares medlemmar anser att kompetensförsörjningen är den viktigaste frågan, näst efter lönsamheten. 36 procent av medlemsföretagen ser tillgången på yrkesarbetare som den viktigaste frågan de kommande två åren, enligt en enkät till

medlemsföretagen. Orsaken till rekryteringsbehovet är dels pensionsavgångar och ersättningsrekryteringar, dels behov av mer personal. Den tekniska utvecklingen inom yrkesområdet fortsätter, vilket innebär att även kompetenskraven successivt kommer att förändras.

Djurvård

Inom djurvård är det ett högt söktryck på gymnasiet, men utexaminerade elever behöver bättre kompetens för att vara riktigt gångbara efter gymnasieexamen. Vi ser idag att många elever bara läser till djurvårdare på nivå 1 medan Gröna arbetsgivares medlemsföretag och andra branscher ofta efterfrågar elever som läst eftergymnasial programfördjupning på nivå 2 (helst nivå 3). Utredningen "Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård, SOU 2022:58" föreslår att det ska införas en möjlighet för djurvårdare att ansöka om godkännande av Jordbruksverket, men inga konkreta förslag har ännu lagts fram av regeringen. Den osäkra framtiden för yrket som djurvårdare har lett till en minskad efterfrågan på djurvårdare hos medlemsföretagen.

Intervjuer med företrädare för Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Denna del av utredningen grundas på intervjuer med företrädare för LRF-organisationen i Västra Götaland. LRF i Västra Götaland har 20 100 medlemmar och det finns 17 000 lantbruksföretag i branschen i länet. Tolv intervjuer genomfördes med representanter för LRF:s kommun- respektive ungdomsorganisationer under hösten 2024. Intervjuernas längd varierade i längd mellan en och två timmar.

Syftet med intervjuerna var att göra en bedömning av skolornas betydelse för näringens kompetensförsörjning och att ta del av LRF:s synpunkter på de olika skolornas kvalitet, relevans för näringen, önskemål om förändringar och utvecklingsmöjligheter gällande samverkan mellan näringen och de olika skolorna.

Nedan följer en kort sammanfattning av återkommande och framträdande synpunkter vid intervjuerna avseende naturbruksutbildningarnas betydelse för kompetensförsörjning och lantbrukets förmåga att upprätthålla och stärka primärproduktionen av lantbruksprodukter, till exempel kring utbildningarna kvalitet, utbud och tillgänglighet/lokalisering samt söktryck och intresse. Resultatet har sammanfattats under tio rubriker:

Kompetensförsörjning

Naturbruksutbildningar bidrar till att förse lantbruket med kompetent arbetskraft. Lantbruksföretagens beroende av utbildningarna är stort. Det finns dock en oro för att inte alla elever är tillräckligt förberedda för arbetslivet. Frågan om mötet mellan arbetsgivare och elev lyftes i många av intervjuerna. Det sker dels i samband med APL (se nedan), dels i samband med att eleverna skall gå ut på arbetsmarknaden. I intervjuerna lämnades många förslag på hur samverkan mellan arbetsliv och utbildning kan förbättras. Det är viktigt att utbildningarna inkluderar både teoretiska och praktiska moment för att ge en bred bas.

Utbildningarnas kvalitet

VGR:s skolor samt Strömma och Nuntorp anses ha hög kvalitet, särskilt när det gäller praktisk erfarenhet och relevans för arbetslivet samt teori. Det finns skillnader mellan dessa skolor men de har det gemensamt att de har lantbruksföretagen som elevernas viktigaste arbetsmarknad. LRF:s representanter är mycket angelägna om att Strömma och även Nuntorp fortlever för att inte försämra näringens tillgång till relevant arbetskraft i ett kompetensförsörjningsläge som redan är kritiskt inom vissa delbranscher. I samtliga intervjuer framkom det att friskolor som inte har inriktning lantbruk eller skogsbruk i sina naturbruksprogram anses mindre relevanta för lantbrukets behov eftersom de fokuserar mer på husdjur än lantbruksdjur.

Utbud och tillgänglighet

Det finns en variation i utbildningsutbudet, med vissa skolor som erbjuder specialiseringar inom djurvård, växtodling och maskinteknik. Vuxenutbildning är ett viktigt komplement som grund för yrkesbytare som kommer in i branschen. Det finns en utbredd användning av fortbildningskurser i anslutning till skolorna som är viktig för kompetensutveckling för dem som redan är i branschen.

Elevers perspektiv

Trygga och bra boenden på skolorna är viktiga för att föräldrar ska känna sig bekväma med att skicka sina barn till naturbruksgymnasier. Det är viktigt att intresse kan väckas för utbildningarna redan i grundskolan då en stor grupp potentiella elever inte är bekanta med naturbrukssektorn från uppväxten och inte har några kontakter med branschen genom familjen eller på annat sätt. Det är viktigt att eleven känner att de får en relevant och intressant utbildning som leder till jobb.

Lokalisering

Skolornas geografiska placering påverkar tillgängligheten för elever från olika regioner. Internatboenden av god kvalitet är viktiga för elever som studerar långt hemifrån. Det finns elever som ser det som en positiv möjlighet att studera hemifrån och andra som avstår från studier för att de inte är lockade av internatboende. Västra Götaland är ett relativt stort län med utspridd befolkning och det leder till att elever som bor långt från naturbruksskolorna med inriktning på lantbruk kan få tidskrävande resor.

Söktryck och intresse

Söktrycket varierar mellan skolor och program. Vissa skolor som Strömma har högt söktryck men också begränsad kapacitet och måste säga nej till elever. Intresset för naturbruksutbildningar påverkas av faktorer som studiebesök och marknadsföring.

Praktik och APL (Arbetsplatsförlagt Lärande)

Praktik är en central del av utbildningen och anses mycket värdefull för att ge eleverna

praktisk erfarenhet. Det finns behov av att utbilda handledare på praktikplatserna för att säkerställa att både handledare och elev har rätt förväntningar på APL. En bra och lärorik praktikperiod bäddar för att ungdomen vill fortsätta inom yrket. LRF:s bedömning är att det finns mer att göra för att göra APL till en positiv upplevelse för både mottagande företag och eleven.

Utmaningar med finansiering

Finansieringen av skolorna är en återkommande fråga. Kostnaderna för att erbjuda adekvat utbildning inom lantbruk är betydande jämfört med flertalet andra utbildningar, även på yrkesprogrammen. Det är särskilt de fristående skolorna som har lyft problematiken med branschföreträdare som i sin tur tagit upp den med utredningen.

Kommuner med egna utbildningar med samma inriktning som finns på friskolorna – ofta med djur som kan handhas för relativt låga kostnader – hänvisar till den kommunala prisnivån på sina egna utbildningar i sina kontakter med de fristående huvudmännen som driver djurvård till högre kostnader per elev. Denna praxis överensstämmer med regelverket men får negativa konsekvenser för skolor som tvingas anpassa sina priser till kostnader som motsvarar utbildningar som är billigare att genomföra.

Framtida behov och utveckling

Det finns ett behov av att anpassa utbildningarna till framtida behov inom lantbruket, inklusive kompetens inom IT och ekonomi. Skolorna bör också arbeta med att förbättra relationerna med näringslivet och säkerställa att utbildningarna möter branschens krav

Teknologisk utveckling

Utbildningarna behöver hålla sig uppdaterade med den teknologiska utvecklingen inom lantbruket, inklusive användning av simulatorer och IT. Samarbete med forskning och utveckling (FoU) är viktigt för att addera mervärde till utbildningarna.

Sammanfattningsvis framkom många synpunkter i intervjuerna som kan vara av värde att erinra sig och gå tillbaka till i den fortsatta utvecklingen av naturbruksutbildningen.

Utredningen gör bedömningen att samverkan mellan näring och utbildningsanordnare är en av nycklarna för att upprätthålla intresset för och efterfrågan på utbildningarna.

Samverkan mellan arbetsliv och skola är av central betydelse och bör prioriteras högt av bägge parter. LRF:s uppfattning är att det är särskilt viktigt att kommunerna och regionen tar ytterligare initiativ och ökar sitt engagemang för att relevant utbildning av hög kvalitet fortsatt finns att tillgå för länets unga som vill utbilda sig inom området.

Framtida behov av kompetensförsörjning mot bakgrund av näringslivets rekryteringsbehov samt stärkt självförsörjningsgrad ur ett kommunalt och regionalt perspektiv

Västra Götalands roll för den nationella livsmedelsförsörjningen är stor. Regionen och dess 49 kommuner har den största produktionen av spannmål och mjölkinvägning av alla län. I en muntlig uppgift anger SLU i Skara att Västra Götaland har varierande storlek av livsmedelsproduktionen på åkerareal och lantgårdar och att det sammantaget rör sig om minst 20 procent av den totala livsmedelsproduktionen.

Aktuella uppgifter från Jordbruksverket (2023) om regionandelar av olika produktionsgrenar är följande:

- 17.8% av det totala antalet nötdjur i Sverige finns i Västra Götaland
- 21% av Sverigeproduktionen av spannmål, trindsäd och oljeväxter finns i Västra Götaland trots att länet bara har 16% av Sveriges totala åkerareal
- 21 % av Sveriges totala grisproduktionen finns i Västra Götaland

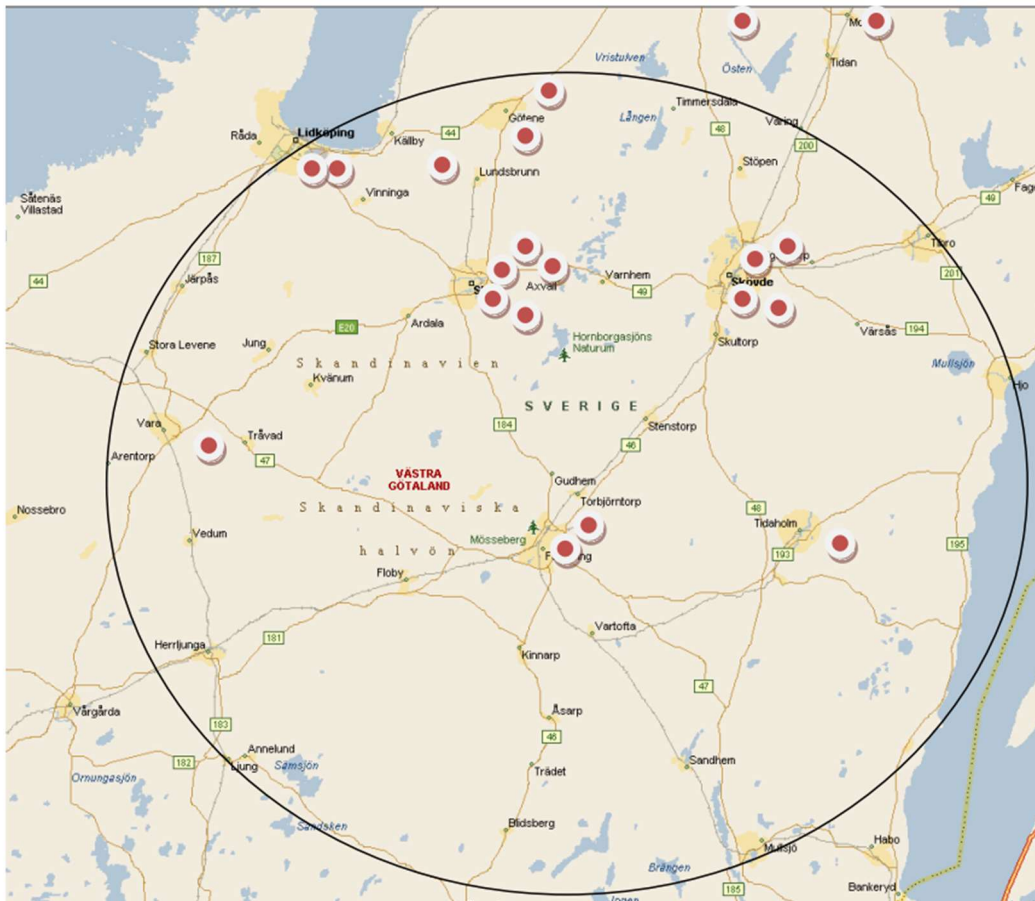
Dessutom finns en betydande förädling genom tillverkare som Lantmännen, Orkla, Paulig, Fazer, Arla, Falköpings Mejeri, Scan och ett flertal andra slakterier samt Estrella. Det finns också ett betydande antal små och medelstora bolag och som nämnts över 21 000 medlemmar i LRF. Om mängden utländsk arbetskraft inom bransch bibehålls på nuvarande nivå behövs fler än 160 lantbrukselever examineras per år för att bibehålla nuvarande produktionsförmåga av livsmedel inom Västra Götaland.

Över tid ökar dessutom behovet vilket också redovisats av SCB i deras beräkningar. Det beror bland annat på att över 30 procent av lantbrukarna är över 65 år. Dessutom ändras kompetensbehoven i och med lantbrukets automatisering och introduktion av nya tekniker. Väl fungerande naturbruksskolor har möjlighet att både inkludera dessa kompetenser i gymnasieutbildningen men kan även erbjuda fortbildning för yrkesverksamma.

Lantbruket i Västra Götaland är inte jämnt fördelat. Kommunerna i Skaraborg har störst andel lantbruksföretag och anställda i företagen medan Göteborgsregionen har den lägsta andelen jordbruksföretag. Över tid har det vuxit fram starka livsmedelkluster i Skaraborg. Logistikflödena från Skaraborg till Göteborg respektive Stockholm understryker Skaraborgs centrala betydelse. Slutsatsen är att beroendet av en välfungerande kompetensförsörjning för lantbruket är särskilt stort i Skaraborgs och Sjuhärads kommuner, och det är också i dessa kommuner man har flest elever på naturbruksprogrammen.

Kartan nedan visar var de 20 största livsmedelsföretagen och deras logistikcentra är lokaliserade i Skaraborg. Cirkeln markerar 3,5 mils radie kring Falköping. Det framgår också att delar av Sjuhärad med kommunerna Herrljunga, Ulricehamn och Vårgårda ingår i klustret.

Samtidigt som kartan understryker Skaraborgs och östra Sjuhärads centrala betydelse för branschen har vissa mindre lantbrukskluster i andra delar av Västra Götaland också stort behov av kompetensförsörjning till företagen. Det gäller inte minst dalsländska Dalboslätten i Fyrbodal respektive Viskadalen i sydvästra Sjuhärad. I dessa områden i de nordvästra och sydvästra länsdelarna finns betydande jordbruksmarker och expansiva företag.

Källa: *Slutrapport - Godskartläggning och analys av livsmedelsflöden i Västra Götaland – Ett delprojekt till Food Port, Västra Götalandsregionen, 2013*

En fråga som vuxit i betydelse under senare år är Sveriges livsmedelsförsörjning under perioder av stängda gränser. Kommunerna och regionerna har en avgörande roll i att säkerställa livsmedelsförsörjningen vid kriser och i beredskapssituationer vilket bland annat utvecklas i Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8) där man pekar på att den enskilda kommunen har ökat ansvar för invånarnas tillgång till livsmedel, samt även Nationell säkerhetsstrategi (Regeringskansliet Statsrådsberedningen, 2024).

Kommunernas ansvar omfattar både planering och bidrag till den praktiska hanteringen av livsmedelsdistribution samt för att minimera sårbarheten i försörjningskedjan. Detta innebär att de ska ha beredskapsplaner för att hantera störningar i leveranskedjor, skydda utsatta grupper och upprätthålla en fungerande kontroll av livsmedelshantering. Genom sitt ansvar för dricksvattenförsörjningen och livsmedelskontrollen säkerställer kommunerna att tillgången på säkra livsmedel bibehålls även i krissituationer.

Regionerna har en strategisk samordningsroll och arbetar med att säkerställa en stabil livsmedelsförsörjning i ett större geografiskt område. De ansvarar för att utveckla och implementera regionala beredskapsstrategier i samverkan med kommuner, myndigheter och näringsliv. En central del av detta arbete är att stärka livsmedelskedjans motståndskraft genom att öka den regionala självförsörjningsgraden och minska beroendet av externa leveranser. Regionerna har även ett ansvar för att säkerställa att vårdinrättningar och andra samhällskritiska verksamheter har tillgång till livsmedel vid kris och krig.

En viktig del i regionens arbete med livsmedelsförsörjning är de naturbruksutbildningar som bedrivs inom regionen. Dessa utbildningar bidrar till att säkerställa kompetensförsörjningen inom jordbruk, livsmedelsproduktion och beredskap för krissituationer. Genom att utbilda framtida yrkesverksamma inom de gröna näringarna stärker naturbruksgymnasier och andra utbildningsinstitutioner den lokala och regionala förmågan att hantera livsmedelsförsörjning vid samhällsstörningar. Utbildningarna spelar även en viktig roll i att främja hållbara och resilienta produktionsmetoder samt att utveckla nya teknologier och innovationer för en tryggare livsmedelsberedskap. Genom praktiktäta utbildningar och samverkan med näringslivet säkerställs att eleverna får nödvändig kunskap och erfarenhet för att bidra till regionens livsmedelsberedskap.

Kommuners och regioners beredskap bygger på ett nära samarbete med nationella myndigheter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Livsmedelsverket och länsstyrelserna. Genom att kartlägga sårbarheter, utveckla robusta försörjningskedjor och säkerställa att det finns fungerande logistik- och distributionssystem kan både kommuner och regioner effektivt hantera livsmedelsförsörjning vid samhällsstörningar. En ökad lokal och regional produktion av livsmedel samt stärkta lagerhållningssystem är avgörande för att minska sårbarheten och säkerställa en fungerande livsmedelsförsörjning i kris- och beredskapssituationer.

Även om fiske och vattenbruk är en del av Sveriges primärproduktion av livsmedel och särskilt västkustens produktion av marina livsmedel är betydande ingår bedömningar av den blå livsmedelssektorns kompetensförsörjningsbehov inte i denna utredning, som endast har fokus på kompetensförsörjning för jord- och skogsbruksproduktion. Tillgång till svensk fiskråvara genom landningar i Bohuslän och till produktionsanläggningar i svensk fiskberedningsindustri spelar en central roll i planeringen för svensk livsmedelssäkerhet under skärpt beredskap.

Bilden av genomförandet och upprätthållandet av den kommunala, regionala och statliga ansvarsfördelningen för livsmedelsförsörjningen fördjupas och förtydligas i detta nu mot bakgrund av säkerhetsläget.

Avsnitt 2. Gymnasial naturbruksutbildning i Västra Götaland

Avsnittet ger en översiktlig bild av utbudet av gymnasial naturbruksutbildning i Västra Götaland. Även elevernas upplevelser av skolorna och vilka faktorer som påverkat deras skolval redovisas. Vidare behandlas frågan om betydelsen av det geografiska avståndet till utbildningen för val av skola.

Inledande sammanfattning

Detta avsnitt inleds med beskrivning av behov av naturbruksutbildningar i riket och länet, utbildningar på naturbruksprogrammet i länet samt hur eleverna väljer samt vad spelar in när ungdomar väljer skolor samt möjlighet att bo.

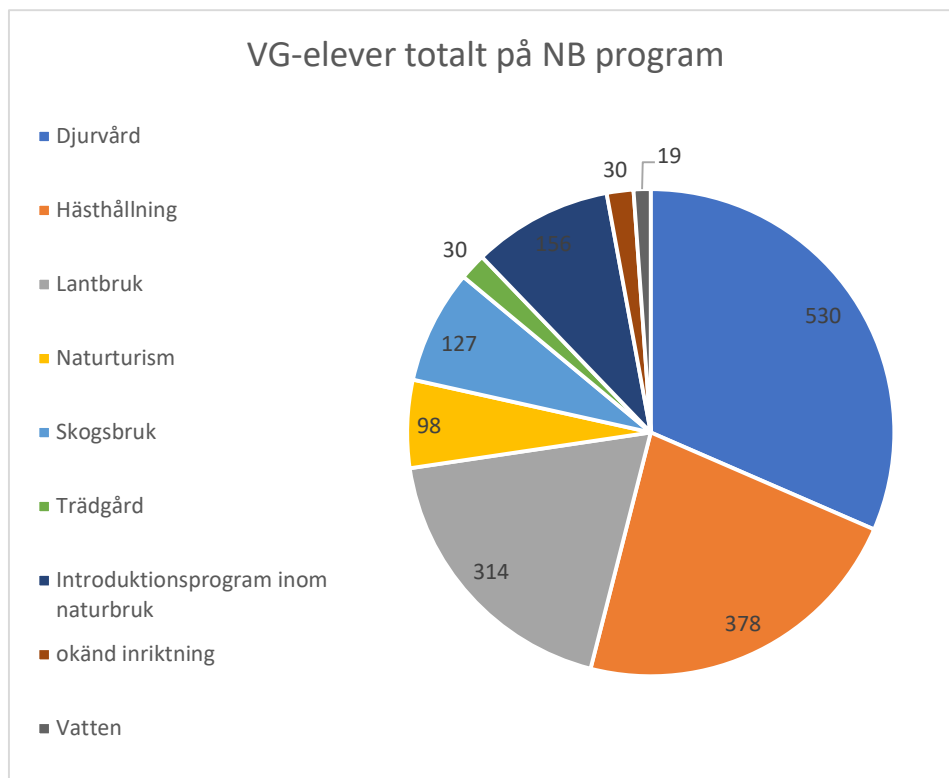
En slutsats torde vara att vi med den data vi har tillgänglig inte kan konstatera att det enbart är avsaknad av VGR skolor som medfört att det är relativt lägre andelar som läser naturbruksutbildningar och därmed en utmaning för näringen på sikt i regiondelarna Fyrbodalen och GR utan det är troligen andra faktorer som har betydelse eftersom det finns fristående skolor i eller i nära anslutning till dessa delregioner.

Elever vid VGR:s skolor uppger i en studie 2023-10-04 att internatet var en av aspekterna av programmet som gjorde att man fick upp ögonen för skolorna och att man ville pröva på att ta ett större vuxenansvar. Eleverna menar vidare att skolans placering inte varit varken ett hinder eller en anledning till att man valt utbildning. Många elever har goda insikter vad som krävs för att genomföra utbildningen och menar att internaten är en förutsättning för att man ska kunna gå utbildningen. Det är inte möjligt att pendla, även om man bor ganska nära, särskilt för vissa inriktningar.

Sist i denna del presenteras några sammanfattade resultat från Ungdomsbarometern - Framtidens lantbrukare (2023) Myndighetssamverkan för hållbart jordbruk. Den är genomförd mot bakgrund av att lantbruket står inför stora utmaningar nu och framåt kopplat till ägar- och generationsskifte. Ungdomsbarometern har genomfört denna studie på uppdrag av Jordbruksverket. De noterar att avgörande för att man vill jobba i branschen är intresset för jordbruk. Man konstaterar i undersökningen att det är få ungdomar som har kunskap om branschen och de utbildningar som kan leda till jobb. Det finns också negativa attityder och fördomar om lantbruk i allmänhet. I kontrast till detta framgår i undersökningen att de elever som går på naturbruksutbildningsprogrammet är mycket nöjda med sitt val. Sammanfattningsvis konstateras att ungdomar, inte helt obekant, är väldigt intressestyrda och att intresse verkar vara en mycket stark drivkraft hos naturbrukselever.

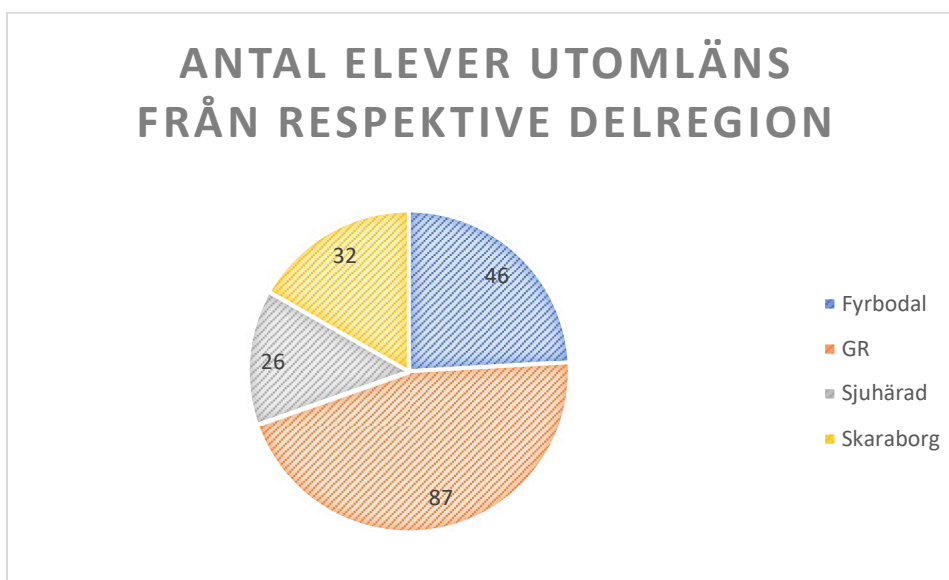
Utbildningar på naturbruksprogrammet i länet och hur eleverna väljer

I Västra Götalands län är söktrycket till naturbruksprogrammet jämförbart med övriga riket; cirka 3 % av de som söker gymnasiet påbörjar naturbruksprogrammet. Inför läsåret 2023/2024 var det 1682 elever i VG-län som gick på någon naturbruksutbildning i Sverige, fördelat på inriktningar enligt följande:

Figur 1 VGR-statistik 2024/2025

Av de 1682 eleverna var det 191 som valde att läsa naturbruksutbildning utomläns (som sökt ersättning för skolplaceringen utanför Västra Götaland från VGR), fördelade enligt följande utifrån delregionerna:

Figur 2 VGR-statistik 2024/2025

Dominerande utbildningar utomläns är för:

- Fyrbodals elever går främst på Lillerudsgymnasiet (18 elever) samt Forshagaakademin (8 elever) i Värmland. I övrigt finns ett fåtal elever på cirka 8 skolor runtom i Sverige
- Göteborgsregionens elever går främst på Sverige Ridgymnasier (29 elever), Munkagårdsgymnasiet (16 elever) samt Forshagaakademin (10 elever). I övrigt är ett mindre antal elever fördelade på cirka 18 skolor runtom i Sverige.
- Sjuhärads elever går främst på Munkagårdsgymnasiet (11 elever) och Sveriges Ridgymnasier (9 elever). Övriga är fördelade på cirka 4 skolor runtom i Sverige,
- Skaraborgs elever går främst på Forshagaakademin (8 elever) samt Sverige ridgymnasier (6 elever). I övrigt finns ett fåtal elever på cirka 10 andra skolor i Sverige.

Den tydliga tendensen när det gäller naturbruksutbildningar utomläns är att eleverna går på "specialutformade inriktningar" så som fiskeinriktningen på Forshagaakademin, eller går någon form av ridutbildning utanför länet. Det går också att se en tendens att kommuner som ligger nära Värmland eller Halland går på skolor precis i anslutning till gränsen, till exempel Lillerudsgymnasiet i Värmland eller på Munkagårdsgymnasiet i Hallands län.

I Västra Götalands län är naturbruksutbildning ett medelstort yrkesprogram. Andelen skiljer sig dock åt beroende på i vilken delregion eleverna bor. Inriktningen på näringsliv och arbetsmarknad har stor påverkan på elevernas val liksom närheten till skolor med historiskt stark förankring i bygden. I nedanstående tabell ser vi fördelningen över elever som går på naturbruksutbildningar i länet. I vissa kommuner går nästan var tionde elev på en naturbruksutbildning (exempel på kommuner med många på naturbruk är Tanum, Gullspång, Bollebygd, Herrljunga, Essunga, Vara och Grästorp). Gemensamt för kommunerna med många på naturbruk är att det generellt är små kommuner på landsbygden. Kommuner med minst antal elever på naturbruksgymnasiet är ofta stora, (exempel är Borås, Göteborg, Mölndal, Skövde, Trollhättan, Vänersborg) men det finns även mindre kommuner som har få naturbrukselever (exempel är Lysekil, Strömstad, Tidaholm).

Utredningen noterar att det är en väsentlig skillnad mellan de delregionala geografierna i hur stor andel av gymnasieungdomarna som är inskrivna på naturbruksutbildningar. Skaraborg och Sjuhärad utgör en egen kategori med hög andel elever på naturbruksprogram, medan Fyrbodal och Göteborgsregionen har en relativt låg andel. Utfallet verkar delvis oberoende av närheten till VGR-skolor.

Nedanstående tabell visar eleverna som går på ett naturbruksprogram i Västra Götalands län 2023/2024, här är alltså de 191 som går utomläns inte medräknade:

Delregioner:	Summa av totalt NB	Summa av totalt gymnasiet	Andel elever på NB- program
Fyrbodal	248	13 178	1,9%
GR	650	34 004	1,9%
Sjuhärad	373	8 282	4,5%
Skaraborg	411	9 065	4,5%
Totalsumma	1 682	64 529	2,6%

Källa: VGR-statistik 2023/2024

Med utgångspunkt från att det finns fristående skolor som är i Fyrbodals och Göteborgsregionens närområde – även på andra sidan länsgränsen – kan man svårligen hävda att det är avsaknaden av skolor i närområdet och det geografiska avståndet till VGR:s naturbruksskolor som styr att det är en jämförelsevis lägre andel elever som går naturbruksprogram i ovannämnda delregioner. Förklaringen är snarare utvecklingen av lantbruksnäringen i dessa delregioner.

Historiskt har söktrycket till VGR:s och tidigare landstingets naturbruksskolor varit relativt jämnt fördelat över Västra Götaland, även om det varit ett större söktryck mot skolorna i Skaraborg, i första hand från elever som varit boende i Skaraborgskommunerna. Omstruktureringen av det svenska lantbruket under det senaste halvsekle har gjort att många jordbruksföretag försvunnit. De som är kvar har ofta blivit mer storskaliga och förekommer ofta i geografiskt avgränsade kluster, jämfört med när lantbruksföretagen var mer jämnt fördelade över ett stort antal västsvenska landsbygdskommuner under 1900-talet. Lantbruk är ett styrkeområde i Skaraborg, som framhåller det som en av sina viktigaste "resursbaser", vilket bidrar till fortsatt högt söktryck från Skaraborgs kommuner till VGR:s naturbruksskolor.

Det finns en historik av att elever från Skaraborg och Sjuhärad har sökt sig till VGR:s och tidigare landstingets naturbruksskolor. Historiskt skedde det även i Fyrbodal (Dalsland och Bohuslän) men omstruktureringen av lantbruket i denna del av Västra Götaland under det senaste halvsekle har gjort att många jordbruksföretag försvunnit, även om det finns fortfarande finns ett stort antal lönsamma företag kvar. Förklaringen är i stor utsträckning lantbrukets strukturomvandling och att specialiseringen på vissa lantbruksbranscher sker i begränsade geografiska kluster, jämfört med när lantbruksföretagen var mer jämnt fördelade över ett stort antal västsvenska

landsbygdskommuner under 1900-talet. Lantbruk är ett styrkeområde i Skaraborg, som framhåller det som en av sina viktigaste "resursbaser", på ett sätt som det inte längre är i andra delar av Västra Götaland och det bidrar till fortsatt högt söktryck på VGR:s naturbruksskolor.

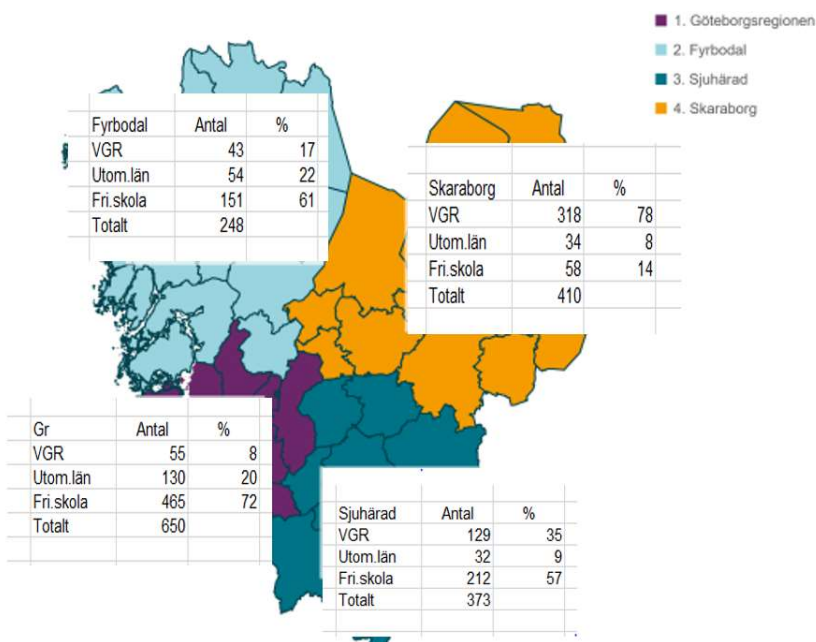
Fördelningen av elever på olika huvudmän och inriktningar

Av de 1682 eleverna som går på naturbruksutbildningar inom Västra Götalands län går 545 på en skola som Västra Götalandsregionen är huvudman för.

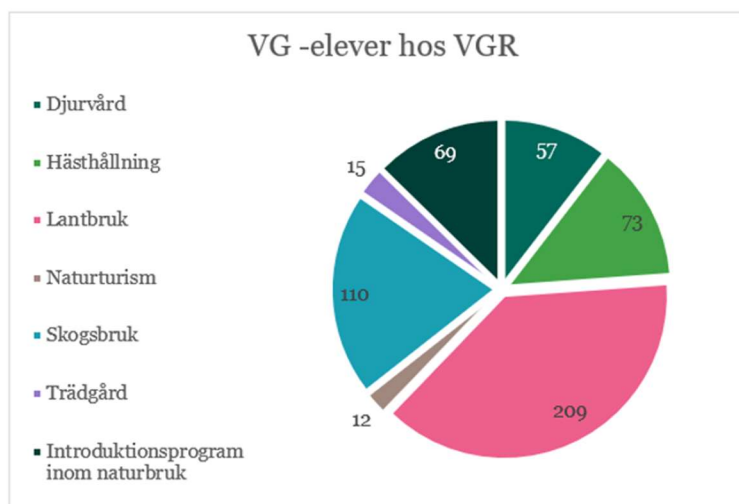
Elevfördelning 2023 antal och %

- VGR Elever
- Utomlänselever
- Andra huvudmän än VGR inom VG
- Totalt

	Antal	%
Totalt		
VGR	545	32
Utom.län	250	15
Fri.skola	886	53
Totalt	1681	

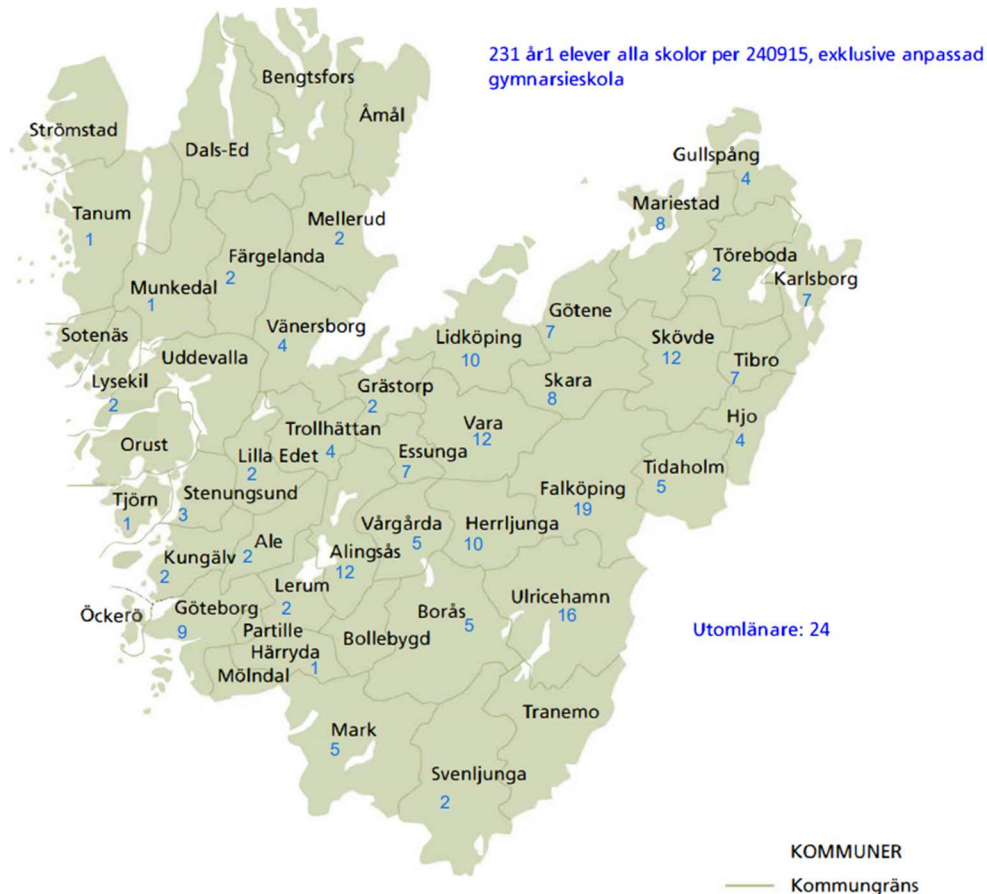
Fördelningen mellan inriktningarna på VGR-skolorna ser ut på följande sätt:

Figur 3 VGR-statistik 2024/2025

VGR:s skolor erbjuder samtliga inriktningar med flertalet utgångar. Den dominerande inriktningen är lantbruk då Uddetorp endast erbjuder denna inriktning, samtidigt som

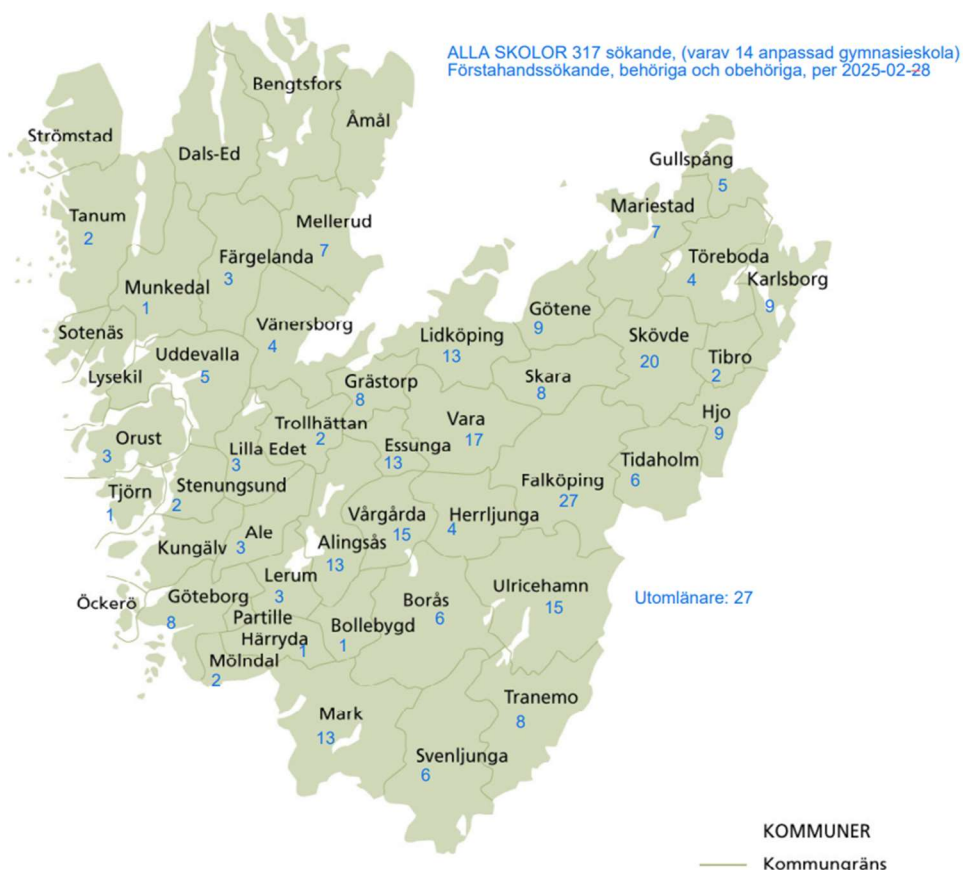
den också finns på Sötåsen. Även Svenljungas skogsbruksinriktning är stor, samt Axevalla Hästcentrums hästhållning. Till de olika VGR-skolorna kommer elever från i stort sett alla kommuner:

Figur 4 VGR-statistik 2024-09-15

I år har VGR:s naturbruksskolor 317 förstahandssökande i det preliminära gymnasievalet, motsvarande en ökning av sökande med 19 procent sedan föregående år. Det är värt att notera att det är fler sökande från Fyrbodalen vilket förhoppningsvis är del av en trend som är positiv för näringen. VGR-skolan Uddetorp har det största antalet sökande sedan 2010, då statistiken började rapporteras.

De största ökningarna inför höstterminen 2025 återfinns inom skog och lantbruk. Denna positiva trend vittnar förhoppningsvis om ökad attraktionskraft till de gröna näringarna och bidrar till att säkerställa långsiktig kompetensförsörjning till jord- och skogsbruk.

Figur 5 VGR-statistik 2025-02-28

Fristående aktörer

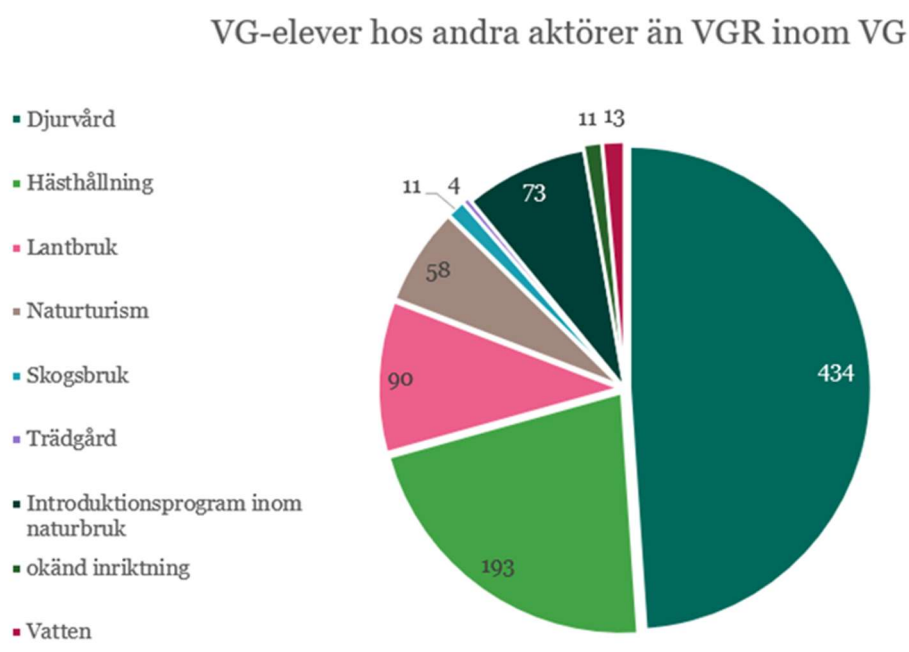
Läsåret 23/24 studerade 887 elever på naturbruksprogrammet hos en fristående aktör. De fristående aktörerna har den största andelen elever i Västra Götaland. Som en del av utredningsuppdraget har det varit flera kontakter med företrädare för de fristående skolorna, i första hand Naturbruk Väst AB som representerar Nuntorp och Dinglegymnasierna i Fyrbodalen, samt Strömma Naturbrukscentrum som drivs av Hushållningssällskapet Sjuhärads. Dessa huvudmän har varit i särskilt fokus eftersom de jämte VGR-skolorna är de enda som bedriver inriktningen lantbruk bland friskolorna. Dessa skolor har etablerats i skolmiljöer som övertagits från VGR som 2015 beslutade att lägga ner dessa skolor. Kontakterna med både skollädares och LRF-representanter i närområdet vittnar om att utbildningarna är viktiga för att kompetensförsörja lantbruket i respektive delregion. APL-verksamheten på lantbruksföretag i närområdet är utbyggd. Samtidigt är skolorna som friskolor underkastade de prisnivåer som överenskommit i det regionala samverkansavtalet. Kommun i samverkansavtalet som bedriver egen naturbruksutbildning med relativt låga kostnader, till exempel för djurvård, kan utgå från kostnaden för den kommunala utbildningen i ersättning till friskolorna för kommunens elever. Det har bidragit till en pressad ekonomisk situation för friskolor.

Med hänsyn till att volymen på antalet studenter är lägre vid friskolorna är det även svårt för de fristående aktörerna att få samma skaleffekter som kan uppnås vid VGR-skolorna.

En annan aspekt av att regionpriset är relativt lågt är överenskommelsen mellan VGR och kommunerna om att kommunerna endast skall betala 50 procent av kostnaden genom den interkommunala ersättningen (IKE). Vi har tidigare konstaterat att intäkten via skatteväxlingen endast täcker knappt 37 procent av återstående kostnad och att VGR därför skjuter till ett bidrag genom regionskatten. Intäkten genom skatteväxlingen är inte tillräckligt stor för att finansiera halva utbildningskostnaden. Effekten blir en lägre kostnad för kommunerna än vad VGR skulle behöva ta ut av kommunerna om de hade finansierat hela utbildningskostnaden via IKE.

I de fristående aktörernas bedömning finns det risk för att friskolorna som bedriver det investeringstunga lantbruksprogrammet inte skall klara sig i ett eventuellt framtida läge där antalet sökande till skolorna går ner. Det var en av frågorna som lyftes i diskussionerna vid både Strömma och Nuntorp/Dingle.

Fördelningen av de 887 friskoleeleverna på inriktningarna:

Figur 5 VGR-statistik 2024/2025

De dominerande fristående och kommunala aktörerna är:

- Realgymnasiet (Lärande i Sverige AB) som bedriver utbildningar i Göteborg, Trollhättan, Skövde och Borås. Realgymnasiet har inriktningar djurrvård och hästhållning.
- Naturbruk Väst AB som bedriver naturbruksgymnasierna Dingle och Nuntorp som finns i Fyrbodalen. Dingle har utbildningar inom hästhållning, djurrvård och trädgård medan Nuntorp har lantbruksinriktningen.
- Strömma naturbrukscentrum i Sjuhärad som har inriktningarna lantbruk, hästhållning och djurrvård.

- Olingsgymnasiet Sparresäter i Skaraborg är en utbildningsanordnare som erbjuder inriktningar skogsbruk, naturturism och trädgård.
- Det kommunala Burgårdsgymnasiet bedriver djurvårdsinriktningen i Göteborg
- Det kommunala Gullmarsgymnasiet i Lysekil erbjuder naturbruksprogrammet med särskild variant mot vattenbruk, en inriktning som inte erbjuds vid VGR-skolorna.

När det gäller de olika naturbruksprogrammets inriktningar ser det ganska olika ut vilka som är dominerande utifrån skolornas lokalisering och samverkan med lokala näringskluster. Under 2023/2024 ser det ut som följande:

Radetiketter	Summa av NBDJR	Summa av NBHAT	Summa av NBLAN	Summa av NBNAT	Summa av NBSKG	Summa av NBTRA	Summa av IMVNB	Summa av IMYNB
Fyrbodal	82	60	50	13	16	3	4	3
GR	302	162	36	46	18	14	16	41
Sjuhärad	81	72	71	29	63	3	36	8
Skaraborg	64	84	157	10	30	10	40	8
Totalsumma	529	378	314	98	127	30	96	60

Figur 6 VGR-statistik 2023/2024

Om man däremot fördjupar sig genom att följa inriktningarnas andelar bakåt i tiden blir det tydligt att elever som går inriktningar som den gröna näringen efterfrågat har ökat sedan 2010. Det är en positiv utveckling att fördelningen mellan inriktningar i programmet har förskjutits till förmån för branscherna med högst efterfrågan. Samtidigt har andelen som går djur/häst sjunkit vilket är i enlighet med bransch och planerings- och dimensioneringsunderlaget från staten.

Vad spelar in när ungdomar väljer skolor samt möjlighet att bo

På nationell nivå finns det många undersökningar och forskningsresultat kopplat till ungdomars val av gymnasieskola och gymnasieprogram. Det går tydligt att utläsa att ungdomar fortsatt är starkt präglade av kön och föräldrarnas utbildningsbakgrund i valet. Enligt Johanna Mellén, doktorand vid Göteborgs universitet, menar hon att det sett likadant ut sedan 90-talet. Här är några av de punkter som Skolverket samt Mellén presenterar:

1. Intressen och framtidsplaner: Ungdomar tenderar att välja program som matchar deras intressen och framtida karriärplaner. Att välja ett program som känns intressant och roligt ökar chansen att de fullföljer utbildningen.
2. Skolans profil och rykte: Skolans profil, specialiseringar och rykte kan påverka valet. Vissa skolor profilerar sig inom specifika områden, vilket kan vara attraktivt för elever med särskilda intressen.
3. Föräldrars och vänners påverkan: Föräldrars sociala bakgrund och rådande normer i samhället spelar en stor roll. Elever påverkas också av sina vänners val och åsikter.
4. Geografisk närhet och praktiska aspekter: Avståndet till skolan och praktiska aspekter som skolmat och lokaler kan också vara avgörande. En skola som ligger nära hemmet kan vara mer attraktiv på grund av kortare resväg.
5. Skolans resultat och resurser: Skolans resultat på nationella prov, lärarnas utbildning och tillgången till resurser som studie- och yrkesvägledare påverkar

också valet. Elever och föräldrar söker ofta efter skolor med goda akademiska resultat och bra stödresurser.

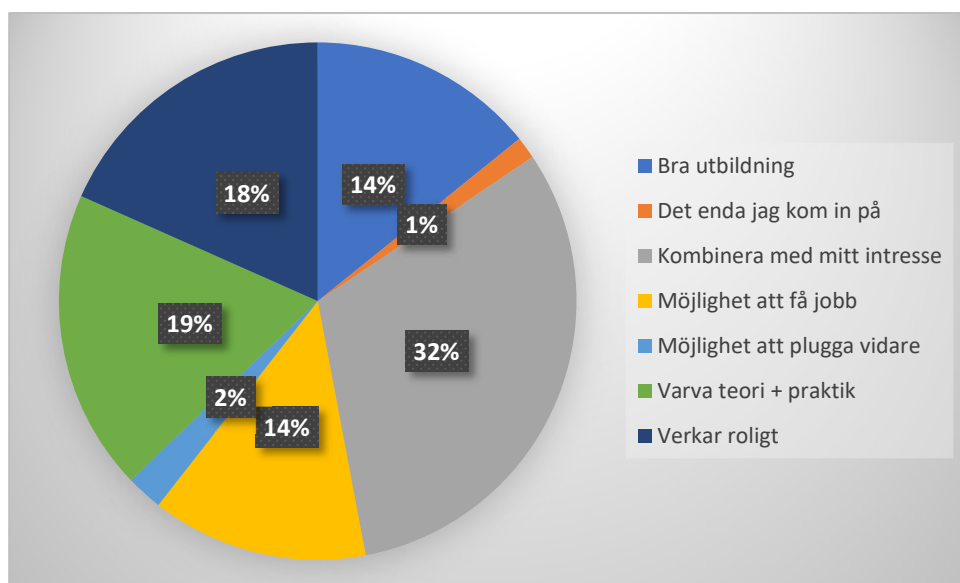
6. Möjligheter till vidare studier och arbete: Valet av gymnasieprogram påverkas också av vilka möjligheter det ger till vidare studier och arbete. Yrkesprogram som erbjuder praktik och direkt arbetslivserfarenhet kan vara attraktiva för de som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet.

Naturbruksförvaltningen gjort en intervjustudie där man intervjuat 10-15 elever i årskurs 1 och 2 på respektive skolenhet, totalt drygt 40 elever. I den studien visas det att drygt hälften av eleverna som påbörjat någon av VGR:s naturbruksutbildningar bestämde sig före eller under åren på högstadiet. Flera av dessa elever säger att de valt utbildningen på grund av intresse, men också på grund av att deras föräldrar, syskon eller nära vänner har gått naturbruksutbildning, inte sällan på samma skola som de själva sökt sig till.

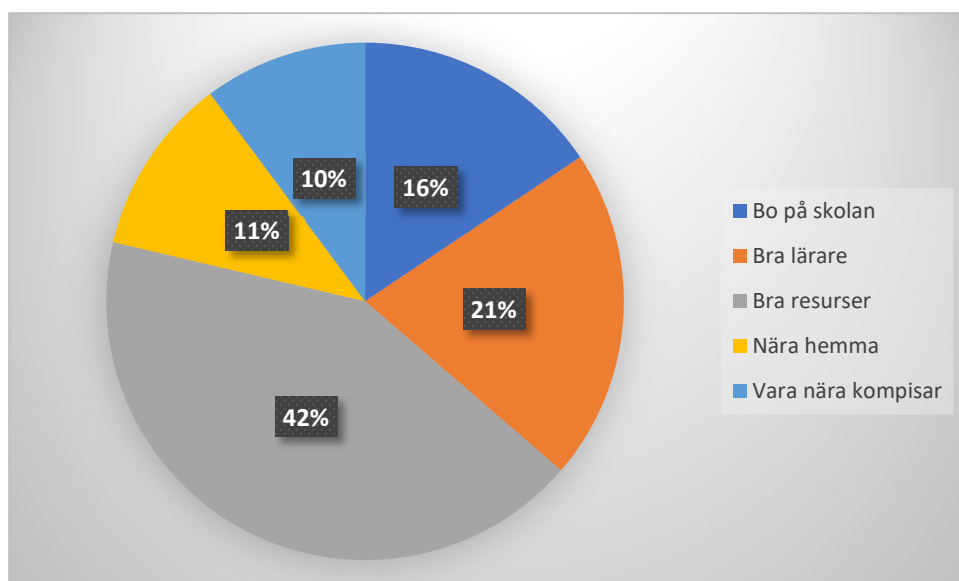
Varje år genomför naturbruksskolornas förening en enkät till samtliga elever i årskurs 1 på gymnasiet.

I naturbruksskolornas förenings enkät framkommer många av de delar som eleverna uttryckt i naturbruksförvaltningens intervjustudie. Det är framför allt den varierade undervisningen som tydliggörs som viktig för dem. Något som inte alls framkommer i enkäten är elevernas syn på internatet.

Flera av eleverna som intervjuats i VGR:s naturbruksförvaltnings egen undersökning menar att internatet var en av delarna som gjorde att man fick upp ögonen för skolorna och att man ville pröva på att ta ett större vuxenansvar. Eleverna som deltog i intervjuerna menar att skolans placering inte varit varken ett hinder, eller en anledning till att man valt utbildning. Eleverna förstår att naturbruksutbildning behöver mycket utrymme och kräver en koncentration av elever för att kunna bedriva utbildning av god kvalitet. Däremot är internaten, i bemärkelsen ett av skolan organiserat boende, en förutsättning menar eleverna för att man ska kunna gå utbildningen. Att pendla, även om man bor ganska nära, är inte möjligt, särskilt för vissa inriktningar.

Figur 7 Naturbruksskolornas förening 2023/2024

Figur 8 Naturbruksskolornas förening 2023/2024

Att skolan har bra resurser och bra lärare är helt klart dominerande när eleverna svarar på enkäten. Platsen på skolan värderas inte så högt, inte heller just kompisvalen, som annars är ganska dominerande på gymnasieskolor runt om i Sverige.

Bilden bekräftas av eleverna i intervjuerna där de uttrycker att skoljordbruken, skogen och skogsmaskinerna, hästanläggningen och att förvaltningen har "allt" på skolan är viktigt. Eleverna framhåller i intervjuerna också möjligheten att öva i simulatorer samt att lärarna känner alla och alltid finns tillgängliga. När eleverna fick frågan kring hur de visste att lärarna var bra och resurserna goda innan de valde skola framhöll de öppet hus, och kontakt med tidigare elever som viktiga informationskällor.

Ungdomsbarometern - Framtidens lantbrukare (2023) Myndighetssamverkan för hållbart jordbruk

Mot bakgrund av att lantbruket står inför stora utmaningar nu och framåt kopplat till ägar- och generationsskifte har Ungdomsbarometern genomfört denna studie på uppdrag av Jordbruksverket. Arbetet ingår i en myndighetssamverkan för hållbart jordbruk, som involverar även Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Studien syftar till att svara upp mot följande två insiktsbehov:

- Vad har unga för syn på lantbruk som bransch, yrken inom lantbruket samt utbildningar som leder till ett liv inom lantbruket? Hur skiljer sig synen och inställningen mellan olika grupper och hur har det utvecklats över tid? Vilka är framtidens lantbrukare och vilka är det som väljer bort lantbruket, och varför?
- Vad har unga vuxna yrkesverksamma akademiker för arbetslivsvärderingar och hur ser de på jordbruket som bransch? Hur ser unga vuxna på att flytta för ett jobb och hur ser de på att bo och arbeta på landsbygden?

I materialet finns inledningsvis följande 6 insikter presenterade:

1. Om unga ens ska vara öppna för att jobba i branschen är det en förutsättning att den unge är väldigt intresserad av lantbruk, är attraherad av livsstilen som lantbrukare och att antingen är öppen för, eller tycker om att bo på landsbygden. Ungefär 1 av 20 unga svarar att de kan tänka sig att jobba med lantbruk permanent och ungefär 1 av 20 (7%) funderade på naturbruksprogrammet inför sitt gymnasieval.
2. Det är få som har kännedom om lantbruksbranschen och de utbildningar som kan leda till jobb inom lantbruk. I princip svarar alla att de känner till yrket bonde, medan kännedomen om branschen och vad yrket innebär är betydligt lägre. Det är exempelvis få som känner till möjligheten att bli anställd. Få har kännedom om vad naturbruksprogrammet innebär och vilka utbildningar man kan gå vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.
3. Ett hinder för att fler ska söka sig till lantbruksbranschen är de negativa attityder och fördomar som finns om lantbruk i allmänhet och naturbruksprogrammet i synnerhet. Naturbrukselever vittnar om negativa attityder från både andra unga och vuxna. Naturbrukselever med relativt höga betyg säger att de har blivit avrådade från att läsa programmet av vuxna i skolan.
4. Ytterligare en utmaning är att lantbruket framstår som smalt. Dagens unga uppfattar både omvärlden och framtiden som osäker. Många försöker skjuta upp sina val och hålla alla dörrar öppna. Därför är det problematiskt att branschen och utbildningarna som leder dit uppfattas som smala, sett till vad man kan jobba med och var. Dessutom rankas lantbruk lågt när unga bedömer trygghet och stabilitet i olika branscher. Samtidigt blir just trygghet allt viktigare för ungdomars livsval.
5. I kontrast till den negativa bilden av naturbruksprogrammet från utomstående är eleverna som faktiskt går naturbruksprogrammet mycket nöjda med sitt val. Unga är generellt väldigt intressestyrda, och intresse verkar vara en ännu starkare drivkraft hos naturbrukselever.
6. När unga tänker på lantbrukare framträder tre typer: 1) Ägare av en liten gård, 2) Ägare av ett stort lantbruk, 3) Anställda vid ett stort lantbruk. Unga tänker framför allt på en liten gård, när de spontant tänker på lantbruk. Relativt få, utan insyn i branschen, tänker att man kan bli anställd på ett större lantbruk.

Avslutande bedömning

Västra Götaland har ett relativt brett utbud av gymnasiala naturbruksprogram. Jämfört med naturbruksskolorna i Sverige i stort är det relativt sett fler elever på utbildningarna i Västra Götaland som läser med inriktning på lantbruk, vilket är positivt för lantbruksnäringens kompetensförsörjning.

Vi kan dock konstatera att det behövs mer insatser för att vända ungdomars inställning till naturbruksutbildning. Ett initiativ som är ett föredöme är LRF:s inbjudan till studiebesök som riktats till studie- och yrkesvägledning i samtliga kommuner i Västra Götaland och som tycks ha haft en positiv effekt på potentiella elevers intresse. Det är insatser som också ska ses i ljuset av en framtida vikande demografi för ungdomar i åldern 16-19 samt en allt ökande ålder i branschen. Ytterligare faktorer som förstärker

vikten av att säkra kompetensförsörjningen är livsmedelsförsörjningsperspektivet relaterat till kommuner och regioners ansvar för kris och beredskap.

Avsnitt 3. Angående ändringar inom nuvarande modell för samverkansavtal

Det finns ett antal aspekter av dagens samverkansavtal som väckt kritik bland kommuner i Västra Götaland. Kritiken ledde till att nuvarande utredning initierades. Parterna har gemensamt bestämt sig för att undersöka möjligheterna om det kan göras förändringar inom nuvarande modell eller om modellen behöver ändras i grunden för att ett nytt samverkansavtal skall kunna tas fram.

Enligt nuvarande avtal får kommuner samma ersättning för avgifter för elever som läser på naturbruksutbildning utanför Västra Götaland som de får för elever som läser naturbruksutbildning i VGR:s regi. Överenskommelsen om att kommuner med elever utanför länet kan tillgodogöra sig ersättning från skatteväxlingen kallas "utomlänsersättning". I regelverket ingår också att kommunerna inte får ersättning via skatteväxlingen för elever som läser på friskolor inom Västra Götaland. I denna del av utredningen undersöks möjligheterna att förändra avtalet inom befintlig modell, i första hand genom att inkludera friskolor i länet och att upphöra med utomlänsersättningen. Utredningen har vänt sig till juridiska avdelningen vid SKR för expertutlåtande.

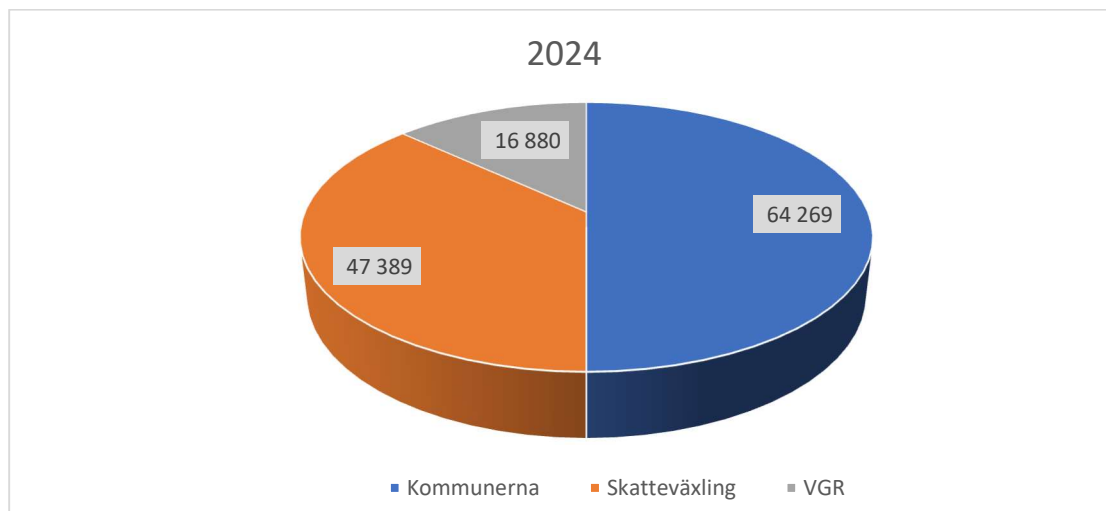
Nuvarande samverkansavtal mellan VGR och länets 49 kommuner

Det befintliga avtalet mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna gäller till 2028. Den modell som det baseras på har inte ändrats sedan det infördes 1999. En grund för detta avtal är att det finns en skatteväxling från kommunerna till regionen. En skatteväxling innebär i detta fall att en region som övertar verksamhet från kommunerna höjer sina skattesatser med samma procentsats som kommunerna sänker sin skattesats. Beslutet om att VGR skall utföra gymnasial naturbruksutbildning grundar sig på skollagen som ger regionala huvudmän denna möjlighet.

När VGR och kommunerna kom överens om att VGR skall anordna gymnasial naturbruksutbildning beslöt parterna – kommunerna och VGR – också att det skall finnas en skatteväxling. Utredningen har inte hittat ett dokumenterat motiv till skatteväxlingen men ett argument kan ha varit att skatteväxlingen gav VGR finansiell stabilitet över tid och visst oberoende i förhållande till intäkter via elevtillströmning till skolorna. Argumentet kan också ha varit att alla kommuner, även sådana med liten egen landsbruksnäring, har ett gemensamt regionalt intresse av att primärproduktionen av livsmedel upprätthålls. Det ger även storstadskommuner ett motiv att bidra till finansieringen i en omfattning som är långt utöver antalet elever på skolorna.

Skatteväxlingen från kommunerna till regionskolorna innebär att VGR har en intäktsström från skattebetalarna i Västra Götaland för genomförande av naturbruksutbildning som är avhängig intäkten genom den proportionella regionskatten och inte antalet elever från en viss kommun på regionens skolor. Effekten är att alla kommuner i Västra Götaland avstår skatt som i stället tas ut av VGR för att driva gymnasial naturbruksutbildning. Dock tas inte hela kostnaden ut via skatteväxlingen utan endast en del. Utredningen har visat att intäkterna till VGR genom skatteväxlingen finansierar cirka 37 procent av kostnaden för gymnasieutbildningen. Drygt 13 procent

finansieras av VGR genom egna skattemedel. Kommunerna betalar övriga 50 procent av kostnaden genom interkommunal ersättning (IKE), se nedan:

VGR finansierar även hälften av kostnaden för eleverna vid naturbruksskolorna utanför länet, den s.k. utomlänssersättningen. Den kostnaden var 2024 över 22 mkr. Totalt var VGR:s eget bidrag till den gymnasiala naturbruksutbildningen 39 mkr år 2024.

Flera kommuner har meddelat att de inte kommer att skriva på nuvarande avtal igen för nästkommande period (från 2029). De vill att skatteväxlingen tas bort eller förändras på ett sådant sätt att det inte upplevs som orättvist för regiondelar som blev av med sina skolor under perioden 2015 - 2018. Ytterligare en faktor som tillkommit sedan avtalet ingicks är det kraftigt växande antalet friskolor med naturbruksprogrammet i utbudet. Dessa skolor fanns inte 1999 och om de varit på plats redan då är det möjligt att samverkansavtalet hade sett annorlunda ut. Idag finns följaktligen kommuner, i första hand kommuner med många elever på friskolor eller på de enstaka kommunala skolor som startat, som är kritiska till att kommuner med elever vid friskolor inom länet inte kan komma i fråga för ersättning via skatteväxlingen samtidigt som kommuner får ersättning för elever som studerar utanför länet.

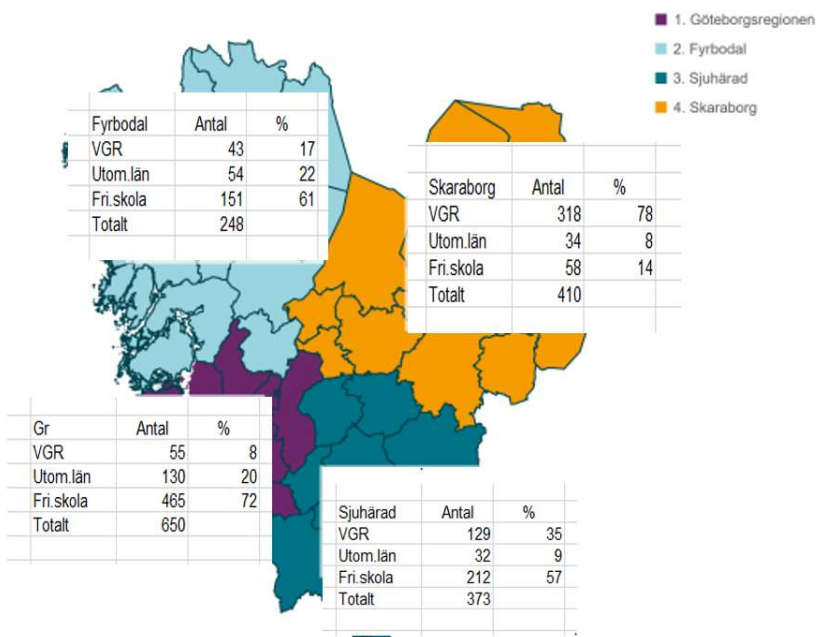
Om inte alla 49 kommuner i Västra Götaland skriver på avtalet så faller det med automatik; skatteväxlingen förutsätter att alla 49 kommuner och VGR godkänner den. Utredningen undersöker därför möjligheten att ändra i nuvarande avtal eller ersätta det med en ny modell.

Figuren nedan visar fördelningen av elever i Västra Götaland på huvudmän i och utanför länet. Figuren visar även hur eleverna på de olika huvudmännen – VGR, fristående skolor i Västra Götaland samt elever på skolor utanför Västra Götaland – fördelade sig på de olika delregionerna. Högst andel VGR-elever fanns i Skaraborg, följt av Sjuhärad, Fyrbodalen och Göteborgsregionen. Den omvända ordningen för delregionerna gäller för fördelningen av elever på friskolor inom länet.

Elevfördelning 2023 antal och %

- VGR Elever
- Utomlänselever
- Andra huvudmän än VGR inom VG
- Totalt

	Antal	%
Totalt	1681	
VGR	545	32
Utom.län	250	15
Fri.skola	886	53

Förändringar inom nuvarande modell för samverkan mellan kommunerna och VGR

Utredningen har undersökt möjligheten att förändra avtalet inom ramen för befintlig modell. Två föreslagna förändringar har undersökts; att inkludera ersättning för elever som studerar på fristående skolor inom länet respektive att ta bort "utomlänserersättningen".

Flera kommuner som fått se sina närliggande VGR-skolor nedlagda och ersatta med fristående naturbruksskolor har uttryckt önskemål om att även elever vid dessa skolor ska räknas in i den ersättning som VGR betalar ut till kommunerna. Som det är nu betalar kommuner med elever vid dessa skolor hela avgiften för eleverna, jämfört med att de betalar halva avgiften för elever vid VGR-skola eller vid skola utanför länet. Argumentet är att även de fristående aktörerna som etablerats i de gamla VGR-skolorna, till exempel Strömma i Mark eller Nuntorp i Vänersborgs kommun, bidrar till kompetensförsörjningen. Eftersom eleverna i Vänersborg respektive Mark samt i närliggande kommuner tenderar att i högre utsträckning välja friskolorna som ligger i närområdet anser de kritiska kommunerna att de också borde få finansiell nytta av skatteväxlingen i samverkansavtalet.

Utredningen har vänt sig till skoljurister vid SKR för med frågeställningen om deras bedömning om det finns en möjlighet att även ersätta kommuner med elever på friskolor som är verksamma inom länet genom skatteväxlingen. Frågeställningen har då gällt möjligheten att inkludera ersättning från skatteväxlingen till kommuner för elever som studerar vid huvudman där lantbruks- och skogsbruksinriktning erbjuds. Detta sker vid de f.d. VGR-skolorna Nuntorp och Strömma. Dessa skolor har även andra inriktningar i utbudet än lantbruk och skogsbruk och frågeställningen har gällt om kommunerna kan få ersättning via regionen för elever vid de aktuella skolorna oberoende av vilken inriktning de studerar.

Utredningen har haft ett flertal kontakter och möten med skoljuristerna vid SKR. Dessa har också gjort en skriftlig bedömning med utgångspunkt från gällande regelverk för gymnasieskolan. Nedan följer ett utförligt utdrag ur SKR:s skrivelse (SKR2024/01996 Frågeställning angående likställande av ersättning till naturbruksutbildning på VGR:s skolor med naturbruksutbildning som bedrivs av enskild huvudman i Västra Götaland, 2025-01-16):

I VGRs utredning om ett nytt samverkansavtal har det framkommit att två av de före detta VGR-skolorna som nu drivs av enskilda huvudmän – Nuntorpsgymnasiet i Vänersborgs kommun och Strömma i Marks kommun – har en viktig roll för kompetensförsörjningen för lantbruket i respektive del av regionen. För VGR, som har ett uppdrag att främja kompetensförsörjning är det angeläget att dessa fristående skolor finns kvar med god kvalitet. Det har också framkommit att det finns flera fristående skolor som har naturbruksprogram som inte är relevanta för lantbruksnäringen eftersom de bedrivs utan kontakt med lantbruk, djur inom lantbruket eller skogsnäringen.

VGR har därför undersökt hur de aktuella skolorna Nuntorp och Strömma kan integreras i samma finansieringsmodell som VGR-skolorna. Tanken är alltså inte att ersättningen ska öppnas upp för alla elever på fristående skolors naturbruksprogram, utan i första hand på lantbruks- och skogsbruksinriktning och på vissa skolor. Frågan gäller alltså om det bidrag kommunen betalar för en elev som går på vissa fristående naturbruksskolor inom regionen, delvis kan ersättas av VGR. Det är tänkt att gå till så att när den fristående skolan skickar faktura till kommunen, skickar kommunen faktura med halva kostnaden vidare till VGR. Detta skulle ske inom ramen för samverkansavtalet och dithörande skatteväxling mellan kommun och region.

SKRs slutsatser

Mot bakgrund av att SKR ska företräda både kommuner och regioner avråder SKR från att gå vidare med tänkt upplägg, vilket meddelats den 5 december via mejl.

Det tänkta upplägget och avtalet med utbyte av pengar mellan olika kommuner och VGR, med olika delar och till olika skolor, blir krångligt och riskerar att inte bli likvärdigt. Det är svårt att överblicka och nästan omöjligt att redovisa på ett transparent sätt. Det är lätt att det blir fel bland annat utifrån likställighetsprincipen men även utifrån regleringen om lika villkor för kommunala och fristående skolor.

Det är dessutom så att skollagen nu reglerar att planering och dimensionering av utbudet av utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ska göras inom ramen för ett primärt samverkansavtal. Kommunerna inom VGR har slutit sådana primära avtal. Varje kommun kan sedan sluta sekundära samverkansavtal med VGR, och

andra kommuner, om naturbruksutbildning. Avtalen behöver betecknas enligt lagstiftningen, så det blir tydligt vilket avtal som är vilket.

VGR behöver inte ha ett avtal med ett uppdrag från kommunerna om att anordna utbildning, regioner har en lagreglerad rätt att anordna naturbruksutbildning och en region som antagit en elev på ett nationellt program, ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av dennes hemkommun.

Utredningens bedömning är att förslaget om att ändra inom avtalet för att ersätta kommuner för elever som studerar naturbruksprogrammet vid vissa friskolor inom länet inte är en framkomlig väg. Det finns därmed ingen möjlighet att ändra inom befintlig avtalsmodell så att ersättning kan gå till kommuner som har elever på friskolor inom Västra Götaland.

Om utomlännersättning

Betraktar man underlag, skrivningar m.m. om samverkansavtalen avseende naturbruksutbildningar tillbaka i tiden så framträder inte några särskilda skäl till att ersättningen skrevs in i avtalet 1999. Ersättningen kan ändå tänkas fylla funktionen att kommuner på längre avstånd från skolorna i regionens regi än avståndet till naturbruksskolor på andra sidan länsgränsen inte ska missgynnas ekonomiskt om eleverna väljer en näraliggande skola i grannlänet. Av de 1681 eleverna på naturbruksutbildningar 2023/2024 var det 191 som valde att läsa naturbruksutbildning utanför länet och som kommunerna sökt ersättning för hos VGR. Ersättningen för dessa 191 elever uppgick 2024 till dryga 22 mkr.

Under de senare åren har frågan om utomlännersättningen diskuterats. Det har skett dels utifrån ett stigande antal elever som läser utanför länet, och dels mot bakgrund av den synbara bristen på logik i att nuvarande avtal ersätter kommuner som har elever i fristående skolor utanför länet samtidigt som kommuner inte får ersättning för det stigande antal elever som går på en fristående naturbruksutbildning inom VGR. Som framgår ovan läser de flesta naturbrukselever från kommun i Västra Götaland på en friskola inom länet, hela 53 procent.

I utredningens dialog med SKR angående legala aspekter av samverkansavtalet för gymnasial naturbruksutbildning i Västra Götaland har SKR även gjort bedömningar kring utomlännersättningen. SKR gör följande bedömning om rimligheten i utomlännersättningen i förhållande till gällande regelverk i sin skrivelse (SKR2024/01996 Frågeställning angående likställande av ersättning till naturbruksutbildning på VGR:s skolor med naturbruksutbildning som bedrivs av enskild huvudman i Västra Götaland, 2025-01-16):

VGRs så kallade så kallade utomlännersättning är också problematisk ur ett likvärdighetsperspektiv och bygger på en tveksam slutsats. Enligt skollagen har alla elever rätt att söka till vilken skola de vill och skolans huvudman

ska få full ersättning om eleven är förstahandsmottagen, oavsett var eller vad eleven studerar. Det vill säga att elever som är bosatta i utkanten av regionen kan oftast, enligt skollagen, gå på en naturbruksskola nära hemmet, på samma villkor som elever som går på en skola inom länet och den anordnande skolan ska få full ersättning för elevens plats. De nya primära samverkansavtalen kommer troligen förtydliga och förenkla vilka utbildningar eleverna kan söka och tas emot till i första hand. Anordnare som tar emot elever i första hand ska få full ersättning för erbjuden utbildning.

Med utgångspunkt från SKR:s skrivelse är utredningens bedömning att befintligt avtal, som inkluderar ersättning till kommuner för elever på naturbruksskolor utanför länet, s.k. utomlännersättning, inte speglar Skollagen och dagens regelverk för gymnasieskolan. Det har tillkommit mot bakgrund av omständigheter som har förändrats sedan 1999 och som inte längre är övertygande argument för att behålla skatteväxlingen till stöd för elever som studerar utanför länet. Utomlännersättningen till kommuner med elever på naturbruksskolor utanför länet bör därför tas bort i nästa samverkansavtal.

För kommuner som har haft relativt många elever på naturbruksskolor utanför länet, till exempel i Värmland eller Halland, uppstår en tydlig effekt när "utomlännersättningen" försvinner. Dessa kommuners kostnad för "utomläns elever" stiger med 50 procent. De får nu betala dubbelt så mycket för sina naturbrukselever som när utomlännersättningen var en del av avtalet. Kommunerna får en påtaglig och negativ effekt. Dock får flertalet kommuner i Västra Götaland en relativt liten effekt på grund av att de har få "utomläns elever".

SKRs synpunkter på skatteväxlingen som bas för ekonomisk ersättning för naturbruksutbildning

Utredningens dialog med SKR har resulterat i att SKR även gjort mer allmänna bedömningar av nuvarande samverkansavtal och möjligheten att i fortsättningen använda avtalsprinciperna som grund, med eller utan modifieringar inom ramen för modellen.

Den fråga som stått i fokus för dialogen med SKR är kontrasten mellan det etablerade regelverket för ersättning för gymnasieutbildning som numera gäller och är allmänt förekommande, och den modell som används i Västra Götaland som inbegriper skatteväxling. Det är elevens hemkommun som är ansvarig för att finansiera elevens kostnader. Det gäller oberoende av om eleven studerar vid skola i hemkommunen, i annan kommun, hos en regional eller fristående huvudman. SKR:s hållning är att detta regelverk bör gälla även för samverkan mellan kommunerna i Västra Götaland och VGR kring VGR:s regionala naturbruksskolor. De pekar på en avtalstyp som kan användas och också används i andra regioner som samverkar med kommunerna om naturbruksutbildning. I texten nedan uttrycker SKR sina invändningar mot befintligt samverkansavtal (SKR2024/01996 Frågeställning angående likställande av ersättning till naturbruksutbildning på VGR:s skolor med naturbruksutbildning som bedrivs av enskild huvudman i Västra Götaland, 2025-01-16):

Sammanfattningsvis konstaterar SKR att skatteväxlingsavtalet har fyllt en funktion men att regleringen och samhället har ändrats sedan avtalet ursprungligen slöts. Till exempel har fristående skolor/enskilda huvudmän tillkommit som anordnare av gymnasial utbildning. Det finns också sedan länge en reglerad ordning för ersättning till olika huvudmän för gymnasieutbildning. Dessutom finns nu, från 2025, ett nytt krav på att kommuner ska sluta primära samverkansavtal med andra kommuner om planering och dimensionering av utbildning.

Av skollagen framgår att kommuner har ansvar för att erbjuda och finansiera gymnasieutbildning samt hur det ska gå till. Det finns en tydlig och reglerad ordning för detta. Från 2025 gäller dessutom nya regler om planering och dimensionering av gymnasieutbildning genom primära och sekundära samverkansavtal. Genom VGRs befintliga avtal, eller ett framtida liknande avtal, sätts dessa regler delvis ur spel. Vilket skulle kunna ha påverkan på andra ersättningsfrågor. Det är svårt att överblicka samtliga konsekvenser utifrån den nya situationen med kommunernas samverkansavtal mm.

SKR bedömer att likvärdigheten och eller likställigheten undergrävs genom att avtalet innebär att VGR, via skattemedel genom skatteväxlingen, avser att betala tillbaka, ersätta kommuner för vissa typer av naturbruksutbildning men inte för andra. Det innebär att kommuner behandlas olika när det gäller finansiering av samma gymnasieprogram.

Alla berörda kommuner har avstått från att ta ut full skatt för gymnasieutbildning (genom avtalet om skatteväxling) men det är endast vissa kommuner som får tillbaka motsvarande skattemedel. Det råder inte balans i skatteväxlingen. Kommunerna kan och får inte styra vilka huvudmän, program och inriktningar enskilda elever väljer och antas till men de måste betala för elevernas utbildning.

SKRs bedömer också att den så kallade utomlännersättningen, mot bakgrund av vad som skrivs ovan, är olämplig.

Frågan är om VGR överhuvudet taget kan ta in skatt för utbildning men den frågan har inte närmare utretts. Den gamla skatteväxlingslagen togs fram med anledning av ändrade regler om ansvar och huvudmannaskap för gymnasieutbildning och hemkommunernas skyldighet att ersätta andra huvudmän. Regionen kan täcka sina kostnader för gymnasial utbildning genom full ersättning från respektive hemkommun.

SKR:s skrivelse har granskats av jurister i VGR och kommunerna och de delar SKR:s bedömning. Juristernas samlade synpunkter har stärkt utredningen i sin övertygelse om att den juridiska bedömningen av befintligt samverkansavtal anger riktningen i det förslag till ny samverkansmodell som kommer att läggas fram i utredningen.

Utredningens slutsatser kring SKR:s bedömning

SKR:s bedömning i skrivelsen 2025-01-16 leder utredningen till slutsatsen att avtalet i dess nuvarande grundform inte kan vara kvar. SKR visar att det finns risk att dagens samverkansmodell inte håller för en eventuell rättslig prövning. Till detta kommer också den grundläggande risken i att ha ett avtal som bygger på konsensus, det vill säga att VGR och samtliga 49 kommuner enhälligt ställer sig bakom avtalet när det skall förnyas. Det räcker med att en kommun säger nej till avtalet, vilket skedde i december 2022, för att avtalet skall avslås i sin helhet och för samtliga parter. Det innebär avtalslöshet och grundläggande och omedelbar osäkerhet för skolans fortsatta verksamhet då den ekonomiska överenskommelsen mellan parterna om finansiering av utbildningarna upphävs. Utredningen anser att den risken bör undvikas, oavsett om avtalet inte håller för en rättslig prövning eller faller på grund av att en eller flera kommuner lämnar avtalet.

Idag finns en utvecklad lagstiftning för samverkan mellan gymnasiehuvudmän och kommuner, och flertalet naturbrukselever studerar på friskolor. Modellen med skatteväxling som gynnade VGR:s skolor och föreföll rimlig för parterna då beslutet fattades behöver anpassas till dagens regelverk. Den modell som nu föreslås – att kommunerna betalar kostnaden för sina elever genom interkommunal ersättning – är enklare och mer transparent.

Man kan dock konstatera att ett nytt system som bygger på att kostnaden för utbildningen betalas av kommunerna i relation till antal elever som läser naturbruk, i stället för skatteväxling mellan kommunerna och regionen, får konsekvenser som skiljer sig åt mellan de olika kommunerna beroende på hur stor ekonomisk nytta kommunen har haft av skatteväxlingen. Det finns kommuner som får minskade kostnader utifrån förändringen. Det gäller främst de kommuner som genom att de har många invånare som betalar regionskatt har stått för en stor andel av intäkten till naturbruksutbildningen genom skatteväxlingen. Det finns också mindre kommuner som haft mycket få elever på VGRs skolor som får en positiv nettoeffekt om skatteväxlingen försvinner.

Det finns andra kommuner som får ökande kostnader till följd av att skatteväxlingen försvinner – kommuner med relativt litet skatteunderlag som samtidigt haft relativt många elever på VGRs skolor.

De större städerna tenderar att bli vinnare medan landsbygdskommuner med stor jordbruksnäring i Skaraborg och Sjuhärad får högre kostnader för naturbruksutbildning i den nya modellen. År från år kan effekterna skilja sig beroende på hur många elever man faktiskt har på skolorna men mönstren tenderar att vara ganska stabila över tid. I en bilaga beskrivs den ekonomiska effekten för kommunerna i Västra Götaland av att utomlänssättningen och skatteväxlingen försvinner. Beräkningarna bygger på VGR:s priser, elevantal och fördelning på inriktningar samt anordnare avseende år 2023.

Det finns också kommuner som drabbas genom att utomlänssättningen försvinner. Det gäller kommuner som har många elever som valt friskolor utanför länet och fått halva kostnaden för dem betald och samtidigt få elever som läser på VGR:s naturbruksskolor. Den effekten har även beskrivits i texten ovan.

Skatteväxlingen tillkom utifrån föreställningen om att kommuner med mycket jordbruksproduktion och beroende av säkrad kompetensförsörjning och kommuner som

domineras av industri, service och stadsmiljöer, har ett ömsesidigt beroende. Städerna klarar sig inte utan livsmedel från landsbygden – landsbygden klarar sig inte utan städerna och industrin. Det är utredningens förhoppning att regional och kommunal samverkan för naturbruksutbildning enligt den nya modellen kan förvalta och förstärka den solidaritet mellan stad och land som en gång förkroppsligades i skatteväxlingen.

Nästa steg i utredningen, vilket vi kommer till i följande avsnitt, är att närmare beskriva ett alternativ till befintlig samverkansmodell som i stället för att baseras på skatteväxling bygger på att kommunerna betalar för sina elever genom interkommunal ersättning. Utredningen har tagit till sig SKR:s förslag till avtal som är av typen frivilligt sekundärt samverkansavtal. Det är ett alternativ som utformats inom ramen för Skollagen och som praktiseras i samverkan mellan regioner och kommuner inom samtliga andra avtal om naturbruksutbildning mellan regioner och kommuner. Det används till exempel i de län som studerats särskilt i utredningen – Halland, Jönköping och Norrbotten. I dessa län har regionerna tagit på sig uppdraget att driva gymnasial naturbruksskola. I länen baseras samverkan på ett frivilligt sekundärt samverkansavtal vilket innebär att kommunerna betalar en överenskommen kostnad till regionen för respektive elev på skolan. Transaktionen mellan kommun och region rubriceras interkommunal ersättning (IKE). Riktlinjer för prissättning sätts i överenskommelse mellan avtalsparterna för avtalsperioden, vilket ger långsiktighet och överblickbarhet. I bilaga 2 i utredningen finns mer information om avtal i andra regioner.

Avsnitt 4. Förslaget – frivilligt sekundärt samverkansavtal

Avsnittet beskriver utredningens förslag till modell för nytt samverkansavtal om naturbruksutbildning mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen. Utredningen föreslår ett frivilligt sekundärt samverkansavtal. Kommunerna erbjuds att teckna avtalet med VGR och eftersom det är frivilligt kan avtalet upprättas även om inte alla 49 kommuner i Västra Götaland ställer sig bakom det. I avsnittet redogörs för principerna för ett sekundärt samverkansavtal inklusive formerna för prissättning. I avsnittet beskrivs översiktligt också fördelen med ett samverkansavtal i förhållande till avtalslöshet som är de två alternativ som kommunerna ställs inför. Utredningens förhoppning är att det stora flertalet kommuner i Västra Götaland skall ingå i det frivilliga sekundära samverkansavtalet.

I föregående avsnitt visade utredningen att den nuvarande modellen för regional samverkan kring gymnasial naturbruksutbildning i Västra Götaland bör ersättas med en ny modell som inte bygger på skatteväxling mellan länets kommuner och Västra Götalandsregionen. Den juridiska sakkunskapen har kommit fram till att skatteväxling inte är den mekanism som bör användas för att reglera kostnaden mellan kommunen och VGR för genomförande av utbildning för kommuninvånare. I mejl till VGR (2024-12-05) skriver SKR:

SKR bedömer att likvärdigheten och eller likställigheten undergrävs genom att avtalet innebär att VGR, via skattemedel genom skatteväxlingen, avser att betala tillbaka, ersätta kommuner för vissa typer av naturbruksutbildning men inte för andra. Det innebär att kommuner behandlas olika när det gäller finansiering av samma gymnasieprogram, det råder inte balans i skatteväxlingen.

I stället förordar SKR skollagens nyligen förändrade regelverk med samverkansavtal mellan kommuner och även, i förekommande fall, mellan region och kommuner.

Beskrivningen nedan bygger på SKR:s samlade information om förändringarna i skollagen i regeringens proposition Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning (prop. 2021/22:159). Informationen är hämtad genom SKR:s länk: [Vad gäller vid sekundär samverkan och vilka konsekvenser kan sådan samverkan få för det primära samverkansområdet? | SKR](#)

Sommaren 2023 beslutade riksdagen om förändringar i skollagen som påverkar gymnasiet. Förändringarna innebär bland annat krav på att minst tre kommuner ska ingå primär samverkan om planering, dimensionering och erbjudande av vissa utbildningar i gymnasieskolan och yrkesinriktad utbildning i den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Arbetsmarknadens behov ska vägas in i större utsträckning vid beslut om utbildningsutbudet. Lagändringarna kommer att börja tillämpas första gången för utbildning som påbörjas 2025.

Reformen syftar till att öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Förutom att lagändringen innebär ett krav på kommuner att ingå primär samverkan har kommuner också möjlighet att ingå sekundär samverkan. För både primär och sekundär samverkan gäller att eleverna är förstahandsmottagna och att interkommunal ersättning ska utgå i enlighet med skollagen.

Sekundär samverkan kan tillämpas både för utbildning som inte omfattas av kravet på primär samverkan och för utbildning som omfattas av kravet på primär samverkan.

Sekundär samverkan kan ingås med alla kommuner inom ett primärt samverkansområde eller bara med en av kommunerna i det primära samverkansområdet.

De utbildningar som omfattas av kravet på primär samverkan är gymnasieskolans nationella program samt grupputformad utbildning på introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion respektive yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå i komvux. I propositionen (prop. 2021/22:159) betonar regeringen att möjligheten att ingå sekundära samverkansavtal om dessa utbildningar i huvudsak syftar till att komplettera den primära samverkan och inte försvaga den. Det kan handla om att sekundär samverkan är motiverad för att kommunen i högre grad ska kunna erbjuda ett utbud som motsvarar ungdomars efterfrågan/vuxnas efterfrågan och behov respektive arbetsmarknadens behov av kompetens. Som exempel nämns sekundär samverkan med en region som huvudman för naturbruksutbildning. Även pendlingsavstånd i gränstrakter mellan olika primära samverkansområden kan i vissa fall motivera att en kommun inom ett primärt samverkansområde ingår ett sekundärt avtal med en annan kommun.

I sitt svar på utredningens frågeställningar rörande förändringar i befintligt samverkansavtal för naturbruksutbildning rekommenderar SKR att det skall ersättas av det sekundära avtal som beskrivs i lagstiftningen.

Ersättning för anordnande av utbildning inom sekundärt samverkansavtal

I dialogen med SKR har förbundsjuristerna understrukit att kommunerna har det ekonomiska ansvaret för utbildningen, enligt skollagen:

Av skollagen framgår att kommuner har ansvar för att erbjuda och finansiera gymnasieutbildning samt hur det ska gå till. Det finns en tydlig och reglerad ordning för detta. Från 2025 gäller dessutom nya regler om planering och dimensionering av gymnasieutbildning genom primära och sekundära samverkansavtal (...) Regionen kan täcka sina kostnader för gymnasial utbildning genom full ersättning från respektive hemkommun.

Ersättningen för anordnande av utbildning ska beräknas efter mottagarkommunens självkostnad (i detta fall efter regionens självkostnad) för anordnande av naturbruksutbildning, om man inte har kommit överens om något annat. Detta gäller mellan kommuner inom såväl ett primärt som ett sekundärt samverkansområde.

Utgångspunkten är således att mottagarkommunen (i detta fall regionen) inom samverkansområdet får ersättning för sina kostnader för elevens utbildning. Det gäller både för gymnasieskolan och för komvux. Prissättningen kan regleras genom till exempel prislistor eller gemensamma prismodeller som gäller mellan kommunerna (som i dag finns i flera samverkansområden). För att öka förutsägbarheten och underlätta planeringen av utbildningarna inom samverkansområdet bedömer SKR att det kan vara en fördel om kommunerna och regionen inom samverkansområdet kommer överens om ersättningen mellan sig, och att det regleras i exempelvis en bilaga till samverkansavtalet.

Vad följer av ett frivilligt sekundärt samverkansavtal?

Kommuner har alltså möjlighet att ingå frivilliga sekundäravtal med en annan huvudman, exempelvis en region, för att säkerställa att elever får tillgång till gymnasieutbildningar som inte erbjuds i den egna kommunen. För naturbruksutbildningar, som ofta kräver

omfattande resurser och specialiserade utbildningsmiljöer, kan sådana avtal ha betydande ekonomiska och utbildningsmässiga konsekvenser.

Ett sekundäravtal reglerar antagningsrätten och ersättningsnivåerna mellan parterna. Kommuner som väljer att stå utanför ett sådant avtal måste i stället hantera elevplaceringar individuellt. Det påverkar troligen kommunens ekonomi på ett negativt sätt. Med ett sekundäravtal följer tydlighet och transparens – kommunen betalar avgiften för sina elever. När kommunen inte har några elever på VGR-skolorna uppstår inga kostnader.

VGR har också möjlighet att satsa regionmedel på skolorna för att stärka kompetensförsörjningen till branschen som har stort behov av utbildad arbetskraft. Sådana satsningar kan handla om lärartäthet, elevvård, maskinpark, djurhållning, praktik- och APL, utvecklingsprojekt, vuxenutbildning, samverkan med lärcentra utanför de egna skolorna. Möjligheter till samarbete med fristående skolor som bedriver lant- och skogsbruksutbildning kan också vara aktuellt.

Att vara avtalslös kan initialt verka som en mer flexibel lösning, men medför, högre administrativa kostnader för kommunen och potentiellt även dyrare interkommunala ersättningar. Det kan också leda till att elever får sämre möjligheter till information om det kompletta utbudet av utbildningar. Om elever från avtalslös kommun väljer kommunal och regional skola utanför Västra Götaland gäller dessa utbildningsanordnares prislista. För kommun med elev på Region Hallands eller Region Jönköpings skolor innebär det i dagsläget högre kostnader än om kommunen haft avtal med Västra Götalandsregionen. För avtalslös kommun med elev på friskola gäller riksprislistan vilket erfarenhetsmässigt är dyrare än priserna på VGR-skolorna. Eleverna blir med stor säkerhet förstahandsmottagna till alla naturbruksskolor i landet vilket innebär att hemkommunen måste betala för resor eller inackordering. För den enskilde eleven som vill läsa utanför länet är det positivt men det blir dyrare för hemkommunen. Det är inte troligt att hemkommunen har alternativa huvudmän att teckna avtal med kring naturbruksutbildningar då det inte finns så många kommunala/regionala huvudmän som ger programmet inom närområdet. Man kan som kommun inte ingå avtal med friskolor.

Det finns således en uppenbar risk att det blir dyrare för kommunen att välja avtalslöshet i stället för någon form av sekundärt avtal.

Sammanfattningsvis ser utredningen betydande fördelar med ett frivilligt samverkansavtal framför avtalslöshet. Genom ett avtal skapas ekonomisk stabilitet, en enklare och mer kostnadseffektiv administration samt säker tillgång till utbildningar inom naturbruk. Avtalet ger också regionen förbättrade långsiktiga förutsättningar att investera i utbildningskvalitet och stärka kompetensförsörjningen inom de gröna näringarna över tid. Att stå utanför ett avtal innebär däremot större osäkerhet, högre kostnader och ökade administrativa utmaningar. För att främja en hållbar utbildningsstruktur och en stark arbetsmarknad rekommenderas därför att kommuner ingår frivilliga sekundära samverkansavtal som gynnar elevernas framtid och näringslivets behov.

Utredningens samlade bedömning och rekommendation för det fortsatta arbetet är att parterna arbetar fram ett frivilligt sekundärt samverkansavtal som främjar en utbildning

med hög kvalitet, attraherar elever, stärker kompetensförsörjningen för de gröna näringarna och samtidigt är ekonomiskt effektiv för kommunerna och regionen.

Sammanfattning och slutsatser i utredningen

Utredningens förslag

Denna utredning startades med föresatsen att identifiera möjliga förändringar inom befintligt samverkansavtal som har skatteväxling som en viktig del av sin finansiering. En ny modell ansågs nödvändig för att möta den kritik som riktats mot avtalet men samtidigt fanns en målsättning att behålla skatteväxlingen som en ekonomisk bas för avtalet.

Utredningens har haft omfattande kontakter med juridisk expertis för att pröva möjliga vägar att behålla avtalets grundläggande betalningsmodell men ändå förändra det på ett sådant sätt att det är acceptabelt för samtliga kommuner. Utredningens frågeställning gentemot den juridiska expertisen har varit tydlig; kan förändringar göras inom nuvarande avtal och är nuvarande avtal en lämplig grund för naturbrukssamverkan mellan region och kommuner? Den juridiska sakkunskapens bedömning har visat att det inte är möjligt. Västra Götalands nyttjande av skatteväxling från kommun till region för detta ändamål bedöms inte vara förenligt med de krav på likställighet mellan utbildningsanordnare som är en följd av kommunallagen och som uttolkas i skollagen. Det förslag som läggs fram får därför större konsekvenser än vad som var väntat och förutsett vid utredningens start, även om det var en av flera hypotetiskt möjliga resultat.

Samtidigt är det inte förvånande att utredningen kommer fram till slutsatsen att samverkansavtal mellan region och kommuner om naturbruksutbildning ska vila på ett etablerat avtalsformat – sekundärt samverkansavtal – och skollagens finansieringsmekanism för gymnasieutbildning, interkommunal ersättning.

Utredningens bedömning är att det är rimligt att VGR och kommunerna går över till ett system där varje kommun finansierar sina egna elever. Det är också förenligt med att VGR fortsatt tar ett ansvar för att driva skolorna med kvalitet och höga ambitioner, vilket enligt utredningens uppfattning även är VGR:s intention.

Det innebär att man lämnar ett system där vissa kommuner i det regionala kommunkollektivet kontinuerligt har bidragit till finansiering av skolor där man sällan haft fler än enstaka elever. I den modell som utredningen anser att man nu bör avveckla har även VGR varit en betydande medfinansiär av utbildningskostnader, med ca 37 mkr per år 2024.

Utredningen konstaterar att det innebär ökade kostnader i vissa kommuners skolbudgetar att gå över till den modell för gymnasiefinansiering som används för övriga regioners naturbruksskolor. Kostnadsökningen för dessa kommuner är en konsekvens av att det nya förslaget bygger på vedertagen betalningsmodell för gymnasieutbildning, interkommunal ersättning.

Om Västra Götalandsregionen och länets kommuner bestämmer sig för att gå vidare med förslaget om frivilligt samverkansavtal så kommer skatteväxlingen att avvecklas. Det är en process som tar längre tid att slutföra än att fatta själva beslutet om ett nytt frivilligt avtal baserat på interkommunal ersättning. Nuvarande avtal gäller fram till 2028-12-31 vilket ger utrymme för att göra de tekniska förändringar i skatteuppbörd som krävs.

I övrigt bedömer inte utredningen att det behövs förändringar i verksamheten vid VGR:s naturbruksskolor, och elever kommer att kunna söka till dessa skolor som förut. Frivilliga samverkansavtal används för att formalisera relationen mellan region och kommuner vid övriga naturbruksskolor i Sverige och även som grund för samverkan mellan kommuner inom många andra gymnasieprogram. Det finns därmed en bred erfarenhet som kan vägleda arbetet framåt.

Samverkansmöjligheter

Det finns goda möjligheter att utveckla samverkan mellan huvudmannen och kommunerna kring naturbruksskolorna. Utan att förringa pågående arbete kan man peka på ett antal områden där man kan undersöka möjligheterna att vidareutveckla interaktionen; synligheten i de enskilda kommunerna inför gymnasieval kan förbättras, samarbetet med studie- och yrkesvägledningen (SYV) fungerar överlag bra men kan också utvecklas och naturbruksskolorna kan bredda sina nätverk i kommunerna för informationsspridning om verksamheten på skolorna. Även näringen har en viktig roll att spela. Fördjupade kontakter mellan LRF och SYV har resulterat i fler ansökningar i flera av de kommuner där kontakterna utvecklats. Det är en aktivitet som kan omfatta ännu fler i SYV-kåren.

I utredningen har även konstaterats att det finns ett utrymme för ökat samarbete mellan utbildningsanordnare. Förutom VGR-skolorna erbjuder även vissa fristående huvudmän jordbruks- och skogsbruksutbildning och ur ett näringslivsperspektiv är det angeläget att nuvarande bredd i utbudet finns kvar för att stärka kompetensförsörjningen i branschen.

Det är mycket angeläget att kommunerna fortsatt ser naturbruksutbildning som en prioriterad utbildningsfråga, även om det blir dyrare för många kommuner att skicka elever till skolorna i och med det nya förslaget. Elevens val är fortfarande ett dominerande kriterium och betydelsen av fungerande kompetensförsörjning för den strategiska lantbrukssektorn är central, inte bara för de kommuner som har många företag inom sektorn utan för alla kommuner som har medborgare som är beroende av mat på bordet, privat eller i storhushåll, även i ett läge med skärpt beredskap. Med andra ord är det en fråga för alla kommuner i Västra Götaland och hela Sverige, då Västra Götaland är Sveriges största livsmedelslän.

En reflektion under utredningens gång är att många av Sveriges kommuner som domineras av mindre orter och landsbygd också har en relativt stor andel av investeringstunga yrkesutbildningar på gymnasienivå. Dessa utbildningar är dyrare att genomföra än till exempel utbildningar som förbereder för fortsatta högskolestudier, och kostnaden fördelas på kommunerna som har elever på dessa skolor. Naturbruk är definitivt en av dessa. Samtidigt som det är landsbygdskommunerna som finansierar en jämförelsevis stor andel av dessa utbildningar är naturbruk ett oundgängligt utbildningsprogram för alla Sveriges kommuner genom att näringar som rekryterar därifrån har verksamhet i och i ännu högre grad levererar livsmedel till samtliga svenska kommuner. En reflektion är att den ojämna kostnadsfördelningen av dyra yrkesutbildningar mellan storstadsregioner och landsbygd är en omständighet som inte speglar den generella, nationella nyttan av dessa utbildningar.

För närvarande finns en ökning av söktrycket till naturbruksutbildningar med inriktning på jordbruk och skogsbruk. Parterna och näringen bör göra vad de kan för att behålla och förstärka den positiva trenden, även om den periodvis kan gå ner av demografiska skäl.

Relativt jämn geografisk tillgång till naturbruksutbildning inriktning jordbruk och skogsbruk i Västra Götaland

Lantbruksutbildningens geografi har varit en röd tråd genom utredningen. Rimligt nära tillgång till naturbruksutbildning i såväl östra som västra halvan av Västra Götaland är väsentlig för att elever skall söka sig till dessa utbildningar. Det finns en grupp ungdomar som inte bara är öppen för utan rentav uppskattar internatboende, men det finns också en annan grupp som vill ha möjlighet att bo kvar i föräldrahemmet samtidigt som naturbruksutbildning med inriktning jordbruk och skogsbruk är deras förstahandsval. Utredningen har konstaterat att fristående skolor som etablerats i de nedlagda VGR-skolorna i Strömma (Marks kommun) och Nuntorp (Vänersborg) spelar en central roll för att upprätthålla den balanserade fördelningen av tillgång till naturbruksutbildning i länet.

Om dessa skolor skulle försvinna, på grund av ekonomiska utmaningar av typen som beskrivs nedan, hotas kompetensförsörjningen i lantbrukskluster som inte bara är viktiga i Sjuhärad och Fyrbodal utan i hela Västsverige och landet som helhet. Det vore en oroande utveckling i ett läge där vi behöver stärka den levande landsbygden samt svensk primärproduktion och livsmedelsförsörjning.

Prissättningen för elever bestäms genom naturbruksprogrammets olika inriktningar. Utredningen har noterat att det kan finnas kraftiga variationer mellan skolor i utbildningskostnad inom inriktningen djurvård och priset på inriktningen speglar inte alltid de faktiska kostnaderna vid en enskild skolhuvudman. För närvarande är det en aspekt av regelverket som utgör ett problem vid de fristående skolorna i Strömma och Nuntorp.

Långsiktig utveckling

Utredningen har inte haft utrymme att göra en analys av indirekta effekter av utredningen. Kommunekonomiska effekter av att avbryta VGR:s ersättning till kommuner med elever utanför Västra Götaland har beräknats liksom effekterna för kommunerna av att skatteväxlingen tas bort. Dessa redovisas för ett enskilt år i en bilaga till utredningen. En långsiktig konsekvensanalys av avveckling av befintligt avtal och införande av ett frivilligt sekundärt samverkansavtal har inte gjorts.

Utredningen kan dock konstatera att parterna har goda förutsättningar att verka för en god offentligt driven naturbruksutbildning. VGR har lämnat ett omfattande stöd till verksamheten under åren och det finns inget som tyder på att VGR har för avsikt att minska sitt engagemang. Även kommunerna har möjlighet att prioritera samverkan kring naturbruksutbildningen.

Kortfattade slutsatser

- Nuvarande skatteväxlingsmodell bedöms inte vara förenlig med kommunallagen och skollagen.
- Utredningen föreslår att kommunerna finansierar sina egna elever genom interkommunal ersättning.

Utredningens förslag

- Ett frivilligt samverkansavtal ersätter nuvarande skatteväxling, vilket medför väsentliga ekonomiska omställningar för vissa kommuner.
- Nuvarande avtal gäller till 2028, vilket ger tid för anpassning.

Samverkansmöjligheter

- Naturbruksskolornas synlighet kan förbättras genom tätare samarbete med kommuner och studie- och yrkesvägledare.
- Ökat samarbete med näringen, inklusive LRF, kan stärka rekryteringen och kompetensförsörjningen.

Geografisk tillgång till utbildning

- En jämn spridning av naturbruksskolor i länet är avgörande för att upprätthålla utbildningsmöjligheter.
- De fristående skolor som etablerats i de nedlagda VGR-skolorna i Strömma (Marks kommun) och Nuntorp (Vänersborg) spelar en central roll för att upprätthålla den balanserade fördelningen av tillgång till naturbruksutbildning i länet.

Långsiktig utveckling

- Utredningen har inte haft utrymme att göra en analys av indirekta effekter av utredningen, men parterna har goda förutsättningar att fortsatt samt utveckla samverkan.
- Det finns goda förutsättningar för VGR och kommunerna att fortsatt prioritera en stark och hållbar naturbruksutbildning.

Bilaga 1. Kommunekonomiska effekter vid förändringar av nuvarande avtal

Förutsättningarna för denna utredning medför att denna analys begränsas till att översiktligt beskriva de ekonomiska effekterna för kommunerna. Frågor kring hur underliggande konsekvenser, t. ex elevers intresse och val av naturbruksutbildningar påverkas över tid, har inte kunnat göras. I bilagan beskrivs dels de kommunalekonomiska konsekvenserna av slopande av enbart utomlänssersättningen, samtidigt som modellen i övrigt är oförändrad, dels den kommunalekonomiska konsekvensen av att skatteväxlingen tas bort och att kommunerna betalar för alla elever på naturbruksutbildningar oavsett anordnare. Priset som ligger till grund för dessa beräkningar är hämtat från VGRs prislista som bygger på VGR-skolornas självkostnad. Beräkningarna bygger på underlag från 2023 och ger en ögonblicksbild som varierar från läsår till läsår.

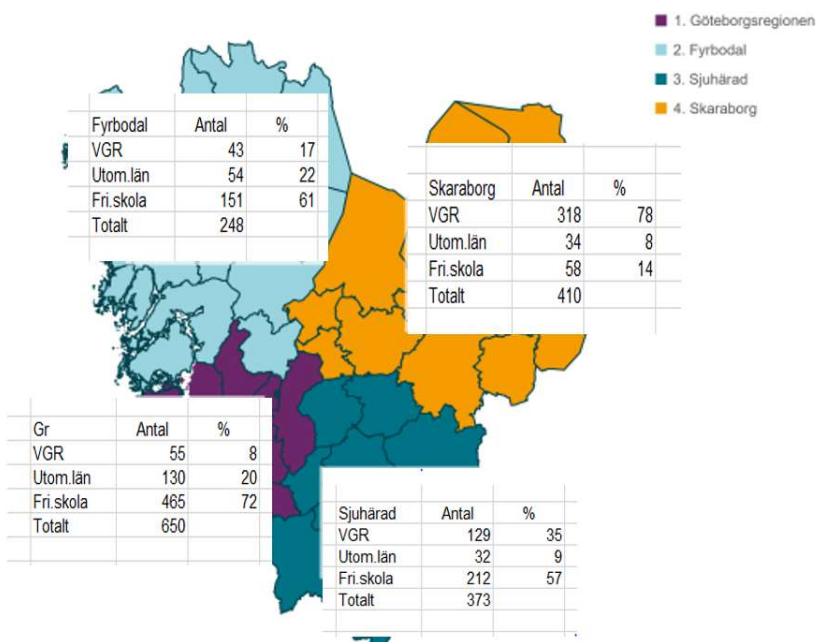
Kommunekonomiska effekter av slopande av utomlänssersättning

Av de 1681 eleverna på naturbruksutbildningar 2023/2024 var det 191 som valde att läsa naturbruksutbildning utanför Västra Götalands län och som kommunerna sökt ersättning för skolplaceringen från VGR. Dessa är delregionalt fördelade enligt följande:

Elevfördelning 2023 antal och %

- VGR Elever
- Utomlänselever
- Andra huvudmän än VGR inom VG
- Totalt

	Antal	%
Totalt		
VGR	545	32
Utom.län	250	15
Fri.skola	886	53
Totalt	1681	

Figur 1.

Dominerande utbildningar för utomlänselever är:

- Fyrbodals elever går främst på Lillerudsgymnasiet med 18 elever samt Forshagaakademin med 8 elever. I övrigt finns ett fåtal elever på cirka 8 skolor runtom i Sverige
- Göteborgsregionens elever går främst på Sverige Ridgymnasier (29 elever), Munkagårdsgymnasiet (16 elever) samt Forshagaakademin (10 elever). I övrigt finns ett fåtal elever på cirka 18 skolor runtom i Sverige.

- Sjuhärads elever går främst på Munkagårdsgymnasiet (11 elever) och Sveriges Ridgymnasier (9 elever). Det är få andra som får på cirka 4 skolor runtom i Sverige,
- Skaraborgs elever får främst på Forshagaakademin (8 elever) samt Sverige ridgymnasier (6 elever). I övrigt finns ett fåtal elever på cirka 10 andra skolor i Sverige.

Under de senare åren har frågan om just utomlänssersättningen diskuterats. Det har skett dels utifrån ett stigande antal elever som läser utanför länet. Den legala grunden för avtalet har ifrågasatts liksom det till synes förvånande i att nuvarande avtal ersätter kommuner som har elever i fristående skolor utanför länet men inte elever som går på en fristående naturbruksutbildning inom Västra Götaland.

Ersättningen för dessa 191 elever uppgår till dryga 22 miljoner kr. I beräkningarna och tabeller nedan har vi utgått från alla utomlänselever som potentiellt kan få ersättning, inte enbart det antal kommunerna ansöker för. Därför är den potentiella kostnaden för dessa elever i nuläget 26 miljoner och inte de drygt 22 miljoner som faktiskt utbetalats.

Slopas utomlänssersättningen i ett kommande avtal så ökar totalkostnaden för naturbrukseleverna för merparten av VGR:s kommuner. Den genomsnittliga kostnadsökningen är ca 9 %. Men kostnadsökningen utfaller ojämnt över VGR:s 49 kommuner. Spridningen är från 0 – ca 86 % kostnadsökning, se figur x och y nedan. Beräkningen nedan bygger på att totalt antal utomlänselever får ersättning, inte det antal som kommunerna faktiskt söker 50 % ersättning för.

Tabell 1

Utomlänssersättning slopas

- Totalt ca 26,9 milj.kr
- Genomsnittlig kostnadsökning 8,9%
- Spann från 0 – 86 %

Arbetsmaterial

Kommun	al- förbun	VE	inom läning	inom VE	Totalt NB	gymnasie NB	Andel NB	% VE	% Uol	% Fri	Kostnad idag	Full utoml. ers.	Diff	%
ESSUNGA	Skaraborg	11	0	1	12	85	7,5%	91,7%	0,0%	3,3%	1560 371	0	0,0%	
GRÄSTORP	Skaraborg	9	0	5	14	188	7,4%	64,3%	0,0%	35,7%	2 044 523	2 044 523	0,0%	
HJO	Skaraborg	10	4	14	24	264	5,3%	71,4%	0,0%	28,6%	2 128 729	2 128 729	0,0%	
KARLSBORG	Skaraborg	11	0	1	12	216	5,8%	91,7%	0,0%	8,3%	1536 466	1536 466	0,0%	
LILLA EDET	GR	4	0	12	16	440	3,8%	55,0%	0,0%	75,0%	2 957 942	2 957 942	0,0%	
LYSEKIL	Fyrbodal	2	0	0	2	455	0,4%	100,0%	0,0%	0,0%	577 055	577 055	0,0%	
MELLERUD	Fyrbodal	3	0	8	11	272	4,0%	27,3%	0,0%	72,7%	2 161 080	2 161 080	0,0%	
MUNKEDAL	Fyrbodal	2	0	11	13	372	3,5%	45,4%	0,0%	84,6%	2 454 294	2 454 294	0,0%	
SKARA	Skaraborg	21	0	2	23	686	3,4%	91,3%	0,0%	8,7%	3 026 538	3 026 538	0,0%	
Stenungsund	Fyrbodal	0	0	5	5	395	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%	1 307 700	1 307 700	0,0%	
TROLLHATTAN	Fyrbodal	8	0	0	8	2 205	0,4%	100,0%	0,0%	0,0%	2 208 563	2 208 563	0,0%	
TÖREBODA	Skaraborg	13	0	0	13	311	4,2%	100,0%	0,0%	0,0%	1595 023	1595 023	0,0%	
VÄNERSBORG	Fyrbodal	8	0	0	8	7527	0,5%	100,0%	0,0%	0,0%	1781572	1781572	0,0%	
ULricehamn	Sjuhärads	28	1	23	52	866	5,0%	53,8%	1,9%	44,2%	6 532 615	8 648 230	115 611	1,4%
BORÅS	Sjuhärads	25	3	76	104	4 160	2,9%	24,0%	2,3%	73,1%	21 246 366	21 598 900	352 534	1,7%
VÄRGÅRDA	Sjuhärads	20	1	10	31	475	6,5%	64,5%	3,2%	32,3%	4 513 627	4 622 439	108 812	2,4%
GÖTENE	Skaraborg	18	1	2	21	457	4,8%	85,7%	4,8%	5,5%	2 838 869	2 821 702	-17 167	-0,6%
HERLILUNGA	Sjuhärads	18	1	7	26	322	6,3%	69,2%	3,8%	26,9%	3 672 597	3 788 208	115 611	3,1%
SVENLJUNGA	Sjuhärads	9	1	11	21	336	6,3%	42,9%	4,8%	52,4%	3 674 525	3 674 525	0,0%	
BOLLEBYGGO	Sjuhärads	6	2	24	32	371	8,8%	18,8%	6,3%	75,0%	6 088 363	6 319 586	231 223	3,8%
FFV (Hvitt-Vägg)	Fyrbodal	0	4	95	99	7 238	1,6%	0,0%	0,0%	99,2%	11 332 597	11 774 945	442 348	3,8%
LIDKÖPING	Skaraborg	44	4	8	56	1 453	3,3%	78,6%	7,1%	14,3%	7 866 670	8 201 906	335 236	4,2%
TIDAHOLM	Skaraborg	8	1	3	12	396	3,0%	66,7%	8,3%	25,0%	1 922 677	2 005 510	82 833	4,3%
FÄRGELANDA	Fyrbodal	3	1	9	13	225	5,8%	23,1%	7,7%	69,2%	2 504 100	2 620 911	116 811	4,6%
SKÖVDE	Skaraborg	31	5	18	54	1 048	2,9%	57,4%	9,3%	33,3%	8 875 648	9 330 094	454 446	5,1%
UDDEVALLA	Fyrbodal	4	4	30	38	2 077	1,8%	10,5%	10,5%	78,9%	8 129 613	8 586 581	456 968	5,6%
VARA	Skaraborg	36	3	1	40	532	7,5%	90,0%	7,5%	2,5%	4 768 380	5 101 616	333 236	7,0%
HÄRRYDA	GR	8	0	46	54	1 798	3,5%	12,9%	74,2%	12,9%	12 337 099	13 121 218	784 119	6,3%
GÖTEBORG	GR	11	49	202	262	18 838	1,4%	4,2%	18,7%	77,1%	59 823 815	65 002 737	5 178 922	8,7%
TRANEMO	Sjuhärads	7	4	18	29	413	7,0%	24,1%	13,8%	62,1%	5 357 742	5 843 459	485 717	9,1%
ÅLE	GR	1	8	35	44	1 264	2,5%	2,3%	18,2%	79,5%	9 362 678	9 143 179	-219 499	-2,3%
GULLSPÅNG	Skaraborg	8	3	1	12	137	8,8%	66,7%	25,0%	8,3%	1 242 180	1 357 791	115 611	9,3%
FALKÖPING	Skaraborg	50	8	10	68	1 289	5,4%	73,5%	11,8%	14,7%	9 258 134	10 166 786	908 652	9,8%
STENUNGSUND	GR	0	4	18	22	1 171	1,3%	0,0%	18,2%	81,8%	4 631 362	5 087 008	455 646	9,8%
PARTILLE	GR	4	6	23	33	1 522	2,2%	12,1%	18,2%	69,7%	6 388 131	7 066 686	678 555	10,6%
TERO	Skaraborg	21	3	1	25	371	6,7%	84,0%	12,0%	4,0%	3 121 826	3 457 893	336 067	10,8%
KUNGLÄLV	Skaraborg	3	8	27	38	1 746	2,2%	7,3%	21,1%	71,6%	7 544 328	8 432 478	888 150	11,8%
MARIESTAD	Skaraborg	27	6	1	34	778	4,4%	78,8%	17,6%	2,8%	4 403 320	5 068 350	665 030	15,1%
ÖCKERÖ	GR	0	5	16	21	518	4,1%	0,0%	23,8%	76,2%	3 984 053	4 585 797	601 744	15,1%
TJÖRN	GR	2	6	18	24	561	4,3%	8,3%	25,0%	66,7%	4 361 279	5 020 654	659 375	15,1%
LERUM	GR	2	11	29	42	1 894	2,7%	4,8%	26,2%	69,0%	7 949 576	8 211 733	262 157	3,3%
ÅLINGSÅS	GR	20	11	18	49	1 544	3,2%	40,8%	22,4%	36,7%	7 768 337	9 008 636	1 240 299	16,0%
MARK	Sjuhärads	16	19	43	78	1 339	5,8%	20,5%	24,4%	55,1%	13 778 762	15 992 004	2 213 242	16,1%
GRIST	Fyrbodal	1	5	9	15	483	3,2%	6,7%	32,3%	61,0%	2 944 234	3 553 976	609 742	20,7%
ÅLINGSÅS	GR	0	14	23	37	2 632	1,4%	0,0%	37,8%	62,2%	7 808 248	9 344 381	1 536 133	19,7%
TANUM	Fyrbodal	9	9	15	33	369	8,9%	27,3%	27,3%	45,5%	4 949 942	5 949 767	999 825	20,2%
BÄLS-ED	Fyrbodal	1	1	4	6	158	5,1%	12,5%	50,0%	37,5%	1 264 405	1 657 332	392 927	31,1%
BENGTSSÖRS	Fyrbodal	2	6	6	14	253	6,2%	12,5%	50,0%	37,5%	2 869 738	3 459 520	589 782	20,6%
SÖTENÄS	Fyrbodal	0	4	0	4	225	1,8%	0,0%	100,0%	0,0%	649 907	1 079 574	429 667	66,1%
ÄMÄL	Fyrbodal	0	15	0	15	451	3,3%	0,0%	100,0%	0,0%	1 733 919	3 230 717	1 496 798	86,3%
Totalt		545	250	806	1 601	64 529	2,8%	32,4%	14,9%	52,7%	303 433 489	330 414 933	26 981 443	8,3%

Tabell 2

ÖCKERÖ	GR	0	5	16	21	518	4,1%	0,0%	23,8%	76,2%	3 984 053	4 585 797	601 744	15,1%
TJÖRN	GR	2	6	16	24	561	4,3%	8,3%	25,0%	66,7%	4 361 279	5 020 654	659 375	15,1%
LERUM	GR	2	11	29	42	1 984	2,1%	4,8%	26,2%	69,0%	7 948 576	9 211 733	1 263 217	15,9%
ALINGSÅS	GR	20	11	18	49	1 544	3,2%	40,8%	22,4%	36,7%	7 768 337	9 008 836	1 240 499	16,0%
MARK	Sjuhärad	16	19	43	78	1 339	5,8%	20,5%	24,4%	55,1%	13 778 762	15 992 004	2 213 242	16,1%
ORUST	Fyrbodal	1	5	9	15	468	3,2%	6,7%	33,3%	60,0%	2 944 234	3 513 976	569 742	19,4%
Mölnådal	GR	0	14	23	37	2 632	1,4%	0,0%	37,8%	62,2%	7 808 248	9 344 361	1 536 113	19,7%
TANUM	Fyrbodal	9	9	15	33	369	8,9%	27,3%	27,3%	45,5%	4 949 942	5 949 767	999 826	20,2%
DALS-ED	Fyrbodal	1	4	3	8	158	5,1%	12,5%	50,0%	37,5%	1 264 405	1 657 332	392 927	31,1%
BENGTSFORS	Fyrbodal	2	8	6	16	259	6,2%	12,5%	50,0%	37,5%	2 569 799	3 459 520	889 721	34,6%
SOTENÅS	Fyrbodal	0	4	-	4	225	1,8%	0,0%	100,0%	0,0%	649 907	1 079 574	429 667	66,1%
ÄMÅL	Fyrbodal	0	15	-	15	451	3,3%	0,0%	100,0%	0,0%	1 733 919	3 230 717	1 496 799	86,3%
Totalt		545	250	886	1 681	64 529	2,6%	32,4%	14,9%	52,7%	303 433 489	330 414 933	26 981 443	8,9%

Ett drygt 10 tal kommuner har inga utomläns elever och påverkas inte, se tabell 1 ovan. Däremot är det drygt 10 kommuner som, vid en förändring av ersättningsmodellen, skulle få väsentliga ekonomiska konsekvenser (tabell 2). Det är företrädesvis kommuner i Fyrbodal och GR. Två kommuner i Fyrbodal får sina totala kostnader för naturbrukselever fördubblade.

Kommunekonomiska effekter av att ingå i frivilligt sekundäravtal och att ta bort skatteväxlingen

Effekten av ett nytt system som bygger på att kostnaden för utbildningen betalas av kommunerna i relation till antal elever som läser naturbruk – i stället för att som i befintligt avtal använda skatteväxling som en del av finansieringsmodellen – får konsekvenser som skiljer sig åt mellan de olika kommunerna beroende på hur stor ekonomisk nytta kommunen har haft av skatteväxlingen. Det finns kommuner som får minskade kostnader utifrån förändringen. Det gäller främst de kommuner som genom att de har många invånare som betalar regionskatt har stått för en stor andel av intäkten till naturbruksutbildningen genom skatteväxlingen. Det finns också mindre kommuner som haft mycket få elever på VGR:s skolor som får en positiv nettoeffekt om skatteväxlingen försvinner. Det finns andra kommuner som får ökande kostnader till följd av att skatteväxlingen försvinner – kommuner med relativt litet skatteunderlag som samtidigt haft relativt många elever på VGR:s skolor.

I stora drag finns ett samband mellan betydelsen av skatteeffekten och hur stor andel av näringsliv och arbetsmarknad som präglas av lantbruksnäringen. Kommuner som lämnar stora bidrag till Västra Götalands – och Sveriges – primärproduktion inom lantbruket har också haft stor nytta av skatteväxlingen, vilket också var ett av de ursprungliga syftena med modellen.

År från år kan effekterna skilja sig beroende på hur många elever man faktiskt har på skolorna men mönstren tenderar att vara ganska stabila över tid. Det finns också kommuner som drabbas genom att utomlänsersättningen försvinner. Det gäller kommuner som har många elever som valt friskolor utanför länet och fått halva kostnaden för dem betald och samtidigt har få elever som läser på VGR:s naturbruksskolor. Den effekten har även beskrivits i texten ovan.

I de följande tabellerna beskrivs effekterna av om man skulle slopa skatteväxlingen och övergå till ett frivilligt avtal med VGRs självkostnadspris som grund.

De kommuner som får störst kostnadsökningar när skatteväxlingen (och utomlänssersättningen) försvinner är Falköping, Vara och Lidköping. De kommuner som får störst kostnadsminskning är Göteborg, Mölndal och Borås. Kostnadsökningar respektive -minskningar beror i huvudsak på andelen naturbrukslever som kommunen har inskrivna på VGR:s skolor. Men även storleken på skatteväxlingsbeloppet påverkar.

Kolumner i tabellerna:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

Tabell 3. Kommuner som får de minsta respektive största effekterna vid avveckling av skatteväxlingen

Kommunekonomiska effekter av att ingå i ett frivilligt sekundäravtal och ta bort skatteväxlingen

Kolumner:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

1	2	3	4	5	6
Kommun	Kommunal- förbund	Totalt VGRpris	Totalt rikspislista	växling, men fullt pris (VGR)	kostnad minskad kostnad
FALKÖPING	Skaraborg	9 258 134	15 535 952	14 481 883	5 223 749
VARA	Skaraborg	4 768 380	8 784 900	8 376 143	3 607 763
LIDKÖPING	Skaraborg	7 868 670	12 506 527	11 316 518	3 447 848
MARIESTAD	Skaraborg	4 409 320	7 752 878	7 053 844	2 644 525
MARK	Sjuhärad	13 778 762	18 606 872	16 417 857	2 639 095
ULRICEHAMN	Sjuhärad	8 532 619	11 781 414	10 754 749	2 222 130
TIBRO	Skaraborg	3 121 826	5 618 834	5 332 844	2 211 019
VÄRGÅRDA	Sjuhärad	4 513 627	6 983 279	6 372 888	1 859 261
HERRLJUNGA	Sjuhärad	3 672 597	5 820 160	5 372 537	1 699 940
ALINGSÅS	GR	7 768 337	11 099 815	9 355 229	1 586 891
GÖTENE	Skaraborg	2 838 869	4 731 744	4 363 299	1 524 430
TANUM	Fyrbodal	4 949 942	7 351 324	6 436 710	1 486 768
SKARA	Skaraborg	3 026 538	4 986 340	4 499 787	1 473 249
SKÖVDE	Skaraborg	8 875 648	11 781 188	10 012 725	1 137 077
TÖREBODA	Skaraborg	1 595 023	2 829 798	2 649 674	1 054 651
PARTILLE	GR	6 388 131	7 127 420	5 341 851	- 1 046 281
KUNGÄLV	GR	7 544 328	8 360 622	6 292 884	- 1 251 444
UDEVALLA	Fyrbodal	8 129 613	8 556 335	6 504 061	- 1 625 552
TROLLHÄTTAN	Fyrbodal	2 208 563	1 818 532	519 235	- 1 689 328
BORÅS	Sjuhärad	21 246 366	23 870 224	19 440 348	- 1 806 018
Mölndal	GR	7 808 248	8 323 679	5 497 165	- 2 311 083
GÖTEBORG	GR	59 823 819	57 892 498	36 487 057	-23 336 762

Tabell 4. Sjuhärad

Kommunekonomiska effekter av att ingå i ett frivilligt sekundäravtal och ta bort skatteväxlingen

Kolumner:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

	1	2	3	4	5	6
BOLLEBYGD	Sjuhärad		6 088 363	7 538 711	6 572 119	483 756
BORÅS	Sjuhärad		21 246 366	23 870 224	19 440 348	- 1 806 018
HERRLJUNGA	Sjuhärad		3 672 597	5 820 160	5 372 537	1 699 940
MARK	Sjuhärad		13 778 762	18 606 872	16 417 857	2 639 056
SVENLJUNGA	Sjuhärad		3 560 429	4 918 375	4 310 427	749 998
TRANEMO	Sjuhärad		5 357 742	6 896 233	6 140 678	782 935
ULRICEHAMN	Sjuhärad		8 532 619	11 781 414	10 754 749	2 222 130
VÄRGÅRDA	Sjuhärad		4 513 627	6 983 279	6 372 888	1 859 261

Kommun	Kommunal- förbund	VGR	Utom- läningar	Inom VG - EJ VGR	Totalt Ni	Totalt gymnasiet	Andel NB	% VGR	% Utoml	% Fri i VGR
BOLLEBYGD	Sjuhärad	6	2	24	32	371	8,6%	18,8%	6,3%	75,0%
BORÅS	Sjuhärad	25	3	76	104	4 160	2,5%	24,0%	2,9%	73,1%
HERRLJUNGA	Sjuhärad	18	1	7	26	322	8,1%	69,2%	3,8%	26,9%
MARK	Sjuhärad	16	19	43	78	1 339	5,8%	20,5%	24,4%	55,1%
SVENLJUNGA	Sjuhärad	9	1	11	21	336	6,3%	42,9%	4,8%	52,4%
TRANEMO	Sjuhärad	7	4	18	29	413	7,0%	24,1%	13,8%	62,1%
ULRICEHAMN	Sjuhärad	28	1	23	52	866	6,0%	53,8%	1,9%	44,2%
VÄRGÅRDA	Sjuhärad	20	1	10	31	475	6,5%	64,5%	3,2%	32,3%

Tabell 5. Göteborgsregionen

Kommunekonomiska effekter av att ingå i ett frivilligt sekundäravtal och ta bort skatteväxlingen

Kolumner:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

	1	2	3	4	5	6
ALE	GR		8 382 679	9 885 233	7 757 400	- 625 279
ALINGSÅS	GR		7 768 337	11 099 815	9 355 229	- 1 586 891
GÖTEBORG	GR		59 823 819	57 892 498	36 487 057	- 23 336 762
HÄRRYDA	GR		12 237 099	14 350 053	11 990 700	- 2 463 399
KUNGÄLV	GR		7 544 328	8 360 622	6 292 884	- 1 251 444
LERUM	GR		7 948 576	9 349 842	7 194 872	- 733 704
LULLA EDET	GR		2 957 942	3 440 581	2 757 602	- 200 340
Mölndal	GR		7 808 248	8 323 679	5 497 165	- 2 311 083
PARTILLE	GR		6 388 131	7 127 420	5 341 851	- 1 046 281
STENUNGSUND	GR		4 631 362	4 964 717	3 670 752	- 960 610
TJÖRN	GR		4 361 279	5 399 002	4 425 636	- 64 357
ÖCKERÖ	GR		3 984 053	4 793 333	3 912 581	- 71 472

Kommun	Kommunal- förbund	VGR	Utom- läningar	Inom VG - EJ VGR	Totalt Ni	Totalt gymnasiet	Andel NB	% VGR	% Utoml	% Fri i VGR
ALE	GR	1	8	35	44	1 264	3,5%	2,3%	18,2%	79,5%
ALINGSÅS	GR	20	11	18	49	1 544	3,2%	40,8%	22,4%	36,7%
GÖTEBORG	GR	11	49	202	262	18 838	1,4%	4,2%	18,7%	77,1%
HÄRRYDA	GR	8	8	46	62	1 784	3,5%	12,9%	12,9%	74,2%
KUNGÄLV	GR	3	8	27	38	1 746	2,2%	7,9%	21,1%	71,1%
LERUM	GR	2	11	29	42	1 984	2,1%	4,8%	26,2%	69,0%
LULLA EDET	GR	4	0	12	16	440	3,6%	25,0%	0,0%	75,0%
Mölndal	GR	0	14	23	37	2 632	1,4%	0,0%	37,8%	62,2%
PARTILLE	GR	4	6	23	33	1 522	2,2%	12,1%	18,2%	69,7%
STENUNGSUND	GR	0	4	18	22	1 171	1,9%	0,0%	18,2%	81,8%
TJÖRN	GR	2	6	16	24	561	4,3%	8,3%	25,0%	66,7%
ÖCKERÖ	GR	0	5	16	21	518	4,1%	0,0%	23,8%	76,2%

Tabell 6. Fyrbodal

Kommunekonomiska effekter av att ingå i ett frivilligt sekundäravtal och ta bort skatteväxlingen

Kolumner:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

1	2	3	4	5	6
BENGTSFORS	Fyrbodal	2 569 799	3 875 670	3 333 721	763 922
DALS-ED	Fyrbodal	1 264 405	1 902 733	1 589 117	324 712
FÄRGELANDA	Fyrbodal	2 504 700	3 076 871	2 679 081	174 381
KFV (Thn+Vbg)	Fyrbodal	11 332 587	13 344 245	11 774 645	442 048
LYSEKIL	Fyrbodal	577 055	512 018	190 972	386 083
MELLERUD	Fyrbodal	2 181 080	2 637 837	2 180 578	502
MUNKEDAL	Fyrbodal	2 454 234	2 793 579	2 253 598	200 695
ORUST	Fyrbodal	2 944 234	3 903 582	2 923 062	21 172
Sotenäs	Fyrbodal	649 907	910 000	639 094	10 813
Strömsta d	Fyrbodal	1 307 700	1 196 333	811 176	496 524
TANUM	Fyrbodal	4 949 942	7 351 324	6 436 710	1486 768
TROLLHÄTTAN	Fyrbodal	2 208 563	1 818 532	519 235	1 689 328
UDDEVALIA	Fyrbodal	8 129 613	8 956 335	6 504 061	1 625 552
VÄNERSBORG	Fyrbodal	1 761 572	1 878 753	1 036 557	745 016
ÄMÅL	Fyrbodal	1 733 919	3 363 396	2 756 477	1 022 559

Kommun	Kommunal-förbund	VGR	Utom-läningar	Inom VG-EJ VGR	Totalt NI	Totalt gymnasiet	Andel NB	% VGR	% Utoml	% Fri i VGI
BENGTSFORS	Fyrbodal	2	8	6	16	259	6,2%	12,5%	50,0%	37,5%
DALS-ED	Fyrbodal	1	4	3	8	158	5,1%	12,5%	50,0%	37,5%
FÄRGELANDA	Fyrbodal	3	1	9	13	225	5,8%	23,1%	7,7%	69,2%
KFV (Thn+Vbg)	Fyrbodal	0	4	55	59	3 726	1,6%	0,0%	6,8%	93,2%
LYSEKIL	Fyrbodal	2	0	-	2	455	0,4%	100,0%	0,0%	0,0%
MELLERUD	Fyrbodal	3	0	8	11	272	4,0%	27,3%	0,0%	72,7%
MUNKEDAL	Fyrbodal	2	0	11	13	372	3,5%	15,4%	0,0%	84,6%
ORUST	Fyrbodal	1	5	9	15	468	3,2%	6,7%	33,3%	60,0%
Sotenäs	Fyrbodal	0	4	-	4	225	1,8%	0,0%	100,0%	0,0%
Strömsta d	Fyrbodal	0	5	5	10	385	1,3%	0,0%	0,0%	100,0%
TANUM	Fyrbodal	9	9	15	33	369	8,9%	27,3%	27,3%	45,5%
TROLLHÄTTAN	Fyrbodal	8	0	-	8	2 205	0,4%	100,0%	0,0%	0,0%
UDDEVALIA	Fyrbodal	4	4	30	38	2 077	1,8%	10,5%	10,5%	78,9%
VÄNERSBORG	Fyrbodal	8	0	-	8	1 521	0,5%	100,0%	0,0%	0,0%
ÄMÅL	Fyrbodal	0	15	-	15	451	3,3%	0,0%	100,0%	0,0%

Tabell 7. Skaraborg

Kommunekonomiska effekter av att ingå i ett frivilligt sekundäravtal och ta bort skatteväxlingen

Kolumner:

1. Kommun
 2. Kommunalförbund
 3. Kostnad idag (all naturbruksutbildning)
 4. Kostnad om man skulle använda den sk. Riksprislistan
 5. Kostnad all naturbruksutbildning om man lämnar skatteväxlingen men utgår från VGRs nuvarande prislista
 6. Skillnaden mellan kolumn 3 (kostnad idag) och tabell 5 (kostnad enl VGRs prislista)
- + Ett positivt tal är en ökad kostnad
- Ett negativt tal är en minskad kostnad

1	2	3	4	5	6
ESSUNGA	Skaraborg	1 550 371	2 665 566	2 548 065	987 694
FALKÖPING	Skaraborg	9 258 134	15 535 952	14 481 883	5 223 749
GRÄSTORP	Skaraborg	2 044 923	3 007 332	2 756 473	711 550
GULLSPÅNG	Skaraborg	1 242 190	2 090 281	1 942 916	700 736
GÖTENE	Skaraborg	2 838 869	4 731 744	4 363 299	1 524 430
HJO	Skaraborg	2 128 729	3 138 299	2 839 769	711 040
KARLSBORG	Skaraborg	1 956 466	2 761 024	2 568 478	972 013
LIDKÖPING	Skaraborg	7 868 670	12 506 527	11 316 518	3 447 848
MARIESTAD	Skaraborg	4 409 320	7 752 878	7 053 844	2 644 525
SKARA	Skaraborg	3 026 538	4 996 340	4 499 787	1 473 249
SKÖVDE	Skaraborg	8 875 648	11 781 188	10 012 725	1 137 077
TIBRO	Skaraborg	3 121 826	5 618 834	5 332 844	2 211 019
TIDAHOLM	Skaraborg	1 922 677	2 689 286	2 352 088	429 410
TÖREBODA	Skaraborg	1 956 023	2 829 798	2 649 674	1 054 651
VARA	Skaraborg	4 768 380	8 784 900	8 376 143	3 607 763

Kommun	Kommunal-förbund	VGR	Utom-läningar	Inom VG-EJ VGR	Totalt NI	Totalt gymnasiet	Andel NB	% VGR	% Utoml	% Fri i VGI
ESSUNGA	Skaraborg	11	0	1	12	159	7,5%	91,7%	0,0%	8,3%
FALKÖPING	Skaraborg	50	8	10	68	1 269	5,4%	73,5%	11,8%	14,7%
GRÄSTORP	Skaraborg	9	0	5	14	188	7,4%	64,3%	0,0%	35,7%
GULLSPÅNG	Skaraborg	8	3	1	12	137	8,8%	66,7%	25,0%	8,3%
GÖTENE	Skaraborg	18	1	2	21	457	4,6%	85,7%	4,8%	9,5%
HJO	Skaraborg	10	4	4	18	264	5,3%	71,4%	0,0%	28,6%
KARLSBORG	Skaraborg	11	0	1	12	216	5,6%	91,7%	0,0%	8,3%
LIDKÖPING	Skaraborg	44	4	8	56	1 453	3,9%	78,6%	7,1%	14,3%
MARIESTAD	Skaraborg	27	6	1	34	778	4,4%	79,4%	17,6%	2,9%
SKARA	Skaraborg	21	0	2	23	686	3,4%	91,3%	0,0%	8,7%
SKÖVDE	Skaraborg	31	5	18	54	1 848	2,9%	57,4%	9,3%	33,3%
TIBRO	Skaraborg	21	3	1	25	371	6,7%	84,0%	12,0%	4,0%
TIDAHOLM	Skaraborg	8	1	3	12	396	3,0%	66,7%	8,3%	25,0%
TÖREBODA	Skaraborg	13	0	-	13	311	4,2%	100,0%	0,0%	0,0%
VARA	Skaraborg	36	3	1	40	532	7,5%	90,0%	7,5%	2,5%

Bilaga 2. Översiktlig sammanställning av samverkansavtal i andra regioner

Jämförelse mellan samverkansavtal i Region Jönköping, Region Halland och Norrbottens län

Samverkansavtalen för naturbruksutbildningar, oavsett region, reglerar samverkan mellan olika parter (regioner och kommuner) för att erbjuda utbildningar inom naturbruk på gymnasial nivå. Dessa utbildningar riktar sig främst till elever som söker inriktningar inom de gröna näringarna, såsom lantbruk, djurvård, trädgård och skogsbruk. Alla avtalen syftar till att säkerställa en gemensam ansvarsfördelning mellan huvudmannen (regionen) och kommunerna, och att skapa en kostnadseffektiv och kvalitativ utbildningsverksamhet. I jämförelserna nedan sätts även andra regioners avtal i relation till VGR:s naturbruksutbildning i Västra Götaland.

Genomgående likheter:

1. Huvudmannaskap: I samtliga avtal har regionen huvudansvaret för naturbruksutbildningarna, vilket inkluderar drift och administration av skolorna.
2. Samverkansorganisation: Avtalen involverar en form av samverkansorgan, såsom styrgrupper, utvecklingsråd eller samrådsgrupper som övervakar utbildningens kvalitet, ekonomi och samarbete.
3. Ekonomisk reglering: Alla avtal behandlar elevkostnader genom interkommunala ersättningar (IKE), som baseras på riksprislistor eller beräkning av självkostnadspris. Debiteringar sker baserat på elevantal och justeras under läsåret.
4. Naturbruksprogram: Fokus ligger på att erbjuda utbildning inom naturbruk och gröna näringar, ofta kompletterat med introduktionsprogram och vuxenutbildning.
5. Utbildningens kvalitet: Parterna strävar i samtliga avtal efter att hålla hög kvalitet och anpassa utbildningarna efter elevernas behov samt arbetsmarknadens krav.

Övergripande skillnader:

1. Lokal anpassning: Varje region har olika specifika behov och förutsättningar. Exempelvis speglar inriktningarna och skolornas verksamhet regionens profil eller styrkeområden.
2. Avtalets längd: Vissa avtal löper över längre tid (exempelvis till 2030 i Jönköpings län).
3. Samverkansstruktur: Den exakta strukturen för samverkan varierar.

De väsentliga likheterna i avtalen kretsar kring regionens roll som huvudman, gemensamt ekonomiskt ansvar samt kommunernas ansvar för elevernas utbildningskostnad, samverkansstrukturer, och fokus på utbildningskvalitet och kostnadseffektivitet. Alla avtal betonar också flexibilitet för elever och samverkan med arbetslivet för att säkra att utbildningen möter både elevens och branschens behov.

De väsentliga skillnaderna mellan dessa avtal ligger i deras tidsramar, utbildningarnas omfattning, strukturen för samverkan och ledning, hantering av internat, samt metoderna för antagning och ekonomiska regler. Det finns också variationer i hur marknadsföring och tvistelösning organiseras. Dessa skillnader reflekterar de specifika behoven och förutsättningarna i varje region, vilket påverkar hur avtalen är utformade.

Likheter mellan avtalen:

1. Huvudmannaskap och ansvar: I alla avtal har regionen huvudansvaret för att tillhandahålla naturbruksutbildningen. Detta inkluderar utbildningar på gymnasial nivå och ibland vuxenutbildning, med samverkan med kommunerna för antagning och elevhantering.
2. Utbildningsinnehåll: Alla avtal omfattar naturbruksprogrammet, vilket i olika utsträckning erbjuder inriktningar som lantbruk, djurvård, skogsbruk, och trädgård. Vissa regioner, som Jönköping, inkluderar även yrkesvux och SFI inom avtalet.
3. Ekonomisk ersättning och elevkostnader: Det finns en tydlig gemensam princip i alla avtal för hur ekonomisk ersättning ska beräknas baserat på elevantal, och detta sker genom interkommunal ersättning (IKE). Kostnaden justeras under läsåret baserat på faktiska elevantal.
4. Samverkansorgan: Varje avtal har en typ av samverkansorgan, såsom ledningsråd, styrgrupper eller samråd som inkluderar representanter från både regionen och kommunerna. Syftet med dessa grupper är att övervaka utbildningens utveckling, kvalitet och ekonomiska frågor. I Halland finns en särskild "taktisk" grupp som arbetar med utvecklingsfrågor.
5. Antagning och fritt sök: Alla avtal följer en gemensam princip om att elever inom samverkansområdet ska kunna söka fritt till de naturbruksprogram som erbjuds av regionen.
6. Kvalitetsarbete och uppföljning: Samtliga avtal har en struktur för kvalitetsuppföljning, där regionen och kommunerna kontinuerligt arbetar för att säkerställa att utbildningen håller hög standard och uppfyller både utbildningsmål och arbetsmarknadens krav.

Skillnader mellan dokumenten:

1. Utbildningens omfattning: I jämförelse med Västra Götaland med sina fyra skolor omfattar avtalen färre skolor och inriktningar i övriga regioner, såsom Norrbotten och Halland där avtalet enbart täcker en skola i respektive län, medan avtalet i Region Jönköping gäller två skolor.
2. Avtalsperiod: Tidsramarna för avtalen varierar kraftigt. Jönköpings avtal löper mellan 2022 och 2030, medan avtalet i Halland är ett tillsvidareavtal som förlängs ett år i taget med automatik om inte någon av parterna säger upp det.
3. Marknadsföring och information: I vissa avtal, som det i Jönköpings län, är regionen och kommunerna överens om att samarbeta kring marknadsföring för att säkerställa att utbildningen når ut till potentiella elever. Halland har en mer formell process för att säkerställa att information om utbildningarna sprids via skolor och hemsidor.
4. Internat och boende: Norrbotten har specifikt nämnt internatverksamhet som en del av deras avtal, vilket är en särskild aspekt för att stödja elever som behöver bo på skolan.
5. Tvistelösning: Metoderna för att hantera tvister varierar något mellan avtalen. Halland föreslår exempelvis medling via regionen.

Sammanfattning

Dessa samverkansavtal visar på ett gemensamt mål att säkerställa en effektiv, kostnadseffektiv och högkvalitativ utbildning inom naturbruk över regioner i Sverige. Likheter inkluderar huvudmannaskap, ekonomisk ersättning med utgångspunkt från kommunernas ekonomiska ansvar samt förekomsten av organisation för samverkan.

Skillnaderna framkommer främst i omfattningen av utbildningar, avtalsperiodens längd och specifika lokala arrangemang, såsom internatverksamhet och informationsspridning.

Bilaga 3. Frågor och svar om utredningen om ny modell för naturbruksavtal

Varför görs utredningen?

I nuvarande avtal som gäller 2025 – 2028 ingår ett åtagande att göra en utredning om ny avtalsmodell. Det är därför utredningen genomförs nu.

Orsaken till att utredningen görs är den kritik som riktats mot det befintliga avtalet, som i sin grundmodell funnits sedan 1999. Det finns ett antal kommuner som vill byta avtalsform. Dessa kommuner har varit kritiska mot skatteväxlingen – att samtliga 49 kommuner i Västra Götaland avstår skatt till regionen för att finansiera regional naturbruksutbildning. Kritiken blev stark på grund av att VGR-skolor lades ner i några kommuner (Munkedal, Vänersborg och Mark). Sen dess finns det färre elever från dessa och angränsande kommuner på regionens kvarvarande skolor, men ändå är alla kommuner med och betalar för VGR-skolornas drift på grund av skatteväxlingen. Det upplevs som orättvist och det är grunden för kritiken och för kravet att en utredning skall genomföras.

Kan man inte behålla avtalet som det är?

Vi har ett avtal som gäller till 2028, men flera kommuner har gjort klart att de inte kommer att skriva på nuvarande avtal igen för nästkommande period. Dessa kommuner vill att skatteväxlingen tas bort eller förändras på ett sådant sätt att det inte upplevs som orättvist för de delar av regionen som blev av med sina skolor under perioden 2015 - 2018. Om inte alla 49 kommuner i Västra Götaland skriver på avtalet så faller det med automatik; eftersom skatteväxlingen påverkar skatten i alla kommuner i Västra Götaland måste alla 49 kommuner godkänna den. Utredningen tittar på möjligheten att ändra i nuvarande avtal eller ersätta det med en ny modell, utan skatteväxling.

Hur har utredningen genomförts?

Utredningen startades med målet att utarbeta förändringar *inom* nuvarande samverkansavtal med skatteväxling som en viktig aspekt. Förhoppningen var alltså att man kunde behålla skatteväxlingen som har ekonomiska fördelar för kommuner med många elever på VGR:s naturbruksskolor (men nackdelar för andra kommuner), och samtidigt göra förändringar som gjorde samverkansmodellen mer attraktiv för kritiska kommuner. Det fanns alltså ett mål att göra "alla nöjda" ur ekonomiskt hänseende.

Men det visade sig att det inte var möjligt. Det nationella regelverket för finansiering av gymnasieutbildning måste vara grunden även för modellen i Västra Götaland. Utredningen har haft många kontakter med juridisk expertis (SKR) på detaljnivå för att pröva möjliga vägar att behålla avtalets finansieringsform men ändå förändra det på ett sådant sätt att det är acceptabelt för samtliga kommuner. Den tydliga slutsatsen av den juridiska rådgivningen är dock att det inte är möjligt att förändra inom avtalsmodellen och att själva modellen i sig inte är förenlig med kraven på likställighet mellan utbildningsanordnare som finns i lagstiftningen. Det förslag som läggs fram får därför andra konsekvenser än vad som var väntat vid utredningens start.

Behöver naturbruksavtalet göras om?

Avtalet behöver göras om. Invändningarna från enskilda kommuner är så grundläggande att det inte finns förutsättningar att förnya det efter att nuvarande avtalsperiod går ut,

vilket sker 2028-12-31. Utredningen har tittat på olika alternativ. Utredaren har anlitat SKR:s jurister som har avrått från att ändra inom nuvarande avtal. De har också uttryckt tydlig tveksamhet till att använda skatteväxling för att finansiera gymnasieutbildning. De menar att skollagen har en etablerad modell för att driva naturbruksutbildning i regional regi där kommunerna tar kostnaderna för elever som läser på dessa utbildningar. De rekommenderar ett frivilligt sekundärt samverkansavtal istället för ett avtal som delfinansieras via skatteväxling.

Vad har utredningen kommit fram till?

Den oberoende utredaren Göran Isberg som tillsatts efter överenskommelse mellan kommun- och regionpolitiker har kommit fram till att avtalsmodellen bör ändras. Han har undersökt olika möjligheter till förändring. Dessa har också prövats ur juridiskt perspektiv av skoljurister på SKR som representerar både kommuner och regioner. Utredaren har kommit fram till att förutsättningarna att behålla modellen som bygger på skatteväxling eller att ändra inom den modellen är begränsade. I sin analys ifrågasätter SKR skatteväxlingen som grund för ett gymnasieavtal mellan kommunerna och regionen. SKR:s jurister vill se ett avtal som bygger på att kommunerna betalar interkommunal ersättning när det finns elever från kommunerna på skolorna, och då bör kommunerna betala hela den avgift som gäller för utbildningen. Det är så det fungerar i andra regioner som driver naturbruksutbildning.

Utifrån dagens regelverk för gymnasieskolan – som inkluderar fri etableringsrätt samt regler kring finansiering av utbildning – är utredarens sammanvägda bedömning att förutsättningarna har förändrats så mycket sedan avtalsmodellen etablerades att avtalet måste ändras i grunden. En modell som fortsatt bygger på skatteväxling i någon form är ifrågasatt av SKRs jurister och håller troligen inte legalt om det skulle prövas.

Varför införde Västra Götaland och kommunerna skatteväxling som finansiering av VGR-skolorna när avtalet bestämdes?

Skatteväxlingen ger regionen en skatteinkomst från regionskattebetalare. Den intäkten ska användas för att driva och utveckla VGR:s naturbruksskolor. Omfattningen på intäkten via skatteväxlingen står i proportion till skatteunderlaget och inkomstutvecklingen bland skattebetalarna i Västra Götaland. Det är en inkomst som är oberoende av upp och nedgångar i söktryck till skolorna vilket bidrar till finansiell stabilitet under perioder av minskat söktryck. Det var motivet till att kommunerna i Västra Götaland och VGR beslutade att använda skatteväxling som en del av finansieringen. Ett annat motiv är att alla kommuner i Västra Götaland, även de med stor befolkning och liten lantbruksnäring ville vara med och ta ekonomiskt ansvar för utbildning. Alla kommuner, även sådana som inte har så många elever på skolorna, gick in i avtalet som startade 1999 som ett uttryck för en solidaritet i hela länet kring behovet av en stark lantbruksnäring och livsmedelsförsörjning.

Med anledning av att skatteväxlingen inte täckt de 50% av elevavgiften som var avsikten med avtalet, så har VGR fått skjuta till ytterligare medel. Resterande 50% betalas av kommunerna via interkommunal ersättning (IKE).

Regionen har dessutom betalat halva skolavgiften för naturbrukselever som studerat på naturbruksskolor utanför Västra Götaland, s.k. utomläningar. Sammanlagt har VGR lämnat ett stort bidrag till utbildningen utöver det som kommit in via skatteväxlingen och den kommunala finansieringen.

Behöver utredaren följa SKR-juristernas expertbedömning?

Om utredaren inte rekommenderar politikerna i Västra Götalands kommuner och VGR-politikerna att följa rådet från SKR-juristerna så riskerar Västra Götaland att fortsätta arbeta med ett avtal vars legitimitet kan ifrågasättas på goda grunder. Befintlig samverkansmodell kan komma att granskas juridiskt och resultatet av en sådan granskning blir troligen att domstolen följer samma linje som SKR:s skoljurister som har stor erfarenhet av att hantera ärenden rörande skol- och kommunallagen.

Dessutom räcker det med att en enda kommun säger nej till avtalet i nuvarande form för att det skall falla. I och med att det bygger på skatteväxling så kräver det konsensus.

Har vi ett avtal idag?

Det finns ett avtal idag. Det gäller från 2025-01-01 till 2028-12-31. Vi har den tiden på oss att besluta om ett nytt avtal och att implementera det. Beslutet om ett nytt avtal bör tas inom ramen för innevarande mandatperiod, helst före 2026-06-30.

Vad är fördelarna med den nya modellen?

En fördel är att den är tydligare och transparent – kommunen betalar avgiften för sina elever. När det inte finns några elever på VGR-skolorna så uppstår inga kostnader. VGR har också möjlighet att fortsätta satsa på sina skolor. Om intresset från kommunerna att samverka är stort så har VGR möjlighet att satsa regionmedel på skolorna för att stärka kompetensförsörjningen till branschen som har stort behov av utbildad arbetskraft. Sådana satsningar kan handla om lärartäthet, elevvård, maskinpark, djurhållning, praktik- och APL, utvecklingsprojekt, vuxenutbildning, samverkan med lärcentra utanför de egna skolorna och även samarbete med fristående skolor som bedriver lant- och skogsbruksutbildning.

Vad är nackdelarna med den nya modellen?

Nackdelen är att det blir höjda kostnader för kommuner med många elever på skolorna. Eftersom det finns ett samband mellan många naturbrukselever och en stor lantbrukssektor i kommunen blir det den utpräglade "lantbrukskommunen" som drabbas av de högre kostnaderna. Kostnaden är en följd av att Västra Götaland anpassar sig till gängse regelverk som innebär att det är kommunen som ansvarar för att finansiera sina elever på skolorna.

Utredningen trycker mycket på hur viktig naturbruksutbildningen är för lantbruket, både utbildning på VGR-skolorna och friskolor med jordbruks- och skogsbruksinriktning. Utbildningen är viktig för hela Västra Götaland, inte bara för kommuner med stor lantbruksnäring. Hela befolkningen behöver säkrad livsmedelsförsörjning. Därför argumenterar utredningen för stärkt samverkan för att skolorna skall behålla sin höga kvalitet.

Varför skall kommunerna välja ett avtal istället för avtalslöshet?

Avtalslöshet är inget bra val för kommunerna. Det innebär osäkra planeringsförutsättningar och administrativa merkostnader på grund av att priserna skiljer sig åt mellan huvudmän. Det innebär att riksprislistan – med högre prisnivå än VGR:s skolor – kommer att gälla för elever på alla friskolor. Om elev från avtalslös kommun väljer VGR-skola får kommunen betala samma pris som kommun som har sekundärt samverkansavtal med VGR. Om elever från avtalslös kommun väljer kommunal och regional skola utanför Västra Götaland gäller priset i dessa län, och till exempel har både Region Halland och Region Jönköping högre priser än Västra Götaland på sina skolor. Om kommunen däremot har samverkansavtal med VGR är det VGR-priset som gäller vid studier på region eller kommunskola utanför länet.

Eleverna blir med stor säkerhet förstahandsmottagna till alla naturbruksskolor i landet vilket innebär att hemkommunen måste betala för resor eller inackordering. För den enskilde eleven som vill läsa utanför länet är det positivt men det blir dyrare för hemkommunen. Det är inte troligt att hemkommunen har alternativa huvudmän att teckna avtal med kring naturbruksutbildningar då det inte finns så många kommunala/regionala huvudmän som ger programmet inom närområdet. Man kan som kommun inte ingå avtal med friskolor.

Sammanfattningsvis riskerar det att bli dyrare för kommunen att välja avtalslöshet istället för någon form av sekundärt avtal. Dessutom förlorar man möjlighet att påverka avtalets innehåll.

Finns det risker?

Det blir en osäkrare framtid för skolorna om det är många kommuner som väljer avtalslöshet. Det kan leda till att färre elever kommer till skolorna och att de väljer andra inriktningar istället.

Avtalslöshet är ett kortsiktigt val ur ett samhällsekonomiskt perspektiv; utredaren menar att en kommun med många lantbruksföretag som väljer avtalslöshet "sågar av den gren" som ger kommunen möjlighet till framtida skatteintäkter och välfärd. Även en kommun som har få lantbruksföretag och väljer avtalslöshet agerar mot sitt långsiktiga intresse eftersom kommuner med liten andel gröna näringar är lika beroende av god självförsörjning inom livsmedel som en lantbrukskommun. Kompetensförsörjning till lantbruket ligger i hela Sveriges intresse, det gäller för både storstadskommuner och landsbygdskommun.

När skall utredningen vara klar?

I slutet på mars presenteras den färdiga utredningen till en grupp politiker som utsetts av Beredningen för hållbar utveckling (Västra Götalands beredning för politisk samverkan mellan kommunerna och regionen). Ett förslag om framtida avtalsmodell kommer att skickas på remiss till kommunerna under våren.

Remissyttranden och utredningens förslag ligger sen till grund för ett nytt frivilligt sekundärt samverkansavtal som beslutas under 2026 (och träder i kraft *senast* 1 januari 2029).

UN § 3

Dnr 2026/31

**Remissvar avseende samverkansavtal om naturbruksutbildningar
mellan VGR och kommunerna**

Utbildningsnämndens beslut

Som remissvar till Västra Götalandsregionen beslutar Utbildningsnämnden att ställa sig bakom ett sekundärt samverkansavtal mellan kommunen och Västra Götalandsregionen för att säkerställa att sökande från kommunen blir förstahandsmottagna till naturbruksutbildningar.

Sammanfattning av ärendet

Ett samverkansavtal för naturbruksutbildningar mellan Västra götalandsregionen och länets samtliga kommuner slöts för tiden 2025-01-01 till 2028-12-31. Utbildningarna finansierades genom skatteväxling samt interkommunal ersättning.

En utredning har nu kommit fram till att finansieringen av utbildningsplatserna med skatteväxlingsmodell bedöms inte vara förenlig med kommunallagen och skollagen, och att avtalet måste ändras i grunden.

Genom att kommunen tecknar ett sekundärt samverkansavtal med Västra götalandsregionen gällande naturbruksutbildningar säkerställs att sökande från kommunen blir förstahandsantagna till utbildningar.

Ärendebeskrivning

Ett samverkansavtal för naturbruksutbildningar mellan Västra götalandsregionen, VGR, och länets samtliga kommuner slöts för tiden 2025-01-01 till 2028-12-31. Samverkansavtalet omfattar naturbruksprogrammet inom gymnasieskolan, motsvarande utbildningar inom anpassad gymnasieskola och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion samt vuxenutbildningar på gymnasial nivå inom naturbruksområdet.

Kritiken mot den nuvarande modell av samverkansavtal har vuxit fram efter de tre VGR-ägda naturbruksskolor i de västra delarna (Dingle, Nuntorp och Strömme) avvecklades. Dessa har ersatts med fristående naturbruksskolor som har etablerat sig i de VGR-ägda naturbruksskolornas ställe. Kommuner som har elever på friskolorna betalar full interkommunal ersättning för sina elever och kan inte tillgodogöra sig medfinansieringen från VGR med 50 procent, enligt villkoren för befintligt samverkansavtal. Det innebär höjda kostnader för kommuner som har elever på friskolorna, eftersom de betalar full interkommunal ersättning till friskolorna samtidigt som de fortsätter

med att finansiera kvarvarande VGR-naturbruksskolor genom skatteväxlingen.

Färgelanda har tidigare lämnat ett remissvar daterat 2022-02-22 i ärendet där det framhålls att de gröna näringarna är mycket betydelsefulla med ett stort antal verksamheter med ett kontinuerligt behov av kompetensförsörjning i Färgelanda. Då fler elever i Färgelanda får sin naturbruksutbildning på de fristående skolor som finns i närområdet än de regionala som finansieras via skatteväxling i regionen och är belägna längre bort, framhölls orättvisan i att vår kommun starkt bidrar till den regionala finansieringen samtidigt som hela kostnaden bärs för platser på de fristående enheter som används i högre grad av Färgelandas ungdomar

En arbetsgrupp tillsattes för att se över innehållet i avtalet och denna grupp har nu kommit fram till att samverkansavtal bör bygga på interkommunal ersättning, IKE, och att skatteväxlingen bör avskaffas. Skollagen förordar IKE som lämplig form för finansiering av elever mellan kommuner samt mellan kommuner och region (16 kapitlet, 50§ samt 17 kapitlet, 23-24§). Direktfinansiering genom skatteväxling av den typ som använts för regional naturbruksutbildning i VGR strider mot likställigheten mellan gymnasieskolor. Genom att finansiera både regionens gymnasieprogram och fristående naturbruksskolor med IKE innebär att huvudmännen likställs.

Sluter kommunen ett sekundärt samverkansavtal med naturbruksgymnasium i VGR blir sökande från kommunen förstahandssökande och möjligheten att komma in på önskad utbildning ökar avsevärd. En annan effekt blir om det finns ett sekundärt samverkansavtal är att om en elev söker till ett naturbruksgymnasium som inte tillhör VGR betalar kommunen IKE motsvarande kostnaden för att VGR:s utbildningar vilket är lägre än Skolverkets riksprislista.

Genom att ändra finansieringsform från skatteväxling till interkommunal ersättning är det inte längre nödvändigt att alla kommuner ansluter sig till avtalet. Avtalet gäller även om ett mindre antal kommuner ställer sig bakom det och det faller inte även om kommuner som tidigare gått in i avtalet väljer att lämna det.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-01-20

Sändlista

Västra Götalandsregionen

Verksamhetschef utbildning

Utbildningsnämnden

T.f. utbildningschef

Justering

Utdragsbestyrkande

Strategier
Folkhälsostrateg
Marcus Larsson

Tjänsteskrivelse
2026-02-18
2026/75

Kommunstyrelsen

Uppföljning av samverkansavtal gällande lokalt folkhälsoarbete 2025

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen godkänner uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete 2025, enligt Folkhälsorådets förslag och lämnar över den till delregionala nämnden norra.

Ärendets beredning

Ärendet har behandlats i Folkhälsorådet 2026-01-29 § 7.

Sammanfattning av ärendet

Enligt avtalet med delregionala nämnden norra om gemensamma folkhälsoinsatser i Färgelanda kommun ska en årlig redovisning av folkhälsoinsatser sammanställas och tillhandahållas norra hälso- och sjukvårdsnämnden samt kommunstyrelsen i Färgelanda kommun.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Uppföljning av redan genomförda insatser. Inga tillkommande kostnader i samband med beslutet.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Inget att ange.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2026-02-18
Beslut FHR, dat 2026-01-29
Uppföljning insatser, dat 2026-01-22
Uppföljning ekonomi, dat 2026-01-22

Sändlista:

Folkhälsostrateg
Delregionala nämnden norra

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete 2025

mellan delregional nämnd norra och Färgelanda
kommun

Om uppföljningen

Enligt gällande samverkansavtal för folkhälsoinsatser som upprättats mellan Västra Götalandsregionen och kommunen ska folkhälsoarbetet följas upp varje år.

I den här uppföljningen är det enbart de insatser som genomförts med gemensamma medel med beslut av folkhälsorådet som ska redovisas.

Besvara frågorna kortfattat och hänvisa inte till eventuellt medsänt material. Om det finns dokumentationer som genomförts inom ramen för samverkansavtalet t. ex. utvärderingar, så kan dessa skickas in tillsammans med uppföljningen.

Uppföljningen ska godkännas av folkhälsorådet och undertecknas av dess ordförande. Därefter skickas uppföljningen till Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen via mail till agneta.eriksson@vgregion.se senast den 28 februari 2026.

Den ekonomiska redovisningen redovisas i en separat excel-bilaga. Även den uppföljningen skickas till Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen via mail till agneta.eriksson@vgregion.se senast den 28 februari 2026.

1. Samverkansavtal folkhälsa

	Helt uppfyllt	Delvis uppfyllt	Inlett processen	Möjlighet att motivera svaret
Folkhälsoarbetet ska utgå från befolkningens behov, vara systematiskt och långsiktigt	☒	☐	☐	Folkhälsoarbetet i Färgelanda utgår ifrån tre prioriterade områden som är framtagna av folkhälsorådet. De tre områdena är sprungna ur såväl nationella mål kring hälsa som lokal statistik kring invånarna i kommunens hälsa. Utifrån dessa prioriterade områden styr folkhälsorådet det arbete som folkhälsostrategen iscensätter och sedan verksamheterna driver.
Folkhälsoarbetet ska ha tydliga mål och en tydlig uppföljning	☐	☒	☐	Folkhälsoarbetet sker utifrån tydligt prioriterade områden. Regelbunden uppföljning sker av folkhälsostrategen vilken avrapporterar till folkhälsorådet. Tyvärr har två av årets satsningar inte gått att fullfölja pga av organisationsförändringar.
Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas	☒	☐	☐	"Barn och unga" är ett av tre prioriterade områden för folkhälsorådet. Flera av insatserna som pågått och startat upp under året har en direkt eller indirekt koppling till barn och unga och deras behov och rättigheter.
Folkhälsoperspektivet ska integreras i de olika aktörernas ordinarie verksamhet	☐	☒	☐	Folkhälsoperspektivet blir alltmer en del av ordinarie kommunal verksamhet. Folkhälsostrategen har under året fortsatt att träffa ledningsgrupper för att motivera till att arbeta med de prioriterade folkhälsomålen och samtidigt erbjuda samarbeten och möjlighet till ansökan att söka folkhälsomedel kring insatser kring dessa områden.

Folkhälsorådets planeringsprocess ska synkroniseras med den kommunala planerings- och budgetprocessen	☐	☒	☐	Det är svårt då det under året varit svårt att följa de politiska riktningarna då det under året skett ett maktskifte i kommunen och nya mål och riktningar satts upp.
Prioriterade målgrupper ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i de insatser som görs	☐	☒	☐	

Vårdaktörernas samverkan

Vårdaktörernas samverkan i det lokala folkhälsoarbetet.

(Markera genom att stryka under vald siffra)

	Stor delaktighet		Mindre delaktighet	
Primärvård	4	<u>3</u>	2	1
Tandvård	4	<u>3</u>	2	1
Mödravårdscentral	4	3	2	<u>1</u>
Barnavårdscentral	4	<u>3</u>	2	1
Ungdomsmottagning	4	3	<u>2</u>	1
Annan vårdaktör	4	3	2	1

Möjlighet att motivera svaren

Vi saknar tyvärr ofta representation ifrån VC på folkhälsoråden men däremot har vi inlett flera andra samarbeten med vårdaktörer. Vi är i uppstarten av femfingermodellen där vi har ett mycket gott samarbete med demenssköterskan. Vi har fått igång en gemensam öppen förskola som BVC-sköterska är en del samt att hon lotsar vidare föräldrar till verksamheten när hennes stöd till nyblivna föräldrar upphör. BVC-sköterska samt familjebehandlare har gått en föräldraskapsutbildning (lilla ABC) för att kunna ha gemensamma grupper och stödja nyblivna föräldrar.

2. Delregional nämnd norras inriktning

Detta ser nämnden som viktigast att fokusera på i folkhälsoarbetet 2023 och 2024

- Tidiga och förebyggande insatser
- Barn o unga
psykisk hälsa (enligt reglementet)
ofrivillig ensamhet
- Fullföljda studier
- ANDTS – strategin (**A**lkohol, **N**arkotika, **D**oping, **T**obak, **S**pel om pengar)
- Äldre
psykisk hälsa
ofrivillig ensamhet

- Mest sjuka äldre (enligt reglementet)

3. Folkhälsorådets prioriterade arbete

- a) Beskriv kortfattat utgångspunkterna för folkhälsorådets arbete t.ex. planer, prioriteringar m.m. Folkhälsorådet i Färgelanda jobbar utifrån tre prioriterade insatsområden som är framtagna utifrån nationella- och regionala folkhälsomål, kommunens övergripande mål samt lokal statistik. Prioriterade insatsområden:
- Barn och unga:** Fokusera på att främja kognitiva, emotionella och sociala färdigheter genom trygg skolgång, goda matvanor, fysisk aktivitet, sömn och meningsfull fritid. Stöd till vårdnadshavare är viktigt för psykisk hälsa, vilket påverkar skolresultat och framtidsutsikter.
- Goda levnadsvanor:** Förebygg sjukdomar genom hälsosamma vanor. För äldre är sociala sammanhang, matvanor och fysisk aktivitet viktiga för hälsan samt att minska ensamhet. Alkoholkonsumtion bland unga är ett problem i kommunen och en riskfaktor för hälsa.
- Psykisk hälsa:** Att främja psykisk hälsa handlar om att skapa mening och delaktighet, samt att stärka resursanvändning och motståndskraft vid motgångar. Insatser ska riktas både generellt och till utsatta grupper. Samverkan mellan aktörer är viktig för att förebygga psykisk ohälsa och suicid.
- b) Beskriv kortfattat rådets insatser **inom ramen för samverkansavtal folkhälsa** för respektive mål under året. (Kopiera och använd nedanstående per mål)

Mål: Barn och unga		
Insatser: Trivselledare		
	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐
Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna? Trivselledarna har givit ett pedagogiskt verktyg för en ökad aktivitet, trygghet och struktur på rasterna på våra låg- och mellanstadieskolor. Rasten används som utgångspunkt för att främja fysisk aktivitet samtidigt som det ger eleverna verktyg inom ledarskap och inkludering. På rasterna finns det alltid en ansvarig vuxen och två elever som är ansvariga trivselledare och håller i en aktivitet som de bestämt på planeringsmötet. Det som märks är att konflikter på raster har minskat och att det blivit en ökad aktivitet bland eleverna. En av skolorna startade upp ett år tidigare än övriga och där ser man en större förbättring i jämförelse med övriga skolor.		
Medverkande aktörer: Pedagoger och elever på kommunens låg- och mellanstadieskolor		

Mål: Främja goda levnadsvanor		
Insatser: Generation PEP förskola		
	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☐	☒
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐
Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna? Ett rörelsebibliotek har skapats och det innebär att förskolan kan samla material som inspirerar till rörelse på ett och samma ställe för att på ett tydligare sätt kunna arbeta utifrån olika delar såsom finmotorik, grovmotorik, munmotorik, reflexintegrering, lekar, sporter, avslappningsövningar m.m. Det har också startats upp hälsoveckor på förskolan, en hälsovecka per termin, där det varit extra fokus på nyttig mat och rörelse. Det har också varit ett bra tillfälle kring att uppmärksamma vårdnadshavare kring vikten av rörelseglädje samt givit dem förslag på hur nyttig mat kan se ut. I insatsen har även köket involverats, de är med och tipsar om kost och hur man i köket kan bidra till barns mer hälsosamma levnadsvanor. En hälsogrupp på förskolan, där är en pedagog från varje avdelning med har startats och det har lett till att det finns en struktur med hur och vad som skall göras med arbetet kring ”generation PEP” och på så vis kommer arbetet att bli långvarigt och inte avhängt på att specifika individer jobbar kvar på förskolan. Det finns en tydlig plan där aktuell förskola skall motivera och stödja de andra förskolorna i kommunen till att börja jobba likvärdigt. Detta arbete är påbörjat men inte avslutat.		
Medverkande aktörer: Förskolepedagoger, barn samt deras vårdnadshavare		

7 Mål: Främja goda levnadsvanor		
Insatser: Utbildning i "språkrika lärmiljöer"		
	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☐	☒
Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna? Genom denna kunskapshöjande insats som alla som arbetar på någon av kommunens förskolor fick, så knöts arbetet som kommunens logoped ihop på ett bra sätt till det pågående språkarbetet som görs. Denna insats går helt i linje med det arbetet som bedrivs av logopeden och har lett till en ökad inspiration för de anställda och verktyg för att fortsätta utvecklas området.		
Medverkande aktörer: Förskolepedagoger, barnskötare och logoped		

4. Ekonomisk redovisning

Den ekonomiska uppföljningen redovisas i separat excel-bilaga.

5. Avslutande kommentarer

- a) Om ni har något ytterligare som ni vill förmedla, kopplat till folkhälsorådet och som inte har redovisats under rubrik 1 – 5 kan det skrivas här.
[Klicka här för att ange text.](#)

6. Underskrift

_____ den / 202

 Ordförande i folkhälsorådet

Avser år 2025							
Avser kommun:	Bilaga 1b***						
Redovisningen är antingen:	Ja						
Slutlig							
Preliminär*							
	Budget			Utfall			
	DRNN	Kommun	Övrigt	DRNN	Kommun	Övrigt	Till 2026
Intäkter							
Ingående saldo från föregående år	24757			24 757			
Årets medel enl. samverkansavtal folkhälsa	840 000	840 000		840 000	840 000		
SUMMA INTÄKTER FÖR ÅRETS INSTASER	864757	840000	0	864 757	840000	0	
Kostnader							
Folkhälsostrateg, fördelas enligt följande:							
Lön (inkl. lönebikostnader)	425000	425 000		425 000	425000		
Överskott för vakant tjänst (återbetalas till respektive avtalspart)							
Omkostnader (ex. administration, utbildning, resor m.m.)	20000	20 000		20 000	20 000		
SUMMA KOSTNADER FÖR FOLKHÄLSOSTRATEG	445 000	445 000	0	445 000	445 000	0	0
Folkhälsoinsatser, fördelas enligt följande:							
Pågående insatser med medel över från föregående år ** (planerade som 1-åriga 2023 och/eller 2024)							
Pågående fleråriga insatser med medel från tidigare år **							

Insatser med överskott från föregående år, godkänt av DRNN **							
Nya ettåriga insatser med medel från 2025 **							
Strategpengar	50000	50000		50 000	50000		
Växa tryggt	64257	134320		17 000	20000		47257
Generation PEP fsk	65000	65000		41 321	65000		23679
Folkhälsopris	2500	2500		2 500	2500		
Nya fleråriga insatser med medel från 2025 **							
Digitalisering äldre	140000	210000		0	50000		140000
Trivselledare	98000	210600		98 000	210600		
Överskott som understiger 10 % av budgeterade kostnader för instaser som överförs till nästa år							
SUMMA KOSTNADER TOTALT	864 757	1 117 420	0	653 821	843 100	0	210936
SUMMA TOTALT (INTÄKTER - KOSTNADER)	0	-277 420	0	210 936	-3 100	0	210936

* 28 februari - sista datum för slutlig redovisning.
** Planerade insatser redovisas under budget och
slutförda insatser redovisas under utfall.

Eventuella kommentarer kring den ekonomiska
uppföljningen.

Den ekonomiska uppföljningen mailas till: Agneta
Eriksson, agneta.eriksson@vgregion.se

Överförs ifrån 2025

Insatser

Växa tryggt

Digitalisering äldre

Generation PEP förskola

Kronor Åtgärd

47257 Insatsen fortätter 2026

140000 Insatsen fortätter 2026

23679 Insats avslutad, pengarna kan användas till ny insats -26

FHR § 7

Dnr 2026/75

Uppföljning av samverkansavtal gällande lokalt folkhälsoarbete 2025

Folkhälsorådets beslut

Folkhälsorådet beslutar att godkänna uppföljningen av folkhälsoavtalet och lämnar över den till delregionala nämnden norra samt kommunstyrelsen i Färgelanda kommun.

Ärendets beredning

Har beretts av folkhälsorådets presidium 20260121

Sammanfattning av ärendet

Enligt avtalet med delregionala nämnden norra om gemensamma folkhälsoinsatser i Färgelanda kommun ska en årlig redovisning av folkhälsoinsatser sammanställas och tillhandahållas norra hälso- och sjukvårdsnämnden samt kommunstyrelsen i Färgelanda kommun.

Beslutsunderlag

Uppföljning samverkansavtal -25
Tjänsteskrivelse daterad 2026-01-21

Sändlista

Diariet

Kommunledningskontoret
Kommundirektör
Katrín Siverby

Tjänsteskrivelse
2026-02-19
2026/112

Kommunfullmäktige

Antagande av strategi för digital omställning

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige antar Strategi för digital omställning 2026–2029 enligt förvaltningens förslag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsens presidium.

Sammanfattning av ärendet

Strategin för digital omställning 2026–2029 syftar till att skapa en gemensam riktning för digital utveckling de tre kommuner som samverkar i IT- och digitaliseringsfrågor - Bengtsfors, Färgelanda och Åmål. Den utgår från regeringens nationella digitaliseringsstrategi och anpassas till lokala behov.

Strategin omfattar tre prioriterade fokusområden med aktiviteter som stärker digital kompetens, säkerställer datadriven och säker digitalisering samt utvecklar digitala välfärdstjänster.

Ärendebeskrivning

Strategin tar sin utgångspunkt i Sveriges nationella digitaliseringsstrategi (2025–2030), som anger riktningen för offentlig sektor. Den nationella strategin lyfter fem strategiska områden: digital kompetens, digitalisering av näringsliv, offentlig förvaltning, välfärd och konnektivitet, kompletterat med horisontella mål kring AI, data och säkerhet.

För Bengtsfors, Färgelanda och Åmål innebär detta att kommunens:

- Anpassar de nationella målen till lokala behov och förutsättningar.
- Stärker digital kompetens och inkludering bland medarbetare och invånare.
- Utvecklar digitala välfärdstjänster och offentlig service som är tillgängliga, säkra och användarvänliga.
- Säkerställer att AI, data och informationssäkerhet genomsyrar hela utvecklingsarbetet.

Strategin konkretiseras i tre fokusområden:

Digital kompetens och inkludering

En kultur formas där digitalt lärande är en naturlig del av vardagen och där medarbetare får rätt kompetens för sina uppdrag. Samtidigt bedrivs ett aktivt arbete för att minska digitalt utanförskap bland invånare genom riktade insatser, stöd och utbildning. Målet är att skapa förutsättningar – för att kunna använda digitala verktyg och tjänster på ett enkelt och tryggt sätt.

Datadriven och säker digitalisering

Data och AI används för att effektivisera verksamheten och minska administrativa arbetsmoment genom säkra och användarvänliga digitala tjänster. All utveckling genomförs i enlighet med gällande lagstiftning och etiska riktlinjer, med särskilt fokus på att värna individens integritet. Målet är att stärka informationssäkerheten genom gemensamma rutiner och processer som garanterar trygg hantering av information.

Digitalisering av välfärdstjänster

Digitala lösningar utvecklas och införs för att stärka välfärden, förbättra arbetsmiljön och bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Fokus ligger på att bibehålla eller höja kvaliteten och tillgängligheten i servicen till invånare genom smarta och behovsanpassade tjänster. Målet är att digitalisering ska införas där den skapar tydlig nytta och gör välfärden mer effektiv och hållbar för hela samhället.

Förvaltningens ståndpunkt är att strategin är nödvändig för att möta framtida krav, skapa nytta för invånare och effektivisera verksamheten. Den ger en gemensam riktning och stärker samverkan mellan kommunerna.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Strategin i sig innebär inga direkta kostnader. Genomförandet av aktiviteter sker inom ordinarie budgetramar.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Digitaliseringsstrategin stärker social hållbarhet genom ökad digital kompetens, minskat digitalt utanförskap och mer tillgängliga välfärdstjänster. Miljömässigt bidrar den till minskade transporter, effektivare resursanvändning och hållbar drift genom smarta digitala lösningar.

Beslutsunderlag:

Strategi för digital omställning 2026–2029

Sveriges nationella digitaliseringsstrategi (2025–2030)

Sändlista:

IT- och digitaliseringsenheten
Kommunledningsgruppen

Strategi för digital omställning 2026-2029

*Prioriterade fokusområden för Bengtsfors,
Färgelanda och Åmåls kommuner*

Vår vision och målbild

Den digitala omställningen ska på ett strategiskt sätt utveckla verksamheterna och bidra till ett mer tillgängligt, jämlikt och hållbart samhälle, där varje insats utgår från verkliga behov och skapar värde för både invånare och medarbetare. Med stöd av kommunernas prioriterade fokusområden tydliggörs inriktningen för ett samordnat, långsiktigt och behovsdrivet genomförande av omställningen.

Målbilden är att digitalisering är en integrerad del av verksamhetsutvecklingen. Genom att kombinera automatisering med innovativa arbetssätt utvecklas processerna, resursanvändningen effektiviseras och kvaliteten i tjänsterna höjs. Digitala tjänster och verktyg utformas för att vara användarvänliga, inkluderande och långsiktigt hållbara. Utvecklingsarbetet bedrivs gemensamt, med människan i centrum och med tydlig styrning som säkerställer att insatserna leder mot gemensamma mål.

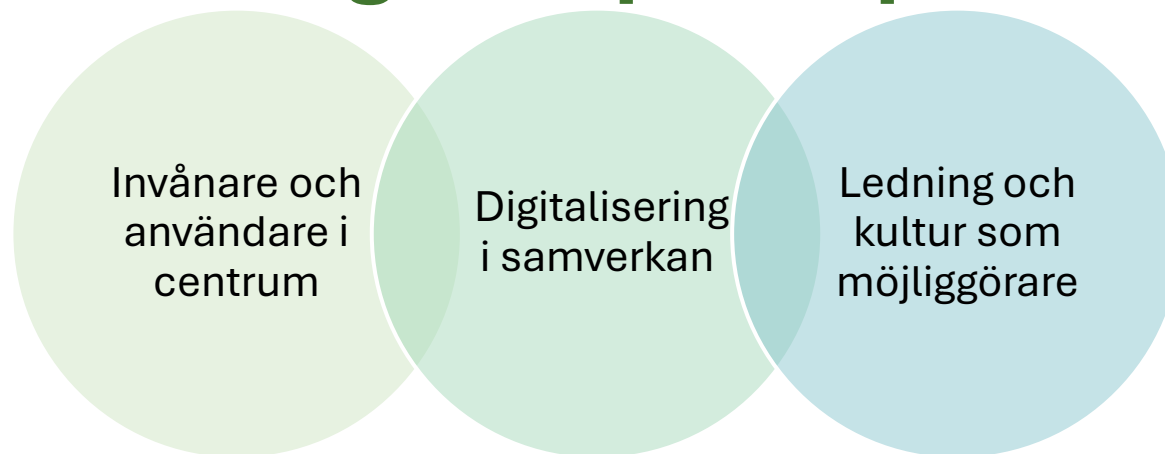
Vår definition av digitalisering

Vår definition av digitalisering tar utgångspunkt i den, med stöd av forskning framtagna och nationellt vedertagna, definition som säger att *"digitalisering är en metod för verksamhetsutveckling där digitala lösningar används för automatisering eller innovation"*.

Det innebär att digitalisering är ett verktyg för att förändra och förbättra hur arbetet utförs – inte bara genom att effektivisera befintliga processer, utan också genom att skapa nya arbetssätt som bättre svarar mot verksamhetens och samhällets behov.

Tre grundprinciper

Tre fokusområden

Tre grundprinciper

Invånare och användare i centrum

Digitalisering ska utgå från invånarnas och användarnas behov, med deras delaktighet, perspektiv och kompetens i centrum. Tjänsterna ska vara tillgängliga, inkluderande och enkla att använda, med alternativ för dem som behöver stöd.

Digitalisering i samverkan

Digitala lösningar utvecklas tillsammans mellan verksamheterna, de samverkande kommunerna och andra aktörer för att dela kompetens, resurser och erfarenheter. Genom samarbete skapas kostnadseffektiva, hållbara och innovativa tjänster.

Ledning och kultur som möjliggörare

Digitalisering kräver ett tydligt ledarskap och en kultur som främjar samarbete och innovation. Ledningen ska driva utvecklingen, hålla ihop helheten och skapa förutsättningar för medarbetarnas delaktighet. Genom gemensam riktning och engagemang blir den digitala förflyttningen hållbar.

Fokusområde - digital kompetens och inkludering

En kultur formas där digitalt lärande är en naturlig del av vardagen och där medarbetare får rätt kompetens för sina uppdrag. Samtidigt bedrivs ett aktivt arbete för att minska digitalt utanförskap bland invånare genom riktade insatser, stöd och utbildning.

Målet är att skapa förutsättningar – för att kunna använda digitala verktyg och tjänster på ett enkelt och tryggt sätt.

Aktiviteter

- Öka medarbetares kompetens kring digitala verktyg och system
- Skapa en fastställd struktur för coachskap i digitalt arbete
- Säkerställa ett sammanhållet och ändamålsenligt urval av digitala verktyg
- Främja motivation och trygghet för digitala tjänster hos invånare
- Genomföra brukarundersökningar för att säkerställa att lösningar möter behov
- Utveckla en tydlig kanalstrategi

Fokusområde - datadriven och säker digitalisering

Data och AI används för att effektivisera verksamheten och minska administrativa arbetsmoment genom säkra och användarvänliga digitala tjänster. All utveckling genomförs i enlighet med gällande lagstiftning och etiska riktlinjer, med särskilt fokus på att värna individens integritet.

Målet är att stärka informationssäkerheten genom gemensamma rutiner och processer som garanterar trygg hantering av information.

Aktiviteter

- Implementera och säkerställa NIS2-efterlevnad
- Ta fram en basbeskrivning av teknisk arkitektur
- Införa datastrategi som grund för beslutsstöd
- Främja en beslutskultur byggd på säker och kvalitetssäkrade data
- Införa AI som ett naturligt, säkert och kvalitetssäkrat redskap
- Införa nyttokalkyl som obligatoriskt steg i digital verksamhetsutveckling

Fokusområde - digitalisering av välfärdstjänster

Digitala lösningar utvecklas och införs för att stärka välfärden, förbättra arbetsmiljön och bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Fokus ligger på att bibehålla eller höja kvaliteten och tillgängligheten i servicen till invånare genom smarta och behovsanpassade tjänster.

Målet är att digitalisering ska införas där den skapar tydlig nytta och gör välfärden mer effektiv och hållbar för hela samhället.

Aktiviteter

- Testa och införa AI-stöd för dokumentations- och beslutsprocesser
- Använda automatisering i regelstyrda, återkommande och standardiserade processer där nyttan är tydlig
- Implementera en ny e-tjänsteplattform
- Utveckla smartare samhällsbyggnadsprocesser genom digitala verktyg för planering, samverkan, ärendehantering och datadrivet beslutsstöd
- Införa välfärdsteknologi
- Skapa interna forum för digital välfärdsteknik

Kommunledningskontoret
Ekonomi/Personalchef
Lena Hammar

Tjänsteskrivelse
2026-02-11
2025/365

Kommunstyrelsen

Godkännande av delårsrapport Fyrbodals kommunalförbund 2025

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten för Fyrbodals kommunalförbund.

Ärendebeskrivning

Fyrbodals kommunalförbund har översänt delårsrapport för perioden 2025-01-01 - 2025-08-31.

Delårsrapporten per augusti 2025 visar ett positivt resultat om 924 tkr jämfört med budgeterat nollresultat. Helårsprognosen är ett resultat i balans, vilket innebär att resultatet bedöms följa budget.

Måluppfyllelsen är sammantaget god. Av de totalt tio verksamhetsrelaterade delmålen bedöms sju följa plan och tre delvis följa plan. När det gäller de finansiella målen redovisas att samtliga mål prognostiseras uppnås vid årets slut. Delårsresultatet är positivt och balanskravet bedöms uppfyllas, samtidigt som helårsprognosen är ett resultat i nivå med budget. Sammantaget innebär detta att förutsättningarna för god ekonomisk hushållning för helåret 2025 bedöms vara uppfyllda.

Revisionens bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed. Det prognostiserade resultatet bedöms vara förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2025 och verksamhetens utfall är sammantaget förenligt med direktionens mål för verksamheten. Revisionen bedömer vidare att balanskravet kommer att uppfyllas.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Inget att ange.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Inget att ange.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse, dat 2026-02-17

Fyrbodals kommunalförbunds direktionsbeslut, dat 2024-10-30, § 118

Fyrbodals kommunalförbund delårsrapport januari – augusti 2025

Revisionens bedömning av delårsrapport, dat 2025-11-06

Sändlista:

Fyrbodals kommunalförbund

Fyrbodals
kommunalförbund

Delårsrapport augusti 2025

Innehåll

Uppföljning av verksamheten augusti 2025	4
Insatsområde 1: Regional utveckling	4
Insatsområde 2: Kompetensförsörjning	7
Insatsområde 3: Velfärdsutveckling	10
Förbundsgemensamma mål	13
Förvaltningsberättelse	14
Översikt över verksamhetens utveckling	14
Kommunalförbundet	14
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	19
Händelser av väsentlig betydelse	22
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	22
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	22
Väsentliga personalförhållanden	24
Förväntad utveckling	25
Finansiella rapporter	26
Resultaträkning	26
Balansräkning	27
Noter	29
Driftsredovisning	37

Färgkoder för målen: ●●● = följer plan, ●●● = följer delvis plan, ■■■ = följer inte plan

Uppföljning av verksamheten augusti 2025

Insatsområde 1: Regional utveckling

Fyrbodals kommunalförbund arbetar för att skapa hållbar utveckling genom samverkan mellan kommuner, näringsliv, akademi och externa aktörer. Genom etableringen och vidareutvecklingen av Business Region Väst har en gemensam plattform för näringslivs- och innovationsutveckling etablerats, vilket bland annat lett till strategiska investeringar och nya företags-etableringar i regionen. Infrastruktursatsningar på E45 och Uddevalla hamn är också viktiga för långsiktig hållbarhet. Kultur- och platsutvecklingsinsatser, som till exempel Våra Rum 2.0, har bidragit till att stärka lokalsamhällen och öka regionens attraktivitet.

Genom samverkan mellan kommuner, näringsliv, akademi och externa aktörer utvecklas lösningar som kombinerar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. De viktigaste resurserna för genomförandet har varit de delregionala utvecklingsmedlen (DRUM), medlemskommunerna, professionsnätverken och medarbetarna.

Strateger och projektledare vid Fyrbodals kommunalförbund, utvecklingsnoderna och Högskolan Väst bidrar aktivt till att möta näringslivets och invånarnas behov, bland annat genom projekt som främjar cirkulär ekonomi, industriell symbios och gestaltade livsmiljöer. Fyrbodals samordning av samhällsplanering och energiförsörjning har fokuserat på att möta dagens och framtidens energiutmaningar och stödja elektrifiering. Infrastruktursatsningar på E45 och Uddevalla hamn kommer att bidra till kommunernas förutsättningar för långsiktig hållbarhet och konkurrenskraft.

Dialog och kommunikativa insatser är avgörande inom insatsområdet för att nå framgång. Genom att medverka i nätverk och på seminarier, konferenser och mässor knyts och utvecklas kontakter som bland annat kan leda till företagsetableringar, infrastruktursatsningar, nya partnerskap och samarbeten inom hela insatsområdet.

Delmål 1: Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv

●●● **Bedömning: följer plan**

Under året har Fyrbodals etablerat och vidareutvecklat Business Region Väst (BRV) som en regional plattform för näringslivsutveckling. Den engelska hemsidan lanserades under tertial 2, och strategisk inriktning har presenterats för nätverk och utvecklingsnoder. En svensk version är försenad på grund av resursbrist. BRV har genomfört proaktivt arbete mot utlandsägda företag, vilket lett till en större etablering: T Engineering i partnerskap med AC Cars – en investering som uppfyller samtliga prioriteringskriterier. Samarbetet med innovationsstödsystemet har fördjupats, och projekt som Industry in West, Kooperation och hållbarhet, och Innovationsmiljö för hållbar produktion har gett stöd till över 160 företag. Flera har utvecklat hållbara och cirkulära affärsmodeller. Arena Skog har stabiliserats med ny projektledare.

Indikatorer visar att antalet nystartade företag ökat till 10,5 per 1000 invånare, nära rikssnittet. Konkurserna ligger stabilt, trots global oro.

Analys: BRV har etablerats starkt, och projektportföljen visar god effekt. Utmaningar finns i form av resursbrist och låg framdrift i vissa projekt. Fortsatt fokus bör ligga på att stärka BRV:s kapacitet, utveckla samverkan med innovationsaktörer och positionera Fyrbodals inom grön teknik och försvarsindustri.

Delmål 2: Attraktiva livsmiljöer

●●● **Bedömning: följer delvis plan**

Fyrbodals arbete med attraktiva livsmiljöer har under året fokuserat på platsutveckling, kultur och identitet. Kulturturnén KUL-TUR har fortsatt stärka lokal stolthet och samverkan. Projektet Det Goda Livet i Dalsland har avslutats med goda resultat, och en fortsättning planeras. Bolust i Bohuslän har startats som en motsvarande satsning.

Förstudien om Biosfärområde Dalsland har förlängts för bättre förankring, och en ny genomförandeplan tas fram. Projekt Våra Rum 2.0 har gett goda resultat i Lysekil, Munkedal och Bengtsfors, med tvärssektoriella arbetsgrupper och konstnärlig gestaltning. Dialoger pågår om Våra Rum 3.0.

Fastighetspriserna visar fortsatt variation, med högre priser i kustkommuner och lägre i Dalsland. Flyttnettot har förbättrats i flera kommuner, vilket tyder på ökad attraktivitet.

Analys: Kulturdrivna insatser och platsutveckling har stärkt livsmiljöerna. Utmaningar kvarstår i form av ojämn utveckling och resursbrist. Fortsatt fokus bör ligga på att utveckla biosfärområden, stärka kulturarv och samverkan mellan kommuner.

Delmål 3: Robust och sammanhållen samhällsplanering

●●● **Bedömning: följer delvis plan**

Under tertial 1 identifierades utmaningar inom energiförsörjning, infrastruktur och sårbarhet. Tertial 2 har inneburit fortsatt arbete med projektet ElSa, där ett inriktningsdokument för elektrifieringsomställning tagits fram i samverkan med kommuner, arbetsgrupper och nätverk. Dokumentet presenterades i remissversion för AU i augusti.

Energidagen Krafttag i Väst – the Fyrbodal edition – samlade över 140 deltagare och lyfte flexibilitet i energisystemet. Projektet Fyrbodal för framtidens flex har lanserat en ny hemsida och genomfört tester med nationell spridning. Dialoger har förts med myndigheter och elnätsägare, samt med företag som PREEM och GKN Aerospace.

Strukturbildsarbetet har fått ny fart genom en DRUM-ansökan. Ett inriktningsdokument för transportinfrastruktur är under framtagande. Kommunerna har enats om inspel till regional infrastrukturplan, inklusive prioritering av E45. Dialoger förs om flygplatsutveckling och kollektivtrafik.

Styrkor: Strategisk planering, bred samverkan, och konkretisering av energifrågor.

Utmaningar: Brist på aktuella energiplaner i kommunerna, långsamma tillståndsprocesser.

Fokus framåt: Implementera inriktningsdokument, stärka strukturbildsarbetet, och samordna infrastrukturinsatser

Insatsområde 2: Kompetensförsörjning

Fyrbodal fokuserar på att skapa en stark samverkanskultur mellan utbildning och arbetsliv samt främja livslångt lärande. Genom branschråd, college och samverkansstrategier har kompetensbehov identifierats och åtgärdats. Projekt som Fenixz kommuner har gett stöd för kompetensutveckling för kommunal personal. Samverkan med Högskolan Väst har stärkts för att möta kompetensbehov inom olika sektorer.

Uppdraget är att skapa en god kompetensförsörjning i hela Fyrbodal genom att verka för en stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv samt livslångt lärande. Utbildning ska leda till arbete och arbetslivets attraktivitet behöver öka. Matchningen mellan arbetskraftens kompetens och arbetslivets behov ska bli bättre, trots utmaningar med demografi och utanförskap. Elever behöver få stöd i att fullfölja sin utbildning inom alla skolformer. Personal behöver kompetensutveckling för att stärkas i sina nuvarande och framtida yrken. Arbetet har till stor del genomförts genom att förbundet processlett kompetensråd (både delregionalt och branschspecifika), college (kvalitetssäkrad flernivåsamverkan för Vård- och omsorgscollege samt Teknikcollege) samt kommunala nätverk inom utbildning och arbetsmarknad.

Delmål 1: Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv

●●● **Bedömning: följer plan**

Fyrbodals kommunalförbund fungerar som en sammanhållande aktör som stödjer kommunerna i att hantera demografiska utmaningar, säkra likvärdig utbildning och möta framtida kompetensbehov. Kompetensråd, branschråd och college i Fyrbodal har arbetat strukturerat med gemensamma mål, med stöd av en tydligare uppdragsbeskrivning för 2024 i syfte att öka matchningen för arbetsmarknaden bland annat.

Samtal förs med Västra Götalandsregionen och Göteborgsregionen om en projektansökan för att stärka kvalitet och samverkan mellan skola och näringsliv.

YH-utbildningar och regional samverkan har varit i fokus, särskilt inför revideringen av den regionala utvecklingsstrategin.

AME-chefsnätverket har förberett sig för kommande lag om aktivitetskrav i försörjningsstödet, och höstens arbete ska fokusera på individens väg mot arbete eller studier.

Inom TeknikFramtiden 2030 pågår insatser för att fler kommuner och företag ska ansluta till Teknikcollege Fyrbodal och för att öka teknik- och industrins attraktionskraft.

Förbundet har under året stöttat kommunerna i arbetet med att möta det nya lagkravet om planering och dimensionering av gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Kommunernas beslut har lett till bildandet av sex samverkansområden vilket medför vissa praktiska utmaningar, tex för gymnasieantagningen. En konsekvens av flera samverkansområden är exempelvis att antalet yttranden om elevs första- eller andrahandsmottagande på gymnasieprogram har ökat från ca 800 stycken till 1 500 stycken.

Regionala dialoger har hållits med regionen och olika branscher. Arbetet följer plan och budget, men behovet av fortsatt processtöd under 2025 kvarstår, dock med oklar finansiering.

Två branschdialoger har genomförts och en rapport presenteras under Q3. Brist på APL-platser och svag koppling mellan utbildningsinnehåll och arbetslivets behov är tydliga utmaningar.

Projektet Fenixz har nått sina mål med 1000 deltagare och 8000 utbildningstimmar. Deltagarna är nöjda, men variation i förkunskaper har gjort det svårt att anpassa kursinnehållet. Projektet närmar sig avslut.

Samarbete har inletts med Högskolan Väst kring övergång till högre studier, där yrkesläraryrket fortsatt är en stor utmaning.

Vuxenutbildningsnätverket har valt att prioritera platsfyllnad i yrkesutbildningar och kvalitetsutveckling genom erfarenhetsutbyte 2025. En VUX-rapport och en interaktiv utbudskarta tas fram. Platsbrist och kvalitetsfrågor lyftes också i Skolverkets regionala dialog.

Analys; Behovet av kortare digitala utbildningsinsatser har visat sig vara efterfrågat och bra. Att fortsätta se över behovet av korta digitala utbildningsinsatser bör göras. Utmaningarna kring attraktivitet och matchning i de olika bristyrkena har belyst och det är av stor vikt att samverkan fortsätter och att de gemensamma ansatserna till god kompetensförsörjning fortgår.

Delmål 2: Livslångt lärande

●●● **Bedömning: följer plan**

Fyrbodals kommuner har tackat ja till SKR:s nationella antagningssystem för gymnasiet, Indra via Inera. Skillnader i ungas psykiska hälsa ökar, och brist på BUP-resurser samt ansvarsfördelning har lyfts i elevhälsochefsnätverket. Vårdsamverkan Fyrbodal samordnar kommunala och regionala insatser för barn och unga. Ett nätverk för skolnärvaro, särskilt socialpedagoger, stöds av Fyrbodal via Hälsokällan och Kunskapsnoden. Långsiktiga insatser som skolsociala team betonas i kommundialoger. Projektet "Utveckling och utbildning" planerar webinarier och konferenser hösten 2025 för att stärka skolprofessioners arbete med närvaro och fullföljda studier. Även dialog mellan utbildnings- och socialchefer om barn och ungas situation pågår. Satsningen "Det syns inte" används i skolor för att främja ungas psykiska hälsa, med positiv feedback från deltagande kommuner och skolor, och fler väntas ansluta.

En arbetsgrupp har tagit fram ett förslag till samverkansavtal inom kompetens- och utbildningsområdet i Fyrbodal, som ordförandena beslutat teckna och som förhoppningsvis ska godkännas av förbundsregionen under hösten. Avtalet syftar till en hållbar och robust samverkan med fokus på hela Fyrbodals behov inom skolan.

Möjligheten att fortsätta erbjuda kortare kompetensutvecklingskurser för Fyrbodals kommuner utreds, där förbundet kan fortsätta fungera som sammanhållande aktör.

Ett samarbete med en kommunikationsbyrå har startat för att skapa en interaktiv karta över vuxenutbildningens utbud i Fyrbodal, samtidigt som nätverket för vuxenutbildning diskuterar förbättrad rörlighet mellan kommunerna. Under året tas även en vuxenutbildningsrapport och en gymnasierapport fram, där bland annat utbildningsutbud och elevresor som hinder för matchning till utbildning och jobb lyfts.

Analys; Behovet av att fortsätta arbeta långsiktigt kring våra elever är nödvändigt och bör prioriteras framåt. Vidare behöver förbundet arbeta med frågor som berör utbildningsutbud och elevresor då det kan upplevas som ett hinder för studier.

Insatsområde 3: Velfärdsutveckling

Kommunalförbundet har arbetat för att stärka kommunernas förmåga att möta välfärdsutmaningar. Genom att främja samverkan har stöd givits för att förbättra barn och ungas hälsa, fullföljda studier samt för att främja välfärdens omställning till god och nära vård och möta de krav en ny socialtjänstlag innebär. Vårdsamverkan Fyrbodals har omorganiserats för att skapa bättre samarbete mellan kommunerna och andra vårdgivare.

Avdelningen för välfärdsutveckling verkar brett för att främja kommunernas förutsättningar att stå rustade inför välfärdens utmaningar och förändringar. I nära samarbete med kommunernas företrädare arbetar avdelningen för att identifiera och prioritera i de frågor som bäst tjänar på samverkan. Genom avtal finansierar kommunerna FoU, där framgångsrika insatser ges för att systematiskt stärka kommunernas kunskapsutveckling, ge omställningsstöd till kommande lagstiftning samt stöd till strategiska insatser inom områdena kunskap, kvalitet och kompetensförsörjning.

På länsnivå bedrivs övergripande samordningsfrågor mellan kommunalt och regionalt utförd vård. Kommunalförbundets uppdrag är att företräda kommunerna, förankra processerna och bära in kommunala perspektiv och behov i samverkansstrukturen. Verksamheten utgör regional stöd- och samverkansstruktur i den nationella kontexten där man utgör länk mellan kommunerna och nationella sakområdesnätverk för att främja utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Bemanning sker också av vårdsamverkan Fyrbodals, för att säkerställa att kommunala perspektiv omhändertas och får gehör i samverkan med vårdgrannar på delregional nivå.

För främjande av barn och ungas utveckling och hälsa genomförs insatser inom Hälsokällan, där verksamheten samfinansieras av kommunerna gemensamt med Västra Götalandsregionen. Ett projekt finansierat av Jämställdhetsmyndigheten har utvecklat metoder för våldspreventivt arbete i skola och förskola. Insatser och samordning i frågor kring fullföljda studier sker via kunskapsnoden, som till hälften är finansierat av Västra Götalandsregionen som en kraftsamling inom den regionala utvecklingsstrategin.

Delmål 1: Stark samverkan

●●● **Bedömning: följer plan**

Hittills under året har flera stora och framtidsavgörande frågor hanterats av kommunalförbundet rörande kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst i Fyrbodals kommuner. Exempelvis har projektet Millennium pausats för att i stället fokusera på vilka behov och funktioner som kommunernas framtida verksamhet kräver avseende informationsöverföring mellan vårdgivare. Glädjande är att alla kommuner beslutat att genomföra Yrkesresan för att kvalitetssäkra verksamheterna. Omställningen till nya

Socialtjänstlagen (SoL) har engagerat alla kommuner i Fyrbodalsområdet, som valt att delta i den nationella lärprocessen under processtöd av Fyrbodals kommunalförbund. Process kring framtagande av och förankringsarbete gällande nytt hälso- och sjukvårdsavtal har varit centralt. Tidsplanen har varit tight och krävt intensivt arbete vilket krävt mycket resurser.

Utvecklingsarbete sker i samverkan mellan kommuner på nationell och regional nivå där dialog sker tillsammans med VGR, med fokus på att förbättra samverkan inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och LSS. Digitaliseringsfrågor har överlämnats till nätverket SIDU, där dess hantering kan få större möjligheter att nå framgång utifrån tvärssektoriell representation och förankring.

Samverkan inom Vårdsamverkan Fyrbodal har gått från strukturbyggande till praktiskt arbete i arbetsgrupper med stort fokus på tillämpning och utveckling av gemensamma rutiner. Praktikplatsen.se har för första gången använts för socionompraktik, vilket fungerat relativt bra trots vissa brister i platsfördelning.

Inom mellankommunal samverkan har flera avtal förlängts som planerat, och ett nytt beslut om avtal för köp av SÄBO-platser har beretts och förväntas kunna antas av samtliga kommuner i september.

Delmål 2: Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet

●●● Bedömning: följer plan

FoU har bedrivit stöd inom forsknings- och utvecklingsområdet, för att främja kunskapsutveckling och stödja kommunerna i Fyrbodal i utvecklingen av en kunskapsbaserad vård och omsorg. Genomförda kunskapshöjande aktiviteter består bland annat av seminariet "LSS och psykisk ohälsa" den 13 maj och FoU-Café i samverkan med Primärvårdens FoU, Gillbergs centrum och ESSENCE-metoden den 18 juni. Förberedelser har skett för kommande inspirationsdagar om lågaffektivt bemötande, en FoU-cirkel samt utbildning i KUBINOL.

Inom området kompetensmodeller har plan för revidering och implementering av kompetensmodellen för legitimerad personal tagits fram, då den tidigare implementeringen inte gett önskat resultat. Fördjupning av modellens innehåll efterfrågas av testkommunerna. Framtagande av en kompetensmodell för chefer har skett. Parallellt vidareutvecklas en karriärmodell inom äldreomsorgens vård- och omsorgsverksamheter där nu vårdbiträdesrollen inkluderas, vilket är en del av kompetensmodellen för baspersonal.

För främjande av samverkan och forskning har FoU initierat flera insatser. Ett Letter of Intent har undertecknats för en planerad studie på Högskolan Väst under hösten, med förhoppning om kommunalt deltagande. I samverkan med Högskolan Väst har dialog förts kring framtida samarbeten, bland annat inom uppdragsutbildningar och föreläsningar. FoU arbetar aktivt med att sprida forskningsresultat och erfarenheter till kommunerna. Bland annat sker planering med kommundoktoranden för spridning av hennes studieresultat till socialchefer och FoU-rum.

Arbete med omställning till ny socialtjänstlag har varit i fokus där stöd ges i att anpassa verksamheterna till nya Socialtjänstlagen. En utvecklingsledare för långsiktigt lärande och uppföljning av omställningsarbetet har rekryterats och tjänsten utformats så att kommunerna får ett väl anpassat och behovsstyrt stöd i processen. Förarbete har genomförts för en FoU-cirkel med fokus på kunskapsbaserad socialtjänst, som en del av implementeringen av intentionerna i den nya lagstiftningen.

Delmål 3: Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser

●●● **Bedömning: följer plan**

Hälsokällans arbete under våren och sommaren 2025 har präglats av förankring, bred samverkan och ett starkt fokus på att stödja kommunerna i främjande och förebyggande arbete. Genom kommundialoger har arbete skett för att sprida kunskap om verksamheten samt att inhämta lokala behov och förväntningar. Verksamheten har bedrivits enligt plan och i linje med målen inom våldsprevention, fullföljda studier, psykisk hälsa, föräldraskapsstöd. Etablering av en hållbar Fyrbodalsgemensam struktur för instruktörer inom ABC-programmen (2–12 år och Tonår) har skett som minskar beroendet av externa utbildare, vilket bidrar till långsiktig kostnadseffektivitet och tillgänglighet.

Arbetet med kunskapsnod fullföljda studier har fokuserat på fortsatt dialog, förankring och spridning av utvecklingsarbete utifrån Kraftsamlingens inriktningar. Förankringsarbete har skett i styrgruppen samt i olika chefs- och professionsnätverk samt att tydligare koppling har byggts till vårdssamverkans utvecklingsforum Barn och Unga. Konkreta insatser för barn och ungas psykiska hälsa sker genom utvecklingsarbetet "Det syns inte", som har etablerats starkt i Fyrbodals kommuner.

Gällande strukturerat närvaroarbete och skolsociala team har behov av att utveckla och harmonisera skolsociala team identifierats, och ett nytt nätverk har etablerats för erfarenhetsutbyte och lärande. Arbetet knyts till insatser inom Tidiga Samordnade Insatser (TSI) och kopplas även till förändringar i nya Socialtjänstlagen. Förbundets medverkan sker enligt plan genom omvärldsbevakning och stödjande funktion.

I uppdraget att skapa och vara del av en stärkt samverkansstruktur och att länsgemensamt verka för utveckling och spridning av kunskap kring fullföljda studier har verksamheten aktivt deltagit i regional och interkommunal samverkan, bland annat genom följande insatser; genomförande av ett regiongemensamt KAA-nätverksmöte, planering och publicering av föreläsningar genom arbetsgruppen "Samling fullföljda studier", inklusive ny paketering av material, förarbete av konferensen Fullföljda studier som genomförs med forskare, lokala exempel och ungdomsmedverkan. Samverkan med Skaraborgs Kommunalförbund kring "Det syns inte", inklusive föreläsningar riktade till vårdnadshavare och beslutsfattare. Gemensamma möten med regionens bibliotekskonsulenter kring utveckling av skolbibliotek. Samarbete kring SIM-projektet med projektledare och SIM-samordnare.

Förbundsgemensamma mål

Delmål 1: En god och hållbar arbetsmiljö

●●● Bedömning: följer delvis plan

Arbetet löper på enligt plan. Under året arbetar arbetsplatsen med friskfaktor Kommunikation och återkoppling genom verktyget Bättre möten (Sunt arbetsliv) och med fördjupning i att ge feedback. Hållbart medarbetarindex har mätts för första gången och visar gott resultat.

Flytten till nya lokaler har bidragit till att medlemskommunerna träffas mer då lokalerna möjliggör att flera möten kan bedrivas samtidigt. Många besökare ger uttryck för att de tycker att lokalerna är mycket bättre än de lokaler förbundet hade på Riverside. Bättre luft och mycket ljusare ger bättre förutsättningar för goda möten. Lokalgruppen har tagit ansvar för att fixa återstående saker i lokalerna.

Det är bekymmersamt att sjuktalen ökat jämfört med föregående år. Rehabiliteringsplan upprättas för alla personer som är sjukskrivna en längre tid. Ledningsgruppen arbetar med en fördjupad analys för att identifiera ytterligare insatser för att bryta trenden. Stort fokus läggs på det förebyggande arbetet och att stärka det som är bra.

Delmål 2: En god och meningsfull kommunikation

●●● Bedömning: följer plan

Förbundet har ägnat hela våren åt att implementera förbundets nya grafiska profil och logotyp i kommunikationen. Bland annat har mallar gjorts för olika typer av dokument. Ett regionsmärke har introducerats för att användas av kommunerna i deras egen kommunikation vid passande tillfällen. Business Region Väst har lanserats med en ny hemsida, grafisk profil och logotyp.

I samband med förbundets 20-årsjubileum anordnades Fyrbodalsdagen 28 augusti där politiker och tjänstepersoner från kommuner och region bjöds in tillsammans med andra myndigheter och aktörer som förbundet samarbetar med. Förutom att fira 20 år var syftet att stimulera till samverkan och möten för att tillsammans hitta sätt att öka attraktionskraften i Fyrbodalsregionen.

Förvaltningsberättelse

I denna förvaltningsberättelse lämnar Fyrbodals kommunalförbund information om organisationens verksamhet i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 11kap. Förvaltningsberättelse.

Översikt över verksamhetens utveckling

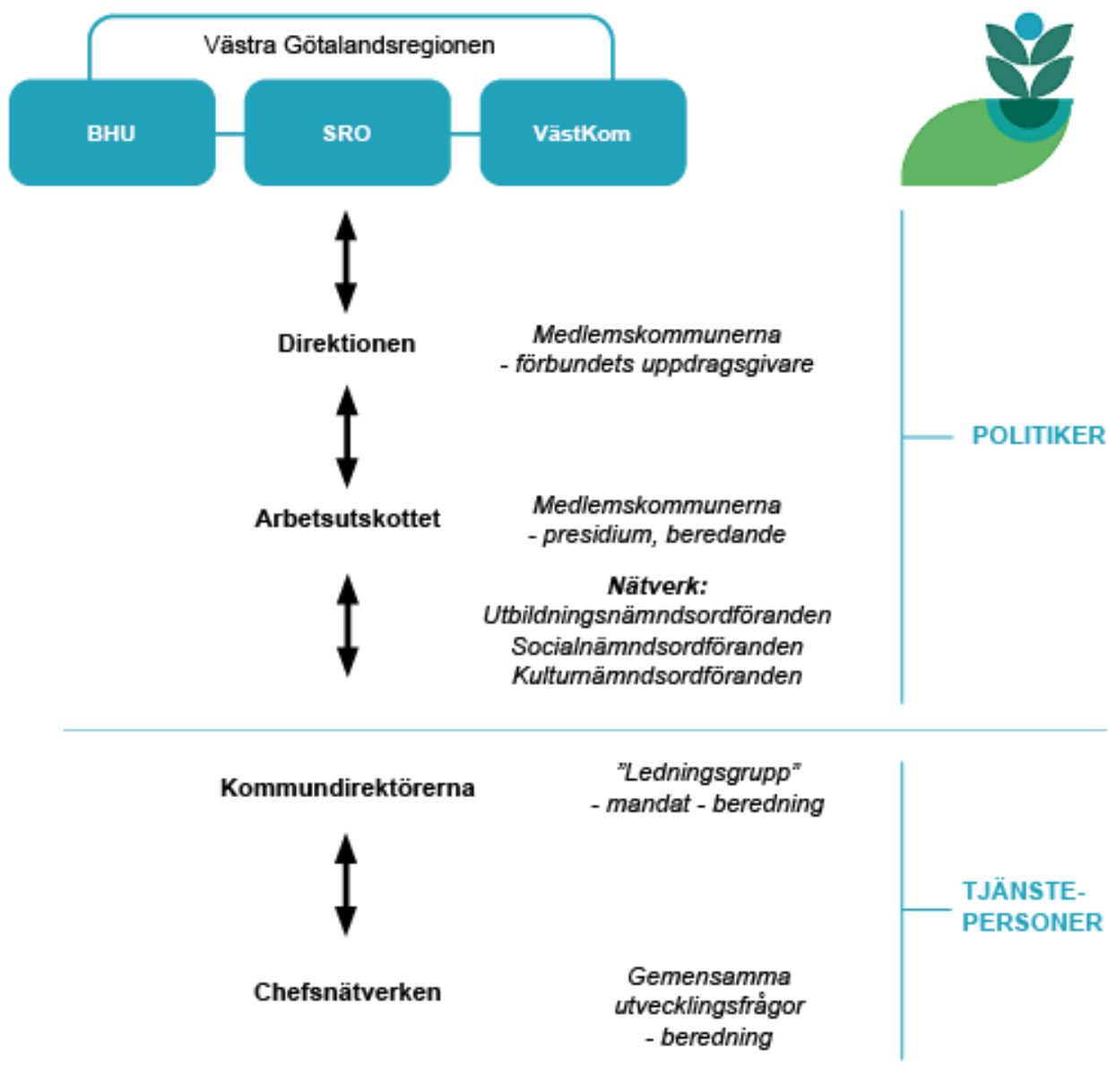
Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett delårsresultat på 924tkr per augusti jämfört med det budgeterade resultatet på 0kr. Fyrbodals kommunalförbunds tjänstepersonsorganisation har utvecklats i linje med de politiska beslut som har fattats i förbundsdirektionen. Förbundet är i sin form en flexibel organisation som förändras i organisation och bemanning utifrån de uppdrag som förbundet får av sina medlemmar. Förbundet organiserar sitt arbete inom fyra avdelningar; Regional utveckling, Kompetensförsörjning, Velfärdsutveckling och Verksamhetsstöd. Det finns en gemensam plattform för projektverksamheten som förbundet driver, deltar i eller finansierar, ytan kallas för Projektarenan Fyrbodal.

	2025-08	2024-08	2023-08	2022-08	2021-08
Verksamhetens intäkter	42 363	36 413	38 596	30 199	26 066
Verksamhetens kostnader	-41 440	-38 063	-37 749	-29 341	-25 075
Delårets resultat	924	-1650	847	856	991
Soliditet (%)	10	6	7	7	6
Medelantal anställda*	54	53	46	40	41
*Medelantal anställda beräknas utifrån årsarbetare, 1700 tim/år.					

Kommunalförbundet

Kommunalförbundet är lokaliserat till Kaserngården 3B, 451 34 Uddevalla. All gemensam administration samt merparten av verksamheten och projekten är därmed lokalmässigt samordnade. Förbundet har en särskild avdelning för administration, kommunikation, ekonomi samt projekt- och löneadministration. Förbundet hyr även lokaler på Innovatum för Business Region Västs räkning.

Styrning och organisation

Organisation av Fyrbodals kommunalförbund

Politisk organisation

Förbundsdirectionen

Kommun	Ordinarie ledamot	Ersättare
Bengtstors	Stig Bertilsson (M)	Per Eriksson (S)
Dals-Ed	Andreas Nilsson (M)	Per-Erik Norlin (S)
Färgelanda	Ulla Börjesson (S)	Christoffer Wallin (SD)
Lysekil	Jan-Olof Johansson (S)	Ulf Hanstål (M)
Mellerud	Ludwig Mossberg (M)	Ulf Rexefjord (SD)
Munkedal	Louise Skaarnäs (SD)	Lisa Kettil (S)
Orust	Catharina Bråkenhielm (S)	Lars Larsson (C)
Sotenäs	Therése Mancini (S)	Eva Abrahamsson (M)
Strömstad	Kent Hansson (S)	Fredrik Eriksson (SD)
Tanum	Liselotte Fröjd (M)	Oskar Josefsson (S)
Trollhättan	Peter Eriksson (M)	Ricky Karlsson (KD)
Trollhättan	Sofia Andersson Dharsani (S)	Monica Hanson (S)
Uddevalla	Martin Pettersson (SD)	Christer Hasslebäck(UP)
Uddevalla	Ingemar Samuelsson (S)	Jarmo Uusitalo (MP)
Vänersborg	Benny Augustsson (S)	Mats Andersson (C)
Vänersborg	Henrik Harlitz (M)	Lena Eckerbom Wendel (M)
Åmål	Michael Karlsson (M)	Ove Kaye (SD)

Övriga förtroendeuppdrag

FÖRBUNDS DIREKTIONENS ARBETSUTSKOTT

Ordförande: Peter Eriksson (M), Trollhättan

1:e vice ordförande: Liselott Fröjd (M), Tanum

2:e vice ordförande: Benny Augustsson (S), Vänersborg

Ledamöter: Martin Pettersson (SD), Uddevalla

Ulla Börjesson (S), Färgelanda

Ersättare: Kent Hansson (S), Strömstad

Stig Bertilsson (M), Bengtsfors

Revisorer

Sammanställande: Gunnar Lidell, Vänersborg

Övriga revisorer: Peter Winberg, Tanum

Pia Axelsson, Dals Ed

Gert-Inge Andersson, Trollhättan

Håkan Axelsson, Sotenäs

REPRESENTANTER I BEREDNINGEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING, BHU

Peter Eriksson (M), Trollhättan

Liselott Fröjd (M), Tanum

Benny Augustsson (S), Vänersborg

Ulla Börjesson (S), Färgelanda

REPRESENTANTER I POLITISKT SAMRÅDSORGAN, SRO

Peter Eriksson (M), Trollhättan

Dan Nyberg (S), Vänersborg

STYRELSEN FÖR VÄSTKOM

Peter Eriksson (M), Trollhättan

Liselott Fröjd (M), Tanum

Benny Augustsson (S), Vänersborg

Dan Nyberg (S), Vänersborg

FÖRENINGSSTÄMMA VÄSTKOM

Ordinarie: Monica Hanson (S), Trollhättan

Ersättare: Ulf Hanstål (M), Lysekil

BOLAGSSTÄMMA MEDIAPOOLEN AB

Ordinarie: Mats Andersson (C), Vänersborg

Ersättare: Anna-Lena Heydar (S), Uddevalla

STYRELSEN FÖR MEDIAPOOLEN AB

Ordinarie: Ingemar Samuelsson (S), Uddevalla

Ersättare: Benny Augustsson (S), Vänersborg

BOLAGSSTÄMMA GRYNING VÅRD AB

Ordinarie: Catharina Bråkenhielm (S), Orust

Ersättare: Henrik Harlitz (M), Vänersborg

REVISION GRYNING VÅRD AB

Ordinarie: Gert-Inge Andersson (S), Trollhättan

Ersättare: Gunnar Lidell (M), Vänersborg

STYRELSEN FÖR INNOVATUM AB

Benny Augustsson (S), Vänersborg

STÄMMOOMBUD INNOVATUM AB

Ordinarie: Peter Eriksson (M), Trollhättan

Ersättare: Linda Jansson (M), Färgelanda

LAXFOND VÄNERN

Ordinarie: Michael Karlsson (S), Åmål

Ersättare: Ludwig Mossberg (M), Mellerud

STYRELSEN FÖR FILM I VÄST AB

Monica Hanson (S), Trollhättan

STIFTELSEN DALSLANDS KANAL

Ordinarie: Michael Karlsson (M), Åmål

Ersättare: Stig Bertilsson (M), Bengtsfors

Finansiella anläggningstillgångar

- andelar i delägda bolag

Fyrbodals kommunalförbund är delägare i tre bolag: Innovatum AB, Gryning Vård AB och Mediapoolen AB. Vårt ägande i dessa bolag reflekterar vårt långsiktiga engagemang för att stärka och utveckla Fyrbodal som region.

Genom att vara delägare i dessa bolag får vi möjlighet att aktivt påverka och stödja områden som innovation, samhällsservice och kommunikation, som är av stor betydelse för både våra medlemskommuner och invånare. Förbundet ser ägandet som en värdefull del av vårt uppdrag att säkerställa kvalitet och hållbarhet i de tjänster och verksamheter vi stödjer.

Innovatum AB

Innovatum AB bidrar till den regionala utvecklingen genom att vara en drivande kraft för innovation och tekniköverföring. Bolaget erbjuder en plattform för samverkan mellan näringsliv, forskning och offentlig sektor, vilket gör det möjligt för företag och organisationer inom Fyrbodal att växa och utvecklas. Innovatum spelar en viktig roll för att skapa nya affärsmöjligheter och jobb, vilket direkt påverkar den lokala ekonomin. Under 2025 kommer förbundet att betala ut 2,4 mkr i verksamhetsbidrag till Innovatum AB enligt beslut i förbundsdirektionen.

Kommunalförbundets ägarandel uppgår till 1,3 procent. Under första tertialet har insatserna inom det blå fältet intensifierats. En utredning om etableringen av ett blått raffinaderi pågår på nationell nivå. Där är Innovatum tillsammans med kommunalförbundets företagsetableringskontor Business Region Väst tydliga med att vi vill att den etableringen hamnar i Bohuslän. Det pågår även ett arbete att etablera ett blått nätverk i Fyrbodalsregionen.

Inom det gröna fältet är Innovatum utsedd till processledare för det regionala skogsprogrammet. Ett dialogmöte mellan aktörer inom den skogliga branschen har anordnats och det har planerats för ytterligare dialogmöten. Flera projekt bedrivs.

Ett stort arbete pågår i projektform inom området energi och inom den industriella delen ligger fokus på att utveckla Deep Tech. Kontinuerlig dialog med Högskolan Väst om forskning inom elektroteknik förs.

Nedan presenteras utfallet på de indikatorer som Innovatum har valt ut för att följa upp sin verksamhet:

/nyckeltal nuläge 2025

Gryning Vård AB

Gryning Vård AB är en aktör som stärker välfärden i regionen genom att erbjuda kvalitetssäkrad vård och omsorg. Som delägare (17,0 procent) har Fyrbodals kommunalförbund ett direkt inflytande över hur vårdtjänster utvecklas och levereras, vilket säkerställer att dessa tjänster anpassas till den lokala befolkningens behov. Gryning Vård bidrar till att upprätthålla en hög standard inom social omsorg och ger kommunerna stöd i deras arbete med att möta utmaningar inom vård och omsorg. Under första tertialet har en ny styrelserepresentant för Fyrbodals kommunalförbund valts ut, Malin Hedelin, förvaltningschef för Arbetsmarknads- och socialförvaltningen i Trollhättans stad. Under andra tertialet har Ivan Stipic tillträtt som ny vd för bolaget. Statens institutionsstyrelse har inkommit med en förfrågan om samarbete mellan bolaget och Gryning vård AB. Frågan och behoven bland kommunerna utreds under hösten.

Mediapoolen AB

Mediapoolen erbjuder kommunikationsstöd och hjälp med att sprida information effektivt inom och mellan kommuner, företag och medborgare. Genom Mediapoolen får Fyrbodals möjlighet att stärka samarbetet mellan kommunerna, vilket bidrar till att förbättra både intern och extern kommunikation. Mediapoolen spelar en avgörande roll i att bygga och vårda relationerna mellan regionens aktörer och säkerställer att viktig information når rätt målgrupper på rätt sätt. Fyrbodals ägarandel av Mediapoolen uppgår till 16,7 procent. Verksamheten löper på enligt plan. Under andra tertialet har bolaget tillsammans med Innovatum, Balthazar, Navet arrangerat STEM-dagarna med anledning av den nya nationella STEM-strategin för pedagoger i Fyrbodals, Skaraborg och Boråsregionen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Förbundsövergripande mål

Under årets två första tertial har Fyrbodals kommunalförbund arbetat i linje med den antagna verksamhetsplanen för 2025–2027. Planen innehåller två övergripande mål; ”ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen” och ”att stödja och utveckla det kommunala självstyret”. Allt arbete som bedrivs på förbundet ska leda till de två övergripande målen. Sammantaget bedömer vi att måluppfyllelsen är god.

Genom att vara en samverkansplattform för 14 kommuner och driva på utvecklingen i Fyrbodalsregionen bidrar förbundet till Västra Götalands vision om det goda livet. På delregionalt plan handlar visionen om att skapa ett gott liv för alla som lever och arbetar i Fyrbodals kommuner. Samverkan mellan kommunerna och övriga aktörer i arbetet med att uppfylla visionen har stärkts ytterligare genom fortsatt utveckling av gemensamma strukturer, genom framtagandet av fler strategiska kunskapsunderlag och genom att stödja insatser och bedriva påverkansarbete inom flera politikområden. Förbundets medarbetare fortsätter att skapa mer tydlighet kring vad medlemmarna får för nytta genom sitt medlemskap i kommunalförbundet. Som ett led i detta har Fyrbodalsdagen genomförts. Dagen innehöll en bakåtblick över de 20 år som förbundet funnits, ett pass om var vi är sprungna ur och flera kunskapshöjande pass om förbundets verksamhet och uppdrag.

Löpande informeras förbundsdirektionen och chefsnätverken om ekonomin, verksamheten och uppdragen förbundet utför på uppdrag av medlemskommunerna. En workshop har genomförts i förbundsdirektionen för att fånga de politiska behoven som finns av samverkan i kommunerna. Ett led i den översyn som sker av förbundsordningen. Projektverksamheten har lyfts fram i de politiska rummen och på förbundets hemsida och processerna i projektarena har fortsatt att utvecklas och förfinas.

Då förbundet bedriver sin verksamhet i flernivåsamverkan på uppdrag av sina medlemskommuner påverkar den internationella, nationella och regionala kontexten förutsättningarna för förbundets verksamhet. Nedan följer några viktiga händelser och omvärldsförändringar som under perioden har påverkat kommunernas och förbundets gemensamma arbete:

- **Handelspolitiska spänningar påverkar näringslivet i Fyrbodalsregionen**
Under våren och sommaren har de eskalerande handelspolitiska spänningarna mellan USA och EU – det så kallade tullkriget – skapat ökad osäkerhet för flera av Fyrbodals exporterande företag. Förbundets omvärldsbevakning visar att särskilt små och medelstora industriföretag med transatlantiska marknader uttryckt oro över risken för ökade exportkostnader och försämrad konkurrenskraft. Lågkonjunkturen håller i sig. Förbundet följer utvecklingen noga i dialog med berörda kommuner och näringslivsfrämjande aktörer.
- **Demografiska förändringar förstärker strukturutmaningar**
Den demografiska utvecklingen i Fyrbodalsregionen präglas av en åldrande befolkning och fortsatt låga födelsetal, särskilt i de mindre kommunerna. Samtidigt ses en viss inflyttning till de större tätorterna, främst bland yngre vuxna. Sammantaget innebär detta ökade krav på vård, omsorg och tillgänglig samhällsservice i hela regionen, samtidigt som kompetensförsörjningen försvåras inom flera branscher. Förbundet stödjer kommunerna i det strategiska arbetet med att anpassa välfärden och planera för långsiktig hållbarhet i befolkningsutvecklingen. Under andra kvartalet minskade befolkningen i Fyrbodalsregionen mest i förhållande till de andra delregionerna i Västra Götaland.
- **Ökad arbetslöshet ställer nya krav på samverkan**
Arbetslösheten i Fyrbodalsregionen fortsätter att öka särskilt bland unga och utrikes födda. Flera branscher vittnar om minskad efterfrågan, vilket tillsammans med ett ökat inflöde till Arbetsförmedlingen har förstärkt behovet av samordnade insatser. Förbundet intensifierar arbetet med kompetensförsörjning i samverkan med medlemskommunerna, utbildningsaktörer och andra offentliga parter. Ett särskilt fokus ligger på att stärka övergången mellan utbildning och arbetsliv samt att bidra till inkludering på arbetsmarknaden.
- **Civilt försvar – ökat tryck på kommunernas beredskapsarbete**
Det nationella kravet på ökad beredskap och motståndskraft har under våren lett till ett intensifierat arbete med civilt försvar i Fyrbodals kommuner. Kommunerna har arbetat med att stärka sin planering inom totalförsvaret, vilket ställer krav på resurser, kompetens och samordning både lokalt och regionalt. Fyrbodals kommunalförbund har fortsatt sin stödjande roll genom samordning, kunskapshöjande insatser och samverkan med Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen, SKR och andra aktörer. Behovet av långsiktig kapacitet för att hantera beredskapsfrågor är fortsatt stort.
- **Våldsvågen påverkar det förebyggande arbetet i kommunerna**
Den ökade våldsvågen i landet har också satt spår i Fyrbodalsregionen, där flera kommuner rapporterat oro bland invånare och ökade krav på trygghetsskapande insatser. Kommunernas arbete med förebyggande insatser, samverkan med polis och socialtjänst samt satsningar på barn och ungas livsvillkor har intensifierats. Förbundet bidrar genom att stödja erfarenhetsutbyte, kunskapsdelning och gemensam utveckling av strategier för trygghet och tidiga insatser.
- **Den nya socialtjänstlagen träder i kraft**
Den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025, innebär en tydligare inriktning mot förebyggande insatser och ett ökat fokus på tidiga, lättillgängliga och frivilla stödformer. För kommunerna innebär detta en omställning i arbetssätt där samverkan med andra aktörer och insatser nära medborgarna får en mer central roll. Lagen betonar också barnrättsperspektivet och stärker individens delaktighet, vilket medför behov av anpassning av både processer och arbetssätt inom socialtjänsten. Förbundet bidrar i omställningen genom att processleda utvecklingsarbete, stödja erfarenhetsutbyte och kunskapsdelning mellan kommunerna.

- **Vårbudgeten kan påverka genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin**

Regeringens vårbudget för 2025 innehöll minskade anslag till vissa statliga stöd och program inom regional tillväxt och omställning. Detta riskerar att påverka förutsättningarna för genomförandet av Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi (RUS) och förbundets verksamhetsplan, särskilt inom områden som kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och klimatomställning. Förbundet ser ett ökat behov av samordning mellan kommunala, regionala och nationella aktörer för att säkerställa att strategins prioriteringar kan genomföras trots osäkrare finansieringslägen. Omställningsförmåga och långsiktig samverkan blir än viktigare framöver. SVESAM-utredaren har presenterat sitt delbetänkande vilket också kan leda till förändringar i regionernas uppdrag framöver.

På den regionala arenan har frågor om infrastruktur, kompetensförsörjning, energiförsörjning, civilt försvar och beredskap, näringsliv, hälso- och sjukvård inklusive dess digitalisering och västsvensk påverkan haft stort utrymme. Inom Beredningen för hållbar utveckling (BHU) och Politiskt samrådsorgan (SRO) har förbundets politiska företrädare och regionen landat tunga politiska beslut och ställningstaganden såsom beslut om en remissutgåva av ett nytt Hälso- och sjukvårdsavtal som ska tecknas av 50 parter. Arbetet med framtagandet av ett nytt avtal för regionens naturbruksskolor pågår. En politisk arbetsgrupp är tillsatt för att se över modell och fördelning av medel av regional plan inför kommande planrevideringsperiod. Milleniumprojektet och dess införande inom den regionala och kommunala vården är fortsatt pausat. En västsvensk samling har anordnats i Almedalen med ett rundabordssamtal. Fokus för samtalen var Västsveriges konkurrenskraft.

På den delregionala nivån pågår flera påverkansinsatser. Bland annat har en skrivelse om Göteborg Stallbacka Airport skickats till infrastrukturministern för att uppmärksamma behovet av ökad finansiering. Under sommaren uppmärksammades Hälskokällans våldspreventiva arbete i och med den nominering av till Flickapriset som delas ut av Plan International Sverige för att uppmärksamma och lyfta en person eller organisation som gjorts särskilda insatser för flickors rättigheter. En rad med gäster i ledande position bjöds in till Fyrbodalsdagen dels för att fira att förbundet fyller 20 år men också för att tydliggöra politikens vilja och ambition att vi ska öka Fyrbodalsregionens attraktionskraft.

Verksamhetsplanen innehåller 11 delmål. 8 av delmålen följer plan och 3 av dem följer planen delvis. Varje delmål innehåller ett antal prioriterade insatser som följs upp kontinuerligt och rapporteras per tertial. På ett övergripande plan är målluppfyllelsen mycket god. De delmål som kräver mer insatser är delmålet Attraktiva livsmiljöer, Robust och sammanhållen samhällsplanering samt En god och hållbar arbetsmiljö. Den minskande befolkningen och de ökade behoven av att utveckla den civila beredskapen påverkar målluppfyllelsen. Gällande arbetsmiljön stiger sjukskrivningstalen.

Pensionsförpliktelser

När Fyrbodals kommunalförbund bildades 2005 fanns inget kollektivavtal. Förbundet övertog BOSAM:s hängavtal med SIF som sedermera blev Unionen. Genom detta avtal som var kopplad till den privata sektorn så blev alla anställda anmälda till Alecta och Collectum genom ITP och ITPK. Förbundet tecknade därefter kollektivavtal med Pacta som arbetsgivarorganisation, numera Sobona. I samband med avtalstecknande godkände Pacta att förbundet kunde ha kvar Alecta och Collectum i stället för att gå över till Kap-KL. Dock följer förbundet huvudöverenskommelsen HÖK och Allmänna bestämmelser (AB) Pensionspremier betalas månadsvis till Collectum, Alecta och Skandia sedan förbundets bildande 2005. Det innebär att förbundet inte har en traditionell pensionsavsättning.

Fram till 31 augusti 2025 har förbundet betalat in pensionspremier:

ITP1	292 tkr
ITPK	260 tkr
ITP2	1 200 tkr
Söderberg & partner	491 tkr

Händelser av väsentlig betydelse

Förbundet har under året arbetat övergripande med att öka attraktionskraften för Fyrbodalsregionen samt att stödja och utveckla det kommunala självstyret.

Regional utveckling har under året etablerat och vidareutvecklat Business Region Väst (BRV) som en regional plattform för näringslivsutveckling. Kulturturnén KUL-TUR har fortsatt stärka lokal stolthet och samverkan. Arbetat med regional samordning, lokal energiproduktion och förstärkning av elnäten. Avdelningen har fortsatt arbetat med infrastruktursatsningar och dess gemensamma arbete med en gemensam röst mot region och stat.

Kompetensförsörjningsavdelningen har fortsatt sitt arbete med att fungera som en sammanhållande aktör som stödjer kommunerna i att hantera demografiska utmaningar, säkra likvärdig utbildning och möta framtida kompetensbehov. Vårdsamverkan Fyrbodal samordnar kommunala och regionala insatser för barn och unga. Ett elevhälsochefnätverk har arbetat för skolenäro, särskilt socialpedagoger, stöds av Fyrbodal via Hälsokällan och Kunskapsnoden för att minska skillnaderna på ungas psykiska hälsa.

Välfärdsutveckling har arbetat framtidsavgörande frågor som kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst, samverkan kring Yrkesresan och omställningen till nya Socialtjänstlagen. FoU har bedrivit stöd inom forsknings- och utvecklingsområdet, för att främja kunskapsutveckling och stödja kommunerna i Fyrbodal i utvecklingen av en kunskapsbaserad vård och omsorg.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Den interna kontrollen syftar till att genom olika regelverk och kontroller minska organisationens risker. Riskerna kan gälla både det ekonomiska kapitalet och förtroendekapitalet. Kommunalförbundet vill uppnå en rimlig grad av säkerhet och att verksamheten är ändamålsenlig och effektiv. Direktionen har antagit en ettårig internkontrollplan.

Projektarenan Fyrbodal är en tvärssektoriell plattform för allt projektrelaterat arbete som kommunalförbundet driver, medverkar i eller finansierar. Syftet med arenan är att organisera alla projekt som förbundet är involverat i för att skapa en tydlig överblick. Syftet är också att åstadkomma effektiv styrning och ledning av projektportföljen och att tydliggöra det utvecklingsarbete som medlemskommunerna bedriver tillsammans och med andra parter. En viktig del i Projektarenan Fyrbodals uppdrag är att säkerställa att varje projekt följer en tydlig process med kontinuerliga avstämningspunkter och att vid dessa bedöma om projektet uppfyller projektplanen utifrån krav och behov. Att projektet genererar nytta och har ekonomiska förutsättningar. Avstämningsförfarandet gäller samtliga projekt kommunal förbundet är involverat i – som ägare, som part eller som finansiär i form av delregionala utvecklingsmedel.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett positivt resultat per delåret om 924 tkr för årets första och andra tertial jämfört med det budgeterade resultatet på 0 tkr. Prognosen för helåret avseende basverksamheten är ett resultat på 0 tkr. Medlemsavgiften ger en negativ avvikelse på 22tkr, detta på grund av att invånarantalet har sjunkit i medlemskommunerna jämfört med prognostiserat antal. Övriga intäkter och ränteintäkter genererar ett överskott om 318 tkr jämfört med budget. Personalkostnader visar en positiv avvikelse för perioden om 236 tkr. Den positiva avvikelsen härleds till att funktioner i basverksamheten tidsregistrerat projekt i större omfattning än budgeterat. Detta har möjliggjorts när nya uppdrag tillkommit och prognosen för personalkostnader är en budget i balans. Administrativa kostnader ger en negativ avvikelse om 137 tkr, detta består av ökade kostnader avseende OH.

Konsultkostnader visar en negativ avvikelse per augusti om 401 tkr, detta består bland annat av advokatkostnader vid överklagan av IT-upphandling samt ökade kostnader för IT.

Förbundet har per delåret hyreskostnader på 1 164 tkr avseende Kaserngården 3B i Uddevalla jämfört med budgeterat belopp om 1 113tkr, av detta så avser 241 tkr

basverksamheten och 923 tkr kostnadsförs projekt och verksamheter enligt budget. Hyreskostnad avseende Nohabgatan 14 i Trollhättan uppgår till 87 tkr per delåret och kostnadsförs Business Region Väst. Revisionskostnader visar en positiv avvikelse per delåret om 64 tkr, i samband med direktion mötet 2025-05-08 togs beslut om en fördjupad granskning utifrån risk- och väsentlighetsanalys, vilket resulterat i en ökad intäkt om 130tkr avseende detta, där medlemskommunerna debiterats utefter invånarantal. Kostnader för den fördjupade granskningen tillkommer i det tredje tertialet. I övrigt så prognostiseras driftverksamheter och pågående projekt en budget i balans.

Balanskravsresultat

Enligt det aktuella resultatet resulterar balanskravet i ett överskott på 924 tkr, vilket betyder att det lagstadgade balanskravet uppfyllas. Helårsprognosen är ett resultat enligt budget om 0 tkr.

Finansiella mål

Kommunalförbundets finansiella mål är:

Långsiktig stabil soliditetsnivå, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.

- Intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- God likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.

Kommunalförbundet arbetar med att nå det långsiktiga målet om en stabil soliditetsnivå, bland annat genom att slutredovisa ett visst överskott som tillfaller förbundets egna kapital. Per sista augusti 2025 är soliditeten 10 procent, vilket är en ökning från 2024 med 3 procentenhet. Prognosen för helåret är däremot en mindre ökning av soliditetsmålet. Förbundet gör bedömningen att de tre finansiella målen förväntas uppnås för verksamhetsåret.

Kommunalförbundet har även två vägledande principer sedan 1 januari 2020:

- Fyrbodals kommunalförbunds tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande sätt.
- Fyrbodals kommunalförbund ska ha tydliga regler och riktlinjer för sin finansförvaltning.

Förbundets vägledande principer regleras i en kapitalplaceringspolicy. Enligt den har likvida medel kunnat placeras säkert och riskfritt under 2025 och därmed genererat ränteintäkter om 597 tkr (1 551 tkr). Dessa principer får därmed anses som uppfyllda.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen (11 kap. § 1) ska kommuner, kommunalförbund och regioner säkerställa en god ekonomisk hushållning. För Fyrbodals kommunalförbund innebär detta att förbundet, ska hantera ekonomin på ett långsiktigt och hållbart sätt. Verksamheten ska bedrivas både kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Fyrbodals kommunalförbund ska säkerställa att den ekonomiska planeringen främjar stabilitet, effektivitet och ansvarstagande både ur ett finansiellt och ett verksamhetsmässigt perspektiv.

Begreppet "god ekonomisk hushållning" omfattar både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Förbundet anses ha god ekonomisk hushållning när såväl finansiella mål som verksamhetsmässiga visar god måluppfyllelse.

Förbundet bedömer att en god ekonomisk hushållning förväntas uppnås 2025 utifrån utvecklingen i verksamheterna. Åtta av delmålen följer plan och tre av dem följer planen delvis, de tre finansiella målen förväntas uppnås utifrån prognosen för helåret. Enligt det aktuella resultatet resulterar balanskravet i ett överskott på 924tkr per augusti, vilket betyder att det lagstadgade balanskravet uppfyllas. Helårsprognosen är ett resultat enligt budget.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunalförbundet har inom ramen för sin basverksamhet utrymme för 7,75 heltidstjänster. Till detta kommer ett större antal tjänster som är kopplade till projekt och särskilt finansierad verksamhet vilka finansieras av projektmedel eller enligt avtal med bland annat medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Den 31 augusti 2025 var 44 (45) personer tillsvidareanställda och 24 (17) personer visstidsanställda/vikariat. Mellan perioden 1 januari 2025 till och med 31 augusti 2025 slutade 3 (6) personer och 14 (14) personer nyanställdes. Flertalet av de som har slutat på förbundet har gjort det för att uppdraget tagit slut eller att de har gått vidare till andra anställningar.

Den sista augusti 2025 var antalet kvinnor 50 (50) och antalet män 18 (12). Notera att dessa siffror är antalet personer och att tjänstgöringsgraden varierar mellan 20 och 100 procent. I den ekonomiska redovisningen är antalet anställda beräknade utifrån antalet heltidstjänster.

Medelantal anställda	2025-08-31	2024-08-31
Män	13,26	9,92
Kvinnor	40,40	41,55
Summa:	53,66	51,47

Sjukfrånvaro

Den sammanlagda sjukfrånvaron i relation till totalt antal arbetade timmar uppgår den 31 augusti 2025 till 8,67 procent vilket är en ökning från året innan då den låg på 4,58 procent.

Upplysning om sjukfrånvaro (i procent i relation till totalt arbetade timmar)	2025-08-31	2024-08-31
Sjukfrånvaro för anställda	8,67 %	4,58 %
Sjukfrånvaro för män	7,72 %	2,78 %
Sjukfrånvaro för kvinnor	8,99 %	5,03 %
Sjukfrånvaro anställda yngre än 30 år	--*	--*
Sjukfrånvaro anställda 30–49 år	12,08 %	5,67 %
Sjukfrånvaro anställda äldre än 49 år	5,30 %	3,40 %

*Gruppen understiger 10 anställda och redovisas därför inte

	2025-08-31	2024-08-31
Total sjukfrånvaro	8,67%	4,58%
Långtidssjukfrånvaro	63%	22,25%

Total sjukfrånvaro anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Långtidssjukfrånvaron är den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer

Förväntad utveckling

Det som kan påverka utvecklingen framåt är den ekonomiska utvecklingen för medlemskommunerna samt de kostnader som den höga inflationen medför. Beslutet att inte indexuppräknat medlemsfinansieringen för 2024 och 2025 är en konsekvens av medlemskommunernas ekonomiska utveckling. På sikt kan detta få allvarliga konsekvenser även för förbundet.

Kommunalförbundet arbetar kontinuerligt med att hålla nere kostnader och att på ett effektivt sätt använda de resurser som finns. Projektverksamheten och den särskilt finansierade verksamheten, som sker genom avtal med bland andra medlemskommunerna, följs noga genom regelbundna avstämningar enligt projektbeslut med ekonom och projekt/verksamhetsansvarig. Förbundet utreder möjligheten till att hyra ut konferenslokaler till externa aktörer för att täcka kostnader förenade med kurs- och konferensdelen av verksamheten för att den inte ska belasta basen.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i tkr

	not	2025-08-31	2024-08-31
<i>Verksamhetens intäkter</i>	2	41 766	34 862
<i>Verksamhetens kostnader</i>	3	-41 211	-36 062
<i>Avskrivningar</i>	4	-201	0
<i>Verksamheternas nettokostnader</i>		354	-1 200
<i>Skatteintäkter</i>		0	0
<i>Generella statsbidrag och utiämnina</i>		0	0
<i>Verksamhetens resultat</i>		354	-1 200
<i>Finansiella intäkter</i>	5	597	1 551
<i>Finansiella kostnader</i>	6	-28	-2 001
<i>Resultat efter finansiella poster</i>		924	-1 650
<i>Extraordinära poster:</i>		0	0
<i>Årets resultat</i>		924	-1 650

Not. Enligt 13 kap. 3 § första stycket LKBR ska för varje post eller delpost i resultaträkningen i en delårsrapport ska belopp för motsvarande period under närmast föregående räkenskapsår, prognos för resultatet för räkenskapsåret och budget för innevarande räkenskapsår redovisas. Prognos och budget avseende basverksamheten hänvisas till s.37. Prognos avseende driftverksamheter och pågående projekt är en budget i balans. I övrigt följer resultaträkningen uppställning enligt LKBR 13:3.

Balansräkning

Belopp i tkr

	<i>not</i>	2025-08-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>		0	0
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>		0	0
Mark, byggnader och tekniska anläggningar		0	0
Maskiner och inventarier	7	1 307	0
Övriga materiella anläggningstillgångar	8	0	1 509
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>	9	767	767
<u>SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR</u>		2 074	2 276
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Fordringar	10	16 571	15 852
Kassa och bank	11	37 070	50 370
<u>SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR</u>		53 641	66 222
SUMMA TILLGÅNGAR		55 715	68 498

		2025-08-31	2024-12-31
<u>EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</u>			
<i>Eget kapital</i>	12	4 459	6 254
<i>Årets resultat</i>	12	924	-1 796
<i>Resultatutjämningsreserv</i>		0	0
SUMMA EGET KAPITAL		5 383	4 459
<u>AVSÄTTNINGAR</u>			
<i>Avsättningar</i>		0	0
<i>Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser</i>		0	0
SUMMA AVSÄTTNINGAR		0	0
<u>SKULDER</u>			
<i>Leverantörsskulder</i>	13	2 391	6 524
<i>Kortfristiga skulder</i>	13	4 214	15 461
<i>Delregionala utvecklingsmedel</i>	14	25 747	25 467
<i>Förutbetalda intäkter</i>	15	17 982	16 587
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		55 715	68 498
<i>Ställda panter</i>		0	0
<i>Ansvarsförbindelser</i>		inga	inga

Noter

(belopp i tkr)

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen har upprättats enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR).

Värderingsprinciper med mera

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet om inget annat anges nedan.

Intäkter

Intäkter har upptagits till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras förbundet och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Linjär avskrivning görs på avskrivningsbart belopp (anskaffningsvärdet med avdrag för beräknat restvärde) över tillgångarnas nyttjandeperiod. Redovisning av materiella anläggningstillgångar tillämpas i enlighet med kapitel 17 BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning, avseende nyttjandeperiod.

- Beloppsgräns: 20 tkr
- Datorer: Direktavskrivning

Fordringar

Fordringar upptas till det lägsta av nominellt värde och det belopp varmed de beräknas inflyta.

Likvida medel

Likvida medel omfattar kassa och tillgodohavande hos bank samt kortfristiga placeringar med en ursprunglig löptid på högst tre månader.

Pensionspremier

Pensionspremier betalas månadsvis till Collectum, Alecta, Skandia och Söderberg & Partner sedan förbundets bildande 2005. Det innebär att förbundet inte har en traditionell pensionsavsättning.

Not 2 Verksamhetens intäkter	2025-08-31	2024-08-31
Medlemsavgift medlemskommuner	6 943	6 917
Avtal kommuner	7 150	4 369
DRUM-medel	8 172	6 912
Avtal VGR	936	734
Kammarkollegiet God och nära vård	407	0
VästKom	0	750
Projektbidrag	-4 807	-11 105
Projektbidrag EU	3 776	975
Projektbidrag VGR	4 975	3551
Projektbidrag statliga finansiärer	12 368	21 282
Ersättning för uppdrag 25% moms	363	358
Ersättning för uppdrag momsfritt	1 272	0
Övriga intäkter momsfritt	12	4
Övr ersättn och intäkter	0	67
Vidarefakturerade intäkter 25% moms	180	35
Vidarefakturerade intäkter 12%	0	2
Vidarefakturerade intäkter momsfritt	0	4
Hysesintäkter	22	8
Telefoniersättning anställda	-3	-1
Summa verksamhetens intäkter	41 766	34 862

Not 3 Verksamhetens kostnader	2025-08-31	2024-08-31
Inköp tjänster/varor EU 6%	0	0
Inköp av tjänst från land utanför EU, 12%	0	0
Konsultarvode	0	-13
Vidarefakturerade kostnader 25% moms	-186	-253
Tjänsteköp medlemskommuner	-224	-256
Hyra	-1 251	-880
Städning, renhållning	-94	-84
Hyra inventarier	-23	-17
Förbrukningsinventarier	-510	-206
Förbrukningsmaterial	-29	-36
Reparation och underhåll	-30	-2
Resekostnader	-117	-138
Hyrbilskostnader	0	-2
Kost och logi i Sverige	-69	-42
Kost och logi i utlandet	-1	-21
Information och PR, annonser	-283	-122
Tryckerikostnader	-22	-129
Representation, avdragsgill	-10	-1
Representation ej avdragsgill	-2	0
Representationsgåvor, avdragsgill	0	-14
Kontorsmaterial	-4	-13
Kopieringskostnader	-18	-20

Telefon	-129	-117
Larm	-7	-12
Porto	-66	-50
Företagsförsäkringar	-39	-20
Arvoden	-110	-52
Revisionsbyrå	-129	-158
Konsultarvoden	-3 928	-2 215
Dataunderhåll, programvara	-725	-664
Användarlicenser	-28	-149
IT-avtal inkl fiberavtal	-194	-174
Arrangerade utbildningar/kurser	-1 728	-442
Övrig konsultverksamhet	-147	0
Bankkostnader	-5	-6
Konferenser	-556	-866
Möteskostnader	-1	-4
Förtäring möten	-15	-158
Lokalhyra möten	0	-21
Litteratur och tidningar	-74	-154
Förenings/Medlemsavgifter	-845	-758
Medlemsavgift ej avdragsgill	-32	-2
Övriga kostnader	-418	-75
Förseningsavgifter	-1	0
Lämnade gåvor	-25	-2
Löner till timanställda	-94	-119
Löner till månadsanställd	-16 371	-15 664
Förändring semesterlöneskuld	219	488
Förändring löneskuld	-64	26
Löner tillfälligt personal	0	-5
Sjuklöner till tjänstemän	-298	-202
Semesterlöner till månadsanställda	-3 306	-3 433
Skattefria traktamente sv	-9	-7
Skattefria traktamenten utland	-6	-8
Skattefria bilersättningar	-72	-94
Skattepliktiga bilersättningar	-31	-39
Förmånsvärden	0	-18
Motkontering av förmån	0	18
Kollektiv pensionsförsäkring	-1 752	-1 603
Individuell pensionsförsäkring	-491	-479
Försäkringskostnader	-20	-18
Arbetsgivaravgifter 31,42%	-6 243	-6 058
Arbetsgivaravgift semesterlöneskuld	80	154
Arbetsgivaravgift löneskuld	-20	8
Löneskatt	-425	-389
Utbildning anställd personal	-40	-44
Företagshälsovård	-24	-92
Personalvårdsaktiviteter	-70	-65

Övriga personalkostnader	-99	-74
Summa verksamhetens kostnader	-41 211	-36 062

Not 4 Avskrivningar	2025-08-31	2024-08-31
Avskrivningar på inventarier och verktyg	-201	0
Summa avskrivningar	-201	0

Not 5 Finansiella intäkter	2025-08-31	2024-08-31
Ränteintäkter	597	1 551
Summa finansiella intäkter	597	1 551

Not 6 Finansiella kostnader	2025-08-31	2024-08-31
Nedskr av innehav andelar/långfr fordr andra ftg	0	-2 000
Valutakursförluster	-26	0
Räntekostnader	-2	0
Räntekostnader för skatter och avgifter	0	-1
Summa finansiella kostnader	-28	-2001

Not 7 Maskiner och inventarier	2025-08-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	1 509	0
Årets avskrivningar	-201	0
Utgående planenligt restvärde	1 307	0

Inventarier redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Datorer direktavskrivs sedan 2013.

Förbundet har i samband med nya lokaler köpt in konferensutrustning till ett totalt värde om 1 509 tkr, där den ekonomiska livslängden uppgår till 5 år.

Avskrivningar påbörjas år 2025 och avskrivningstiden är 5år.

Not 8 övriga materiella anläggningstillgångar	2025-08-31	2024-08-31
Pågående nyanläggningar, maskiner och inventarier	0	1 509
Summa materiella anläggningstillgångar	0	1 509

Not 9 Finansiella anläggningstillgångar	Antal	Andel	Bokfört värde	EK-andel 2024
Gryning Vård AB	17 000	17,0 %	17	17 797
Mediapoolen Västra Götaland AB	250	16,7 %	250	1 722
Innovatum AB	13	1,3 %	500	404
Summa			767	19 923

Not 10 Kortfristiga fordringar	2025-08-31	2024-12-31
Kundfordringar	1 197	3 056
Avräkning skattekonto	0	147
Fordran moms	429	1 602
Förutbet kostn/uppl intäkter (ej projekt)	1 938	2 324
Periodisering leverantörsfakturor	2 124	809
Rekvirerade medel projekt	3 321	1 299
Övriga förutbet kost/uppl int	366	498
Förutbet kostn/upplupna intäkter projekt	7 197	6 117
Summa kortfristiga fordringar	16 571	15 852

Not 11 Kassa och bank	2025-08-31	2024-12-31
Kassa och bank	37 070	50 370
Summa kassa och bank	37 070	50 370

Förbundet har fortsatt god likviditet med anledning av förutbetalda Delregionala tillväxtmedel från Västra Götalandsregionen och medlemskommunerna. Under året 2025 har de likvida medlen fortsatt legat på en hög nivå.

Not 12 Eget kapital, avsättningar och skulder	2025-08-31	2024-12-31
Eget kapital	4 459	6 254
Årets resultat	924	-1 796
Summa eget kapital	5 383	4 459

Not 13 Kortfristiga skulder	2025-08-31	2024-12-31
Leverantörsskulder	2 391	6 524
Skatteskulder	4	8
Utgående moms försäljning 25%	0	13
Personalskatt	731	682
Övriga löneavdrag	0	0
MiniMaria	139	139
Suicidprevention 2024	393	393
God och Nära vård 2024 förvaltade medel	0	8 915
Kompletteringspremier KPA	68	67
Upplupna semesterlöner	654	873
Upplupen löneskuld	256	192
Upplupna sociala avgifter	1 138	1 144
Övriga kortfristiga skulder	0	2 058
Övriga uppl kostnader/förutbet intäkter	748	977
Övriga upplupna kostnader o förutbet. intäkter, 25% moms	83	0
Summa kortfristiga skulder	6 605	21 985

Not 14 Delregionala utvecklingsmedel (DRUM)	2025-08-31	2024-12-31
DRUM-medel VGR 2025	2 288	0
DRUM Kommunal motfinansiering 2025	4 361	0
DRUM-medel VGR tidigare år	8 558	0
DRUM-medel kommunal motfinansiering tidigare år	8 965	0
Ej upparbetade KUN (DRUM-medel)	0	1 115
Ej upparbetade DRUM-medel (MN/RUN)	0	1 035
DRUM VGR 2022	0	1 432
DRUM Kommunal motfinansiering 2022	0	1 515
DRUM VGR 2023	0	2 402
DRUM Kommunal motfinansiering 2023	0	2 490
DRUM VGR 2024	0	5 169
DRUM Kommunal motfinansiering 2024	0	5 221
DRUM VGR 2019	0	561
DRUM Kommunal motfinansiering 2019	0	657
DRUM VGR 2020	0	751
DRUM Kommunal motfinansiering 2020	0	846
DRUM KUN utökade medel 2021	0	157
DRUM Kommunal motfinansiering 2021	0	208
DRUM VGR 2021	0	118
DRUM-medel Projekt- och finansieringsstrateg	506	980
DRUM-medel (förstudier)	1 068	810
Summa delregionala utvecklingsmedel (DRUM)	25 747	25 467

Fyrbodals kommunalförbund erhåller enligt överenskommelse

månadsvis medel från Västra Götalandsregionen avseende delregionala utvecklingsmedel (DRUM). Dessa medel betalas ut från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt kulturnämnden. Avsättningen av medel regleras årligen av de olika nämnderna. Medlemskommunerna i Fyrbodal motfinansierar dessa medel i förskott varje år med 37 kr per kommuninvånare. Medlen förvaltas av kommunalförbundet och placeras på balanskonton för det aktuella året. Medlen används för att ge stöd till projekt som främjar en hållbar regional utveckling och löser aktuella samhällsutmaningar i Västra Götaland enligt den Regionala utvecklingsstrategin 2030, Kulturstrategin 2024-2027 och Klimat- och miljöstrategin 2030. De belopp som miljö- och regionutvecklingsnämnden och kulturnämnden går in med 2025 är 7,28 mkr (RUN), varav 500 tkr är förstudiemedel, och 1,67 mkr (KUN).

Det som finns på balanskonton som avser 2025 års delregionala utvecklingsmedel är 6.65 mkr.

Dessa medel har växlats upp till en budgeterad omsättning på 52,8 mkr vilket innebär en uppväxling med 316 procent vilket ligger långt över målet på 50 procents uppväxling.

Beslut om slutlig total avsättning tas årligen i samband med beslut om detaljbudget för respektive direktions- och nämnd baserat på de dialoger som förs kring kommunala och regionala behov och önskemål och med utgångspunkt i årliga uppföljningsrapporter.

Överenskommelsen fastställer vad som är syftet med de delregionala utvecklingsmedlen, vad de ska bidra till att åstadkomma samt vilket ansvar som vilar på respektive part i arbetet runt medlen.

Not 15 Förutbetalda intäkter	2025-08-31	2024-12-31
Teknikframtiden	90	240
TeknikCollege	84	189
Psykisk hälsa och suicidprevention	293	364
Millenium	25	105
Personcentrerad vård & omsorg	284	971
En vardag fri från våld 2.0	2	286
En vardag fri från våld 3.0	134	0
Utvecklingsledare Kommunal H&S	244	263
Ror i Land	34	2 291
God och Nära vård Fyrbodalgemensamt 2024	0	147
Utvecklingsledare IFO	0	246
Vux projekt	0	220
Hälsokällan	181	277
Kvinnofridssatsning 2024-2025	96	182
Vetenskap och evidens	81	121
ISU individbaserad systematisk uppföljn. 2025	117	134
FoU Kunskapsbaserad praktik	210	215
FoU Implementering	213	217

ÖK Psykisk hälsa	106	114
Yrkeskartan - marknadsföring	126	156
Go Care - marknadsföring	61	250
Trollhättans stad MiniMaria	0	17
Revisionsarvode PwC	0	40
God och Nära vård 2024 förvaltade medel	0	8 655
Suicidprevention 2024	0	887
Vuxrapport samt kompetensutveckling	158	0
Kunskapsnod Fullföljda studier 2025	89	0
Länsgemensamma medel - samsjuklighet	2 439	0
Länsgemensamma medel - Suicidpreventivt arbete	1 035	0
Länsgemensamma medel - nationell strategi	927	0
Utvecklingsledare funktionshinder socialps.	53	0
Fyrbodal för framtidens flex	12	0
Marefine	55	0
Blå Samverkan (Blås)	1	0
Unga Dalslandspriset	26	0
Kunskapsnod Fullföljda studier	27	0
God och nära vård 2025	825	0
Utvecklingsledare demens	821	0
Utbildningssamordning yrkesresan	912	0
Utvecklings- och aktivitetsmedel	649	0
F&U	61	0
Vård och omsorgscollege	110	0
Vuxenutbildning (VUX)	26	0
VFU	230	0
Kunskapsbaserad socialtjänst	378	0
Praktikanskaffning Fyrbodal	352	0
Förutbetalda hyresintäkter	11	0
Periodisering kundfakturor	6 405	0
Summa förutbetalda intäkter	17 982	16 587

Driftsredovisning

Belopp i tkr	2025-08-31					2024		
	Resultat			Budget	Avvikelse	Resultat		
	Intäkter	Kostnader	Netto	Netto	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Basverksamhet	8 568	-7 633	936	8 272	639	13 772	-15 568	-1 796
Projekt	21 343	-21 354	-11	21 343	-11	28 995	-28 995	0
Verksamheter via avtal	12 452	-12 453	-1	12 452	-1	20 682	-20 682	0
SUMMA TOTALT	42 363	-41 440	924	42 067	627	63 449	-65 245	-1 796

	Budget	Budget	Utfall	Avvikelse	Prognos
<i>Budgetavstämning basverksamhet (tkr)</i>	2025-01-01- 2025-12-31	2025-01-01- 2025-08-31	2025-01-01- 2025-08-31	2025-01-01- 2025-08-31	2025

Medlemsavgift	10 447	6 965	6 943	- 22	10 447
Övriga intäkter	1 961	1 307	1 625	318	2 361
SUMMA INTÄKTER	12 408	8 272	8 568	296	12 808
Personalkostnader	- 8 374	- 5 583	- 5 347	236	- 8 374
Politiska arvoden, ordförande och revision	- 283	- 189	- 125	64	- 350
Möteskostnader politiker och tjänstemän	- 50	- 33	- 28	5	- 50
Konsultkostnader	- 258	- 172	- 573	- 401	- 860
Hyra basverksamheten	- 1 670	- 1 113	- 241	872	- 360
Administrativa kostnader	- 1 227	- 818	- 955	- 137	- 2 268
VästKom	- 546	- 364	- 363	1	- 546
SUMMA KOSTNADER	- 12 408	- 8 272	- 7 632	640	- 12 808
REDOVISAT RESULTAT	0	0	936	936	0

Vår vision

Fyrbodals vision om det goda livet står för en god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar om de förnybara systemen, möter behoven hos barn och ungdomar, en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv i linje med FN:S globala utvecklingsmål.

Visionen är framtagen gemensamt av Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland.

Fullmäktige i medlemskommunerna
Fyrbodals kommunalförbund

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att årligen granska resultaten i delårsrapport och årsredovisning. Ansvaret för att upprätta dessa rapporter vilar på styrelsen.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

I granskning av delårsrapport riktas fokus på om det finns förutsättningar att mål för god ekonomisk hushållning respektive balanskrav kommer att uppnås för helåret.

Efter genomförd granskning vill vi framhålla följande iakttagelser:

- I delårsrapporten återfinns samtliga mål och delmålen bedöms. Totalt är det 7 delmål som bedöms följa plan, 3 delmål bedöms delvis följa plan och inga delmål bedöms inte följa plan.
- Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett positivt resultat per delåret om 924 tkr för årets första och andra tertial jämfört med det budgeterade resultatet på 0 tkr. Prognosen för helåret avseende basverksamheten är ett resultat på 0 tkr.
- I delårsrapporten redovisas att de finansiella målen kommer att uppnås per helår.
- I delårsrapporten anges att enligt det aktuella resultatet kommer balanskravet resultera i ett överskott på 924 tkr, vilket betyder att det lagstadgade balanskravet uppfyllas. Helårsprognosen är ett resultat enligt budget om 0 tkr.

Revisorerna samlade bedömning är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål som styrelsen beslutat om.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas.

Inom ramen för den finansiella revisionen har auktoriserade revisorn uppmärksammat de förtroendevalda revisorerna på förbundets svårighet att genomföra den ekonomiska uppföljningen och rapporteringen enligt plan. Revisorerna rekommenderar förbundsledningen att tillse ändamålsenliga

förutsättningar för att kunna fullfölja dessa processer i samband med årsredovisningen 2025

Uddevalla 2025-11-06

Underskrifter

Magnus Cassel

Håkan Axelsson

Pia Axelsson

Gert-Inge Andersson

(Peter Winberg var vid beslutstillfället sjuk och inte närvarande)

Bilagor:

Rapport över de sakkunnigas granskning av resultat enligt delårsrapport

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

HÅKAN AXELSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-11-10 08:32:06 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: HÅKAN AXELSSON

Håkan Axelsson

Leveranskanal: E-post

MAGNUS CASSEL Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-11-10 13:03:24 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: MAGNUS CASSEL

Magnus Cassel

Leveranskanal: E-post

GERT-INGE ANDERSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-11-10 10:14:47 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: Rune Gert-Inge Andersson

Gert-Inge Andersson

Leveranskanal: E-post

PIA AXELSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-11-10 08:44:56 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: Pia Axelsson

Pia Axelsson

Leveranskanal: E-post

Sakkunniga bitrådets yttrande om delårsrapport
Till revisorerna i Fyrbodals Kommunalförbund

Org.nr 222000-1776

Inledning

Vi har utfört en översiktlig granskning av utfall och ställning i delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, samt noter för kommunalförbundet för perioden 2025-01-01 - 2025-08-31 avgiven av direktionen den 2025-10-30. Det är direktionen som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vårt ansvar är att uttala en slutsats grundad på vår översiktliga granskning.

Den översiktliga granskningens inriktning och omfattning

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision, Översiktlig granskning av delårsrapport. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Det sakkunniga bitrådets granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen och den översiktliga beskrivningen av kommunalförbundets drift- och investeringsverksamhet

Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" och "Instruktion för granskning av drift- och investeringsredovisning" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av den förenklade förvaltningsberättelsen och den översiktliga beskrivningen av kommunalförbundets drift- och investeringsverksamhet har en annan inriktning och betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Slutsats

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av förbundets drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

Förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Översiktlig beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet har upprättats.

Datum den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Gunilla Lönnbratt

Ansvarigt sakkunnigt biträde & auktoriserad revisor

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

<i>Signerat med Svenskt BankID</i>	<i>2025-11-06 14:19:20 UTC</i>
Undertecknare	Datum
Namn returnerat från Svenskt BankID: Gunilla Fredrika Lönnbratt	
Gunilla Lönnbratt	
Director	
	Leveranskanal: E-post

Granskning av god ekonomisk hushållning per 2025-08-31

Fyrbodals kommunalförbund

Revisionsrapport

November 2025

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapporten.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapporten är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan.

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge förbundets revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken ska biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är prognostiserat resultat i delårsrapporten förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?
2. Är prognostiserat årsresultat förenligt med balanskravet?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport.

Granskningen utgår även från fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning.

Avgränsning

Granskningen avser delårsrapport som upprättats per augusti 2025. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av berörda tjänstepersoner.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

- Direktionen har i verksamhetsplan och budget 2025-2027 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär:
 - Förbundet ska förvalta beslutade budgetmedel på ett rationellt och effektivt sätt för att maximera nyttan för medlemskommunerna och Fyrbodalsregionen.
 - Förbundets verksamheter, insatser och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas.
 - Förbundet ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån Direktionens riktlinjer och beslut.
 - Förbundets tillgångar och skulder ska förvaltas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt.
 - Direktionens budgetbeslut är överordnad verksamheten och vid eventuella målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet.
- Direktionen har även i verksamhetsplan och budget 2025-2027 fastställt finansiella mål och verksamhetsmål:
 - Finansiella mål:
 - Långsiktig stabil soliditetsnivå, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.
 - Intäkterna ska överstiga kostnaderna.
 - En god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.
 - Verksamhetsmålen är uppdelade på förbundsövergripande mål och mål inom tre insatsområden:
 - Förbundsövergripande mål:
 - 1) Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen

2) Stödja och utveckla det kommunala självstyret

- Insatsområde 1: Regional utveckling – Mål: En god och hållbar regional utveckling som bidrar till det goda livet.
- Insatsområde 2: Kompetensförsörjning – Mål: En god och hållbar kompetensförsörjning som bidrar till det goda livet.
- Insatsområde 3: Velfärdsutveckling – Mål: En god och hållbar velfärdsutveckling som bidrar till det goda livet.
- Till respektive insatsområde och mål finns 2-3 delmål med tillhörande prioriterade insatser och förväntade effekter.
- I delårsrapporten används färgkoder för att bedöma delmålen utveckling i förhållande till plan. Grönt = följer plan, gult = följer delvis plan, rött = följer inte plan.
- I delårsrapporten återfinns samtliga mål och delmålen bedöms. Totalt är det 7 delmål som bedöms följa plan, 3 delmål bedöms delvis följa plan och inga delmål bedöms inte följa plan.
- I delårsrapporten finns ett särskilt avsnitt i förvaltningsberättelsen om god ekonomisk hushållning. Fyrbodals kommunalförbund redovisar ett positivt resultat per delåret om 924 tkr för årets första och andra tertial jämfört med det budgeterade resultatet på 0 tkr. Prognosen för helåret avseende basverksamheten är ett resultat på 0 tkr.
- I delårsrapporten redovisas att de finansiella målen kommer att uppnås per helår. Kommunalförbundet arbetar med att nå det långsiktiga målet om en stabil soliditetsnivå, bland annat genom att slutredovisa ett visst överskott som tillfaller förbundets egna kapital. Per sista augusti 2025 är soliditeten 10 procent, vilket är en ökning från 2024 med 3 procentenhet. Prognosen för helåret är däremot en mindre ökning av soliditetsmålet.

Balanskravsresultatet

Iakttagelser

- Det finns ett särskilt avsnitt i förvaltningsberättelsen om balanskravsresultatet.
- I delårsrapporten anges att enligt det aktuella resultatet kommer balanskravet resultera i ett överskott på 924 tkr, vilket betyder att det lagstadgade balanskravet uppfyllas. Helårsprognosen är ett resultat enligt budget om 0 tkr.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är prognostiserat resultat i delårsrapporten förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål: **Ja**

Verksamhetsmål: **Ja**

Revisionsfråga 2: Är prognostiserat årsresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravsresultatet: **Ja**

2025-11-06

Viktor Prytz

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan beslutad 2025-06-18. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2026-02-25 Utskriven av: Niklas Englund

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Beslutsfattare:	Alla
Riktning:	Inkomna, Upprättade
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2026-03-04
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2026.81	Samverkansavtal Geodata Färgelanda kommun_Västvatten	
2026-02-03		Katrin Siverby
		Anna Lena Sörensson

Delgivning

Utskriftsdatum: 2026-02-25 Utskriven av: Niklas Englund

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Riktning:	Inkomna
Datum:	2026-01-29 - 2026-02-25
Notering:	

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
		Avsändare/Mottagare	Avdelning
		Ärendemening	
2026.79	I	MILJÖ-2025-1885 AVL Beslut om tillstånd för minireningsverk Bärby 1:2	Linnéa Thor
2026-02-02			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/48		Information för kännedom från Dalslands Miljö- och Energiförbund 2026	
2026.80	I	MILJÖ-2025-1779 AVL Beslut om tillstånd för markbaserad rening wc+bdt Bäckenas 3:48	Linnéa Thor
2026-02-03			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/48		Information för kännedom från Dalslands Miljö- och Energiförbund 2026	
2026.88	I	Begäran om yttrande A075.046/2026, Danstillställning, Genevi idrottsplats, Högsäter, Färgelanda, 2026-05-30 18:00 -- 2026-06-07 02:00	Anette Levin
2026-02-05		Färgelanda Kommun	Sektor samhällsutveckling
KS 2026/19		Tillstånd enligt ordningsregler och lokala föreskrifter 2026	
2026.89	I	Göteborg_FR_11558-25_Dom_2026-02-06	Alexander Karlsson
2026-02-06			Kommunledningskontoret
KS 2025/232		Förändrad majoritet i fullmäktige	
2026.90	I	Begäran om Redovisning konsultkostnader 2022-2025	Katrin Axberg
2026-02-06			Kommunledningskontoret
KS 2026/103		Begäran om Redovisning konsultkostnader 2022-2025	
2026.91	I	13586565-v1 Förrättningskarta A3L Edstena 4:27, 4:28, 4:29 m.fl	Linnéa Thor
2026-02-06			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/63		Information för kännedom från Lantmäteriet 2026	
2026.92	I	Protokoll O252779 Edstena 4:27, 4:28, 4:29 m.fl	Linnéa Thor
2026-02-06			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/63		Information för kännedom från Lantmäteriet 2026	
2026.93	I	Beskrivning O252779 Edstena 4:27, 4:28, 4:29 m.fl	Linnéa Thor
2026-02-06			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/63		Information för kännedom från Lantmäteriet 2026	

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2026.94	I	Godkännande av förrättning blankett O252779 Edstena 4:27, 4:28, 4:29 m.fl	Linnéa Thor
2026-02-06			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/63		Information för kännedom från Lantmäteriet 2026	
2026.95	I	Underrättelse om avslut O252779 Edstena 4:27, 4:28, 4:29 m.fl	Linnéa Thor
2026-02-06			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/63		Information för kännedom från Lantmäteriet 2026	
2026.97	I	Direktiv avseende hantering av ärende rörande förstudie Ödeborgs skola/förskola	Christoffer Wallin
2026-02-12			Kommunledningskontoret
KS 2026/82		Ombyggnation av Ödeborgs skola/förskola	
2026.98	I	Meddelande om kungörelse- bygglov på fastigheten Torsberg 1:38	Anette Levin
2026-02-12			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/27		Meddelande om beviljat bygglov för en grannfastighet 2026	
2026.168	I	Polisanmälan - Stöld Hedekasvägen	Niklas Englund
2026-02-16			Kommunledningskontoret
KS 2026/34		Polisanmälningar 2026	
2026.170	I	Bilaga 2 God ekonomisk hushållning 2026	Lena Hammar
2026-02-17			Ekonomiavdelningen
KS 2026/107		Färgelanda Vatten AB - Årsredovisning 2025	
2026.171	I	Bilaga 3 Årsredovisning Färgelanda Vatten AB 2025	Lena Hammar
2026-02-17			Ekonomiavdelningen
KS 2026/107		Färgelanda Vatten AB - Årsredovisning 2025	
2026.172	I	Bilaga 1 Slutlig uppföljning av bolagsmålen för 2025	Lena Hammar
2026-02-17			Ekonomiavdelningen
KS 2026/107		Färgelanda Vatten AB - Årsredovisning 2025	
2026.173	I	Meddelande om kungörelse- rivningslov och bygglov på fastigheten Färgelanda Prästgård 1:351	Anette Levin
2026-02-17			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/27		Meddelande om beviljat bygglov för en grannfastighet 2026	
2026.174	I	Styrelsemöte Färgelanda Vatten AB 2026-02-12	Lena Hammar
2026-02-17			Ekonomiavdelningen
KS 2026/107		Färgelanda Vatten AB - Årsredovisning 2025	
2026.175	I	Årsrapport e-arkiv Väst 2025	Sofia Henriksson
2026-02-17			
KS 2026/108		Årsrapport 2025 e-arkiv väst	

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2026.177	I	Begäran om yttrande A028.493/2026 Valborgsfirande med knallar och fyrverkeri, Stigens Centrum, Stigen, Färgelanda, 2026- 04-30 12:00 -- 2026-04-30 23:30	David Tengberg
2026-02-18		Färgelanda Kommun	Sektor samhällsutveckling
KS 2026/19		Tillstånd enligt ordningsregler och lokala föreskrifter 2026	
2026.180	I	Hndlingar interkontrollplan 2025 - Fyrbodals kommunalförbund	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.181	I	Uppföljning av internkontrollplan 2025 Fyrbodals kommunalförbund	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.182	I	Handlingar handlingsplan 2026 Fyrbodals kommunalförbund	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.183	I	Handlingsplan från verlsamhetsåret 260212 Fyrbodals kommunalförbund	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.184	I	Dalslands miljönämnd protokoll 2026-02-12	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.185	I	Protokoll direktionen signerat 260212 Fyrbodals kommunalförbund	Niklas Englund
2026-02-20			Kommunledningskontoret
KS 2026/7		Meddelanden 2026	
2026.201	I	Beslut om bifall med villkor 49663-2025-7	Linda Regeskog
2026-02-24			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/62		Information för kännedom från Länsstyrelsen 2026	
2026.202	I	Information om efterbehandling av förorenade områden 575-6279-2026	Linda Regeskog
2026-02-23			Sektor samhällsutveckling
KS 2026/62		Information för kännedom från Länsstyrelsen 2026	
2026.207	I	Tilläggsanmälan - Hedekasvägen	Niklas Englund
2026-02-25			Kommunledningskontoret
KS 2026/34		Polisanmälningar 2026	
2026.208	I	Tilläggsanmälan - Socialtjänsten	Niklas Englund
2026-02-25			Kommunledningskontoret
KS 2026/34		Polisanmälningar 2026	